

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Diplomová práce

2020

Daniel Bohuslav

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Historický ústav

Tematika květnových událostí na Náchodsku 1945 a jejich vnímání žáky vyšších ročníků základních a středních škol v Náchodě

Diplomová práce

Autor: Bc. Daniel Bohuslav
Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Historie se zaměřením na vzdělávání,
Tělesná výchova a sport se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. Irena Kapustová

Hradec Králové, 2020

Zadání diplomové práce

Autor: Daniel Bohuslav

Studium: P18P0691

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství pro střední školy - dějepis, Učitelství pro střední školy - tělesná výchova

Název diplomové práce: **Tematika květnových událostí na Náchodsku 1945 a jejich vnímání žáky vyšších ročníků základních a středních škol v Náchodě**

Název diplomové práce AJ: The Topic of Events of May 1945 in Náchod Region and its Perception by Pupils of Náchod's Primary and High Schools

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce zkoumá povědomí a znalosti žáků vyšších ročníků základních a středních škol v Náchodě o událostech, které proběhly na Náchodsku v květnu roku 1945. Práce navazuje na bakalářskou práci Květnové události roku 1945 na Náchodsku. Práce je rozčleněna na dvě části, teoretickou a praktickou. Praktická část předkládá možnosti využití dané problematiky v hodinách dějepisu s důrazem na regionální historii. Teorie se věnuje zařazení celé této události do historického kontextu. Následuje část zabývající se květnovými událostmi v Náchodě a jeho blízkém okolí v roce 1945. Stěžejní část práce je zaměřena na teorii a následný výzkum, který by měl zmapovat znalosti a vědomosti žáků vázající se k dané problematice. V závěru jsou uvedeny výsledky šetření a případné možnosti, jak žákům představit historii města, ve kterém žijí.

Státní okresní archiv Náchod, fond Městský národní výbor, Náchod, inventární číslo 1136, karton 258, Pamětní kniha města Náchod VI. 1945-1947. ČTVRTEČKOVÁ, Alena - SÁDLO, Václav, Náchod za Protektorátu, Náchod 2012. HRUŠKA, Zdeněk, Z posledních dnů...9. května 1945, Náchod 1945. JULÍNEK, Stanislav, Úvod do teorie a praxe výuky dějepisu, PF MU Brno 1995. SAMEK, Antonín, Běloveské události roku 1945 očima svědků, Náchod 2002. SÁDLO, Václav, Běloveská tragédie, Červený Kostelec 2009. JÁNSKÝ, Zdeněk (ed.), Poslední válečné události v Náchodě a okolí v roce 1945, in: Stopami dějin Náchodska 6, Náchod 2000, s. 165-191.

Garantující pracoviště: Historický ústav,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Irena Kapustová

Oponent: PhDr. Tomáš Hradecký, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 23.4.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením Mgr. Ireny Kapustové samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 30. 6. 2020

Daniel Bohuslav

Anotace

BOHUSLAV, Daniel. *Tematika květnových událostí na Náchodsku 1945 a jejich vnímání žáky vyšších ročníků základních a středních škol v Náchodě*. Hradec Králové, 2020. 171 s., Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové. Pedagogická fakulta. Historický ústav. Vedoucí práce Mgr. Irena Kapustová.

Diplomová práce zkoumá povědomí a znalosti žáků vyšších ročníků základních a středních škol v Náchodě o událostech, které proběhly na Náchodsku v květnu roku 1945. Práce navazuje na bakalářskou práci *Květnové události roku 1945 na Náchodsku*. Práce je rozčleněna na dvě části, teoretickou a praktickou. Praktická část předkládá možnosti využití dané problematiky v hodinách dějepisu s důrazem na regionální historii. Teorie se věnuje zařazení celé této události do historického kontextu. Následuje část zabývající se květnovými událostmi v Náchodě a jeho blízkém okolí v roce 1945. Stěžejní část práce je zaměřena na teorii a následný výzkum, který by měl zmapovat znalosti a vědomosti žáků vázající se k dané problematice. V závěru jsou uvedeny výsledky šetření, potvrzení nebo vyvrácení hypotéz a případné možnosti, jak žákům představit historii města, ve kterém žijí.

Klíčová slova: *Druhá světová válka, Protektorát Čechy a Morava, Květnové povstání 1945, Osvobození Československa, Náchod, Povědomí žáků, Učebnice*

Annotation

BOHUSLAV, Daniel. *The Topic of Events of May 1945 in Náchod Region and its Perception by Pupils of Náchod's Primary and High Schools*. Hradec Králové, 2020. 171 pp., Master Degree Thesis. University of Hradec Králové. Faculty of Education. Department of History. Thesis supervisor Mgr. Irena Kapustová.

This thesis observes knowledge of students of Náchod's primary and high schools concerning events which took place in Náchod region in May 1945. The thesis follows previous bachelor thesis *The Events of May Uprising 1945 in Náchod Region* written by the same author.

The thesis is divided into two parts. The first part, theoretical one, is consisted of chapters in which author sums up the end of the World War II in Náchod region, purposes study options in history classes and introduces used research methods. In the practical one, the thesis compares frequently used student books in mentioned schools. After this chapter there is a heart of the whole thesis, the graphs and the results of the research. The author compares results between observed schools and classes. The enclosure sums up the results and confirmation or disproval of the hypothesis. Finally, it provides possibilities of teaching methods used for introduction the town's history.

Keywords: *World War II, Protectorate Bohemia and Moravia, May uprising 1945, Liberation of Czechoslovakia, Náchod, Pupils's knowledge, Student's book*

Obsah

Úvod.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1. Běloveské události.....	11
2. Možnosti výuky	17
2.1. Muzeum.....	18
2.2. Archiv.....	19
2.3. Osobní návštěva významných historických míst a památek	19
2.4. Rozhovor s pamětníkem.....	21
3. Hypotézy.....	22
4. Metody výzkumu.....	23
4.1. Kvantitativní výzkum	23
4.2. Kvalitativní výzkum.....	25
PRAKTICKÁ ČÁST	26
5. Dotazníková metoda	26
5.1. Dotazník pro základní školu.....	27
5.2. Dotazník pro střední školu.....	28
5.3. Dotazník pro pedagogy.....	29
6. Výběr učebnic.....	30
6.1. Dějiny českých zemí II.....	32
6.2. Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia	33
6.2.1. Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia – pracovní sešit.....	34
6.3. Dějepis 9 pro základní školy	35
6.3.1. Dějepis 9 pro základní školy – pracovní sešit	36
6.4. Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy	36
6.5. Moderní dějiny pro střední školy	37
6.5.1. Moderní dějiny pro střední školy – pracovní sešit	38
6.6. Výsledky porovnávání učebnic	39
GRAFY VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ	40
7. Grafy základní školy – 8. třídy	40
7.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Tercie.....	40
7.2. ZŠ Komenského	45
7.3. ZŠ Náchod–Plhov	49
7.4. ZŠ Tomáše G. Masaryka.....	54

7.5. Porovnávání výsledků osmých tříd náhodských základních škol.....	58
8. Grafy základní školy 9. třídy	61
8.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Kvarta	61
8.2. ZŠ Komenského	66
8.3. ZŠ Náchod–Plhov.....	70
8.4. ZŠ Tomáše G. Masaryka.....	75
8.5. Porovnávání výsledků devátých tříd náhodských základních škol	79
9. Grafy první ročník střední školy	82
9.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Kvinta.....	82
9.2. Jiráskovo Gymnázium Náchod – první ročník	89
9.3. Obchodní akademie	97
9.4. Střední průmyslová škola stavební.....	105
9.5. Academia Mercurii	113
9.6. Porovnávání výsledků prvních ročníků náhodských středních škol.....	120
10. Grafy čtvrtý ročník střední školy	123
10.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Oktáva	123
10.2. Jiráskovo Gymnázium Náchod – čtvrtý ročník	131
10.3. Obchodní akademie	138
10.4. Academia Mercurii	146
10.5. Porovnávání výsledků čtvrtých ročníků náhodských středních škol.....	153
11. Závěr	157
12. Prameny a literatura	162
13. Obrazová příloha	164

Úvod

Diplomová práce navazuje na autorovu předešlou bakalářskou práci *Květnové události na Náchodsku v roce 1945*. Cílem diplomové práce je šetření o povědomí o zmíněných událostech mezi žáky ve vybraných třídách a ročnících na základních a středních školách v Náchodě a představit možnosti výuky pro zakomponování regionálních dějin a zmíněného tématu do hodin dějepisu.

Výběr tématu se odvíjí nejen od autorova vztahu k městu Náchodu a druhé světové válce obecně, ale především jakožto budoucí pedagog s aprobačí dějepisu chce zmapovat současnou situaci ve výuce regionálních dějin, konkrétně období druhé světové války, na náhodských školách a vztah pedagogů a žáků k historii a kultuře města, ve kterém bydlí a navštěvují školu. Při psaní o běloveských událostech v diplomové práci autor využívá informace z publikací regionálních historiků PhDr. Václava Sádla a Antonína Samka a pramenů z náhodského archivu. Teorie pedagogického výzkumu vychází z knih od odborníků jako jsou Peter Gavora, Miroslav Chráska a Zuzana Sikorová.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, na úvodní část teoretickou a na druhou část praktickou.

První kapitola se věnuje ve zkratce situaci na konci druhé světové války za hranicemi našeho území a následně podrobněji uvnitř zanikajícího Protektorátu Čechy a Morava. Pražské povstání v květnu 1945 je uvedeno jako impuls, který se rozšířil do dalších českých a moravských měst. Hlavní část kapitoly se věnuje životu v Náchodě na jaře roku 1945, kdy Náchodem proudily tisíce ustupujících německých vojáků a civilistů a vše vyvrcholilo jednou z posledních bitev mezi příslušníky zbraní SS a postupujícími sovětskými vojsky a následného osvobození města Náchoda.

V druhé kapitole jsou uvedeny možnosti výuky regionálních dějin v rámci hodin dějepisu.

Třetí kapitola je věnována hypotézám, které jsou na základě výsledků šetření buď potvrzeny nebo vyvráceny.

Čtvrtá kapitola pojednává o metodách pedagogického výzkumu, uvádí jejich rozdíly a příklady a zdůvodnění jejich využití v rámci diplomové práce.

Pátá kapitola již spadá do praktické části a popisuje průběh výzkumu a metody sběru konkrétních dat pro diplomovou práci.

V šesté kapitole jsou porovnávány učebnice pro základní a střední školy, v nichž autor vyhledává vybrané pojmy vztahující se k osvobození Československa v květnu 1945.

Sedmá kapitola ukazuje grafy výsledků z šetření mezi žáky osmých tříd na náhodských základních školách a víceletém gymnáziu.

V osmé kapitole jsou grafy výsledků z devátých tříd základních škol a víceletého gymnázia.

Devátá kapitola představuje grafické výsledky z prvních ročníků náhodských středních škol a víceletého gymnázia.

V desáté kapitole jsou výsledky žáků čtvrtých, maturitních, ročníků náhodských středních škol a víceletého gymnázia.

V jedenácté kapitole je zhodnocení diplomové práce, uvedení jejích výsledků a potvrzení či vyvrácení hypotéz.

Teoretická část diplomové práce je vytvořena jako pomůcka pro začínající i zkušené pedagogy v předmětu dějepis. Výsledky praktické části mají podat adekvátní podklady pro častější zařazení regionálních dějin do hodin dějepisu.

Po metodologické stránce byly veškeré zmíněné prameny nashromážděny, analyzovány následně komparovány. Prameny využili ve svých publikacích také zmínění náhodští historikové. Formulace hypotéz vycházela z porovnání školních vzdělávacích programů a zaměření zkoumaných škol. Kvantitativní výzkum mezi žáky základních a středních škol byl prováděn za pomoci dotazníkové metody. Veškeré dotazníky byly vyhodnoceny a následně graficky znázorněny. V případě pedagogů byla využita metoda kvantitativní. Vyučující vyplňovali písemné dotazníky, které nahrazovaly řízený rozhovor. Dotazníky pedagogů byly vyhodnoceny a komparovány. Výukový materiál byl vytvořen pomocí powerpointové prezentace. Prezentace obsahovala dobové fotografie, prameny a v neposlední řadě také mapy a úryvky z knižních publikací.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Běloveské události

Rok 1945 byl posledním rokem druhé světové války a o jejím výsledku již bylo rozhodnuto. Nacistické Německo, které pod vedením vůdce Adolfa Hitlera válku rozpoutalo a v roce 1942 obsadilo většinu území evropského kontinentu, se hroutilo. Boje na více frontách spojené s fatálními porážkami v důležitých bitvách zapříčinily, že se toto území v roce 1945 zmenšilo jen na vlastní území Německa.¹ Vše započal neúspěch u Stalingradu. Tato bitva je považována za rozhodující moment celé války. Od toho okamžiku na východní frontě přešla iniciativu Rudá armáda a hrnula německé vojsko před sebou zpět na západ.² Dalším zlomovým momentem ve druhé světové válce bylo vylovení západních spojenců v Normandii v červnu 1944. Společně vedenými ofenzivami tak anglo-americká a sovětská armáda obklíčila německé vojsko na jeho území.³

Na jaltské konferenci v únoru 1945 se Velká trojka (USA, Velká Británie a Sovětský svaz) domluvila na finálním útoku proti Adolfu Hitlerovi. Rudá armáda měla být ta, která udeří přímo do srdce Třetí říše, na Berlín. Dojednána byla též demarkační linie, kterou západní spojenci nesměli překročit. Berlínská operace začala 16. dubna 1945. Po těžkých bojích v rozbombardovaném Berlíně se ho Sovětům 2. května podařilo dobýt. Adolf Hitler se toho již nedomohl. 30. dubna spáchal Vůdce ve svém bunkru pod Reichstagem sebevraždu. Před svou smrtí jmenoval svým nástupcem velkoadmirála Karla Dönitze. Ten následně vyjednával podmínky kapitulace, při kterých se snažil zachránit co nejvíce německých vojáků před sovětským zajičením. Kapitulační protokol byl podepsán 8. května. Toto datum se dodnes považuje za konec války v Evropě. V hroutícím se Protektorátu však konec války přišel až o den později.⁴

Na našem území se stále nacházela velmi početná a dobře vyzbrojená německá armáda tvořená jak Wehrmachtem, tak zbraněmi SS. Jen v Praze bylo dislokováno na 30 tisíc vojáků. Další tisíce vojáků se táhly z východní fronty na západ s cílem vzdát se Američanům nebo Britům. Zprávy o událostech v Berlíně se na území Protektorátu rychle

---

¹ Emil VACHEK, *Německá válka*, Praha 1947.

² Guido KNOPP, *Stalingrad: Peklo na Volze*, Mníchov 2003.

³ Dwight David EISENHOWER, *Invaze do Evropy*, Praha 1994.

⁴ Robin CROSS, *Pád orlice*, Plzeň 1998.

šířily, a tak mohly dosud utajené domácí odbojové organizace plánovat povstání ve spolupráci se spojeneckými vojsky s cílem konečného osvobození Československa.⁵

První protiněmecké akce se odehrávaly začátkem května na venkově, kde v mnoha obcích přebíraly samosprávu nově vzniklé národní výbory. Jinou formou povstání byly akce jednotlivců či skupin místních obyvatel, zabraňujících různými prostředky německým vojákům v ústupu. Němečtí vojáci postupovali proti těmto obyvatelům nesmlouvavě a za tento odvážný čin přišel o život nejméně jeden civilista. Zprávy o této protiněmecké aktivitě zaznamenaly největší ohlas v Praze a evokovaly tamní odbojové organizace k činu.⁶ Jejich čas nastal 5. května 1945. Již od ranních hodin zněly v éteru pražského rozhlasu zakázané české vlastenecké písně. To posílilo morálku Pražanů stejně jako zprávy o blížící se americké armádě. Aby povstání bylo úspěšné, bylo nutné obsadit důležité správní budovy. Jednou z nich byla i budova Pražského rozhlasu, a právě bojem o tuto budovu začalo Pražské povstání. Celkem se do tohoto povstání, které trvalo až do 9. května, zapojilo na 130 tisíc obyvatel Prahy. Kromě Pražanů do bojů v ulicích a na barikádách zasáhli také příslušníci ruské osvobozené armády generála Vlasova. Boje si vyžádaly spousty raněných a mrtvých na obou stranách a také zničení některých pražských čtvrtí a historických památek. Naštěstí nebyl vykonán rozkaz podle plánu ARLZ (Auflockerung – Räumung – Lähmung – Zerstörung) v překladu demontáž – vyklizení – znehodnocení – zničení, kterým Němci praktikovali svůj plán „spálení země“ při ústupu, takže mnohé historické budovy a části města, které byly podminovány příslušníky SS, zůstaly nedotčeny.⁷ Boje v Praze ustaly po podepsání příměří a klidu zbraní 8. května v 16 hodin. Čechům bylo přiznáno vítězství a Němcům se zaručoval volný průchod Prahou směrem na západ. Druhý den brzy ráno dorazily do Prahy první jednotky 1. ukrajinského frontu pod vedením maršála Koněva⁸ a po celý den docházelo k přestřelkám mezi posledními ustupujícími německými oddíly, převážně fanatickými SS, s přijíždějícími Rudoarmějci.⁹

Zprávy o událostech v 5. května Praze se rozletěly po celém území Protektorátu a vyvolaly velký ohlas u jeho obyvatel. Také v Náchodě se své povinnosti ujali přední členové ilegálních odbojových organizací, které v této oblasti působily v průběhu války, ale až nyní nadešel jejich čas. Politickou a správní činnost měli na starosti policejní ředitel

---

⁵ Jindřich MAREK, *Barikáda z kaštanů*, Příbram 2005.

⁶ Tomáš JAKL, *Bojiště a barikády pražského povstání*, Praha 2014, s. 9.

⁷ Jindřich MAREK, *Barikáda z kaštanů*, Příbram 2005.

⁸ Srov. Ivan Stěpanovič KONĚV, *Čtyřicátý pátý*, Praha 1985, s. 233–307.

⁹ Tomáš JAKL, *Bojiště a barikády pražského povstání*, Praha 2014.

JUDr. Jan Chudoba¹⁰ a Josef Kotrlý, člen městského zastupitelstva a člen České národní rady v Praze. Vojenské záležitosti měl ve své gesci podplukovník Josef Šlajs. Pplk. Šlajs společně se svými podřízenými vojenskými důstojníky, jako byl např. vrchní inspektor náchodské městské policie nadporučík Antonín Bláha, štábní kapitán Jindřich Šilhánek a poručík v záloze Karel Bartoš, patřil do náchodské odbojové skupiny „Karel“¹¹ pojmenované právě podle por. Karla Bartoše. Po celou dobu války byl jejich hlavní úkol sběr informací pro zahraniční odboj a příprava povstání na vhodný okamžik. Kromě této skupiny působily v okolí samostatně další odbojové skupiny, které se v době inkriminovaných událostí podřídily velení Pplk. Šlajse.¹²

Již od února 1945 proudily Náchodem tisíce Němců ze Slezska, tzv. národní hosté.¹³ Ti postupně doplňovali stále větší počty ustupujících německých vojáků, jejichž cílem bylo vzdát se západním mocnostem. Náchodští občané si byli vědomi nebezpečí, které hrozí z tak velkého počtu německých vojáků na jednom místě. I když jejich morálka byla značně skleslá, stále měli zbraně, které mohli kdykoliv použít. Proto ústup skrz Náchod po celé měsíce probíhal v klidu a bez žádných větších incidentů.¹⁴ Koncem dubna docházelo v okolí Náchoda pouze k diverzním akcím nevelkého, ale účelného významu, jako bylo například vykojení vlaku¹⁵, odstranění směrových tabulek a kladení hřebíků na silnice.¹⁶

Vše se změnilo 5. května 1945, kdy Pražský rozhlas volal o pomoc. V ten den nastal čas pro JUDr. Chudobu a Pplk. Šlajse, aby se ujali svých povinností. Náchodští občané vyšli do ulic, strhávali německé nápisy a vyvěšovali trikolóry. Došlo i k prvním střetům s německými vojenskými oddíly. Vše bylo urovnáno na jednání mezi nově vzniklým národním výborem a velitelem německé vojenské posádky. V náchodském pivovaru bylo zřízeno vojenské velitelství, odkud se vedly veškeré vojenské operace,

---

¹⁰ Srov. Lucie JARKOVSKÁ, *Ve službách ministerstva vnitra – JUDr. Jan Chudoba 1998–1983*, Hradec Králové 2003.

¹¹ Státní okresní archiv Náchod (SOkA Náchod), Fond (f.) Karel Bartoš, inventární číslo (inv. č.) 6, karton (kart.) 1, Zprávy a relace o vojenské odbojové činnosti v úseku města Náchoda a okolí od npor. Ant. Bláhy a vrch. strážm. čet. Boh. Peterky, *Zpráva o odbojové činnosti Karla Bartoše*, s. 1–2.

¹² Státní okresní archiv v Náchodě (SOkA Náchod), Fond (f.) Městský národní výbor Náchod (MěNV), Náchod, inventární číslo (inv. č.) 1136, karton (kart.) 249, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*

¹³ Národní hosté byli říšští Němci, kteří osidlovali neobydlené území na východ od Německa. Z blížícím se koncem války toto území opouštěli a vraceli se zpět do Říše.

¹⁴ SOkA Náchod, f. MěNV Náchod, inv. č. 1136, kart. 249, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*.

¹⁵ SOkA Náchod, f. ONV Náchod II, inv. č. 1084, kart. 9, Osvobození 1945, *Zprávy o národním odboji v obcích Staroč a Velké Poříčí*, s. 1.

¹⁶ SOkA Náchod, f. Karel Bartoš, inv. č. 5, kart. 1, Přehledy a zprávy o odbojové činnosti a bojové činnosti různých složek ve vojenském úseku JOSEF, *Vojenská odbojová činnost v úseku Václavice – Vysokov – Staroč: podle podání vrch. stržm. četn. Bohuslava Peterky*, s. 1–2.

kterých se účastnily i ostatní odbojové buňky¹⁷ z okolí Náchoda. V následujících dnech byl v Náchodě relativně klid. Správa města byla národním výboru do českých rukou předána 6. května.¹⁸

Největší nebezpečí představovala přítomnost hlavního stanu polního maršála Ferdinanda Schörnera, velitele skupiny armád „Střed“ ve Velichovkách. Ten disponoval stále velmi početnou, a navíc dobře vyzbrojenou armádou.¹⁹ Maršál Schörner byl odhodlán bojovat se Sověty do poslední chvíle, jak to uvedl v jednom ze svých prohlášení, když přesvědčoval Dönitze²⁰, aby nekapituloval a dal možnost ustupujícím německým vojákům vzdát se západním spojencům.²¹ Schörner a jeho štáb byli odhodláni povstání ve východních Čechách potlačit. Přesvědčit se o tom měli občané v Červeném Kostelci²², Úpici²³ a v Novém Městě nad Metují²⁴. Členové náchodského národního výboru byli tudíž ve strachu z případného násilí německé posádky proti náchodským občanům. Velitel německé posádky však členy výboru ujistil, že žádné kroky proti občanům nepodnikne, když bude zachován klid.²⁵ Rychlý postup Sovětů však donutil Schörnera opustit Velichovky a odletěl do Rakouska. Přestože ho Američané zajali, předali ho Sovětům.²⁶

Definitivní kapitulace německé posádky v Náchodě a její odchod byly podepsány 8. května 1945 večer. Od tohoto okamžiku byl dozor nad veřejným pořádkem ve městě v rukou českých uniformovaných složek.²⁷ Po přijetí zprávy o bezpodmínečné kapitulaci všech německých jednotek byly na hraničním přechodu v Bělovsi rozmístěny hlídky, které ustupujícím vojákům odebíraly zbraně. Tyto zbraně byly průběžně převáženy na velitelství do pivovaru.²⁸ Pplk. Šlajs pověřil velením tohoto úseku štábního kapitána

---

¹⁷SOKa Náchod, Fond Karel Bartoš, inv. č. 6, karton 1, Přehled partyzánské činnosti skupin Náchod, Kramolna a Lhotky.

¹⁸SOKa Náchod, f. MěNV Náchod, inv. č. 1136, kart. 249, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*

¹⁹Libor PAŘÍZEK, *US Mise Velichovky 1945*, Praha 2015, s.7.

²⁰Srov. Peter PADFIELD, *Dönitz, Poslední vůdce*, Plzeň 1994.

²¹Jiří FRAJDL, *Květnové povstání ve východních Čechách 1945*, s. 131.

²²SOKa Náchod, f. ONV Náchod II., inv. č. 1084, kart. 9, Osvobození 1945, *Rozkaz k znovudobytí Červeného Kostelce*, s. 1.

²³SOKa Náchod, f. MěNV, Náchod, inv. č. 1136, kart. 249, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*, s. 26.

²⁴SOKa Náchod, Fond Archiv města Nové Město nad Metují, inv. č. 1, kart. 10, *Pamětní kniha Nového Města nad Metují IX. 1944–45*, s. 167.

²⁵SOKa Náchod, f. MěNV, Náchod, inv. č. 1136, kart. 249, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*, s. 23.

²⁶Libor PAŘÍZEK, *US Mise Velichovky 1945*, Praha 2015, s.

²⁷SOKa Náchod, f. Karel Bartoš, inv. č. 2, kart. 1, *Protokol o kapitulaci německé posádky v Náchodě*.

²⁸SOKa Náchod, f. MěNV, Náchod, inv. č. 1136, kart. 249, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*, s. 27.

Josefa Půlpána²⁹, který byl druhý den společně s Rudoarmějci zastřelen v budově celnice.³⁰

První mírový den, 9. května, se v Náchodě nesl v duchu očekávání na příjezd prvních sovětských jednotek a příprav na jejich uvítání. Náchodem stále proudil zástup německých vojáků mířících na západ, jejichž krytí zajišťoval oddíl SS, stále připravený k boji.³¹ Šlo o oddíl 31. SS dobrovolnické granátnické divize³² doprovázený rotou stíhačů tanků Hetzer. Jednotku tvořili Němci pocházející z Maďarska, Rakouska, Jugoslávie a Čech. Pod vlivem nacistické ideologie, odporu proti bolševismu, strachu ze zajetí na Sibíři a posilněním notnou dávkou alkoholu, byli dobře ozbrojení SS-mani stále připraveni bojovat³³, i když už byl první den míru. Jejich nepřičetné chování zakusili náchodští občané na vlastní kůži, když celá jednotka projížděla centrem města a zastavila se až na náměstí. Po pár výstřelech do budov se stíhače tanků, jejichž pancíř byl obsypán z každé strany vojáky SS, vrátily zpět na hraniční přechod do Bělovsí.³⁴ V tu dobu překročily hranice našeho území první sovětské jednotky. Jednalo se o tři dělostřelecké soupravy z 291. Gatčinské střelecké divize³⁵, které tvořily předvoj.³⁶

Po zcela nevídané, a nakonec z německého pohledu fatální situaci, kdy první sovětská souprava míjela hetzery mířící zpět k hranicím³⁷, se rozhořel jeden z posledních bojů druhé světové války.³⁸ Druhá sovětská souprava byla zasažena střelbou z přijíždějících hetzetrů a její posádka byla nucena ukrýt se společně s náchodskými civilisty, kteří se na inkriminovaném místě zrovna nacházeli, do budovy celnice. Po krátké a nerovné přestřelce byli sovětští vojáci SS-many vyzváni k opuštění sklepení celnice, kde se ukrývali. Jeden po druhém vycházeli Rudoarmějci do odbavovací haly celnice a na dvorek, kde byli nemilosrdně popravováni ranou z pistole do týlu. Celkem bylo takto zastřeleno devatenáct Rudoarmějců. Spolu s nimi byli zastřeleni i náchodští

---

²⁹ RM Náchod, f. Josef Mánek, Průběh akcí v prostoru JOSEF podle hlášení jednotlivých velitelů, skupin a MNV od 5. do 15. května), *pplk. Šlajs, Josef: Stručná zpráva velitelství úseku Náchod*, s. 2.

³⁰ RM Náchod, f. Josef Mánek, Neoficiální relace z květnových událostí, Štěpánek, Jiří: c. d., s. 7–9.

³¹ Josef HRUŠKA, *Z posledních dnů...9. května 1945*, Náchod 1945, s. 9.

³² Dostupné online (<https://www.valka.cz/newdesign/v900/clanek.php?id=11635>), [citováno k 19. 3. 2018].

³³ Antonín SAMEK, *Běloveské události roku 1945 očima svědků*, s. 30.

³⁴ SOKA Náchod, f. MěNV, Náchod, inv. č. 1136, kart. 258, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*, s. 29.

³⁵ Richard ŠVANDA, *Od Leningradu do Náchoda*

³⁶ Václav SÁDLO, *Běloveská tragédie*, Červený Kostelec 2009, s. 22–24.

³⁷ *Tamtéž*, s. 28.

³⁸ SOKA Náchod, f. Karel Bartoš, inv. č. 5, kart. 1, Překlady a zprávy o odbojové činnosti a bojové činnosti různých složek ve vojenském úseku Josef, Stručný průběh akcí od 5. 5. 1945, s. 19.

občané a bývalí příslušníci československé armády desátník Vilém Plachý a štkt. Josef Půlpán, kterým byla svěřena služba na celnici a dohled nad odzbrojováním ustupujících Němců. Smrt hrozila i civilistům, kteří se ukryli společně s Rudoarmějci. Po zahájení palby zbývajících dvou dělostřeleckých souprav však svému osudu unikli.³⁹

Sovětští dělostřelci za pomoci náhodských dobrovolníků zneškodnili jeden hetzer. Po příchodu sovětských posil a podpory partyzánů si v beznadějně situaci další dva hetzery Němci zničili sami a jeden opustili zcela nepoškozený.⁴⁰ Zbylí stíhači tanků opustily boj při prvních výstřelech. Tři z nich byli zastaveni na vysokovském kopci⁴¹, dva dojeli až do České Skalice⁴². Při pokusu o záchranu života se SS-mani rozprchli do okolních lesů, které po celou noc a následně druhý den pročešávaly ozbrojené skupiny vyslané z pivovaru, kam byli všichni zadrženi Němci odváděni.⁴³ Jiné si Rudoarmějci odvedli sami.⁴⁴ Jak bylo zacházeno se zajatými SS-many v pivovaře, lze také považovat za tragédií. Žádné prameny přesně neudávají, co se v pivovaře odehrávalo, ale z výpovědi svědků vyplývá, že někteří náhodští občané chtěli očistit své jméno z průběhu války a po krutém výsledku SS-many nemilosrdně zastřelili. O těchto hrůzách, které na vlastní oči viděl, vypráví i Josef Škvorecký ve svých Zbabělcích. Mrtví Němci byli poté z pivovaru převáženi do zámecké aleje, kde byli pohřbeni v masových hrobech.⁴⁵

Boje z Náchoda se přesunuly směrem k České Skalici⁴⁶, kde místní občané svedli boj se zbývajících hetzery a přeživšími SS-many. Tuhý boj se vedl u hotelu Na Bojišti⁴⁷ a poté na českoskalickém náměstí. V důsledku těchto bojů padlo 55 nebo 56 Němců. Ztráty byly bohužel i na druhé straně. Při obraně města zemřeli dva jeho občané. Úspěch českoskalických byl potvrzen i počtem zajatých SS-manů, zabavených zbraní, a dokonce ukořistění čtyř hetzerů.⁴⁸

Ve všech městech náhodského okolí se 10. května konaly slavnosti na počest příjezdu sovětských osvoboditelů. V Náchodě na náměstí byl přivítán velitel

---

³⁹ Václav SÁDLO, *Běloveská tragédie*, Červený Kostelec 2009, s. 30–40.

⁴⁰ *Tamtéž*, s. 43.

⁴¹ SOKA Náchod, f. Karel Bartoš, inv. č. 6, kart. 1, Poručík Ervín Forbes, *Zpráva o činnosti 5. roty Staré Město*, s. 1.

⁴² Věra VLČKOVÁ, *Květen 1945 v České Skalici*, Červený Kostelec 2016.

⁴³ Václav SÁDLO, *Běloveská tragédie*, Červený Kostelec 2009, s. 55.

⁴⁴ Josef HRUŠKA, *Z posledních dnů...9. května 1945*, Náchod 1945, s. 24.

⁴⁵ Václav SÁDLO, *Běloveská tragédie*, Červený Kostelec 2009, s. 60–65.

⁴⁶ Věra VLČKOVÁ, *Květen 1945 v České Skalici*, Červený Kostelec 2016.

⁴⁷ Srov. Zdeněk JÁNSKÝ (ed.), *Poslední válečné události v Náchodě a okolí v roce 1945*, in: Stopami dějin Náchodska 6, Náchod 2000, s. 179.

⁴⁸ Věra VLČKOVÁ, *Květen 1945 v České Skalici*, Červený Kostelec 2016.

291. Gatčinské střelecké divize generálmajor Vasil Kazimirovič Zajončkovskij⁴⁹, jež se toho dne stal náhodským čestným občanem a po válce Náchod několikrát navštívil.⁵⁰ Při bojích v Náchodě přišel celkem o čtyřicet šest mužů.⁵¹ Všech devatenáct padlých Rudoarmějců bylo ještě toho dne se všemi poctami pohřbeno na staroměstském hřbitově v hromadném hrobu a jejich pomník je tam dodnes.⁵² Kromě hřbitova stojí socha sovětského vojáka také před budovou staré celnice, kde se tyto smutné události v první den míru odehrály.

2. Možnosti výuky

Jedním z cílů diplomové práce je navrhnout možnosti a metody, jak zařadit květnové události z roku 1945 a další regionální historické události do kurikula dějepisu na náhodských školách. Jedná se o metody, jež mohou doplnit nebo přímo nahradit mnohdy nezáživnou monotónní frontální výuku. Další pomocí k ztraktivnění a zkvalitnění hodin dějepisu jsou moderní sdělovací prostředky, moderní technologie a finanční granty z Evropské unie.

Na některých školách se žáci setkávají s konzervativními učiteli, kteří výuku dějepisu vedou monotónně, nezáživně a bez zájmu o inovace v učebních metodách. Ať už je to způsobeno lhostejným přístupem, syndromem vyhoření či věkem učitele, jenž se odmítá učit nové věci, má tento přístup negativní vliv na žáky, kteří si z takovýchto hodin neodnášejí cílové dovednosti a znalosti. Někteří učitelé se dokonce brání, že na zorganizování exkurze nebo jiných vyučovacích metod a jejich přípravu nemají čas, nebo daná problematika není ani ve školním vzdělávacím plánu.⁵³

Školní vzdělávací programy náhodských škol se nijak neliší od ŠVP v jiných městech a regionech. Učitelé si mohou závazně stanovené ŠVP po konzultaci s ostatními kolegy přepracovat, ale ani poté nejsou schopni začlenit informace z regionálních dějin do svého výkladu. Žáci tak přicházejí o možnost získat poznatky o svém městě v daném

---

⁴⁹ Richard ŠVANDA, *Tři osudy, dvě války, jedno město*, Náchod 2016.

⁵⁰ SOkA Náchod, f. MěNV, Náchod, inv. č. 1136, kart. 258, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*, s. 33.

⁵¹ Vasil Kazimirovič ZAJINČKOVSKIJ, *Generálmajor Vasil Kazimirovič Zajončkovskij vzpomíná*, Náchod 1975, s. 7.

⁵² SOkA Náchod, f. MěNV, Náchod, inv. č. 1136, kart. 258, *Pamětní kniha města Náchod VI. 1945–1947*, s. 33.

⁵³ Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP)

období. Právě tvorba ŠVP pro školy je v dnešních dnech také jedno z diskutovaných témat na politické scéně.

Žáci jednotlivých škol po celé české republice by měli být seznamováni s regionem, ve kterém žijí a studují. V každém městě či regionu se nějakým způsobem projevila souvislost s významnými událostmi v průběhu celých dějin.

Konkrétně v Náchodě a jeho okolí je mnoho památek, z nichž některé jsou vybrány pro výzkum. Jako příklad lze uvést náchodský zámek, náchodskou radnici, vojenské pevnosti.

K tomu, aby žáci náchodských základních a středních škol poznali historii svého města a nevnímali jej jen jako místo současného bydliště či studia, mohou být nápomocny následující metody a možnosti výuky, jež lze při výkladu využít. Hodiny dějepisu mohou být pro žáky mnohem atraktivnější a zajímavější než doposud.

V Náchodě se nacházejí dvě instituce, jež učitelům, rodičům a dětem nabízejí možnost poznat město, ve kterém žijí. První a určitě velmi zajímavou institucí je Muzeum Náchodska. Budova muzea se nachází v horní části Masarykova náměstí. Instituce návštěvníkům svou stálou expozicí dává možnost poznat město Náchod a jeho okolí od pravěku až po současnost.

2.1. Muzeum

„Expozice Muzea Náchodska zachycuje dějiny Náchoda a jeho okolí od pravěku až po současnost (rok 2000). Regionální historie, reprezentovaná nejen dobovými věcmi, ale i sedmi dioramaty s dvaceti šesti figurínami, se zde prolíná s dějinami celého českého národa.“ Muzeum nabízí v rámci edukační činnosti programy pro základní školy rozdělené podle náročnosti. Celkem se jedná o deset vzdělávacích programů ke stálé expozici Dějiny Náchoda a Náchodska, s názvem *Krokem za příběhem*. Žáci v průběhu získávají informace o jednotlivých historických obdobích pomocí herních aktivit, úkolů, pracovních listů, kvízů a didaktických her. Žáci jsou do historie vtaženi vyprávěním příběhů, které doplňují vybrané muzejní exponáty, což u dětí upevňuje představy o dané době, díky čemuž si tak daná fakta lépe zapamatují.⁵⁴

V rámci muzejní expozice *„Druhá světová válka“* je vystaveno také dioráma, zachycující boj v Bělovsi v květnu 1945. Kromě dioramat jsou v rámci expozice vystaveny i dochované předměty, které boj připomínají. V současné době muzeum

---

⁵⁴<https://www.muzeumnachod.cz/index.php/2017/02/01/edukacni-cinnost-muzea/>

spolupracuje s dalšími muzejními objekty jako například s pevnostními bunkry na Dobrošově, kde se žáci mohou kromě jejich návštěvy seznámit i s průběhem druhé světové války na území Náchoda.⁵⁵

Muzeum také nabízí svým návštěvníkům z řad veřejnosti a škol samoobslužné pracovní listy k vybraným krátkodobým výstavám. Využít lze také nabídku specializovaných přednášek a výkladů odborníků na historii.⁵⁶

Dalšími veřejnosti zpřístupněnými bunkry jsou pěchotní srub N–S 82 Březinka, N–S 81 Lom a N–S 84 Voda, ve kterém se žáci mohou kromě dochovaných zbraní seznámit s příběhem o běloveské tragédii doplněné opět o dioráma.⁵⁷

2.2. Archiv

Druhou důležitou institucí pro poznání dějin Náchoda anebo konkrétně běloveských událostí v květnu 1945 je náchodský Státní okresní archiv. Archiv se nachází v městské části Branka. Instituce nabízí, po domluvě s vyučujícími, pro žáky škol odbornou přednášku. Archivář v rámci přednášky představuje archiv, jeho funkci, vysvětluje žákům, co je to fond, inventář atd. Zmíněný obsah výkladu jistě žáky nebude zajímat tolik jako vyprávění historie. Na druhou stranu zde mají možnost přímo z písemných pramenů historii poznat. V případě běloveských událostí mohou prozkoumat fond Karel Bartoš, kde se dočtou o výpovědích přímých svědků a poznají zmíněnou událost minutu po minutě.⁵⁸

2.3. Osobní návštěva významných historických míst a památek

Další možností, jak oživit hodinu dějepisu, je návštěva historicky významných a pamětních míst. V Náchodě je mnoho historických míst, která lze navštívit. Nemusí se jednat vždy o pravidelné exkurze vedené učitelem. Učitel může žákům ve škole zadat úkol vztahující se k probíranému tématu. Tím může být exkurze do daného místa či objektu, vyfotografování, prohlédnutí a v další hodině zasazení do kontextu doby. Mnoho památek se nachází v centru města, a aniž by si to samotní žáci uvědomili, pravidelně kolem nich chodí. Příkladem může být zachovaná podkova na Karlově náměstí

---

⁵⁵<http://www.muzeumnachod.cz/index.php/2017/02/01/edukacni-cinnost-muzea/>

⁵⁶<http://www.muzeumnachod.cz/index.php/2017/02/01/edukacni-cinnost-muzea/>

⁵⁷<https://www.hkregion.cz/dr-cs/100114-belovesky-pevnostni-skanzen.html>

⁵⁸<https://vychodoceskearchivy.cz/nachod/>

před budovou ČSOB. Podle pověsti zde podkovu ztratil kuň Fridricha Falckého, když prchal přes Náchod po prohrané bitvě na Bílé hoře v roce 1620.

Příkladem, na kterém žáci se naučí rozlišovat hlavní rysy renesančního stylu, může být náchodská radnice. Ačkoliv se jedná o novorenesanční budovu postavenou v 19. století lze její prohlídku zvenčí zakomponovat do hodiny dějepisu s tématem *Renesance*. Na průčelí radnice mohou žáci spatřit i sochu rytíře Hrona, zakladatele města Náchoda, o němž je první písemná zmínka v roce 1254.

V rámci hodiny dějepisu věnované československým jednotkám na východní frontě za druhé světové války lze žákům zadat úkol k vypracování krátkého medailonku o kapitánu Otakaru Jarošovi, hrdinovi Sovětského svazu, jenž padl v bitvě u Sokolova. Kapitán Jaroš pracoval v Náchodě jako zaměstnanec pošty, a právě na fasádě budovy pošty je umístěna jeho pamětní deska připomínající jeho působení v Náchodě.

O krátkém pobytu Jana Žižky v Náchodě v čele husitských vojsk nemusí žáci číst pouze v díle Aloise Jiráska a jeho Starých pověstech českých, ale mohou si prohlédnout malbu na budově Výstavní síně. Kromě Jana Žižky jsou na dalších malbách vyobrazeni čeští exulanti, kteří museli opustit zemi po Bílé hoře, a také před Náchodem stojící švédští vojáci, jejichž vpád do Čech dovršil období třicetileté války.

Je možné uvést mnoho dalších zajímavostí, které náchodští občané nevědomky mívají, když prochází středem města. Vyučující je mohou využít pro zpestření a k zatraktivnění výuky dějepisu na náchodských školách.

Pro hlubší poznání dějin jsou však vhodnější učitelem vedené exkurze. Příklad lze opět uvést na květnových bojích v Náchodě 1945. V rámci exkurze žáci navštíví místa vztahující se k bělošským událostem. Úkolem žáků v průběhu trasy je práce s pracovními listy, mapami, dobovými fotografiemi a otisknutými telefonními hlášenými policejních a vojenských posádek. Trasa exkurze začíná na Masarykově náměstí, kde se stíhače tanků Hetzer otočily po rádiovém hlášení zpět k běloveské celnici. Přes ulici Kamenice žáci dojdou k první zastávce exkurze, k bývalému Mědílkovu kadeřnictví, dnes křižovatka ulic Kpt. Jaroše a Kladská, kde byla pozice jednoho z hetzerů. Následuje železniční přejezd v Bělovsi, který obsadil další stíhač tanků z 9. května. Prohlídka nejdůležitějšího místa, tedy budovy nové celnice, kde došlo k tragické události, kdy příslušníci zbraní SS zavraždili několik příslušníků Rudé armády společně s dvěma náchodskými občany, je možná pouze po domluvě s Celní správou ČR. Žáci mají možnost si v budově prohlédnout stopy kulek a navštívit místa, kde se Rudoarmějci skrývali a kde byli zavražděni. Na zpáteční cestě do školy žáci navštíví pěchotní srub N–S 84 Voda, v němž

jsou dochovány památky k této události včetně diorámatu, které zachycuje zastřelení Štábního kapitána Josefa Pulpána příslušníky SS v budově nové celnice. Odtud se žáci vydají k náhodskému pivovaru, v němž docházelo 10. května 1945 k mučení a vraždění přeživších příslušníků zbraní SS náhodskými občany. Poslední zastávkou exkurze je hřbitov ve Starém Městě, kde jsou pohřbeni vojáci Rudé armády, zastřelení v budově celnice. Nad jejich hrobem je instalována stejná socha Rudoarmějce jako před celnicí v Bělovsi.

Alternativou při nepřízní počasí nebo z časových důvodů je virtuální prohlídka za využití aplikace Google Maps lze zmíněnou trasu projít z budovy školy. V aplikaci lze použít nástroj Street View, díky němuž se lze dostat přímo na ulici. Žáci však přicházejí o možnost přímého poznání historie, které není v tomto případě tak intenzivní jako osobní návštěva daného místa.

2.4. Rozhovor s pamětníkem

Největší přínos, kromě návštěvy historicky významného místa, má určitě přímá výpověď pamětníka událostí. Dnes žije ještě mnoho očitých svědků z druhé světové války, kteří mohou žákům vyprávět o svých prožitcích z dané doby.

Historik při využití orální historie vybírá ze dvou její hlavních forem, interview a životního příběhu. Interview se váže k určité historické události, kterou dotazovaný prožil a k níž si v jejím průběhu vytvářel názor. Historik, tazatel, vstupuje často do rozhovoru klade pamětníkovi přímé, konkrétnější a specifičtější otázky, aby jej udržel u daného tématu a získal relevantní informace.⁵⁹

Životní příběh nebo životní vyprávění má pomoci objasnit určitou historickou etapu z pohledu pamětníka, který má v průběhu setkání volnost vyprávění. Historik klade specifické dotazy až když chce rozvést či zpřesnit a doplnit dosavadní pamětníkovo sdělení.⁶⁰

Pro školní výuku dějepisu je z uvedených dvou forem vhodnější životní vyprávění. Nutností je zkontaktovat se s pamětníkem a domluvit se s ním, jak bude o dané problematice mluvit. Zda bude pamětník jen vyprávět své vzpomínky a prožitky, nebo jestli mohou žáci klást dotazy. Hrozí zde, že by pamětník nemusel být s událostmi vyrovnán, proto je nutné se s ním sejit a domluvit přesnou podobu jeho návštěvy.

---

⁵⁹ Miroslav VANĚK a kolektiv, *Orální historie – Metodické a „technické“ postupy*, Olomouc 2003, s. 17.

⁶⁰ *Tamtéž*, s. 17.

Informování musejí být také žáci. Měli by vědět, kdo je v hodině navštíví a o jaký životní příběh se bude jednat. Je důležité žáky také připravit po morální stránce.⁶¹

Kromě daných osnov je rovněž nezbytné, aby se učitelé dějepisu věnovali v hodinách rovněž regionálním dějinám i místu, kde učí. Rozhodně není nutné včlenit regionální dějiny do každé hodiny. Zkušení učitelé i začínající pedagogové jsou vybaveni kompetencemi k tomu, aby sami byli schopni určit, která témata mají spojitost s daným regionem, umět tyto souvislosti zařadit do svého výkladu a uvést tak, aby bylo patrné, že žáci nabyté informace o svém městě a regionu, ve kterém žijí, dokážou uchovat a předat další generaci.

3. Hypotézy

Na základě výše zmíněného jsou v rámci výzkumu na základních a středních školách vyučujícím a žákům kladeny otázky týkající se zájmu o historii Náchoda. V případě učitelů jde o šetření, zda vkládají do svých hodin dějepisu i regionální dějiny a využívají nabídku zdejších historických institucí. Žáci základních škol uvádějí svůj vztah k Náchodu, povědomí o historických památkách a kulturních akcí. Středoškoláci mají dotazník rozšířen o otázky týkající se výuky moderních dějin. Jednotlivé dotazníky vyvracejí nebo potvrzují hypotézy⁶², o kterých lze v rámci výzkumu uvažovat.⁶³

H1: *Rozdíly ve znalostech o kulturním životě a historii Náchoda mezi žáky nižšího stupně gymnázia a základními školami jsou vzhledem k všeobecnému zaměření škol minimální.*

H2: *Žáci víceletého a čtyřletého gymnázia mají díky hodinové dotaci větší znalosti o kulturním životě a historii Náchoda než žáci z odborných škol.*

H3: *Hlavním zdrojem informací o historii Náchoda je škola před internetem.*

H4: *Procentuální počet žáků středních škol, kteří slyšeli o běloveských událostech poprvé, je větší než 60 %.*

H5: *Počet gymnazistů, pro které je téma běloveských bojů nové, je menší o 20 % oproti ostatním žákům náchodských středních škol.*

H6: *Nejnavštěvovanějším místem v Náchodě je zámek s přilehlým vojenským hřbitovem a vojenské pevnosti.*

---

⁶¹Srov. Daniel VLČEK, *Konec 2. světové války v Náchodě*, Olomouc, 2018. dostupné online: https://theses.cz/id/xxlj15/Konec_2._svetov_vlky_v_Nchod.pdf

⁶²Peter GAVORA, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno 2000, s. 63–66.

⁶³ Hypotézy jsou uváděny ve zkratce a očíslovány, př. První hypotéza – H1.

4. Metody výzkumu

4.1. Kvantitativní výzkum

Kvantitativně orientovaný výzkum v pedagogice lze charakterizovat jako záměrnou a systematickou činnost, v jejímž průběhu se empirickými metodami zkoumají hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy.⁶⁴ Pedagogický výzkum se skládá z několika na sebe navazujících fází, a to: *stanovení problému, formulace hypotézy, testování (verifikace, ověřování) hypotézy, vyvození závěrů a jejich prezentace.*⁶⁵ Kvantitativní výzkum předpokládá, že zkoumané jevy jsou měřitelné a tříditelné. Následně jsou data analyzována statistickými metodami se záměrem ověřit platnost o představách o výskytu zkoumaných jevů. „*Kvantitativní výzkum se využije v případě potřeby zodpovězení otázek CO? KOLIK? Jinými slovy zabývá se získáváním údajů o četnosti výskytu určitého jevu a vztahy mezi těmito jevy (proměnnými), ale však zároveň tyto proměnné nepopisuje.*“⁶⁶

Výzkumník může pro sběr dat využít a kombinovat různé metody. Mezi nejzákladnější metody se řadí pedagogické pozorování, dotazník, interview, testy, sociometrie, sémantický diferenciál, měření obtížnosti textu, Q–metodologie.^{67 68}

Pro výzkum mezi žáky byla vybrána metoda kvantitativního výzkumu vycházející z matematicko-statistických metod⁶⁹, z důvodu zjištění obecných znalostí, a ne přesného popisu událostí. Pro sběr primárních dat byl tedy využit standardizovaný dotazník.

Dotazníkovou metodou klademe písemné otázky a získáváme písemné odpovědi. Vzhledem ke své zdánlivě lehké konstrukci je dotazník nejfrekventovanější metodou k zjišťování dat. Dotazník se užívá především pro hromadné získávání údajů od velkého počtu odpovídajících.⁷⁰

Výzkumník při využití dotazníků musí přesně formulovat svůj cíl, ke kterému chce pomocí zvolené metody dojít. Na základě cíle promyslí strukturu dotazníku a otázky pro respondenty. Otázky v dotazníku se dělí dle otevřenosti na otevřené, uzavřené

---

⁶⁴Miroslav CHRÁSKA, *Metody pedagogického výzkumu základy kvantitativního výzkumu*, Praha 2016, s. 11.

⁶⁵*Tamtéž*, s. 11.

⁶⁶Ivica LINDEROVÁ, *Úvod do metodiky výzkumu*, Jihlava 2016, s. 45.

⁶⁷ Q třídění slouží školám jako autoevaluační nástroj. Dostupné online:

https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/Q/Q-metodologie

⁶⁸Miroslav CHRÁSKA, *Metody pedagogického výzkumu základy kvantitativního výzkumu*, Praha 2016, s. 8.

⁶⁹Ivica LINDEROVÁ, *Úvod do metodiky výzkumu*, Jihlava 2016, s. 45.

⁷⁰Peter GAVORA, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno 2000, s. 99.

a polouzavřené. Při otevřených otázkách se respondentovi nabízí volnost odpovědi. Na uzavřené otázky odpovídá pomocí nabízených možností. V případě polouzavřených otázek má respondent možnost vybrat odpověď a dále ji rozvinout. Využít lze i škálování, při kterém respondent hodnotí určitý jev.⁷¹ Kombinuje-li výzkumník typy otázek, dochází ke zlepšení pozornosti respondenta, avšak střídání otázek se nesmí užívat pravidelně. U jednotlivých typů otázek je důležitá jejich validita neboli platnost. U celého dotazníku se klade důraz na jeho reliabilitu, tedy spolehlivost. Výši reliability lze určit pomocí počtu otázek, které se zaměřují na jednu informaci.⁷²

Počet dotazníků, které bude výzkumník hodnotit, závisí na jejich návratnosti, tedy na poměru počtu odeslaných dotazníků k počtu vyplněným. Výzkumník může návratnost ovlivnit tím, jak dotazník zadá, zda bude při jeho vyplňování přítomen a následně si je vybere od respondentů sám, nebo dotazníky rozdá, opustí respondenty, a ti mu zašlou vyplněné dotazníky zpět.⁷³ Dnes je možné pomocí příslušných webových stránek zkonstruovat dotazník a odeslat elektronicky. Zmíněnou službu nabízí webová stránka www.survio.com.

Nejdůležitější věcí je při tvorbě a využití kvantitativním dotazníku objektivita. Při jejich vyplňování tedy byla požadována anonymita respondentů, aby nedocházelo k případnému ovlivnění výsledků.⁷⁴ Nároky na tvorbu standardizovaného dotazníku jsou z hlediska času a organizace nízké. Návratnost dotazníků byla stoprocentní, jelikož je žáci vyplňovali ve třídě za přítomnosti vyučujícího a autora práce. Otázky v dotazníku byly převážně uzavřené, našlo by se ale také několik škálových.

Konečné výsledky byly zaznamenány graficky a popsány v programu Excel. Cílem bylo získat dané množství dat, jež by vedlo k objektivnímu porovnání nabytých vědomostí a znalostí žáků z náhodských škol. Následné porovnání slouží jednotlivým školám k posouzení, zda se ve výuce dějepisu věnují regionálním dějinám dostatečně, nebo jim mají dát více prostoru. Výuka se musí řídit především RVP a z něho vycházejícím ŠVP, ale z dotazníků mohou ředitelé a vyučující vyčíst, zda žáci o dané téma či jiné historické téma spojené s Náchodem mají zájem, či nikoliv.

---

⁷¹ *Tamtéž*, s. 102–105.

⁷² *Tamtéž*, s. 106.

⁷³ *Tamtéž*, s. 107.

⁷⁴ Ian WALKER, *Výzkumné metody a statistika*, Praha 2013, s. 50.

4.2. Kvalitativní výzkum

Všeobecně platná definice kvalitativního výzkumu, na které by se všichni autoři shodli, doposud neexistuje. „Kvalitativní výzkum zkoumá do hloubky, výzkumník se snaží porozumět všem možným souvislostem. Kvalitativní výzkum je založen na intenzivním sběru co největšího množství dat, ve kterých následně výzkumník hledá vzájemné vztahy a souvislosti.“⁷⁵ Kvalitativní výzkum se tedy vyznačuje dlouhodobostí, intenzitou a podrobným zápisem.⁷⁶

V rámci kvalitativního výzkumu lze využít metodu nestrukturovaného pozorování, etnografické interview a metodu životní historie. Výzkumník využívá pro svůj výzkum několik postupů. Mezi nejčastěji užívané patří analytická indukce a konstantní komparace.⁷⁷

V komparaci s kvantitativním výzkumem je určení reliability – spolehlivosti – u výzkumu kvalitativního složitější. Dáno je to tím, že kvalitativní výzkum zkoumá specifické situace, nikoliv typické, jako je tomu u kvantitativního výzkumu. Spolehlivost je dána, pokud při opakovaném zkoumání dochází výzkumník ke shodným výsledkům. V případě kvalitativního výzkumu se zkoumané situace neustále mění. Zmíněnou proměnlivost kvalitativní výzkum na rozdíl od kvantitativního zahrnuje do zkoumaného jevu.

Validitu neboli platnost velmi podporuje tzv. triangulace.⁷⁸ Výzkumník může využít mnoho způsobů triangulace jako např. použití více zdrojů údajů, použití více metod sběru údajů, triangulaci výzkumníků, využití více teoretických výzkumů.⁷⁹

Výzkum mezi pedagogy byl kvalitativní, jelikož celkový počet respondentů, jež tvořili vyučující dějepisu, byl pouze dvanáct dotazovaných. Přestože pedagogové odpovídali písemně, jednalo se o řízený rozhovor, který se úzce věnoval části regionu související s teoretickou částí práce. Odpovědi jsou čistě individuálního charakteru. Výsledky výzkumu nelze aplikovat plošně na celé území ČR, jelikož vzorek učitelů není reprezentativní.

---

⁷⁵Ivica LINDEROVÁ, *Úvod do metodiky výzkumu*, Jihlava 2016, s. 58.

⁷⁶Peter GAVORA, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno 2000, s. 140.

⁷⁷Peter GAVORA, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno 2000, s. 142–143.

⁷⁸*Triangulace*. Pojem pochází z geodézie a navigace. Na základě souřadnic tří známých bodů se určí neznámý bod v terénu. Tři úsečky se protínají a vytváří tak trojúhelník. V případě kvalitativního výzkumu je důležité právě toto protínání, křížová validizace. Peter GAVORA, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno 2000, s. 146.

⁷⁹Peter GAVORA, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno 2000, s. 146.

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Dotazníková metoda

Výzkumná část práce probíhala na vybraných náchodských základních a středních školách během září a října roku 2019. Výzkum byl zaměřen na žáky 8. a 9. tříd na základní škole a prvního a čtvrtého ročníku na střední škole. Vzorek ZŠ je zastoupen školami ZŠ Komenského, ZŠ T. G. Masaryka, ZŠ Náchod – Plhov a nižší stupeň Jiráskova gymnázia. Střední školy byly zastoupeny Střední odbornou školou Academia Mercurii, Střední průmyslovou školou stavební a Obchodní akademií arch. Jana Letzela, a v neposlední řadě vyšším stupněm víceletého a čtyřletého Jiráskova gymnázia.

Výzkum probíhal ve třídách za přítomnosti autora práce, vyučujících a žáků a skládal se ze dvou částí. První část tvořila powerpointová prezentace s názvem *Běloveské události v květnu 1945*. V úvodu prezentace jsou fotografie zachycující nejznámější památky v Náchodě. Úkolem žáků je vždy uvést lokaci dané historické památky či budovy, a na základě dotazů autora práce odpovídat na otázky. Autor práce posléze ke každé památce vždy řekne několik základních informací. Cílem je prověřit znalosti žáků o městě Náchod.

Následující snímky ve zkratce shrnují konec druhé světové války v Evropě a průběh a výsledek Pražského povstání i s jeho následky pro další vývoj českého státu. Druhá polovina prezentace je věnována květnovým událostem v Náchodě a jeho okolí v roce 1945.

Ve zmíněné části prezentace autor práce popisuje činnosti náchodských odbojových organizací a průběh jarních dnů roku 1945, včetně posledních bojů. Žáci na základě řady fotografií a z výpovědí svědků mají možnost seznámit se s historickými událostmi v Náchodě v dané době.

Druhá část výzkumu představuje dotazníkové šetření. Dotazníky jsou sestavené zvláště pro základní školy a střední školy a dotazník pro pedagogy. Žáci základních škol odpovídají na devět uzavřených otázek. Dotazník pro žáky středních škol se sestává z patnácti uzavřených otázek. Pedagogové v dotazníku odpovídají na sedm otevřených otázek. Výzkum jedné třídy trvá jednu vyučovací hodinu.

5.1. Dotazník pro základní školu

Otázka č. 1 se zaměřila na místo bydliště žáků. Jelikož někteří žáci bydlí v malých obcích, byla pro větší přehlednost ve výsledcích určena spádová města, která jsou v jejich blízkosti. V Náchodském regionu byla za spádová města určena Náchod, Česká Skalice, Červený Kostelec, Hronov, Nové Město nad Metují a Police nad Metují. Ve výsledcích jsou také v menším počtu zastoupeny města Broumov, Teplice nad Metují a Jaroměř.

Otázka č. 2 zkoumala vztah žáků k hodinám dějepisu. Na výběr měli ze dvou možností odpovědi, *ano* či *ne*.

Otázka č. 3 měla podat informace o tom, jaké z nabízených náchodských slavností žáci navštívili. Bylo možné vybrat více odpovědí. Na výběr měli *Kuronské slavnosti*, *Slavnostní ohňostroj 7. května* a *Náchodskou Prima sezónu*. Možné bylo vybrat i odpověď *Nikdy jsem zmíněné akce nenavštívil*.

Otázka č. 4 zjišťovala, jaká historická místa či instituce žáci navštívili. Uvést mohli více odpovědí. K výběru měli následující možnosti: *Náchodský zámek*, *Vojenské pevnosti*, *Regionální muzeum Náchod*, *Státní okresní archiv*, *Vojenský hřbitov v Zámecké aleji*, *Památník bitvy v roce 1866* a *Budovu celnice*. Uvést mohli i jiné instituce, které nebyly v nabídce.

Otázka č. 5 vycházela z prezentace a zaměřila se na pozornost žáků. Věnovala se vojenskými pevnostmi na Náchodsku a jejich účelem stavby. Měli zakroužkovat jednu z nabízených možností. Pevnosti buď sloužily *k ochraně státních hranic*, *k ochraně civilistů před leteckým bombardováním* nebo *k odpočinku vojenských jednotek*.

Otázka č. 6 zjišťovala povědomí žáků o významu slavnostního ohňostroje 7. května v Náchodě. Z níže nabízených možností měli žáci vybrat pouze jednu. Nabízené odpovědi byly následující: *Ano, slavnostní ohňostroj navštěvuji a znám jeho význam*, *Vím, že ohňostroj je každý rok, ale neznám jeho význam*, *Ne, slavnostní ohňostroj nenavštěvuji*, *Ani nevím, že se taková akce v Náchodě koná*.

Otázka č. 7 byla ústřední otázkou celého tématu práce, zjišťovala, jaké povědomí mají žáci o běloveských událostech. Z nabízených odpovědí mohli žáci vybrat jednu následující: *Ano, je, nikdy jsem o této události neslyšel/a*, *Ne, o běloveských událostech jsem vyhledával/a informace samostatně*, *Ne, o bojích v Bělovsi vím od rodičů / prarodičů*, *Ne, učili jsme se o tom ve škole*.

Otázka č. 8 rozvíjela otázku předešlou. Žáci měli možnost vyjádřit se k výuce dějepisu, v tomto případě ztraktivnění výuky při tématu běloveských událostí, návštěvou míst

s nimi spojenými. Možné byly dvě odpovědi: *Ano, určitě by to bylo přínosné, Ne, stačí mi učivo ve škole.*

Otázka č. 9 zkoumala znalosti žáků o jiných významných náchodských osobnostech nebo událostech spojených s Náchodem.

5.2. Dotazník pro střední školu

Otázky č. 1, 2, 8, 12, 13, 14 byly stejné jako u dotazníku pro základní školy.

Otázka č. 3 zjišťovala, zda se žáci zajímají historii a kulturní život jak v místě bydliště, tak studia. Možná byla jedna ze tří následujících odpovědí. *Ano, zajímám se, Mám povědomí, ale nikterak hluboké, Ne, nezajímám se.*

Otázka č. 4 navazovala na otázku č. 3. Žáci byli dotazováni, jakým způsobem získávají informace o rodném městě a místě studia. Žáci mohli vybrat více možností odpovědí. *Ze školy, od rodiny, od kamarádů, z internetu a jiných sdělovacích prostředků, jiné.* V případě odpovědi *jiné*, měli žáci uvést svůj zdroj informací.

V otázce č. 5 se měli žáci vyjádřit k výuce, zda při hodinách dějepisu zařazuje vyučující dějiny Náchodska. Vybrat mohli jednu z následujících odpovědí. *Ano, učitel zařazuje do výkladu daného tématu i historii náchodského regionu. Nevím, nevšiml/a jsem si. Ne, nikdy jsem se v hodinách dějepisu o historii náchodského regionu neučili.*

Šestá otázka zjišťovala, zda se žáci na základní a střední škole setkali s výukou moderních dějin. Zakroužkovat žáci měli buď *ano* nebo *ne*.

Na otázku č. 6 následně navazovala otázka č. 7. Žáci měli vybrat, kterým obdobím 20. století skončili výuku na ZŠ. Vybrat mohli následující možnosti, *Druhá světová válka. Okupace Československa v srpnu 1968. Sametová revoluce 1989. Svět po roce 2000. 20. století jsme se nikdy neučili.*

Otázka č. 8 byla totožná s dotazníkem pro základní školy.

Otázka č. 9 se zabírala druhou světovou válkou a životem v Náchodě v dané době. Žáci měli odpovědět, zda se o zmíněném tématu otázky někdy zajímali. *Ano, k tomuto tématu jsem si samostatně vyhledával/a informace. Ano, ale určitě rád/a bych se o situaci v Náchodě v této době dozvěděl/a více informací. Ne, ale rád/a bych se s tím seznámil/a. Ne, nezajímá mě to.*

10. otázka navazovala na předešlou a ptala se žáků, zda někdy s rodiči či prarodiči o životě v Náchodě za druhé světové války hovořili. *Ano, rodiče / prarodiče mi o životě*

v Náchodě za 2. světové válce vyprávěli. Možná ano, ale už si nevzpomínám. Něco mi vyprávěli, ale nebylo toho moc. Ne, nikdy jsem s nimi o tom nemluvil/a.

Otázka č. 11 dále rozváděla dvě otázky předešlé. Žáci měli uvést, zda některý ze členů rodiny se účastnil bojů či odboje za druhé světové války. Otázka se zaměřovala na odboj či československé jednotky. Byli uznány i odpovědi, že se předek podílel na bojích v první světové válce jako legionář z toho důvodu, že žáci prokázali aktivní snahu se tomuto tématu věnovat. Vybrat mohli jednu z následujících odpovědí. *Ano, mám předka, který se aktivně účastnil bojů. Nevím, nezajímal/a jsem se o to. Ne, nikdo z mé rodiny se odboje neúčastnil.*

Jak bylo napsáno výše, otázky č. 12, 13, 14 byly totožné, jako otázky v dotazníku pro základní školy.

Závěrečná 15. otázka rekapitulovala celé téma Květnových událostí v Bělovsi. Na základě zjištěných informací, měli žáci uvést, zda se jejich vztah k historii města Náchoda a okolí změnil k pozitivním směrem. V nabídce měly následující odpovědi. *Určitě ano. Spíše ano. Možná. Spíše ne. Určitě ne.*

5.3. Dotazník pro pedagogy

Dotazník pro pedagogy byl stejný jak na základní, tak na střední škole. Z celkového počtu dvanáct pedagogů byli tři učitelé a devět učitelek. Pedagogové měli různou délku praxe. Je zde zastoupen začínající pedagog s dvouletou praxí a končící pedagožka v důchodovém věku. V rámci dotazníku pedagogové odpovídali na sedm otázek. U některých otázek odpovídali jednoslovně, v jiných otázkách měli prostor pro své vyjádření a pohled na danou situaci ve výuce dějepisu.

Otázka č. 1 zjišťovala, co vedlo pedagogy k dráze učitele/učitelky dějepisu. Odpovědi pedagogů byly velmi podobné. Hlavním důvodem byl zájem o historii. Samotná profese pak vyplývala z touhy stát se učitelem již od mládí, ovlivněním vlastními učiteli z dob studia či přítomnosti učitelů v rodině.

V otázce č. 2 pedagogové uváděli délku své praxe. Jak už bylo napsáno výše, rozmezí bylo od začínajícího učitele s dvouletou praxí, přes několikaletou praxi až po učitelku, která letos odchází do důchodu.

Otázka č. 3 se věnovala časové dotaci, kterou učitelé dějepisu mají k dispozici. Konkrétně zjišťovala, zda stíhají odučit všechna témata podle ŠVP, nebo zda si mohou učební plán

pozměnit. Odpovědi se různily, někteří učitelé stíhají vše odučit, někteří jsou v časové tísní. Pozitivní však bylo zjištění, že učební plány mohou po konzultaci společně s ostatními kolegy upravit tak, aby dali ve výuce prostor důležitým tématům před těmi méně důležitými.

Otázka č. 4 navazovala na otázku předchozí. Pedagogové měli prostor vyjádřit se k tématu k výuce moderních dějin a zda by bylo lepší se tomuto tématu věnovat více na úkor jiných historických okruhů. V odpovědích převažoval názor, že moderním dějinám by měl být dán daleko větší prostor a zkrátit by se měla výuka období pravěku a starověku. Někteří navrhovali zkrátit i výuku středověku.

Otázka č. 5 se zjišťovala, zda do své výuky zařazují i regionální dějiny. Ve třech případech byly odpovědi, že učitelé do svého výkladu regionální dějiny zahrnují, ale pouze okrajově. Odpovědi zbývající většiny učitelů byly pozitivnější a regionální dějiny do své výuky zařazují často, ať formou frontální výuky ve škole či v podobě exkurzí nebo návštěv historických míst a institucí.

V otázce č. 6 měli uvést svůj názor, za jak důležité považují, aby žáci znali historii svého rodného města a místa studia. V tomto případě se učitelé jednomyslně shodli na tom, že je velmi důležité, aby žáci znali historii svého blízkého okolí. Na gymnáziu ve druhém ročníku žáci zpracovávají dokonce projekt „Historie mého rodiště“.

Poslední, 7. otázka, se zjišťovala, jak a nakolik učitelé využívají pro svoji výuku historické instituce nebo památky v Náchodě. Vyjma střední průmyslové školy a obchodní akademie, zařazují ostatní učitelé ostatních škol do své výuky návštěvy muzea v Náchodě, exkurze do pevností na Dobrošově a v Bělovsi. Další nejčastější aktivitou je exkurze po stopách bojů v roce 1866. Dále návštěvy zámků a broumovského kláštera. Některé školy plánují výjezdy do hospitalu Kuks nebo do Archeoparku pravěku Všestary.

6. Výběr učebnic

„Klasická tištěná učebnice se jeví v současnosti i do budoucna jako nenahraditelný didaktický prostředek a zůstává stále nezbytnou součástí výuky“.⁸⁰ Výzkumy ukazují, že učebnice je nepostradatelná nejen pro pedagogy, ale také pro žáky a rodiče, protože žádné medium není doposud schopno plně nahradit funkci učebnice ve

---

⁸⁰Zuzana SIKOROVÁ, *Výběr učebnic na základních a středních školách*, Ostrava 2004, s. 5.

výuce.⁸¹ „Pedagogický slovník vymezuje pojem učebnice jako druh knižní publikace *uzpůsobené k didaktické komunikaci svým obsahem a strukturou*“. Schvalování učebnice jako didaktického prostředku v našem státě zajišťuje ministerstvo školství. Výběr učebnic k výuce mají v kompetenci jednotlivé školy, předmětové komise a učitelé.⁸²

Níže uvedené učebnice a pracovní sešity jsou pouze komparovány na základě pro práci potřebných hledisek, nikoliv analyzovány. Záměrem kapitoly je ve vybraných učebnicích nalézt a porovnat didaktickou vybavenost především k tématu konce druhé světové války na českém území. Analýza⁸³ vyžaduje striktně dané postupy a přísná kritéria při hodnocení⁸⁴ učebnice. Pro diplomovou práci a její zaměření tedy postačuje porovnání učebnic.

V rámci porovnávání je brán zřetel na didaktickou vybavenost učebnic. Termín *didaktická vybavenost* definuje Jan Průcha ve své knize následovně: „*Učebnice je útvar složený ze strukturních komponentů různé povahy. Tyto komponenty jsou nositeli dílčích funkcí, jež společně zakládají hlavní funkci učebnice, tj. být edukačním médiem. Podle toho, jak je určitá učebnice pro realizaci této funkce zkonstruována, lze usuzovat na její větší či menší didaktickou vybavenost. Např. prezentuje-li určitá učebnice učivo pouze verbálním textem, bez obrazových prostředků, je celkem evidentní předpoklad, že učící se subjekty zaujme méně než učebnice s obrazovými prostředky*“.⁸⁵

Průcha rozlišuje ve struktuře učebnic 36 komponentů⁸⁶, a každý z těchto komponentů plní určitou specifickou funkci pomocí svého specifického způsobu vyjádření. Dle zastoupení jednotlivých komponentů lze kteroukoliv učebnici popsat. Komponenty jsou rozčleněny do tří skupin (I, II, III) podle příslušné didaktické funkce a do dvou podskupin podle způsobu vyjádření.⁸⁷

I. Aparát prezentace učiva je složen ze 14 komponentů, z nichž je devět verbálních a pět obrazových. Příklady verbálních komponentů: *výkladový text prostý,*

---

⁸¹Tamtéž, s. 5.

⁸²Tamtéž, s. 9–11.

⁸³*Evaluace učebnice* je charakterizována jako analytická činnost, zaměřená na zjišťování a hodnocení vlastností učebnic, fungování učebnic v reálných edukačních procesech, navrhování korekcí nevyhovujících parametrů učebnic apod. Zuzana SIKOROVÁ, *Výběr učebnic na základních a středních školách*, Ostrava 2004, s. 11.

⁸⁴*Hodnocení učebnic* neboli posuzování kvality učebnic, se provádí exaktními metodami měřícími rozsah a obtížnost učiva, prezentované hodnoty a postoje, didaktickou vybavenost, využitelnost ve výuce. Zuzana SIKOROVÁ, *Výběr učebnic na základních a středních školách*, Ostrava 2004, s. 11.

⁸⁵Jan PRŮCHA, *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média*, Brno 1998, s. 94.

⁸⁶Srov. David SOLNÍČKA, *Porovnání didaktické vybavenosti učebnic dějepisu*, Brno 2009. Dostupné online: https://is.muni.cz/th/pn11a/Porovnani_didakticke_vybavenosti_ucebnic_dejepisu.pdf

⁸⁷Jan PRŮCHA, *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média*, Brno 1998, s. 94.

*shrnutí učiva k tématu, doplňující texty (dokumentační materiál, citace z pramenů), poznámky a vysvětlivky, slovníčky pojmů, cizích slov. Příklady obrazových komponentů: fotografie, mapy, grafy, obrazová prezentace barevná, umělecké ilustrace.*⁸⁸

II. *Aparát řídicí učení se skládá z 18 komponentů, přesněji z 14 verbálních a čtyř obrazových. Příklady verbálních komponentů: otázky a úkoly za témata a lekce, stimulace celková (podněty k zamyšlení, otázky), náměty pro mimoškolní činnosti s využitím učiva, odkazy na jiné zdroje informací. Příklady obrazových komponentů: grafické symboly označující určité části texty, užití zvláštní barvy pro určité části verbálního textu, užití zvláštního písma (tučné písmo, kurzíva).*⁸⁹

III. *Aparát orientační je tvořen pouze čtyřmi verbálními komponenty, kterými jsou: obsah učebnice, členění učebnice na tematické bloky, kapitoly, lekce aj, marginálie, rejstřík.*⁹⁰

V učebnicích jsou hledány vybrané pojmy vztahující se ke květnovým událostem na našem území v roce 1945. Jedná se o pojmy: *partyzánská a odbojová činnost, počátek Pražského povstání, boj o rozhlas, boje na barikádách, příjezd Rudé armády, Česká národní rada a její představitelé, vlasovci, situace v místě bydliště, mapy, fotografie.* Zmíněné pojmy jsou hledány v jednotlivých učebnicích a pracovních sešitech, popisovány a řazeny do příslušných aparátů a komponentů.

6.1. Dějiny českých zemí II.

Druhý díl středoškolské učebnice *Dějiny českých zemí II.*⁹¹ navazuje na předchozí. Obě učebnice jsou zaměřeny na výuku vývoje českého státu od pravěku až po moderní dobu. Na rozdíl od ostatních vybraných středoškolských učebnic, které jsou do komparace zařazeny dále, se *Dějiny* zabývají jednotlivými kapitolami podrobněji a v širších souvislostech. Obsah druhého dílu je vymezen obdobím vlády českých osvíceneckých panovníků až po moderní dobu. Text je doplněn obrazovou přílohou a mapami. Na lištách na okraji stran jsou objasněné pojmy, významná jména a události. Závěr každé kapitoly je věnován vybraným historickým pramenům, které se k danému

---

⁸⁸ *Tamtéž*, s. 95.

⁸⁹ *Tamtéž*, s. 95.

⁹⁰ *Tamtéž*, s. 95.

⁹¹ Rudolf FIŠER – Josef HARNA, *Dějiny českých zemí II.*, Fortuna, Praha 1998.

období vztahují a úkoly k samostatné práci. Konec celého okruhu obsahuje kromě výše zmíněných pramenů také vybrané knižní tituly ke studiu.

Sedmý okruh v *Dějínách českých zemí II.* je věnován Protektorátu Čechy a Morava. Celý okruh je rozdělen do čtyř kapitol. Čtvrtá kapitola pojednává o konci války na českém území. Období jarního povstání je pospáno na pěti stranách a doplněno dobovými fotografiemi a mapami. V textu jsou podrobně popsány jednotlivé sledované pojmy *Partyzánská a odbojová činnost, Česká národní rada a její představitelé, počátek pražského povstání, boj o Český rozhlas, boje na barikádách, demarkační linie, příjezd Rudé armády, fotografie, mapy*. Vlasovcům je věnována pozornost v doplňkovém textu. Otázka vyžadující vyhledávání informací o situace v místě bydliště v textu chybí.

Dějiny českých zemí II. jsou svým zaměřením a podrobným přístupem k historii českého státu vhodné pro žáky na gymnáziu, kteří se rozhodli maturovat z dějepisu či plánují se tomuto předmětu věnovat i na vysoké škole. Učebnice *Dějiny* poslouží učitelům dějepisu, a především žákům ve vybraných seminářích z historie, k samostudiu a doplnění a rozšíření informací, které nejsou uvedeny v učebnicích používaných v běžných hodinách. Dalším důvodem využití učebnic *Dějiny* pouze v maturitních seminářích je jejich rozdělení zvláště na české a obecné dějiny.

6.2. Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia

Učebnice *Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia*⁹² společně s pracovním sešitem jsou součástí čtyřdílné řady⁹³ vydané nakladatelstvím FRAUS v roce 2017. Jedná se o moderní učebnici, jež svou přehledností a designem ulehčuje práci žákům i učitelům. Obsah tvoří jedenáct hlavních tematických okruhů učebního textu rozdělených dále do jednotlivých témat. Didaktická vybavenost učebnice je z našeho pohledu dostatečná. Je přehledná a v jejích textech jsou informace odpovídající schopnostem žákům dané věkové kategorie. Témata jsou rozvržena do dvou sousedících stránek, jejichž obsah je tvořen textem, obrázky a fotografiemi, otázkami i úkoly. Na lištách na okrajích stránek jsou pro žáky uvedeny informace a souvislosti

---

⁹²František PARKAN a kol., *Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia*, Nakladatelství Fraus, 2017.

⁹³*Učebnicová řada* je soubor učebnic pro následné ročníky, který vznikl na základě jedné koncepce a byl obvykle vytvořen jedním autorským kolektivem. Zuzana SIKOROVÁ, *Výběr učebnic na základních a středních školách*, Ostrava 2004, s. 10.

v mezipředmětových vztazích. Velkou pomoc při užívání *Dějepis 9* poskytují symboly, jež odkazují žáky a učitele v případě potřeby na jiné stránky učebnice, do slovníčku pojmů a osobností, nebo na časovou osu.

Téma *Osvobození republiky* je součástí kapitoly *ČSR v období 2. světové války*. Na dvojstraně je přehledně rozvržen text, doplněný mapou a fotografiemi. Pod každým odstavcem textu jsou otázky, jež se k předchozímu textu vztahují, hodnotí a rozvádějí ho do dalších souvislostí, čímž tak neustále dochází k aktivizaci žáků v průběhu hodiny. Zařazení otázek za každým odstavcem je velkým kladem učebnice. Kurzívou jsou zde uvedeny i úryvky z dobových pramenů. Ze všech sledovaných pojmů nechybí v učebnici ani jediný, ať už přímo obsažený v textu, nebo doplňující otázkou na žáky.

Partyzánská a odbojová činnost, počátek pražského povstání, boj o rozhlas, boje na barikádách, Příjezd Rudé armády, Dobové fotografie a Mapy jsou obsaženy v textu. Česká národní rada a její představitelé, demarkační linie a Vlasovci jsou informace, které jsou uvedeny jak v textu, tak jim je věnovaná pozornost i formou samostatné práce pro žáky. Pojem *Situace v místě bydliště* je žákům předkládán k samostatnému vyhledávání.

6.2.1. Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia – pracovní sešit

V pracovním sešitu, který učebnici doplňuje, je téma Osvobození republiky na stranách 38 a 39. Pod názvem kapitoly je odkaz na stránky v učebnici. Název kapitoly i celého celku se shodují s učebnicí. Didaktická vybavenost pracovního sešitu je velmi pestrá a nabízí žákům pět samostatných cvičení věnující se především Pražskému povstání. V prvním cvičení žáci samostatně doplňují chybějící informace. V rámci druhého v mapě vyznačují demarkační linii. Ve třetím úkolu žáci čtou úryvek z volání Českého rozhlasu a mají uvést odpověď spojenců na toto volání. Ve čtvrtém cvičení chronologicky seřazují události a v posledním úkolu popisují dobovou fotografii. Orientační analýza konkrétních kapitol učebnice a pracovního sešitu nakladatelství Fraus ukázala, že vhodné využití obou učebnic v hodinách dějepisů povede k rozvoji důležitých klíčových kompetencí u žáků a poskytne dostatek informací, které lze využít na střední škole a dále je rozvíjet.

6.3. Dějepis 9 pro základní školy

Učebnice *Dějepis 9 pro základní školy*⁹⁴ od nakladatelství SPN je čtvrtou knihou této řady, na níž navazuje 1. – 4. díl učebnic dějepisu pro gymnázia a střední školy a učebnice dějepisu pro střední odborné školy. Učebnici dějepisu pro základní školy doplňuje také pracovní sešit. Obsah *Dějepisu 9 pro základní školy* tvoří tři okruhy, jež jsou rozděleny na kapitoly a podkapitoly. V úvodu učebnice jsou vypsány všechny rozvíjené kompetence a očekávané výstupy. Přestože se jedná již o čtvrtý díl, a autoři předpokládají znalost práce učitelů a žáků s touto učebnicí, je úvod věnován jejímu uspořádání.

Okruhy jsou rozlišeny barevně. Modrý okruh pojednává o období mezi světovými válkami. Zeleně je vyznačeno období druhé světové války a oranžově poválečné dějiny. Hlavní text je na bílém podkladě, jenž je v průběhu celé učebnice doplněn fotografiemi, mapami a obrázky. Pod každým textovým oddílem jsou vypsány otázky, které jej rekapitulují, shrnují a rozvíjí. Horní okraj každé stránky lemuje časová osa, která vymezuje probírané období. V barevných lištách na okraji stránek, barvu mají podle daného okruhu, jsou didaktické pomůcky, doplňující otázky, informace, vybrané pojmy a osobnosti. Konec každé kapitoly je věnován souhrnné rekapitulaci. Žáci zde najdou také slovníček pojmů s jejich významem a výslovnost a skloňování jmen.

Kapitola *Osvobození území ČSR* je součástí hlavního tématu Československo za druhé světové války. Zmíněné kapitole je věnována dvojstrana (str. 86–87). V hlavním textu se nachází následující sledované pojmy: *Partyzánská a odbojová činnost, Česká národní rada a její představitelé, počátek Pražského povstání, boj o rozhlas, boje na barikádách, demarkační linie, příjezd Rudé armády, dobové fotografie, mapy, situace v místě bydliště*. V otázkách, které se nachází pod každým odstavcem, jak bylo uvedeno v analýze učebnice, mají žáci odpovědět na dotaz *Co je to demarkační linie a kudy vedla?* a popsat průběh květnového povstání, zamyslet se nad úmyslem Němců vzdát se západním spojencům a zdůvodnit Stalinovo rozhodnutí, aby Praha byla osvobozena Rudou armádou, a dopad tohoto rozhodnutí na poválečné dějiny. Na postranní liště je pro žáky připravena otázka pojednávající o Vlasovcích. Mapy postupu osvobozeneckých armád československým územím a odkaz na vyhledání informací situace v rodném městě absentují.

---

⁹⁴Veronika VÁLKOVÁ, *Dějepis 9 pro základní školy*, SPN, Praha 2009.

6.3.1. Dějepis 9 pro základní školy – pracovní sešit

Součástí učebnice *Dějepis 9 pro základní školy* je také pracovní sešit, jenž na učebnici přímo navazuje. Pracovní sešit slouží žákům k prohloubení a zopakování zjištěných informací formou samostatné práce. Pracovní sešit je složen ze tří hlavních témat, přičemž každé z nich je ještě rozděleno do kapitol. Úkoly v pracovním sešitu se však od témat liší. Jako didaktické doplňky jsou v pracovním sešitě využity mapy, křížovky, doplňovačky, křížovky, vysvětlování pojmů, myšlenkové mapy a jiné.

Osvobození republiky v květnu 1945 spadá pod kapitolu *Československo za druhé světové války*. Téma Osvobození ČSR se v pracovním sešitě nachází na straně 28. Na ní je přichystáno pro žáky celkem 10 úkolů. Prvním z nich je, aby žák vysvětlil pojem *Demarkační čára* a kudy vedla. V druhém cvičení mají žáci určit správná tvrzení. V následující otázce žák zjišťuje, která armáda osvobodila město, v němž žije. Další otázka pak rozvíjí předchozí. Žáci mají zjistit, zda je v místě bydliště pamětní deska nebo památník vypovídající o činnosti odbojových skupin. V další otázce je po nich požadována práce s encyklopedií při zjišťování osudů vybraných členů České národní rady. Dále žáci mají sami zjistit informace o ROA neboli Vlasovcích.

6.4. Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy

Učebnice *Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy*⁹⁵ od nakladatelství SPN je součástí čtyřdílné řady, která navazuje na předešlou řadu učebnic 6–9 pro základní školy. Oproti řadě pro základní školy není součástí učebnice *Dějepis 4* pracovní sešit. Učebnice splňuje veškeré požadavky a cíle RVP, což autoři zmiňují v úvodu. Obsah čtvrtého dílu tvoří čtyři okruhy, od konce první světové války až po moderní dobu, jež jsou rozděleny do několika kapitol. *Dějepis 4* sleduje české dějiny v synchronní konfrontaci s dějinami světovými.

Na hlavní výkladový text navazuje text doplňkový. Autoři nechávají na vyučujícím, zda tyto texty zahrne do výkladu, či nikoliv. Jedná se např. o výňatky z pramenů, které jsou uváděny kurzívou, nebo označené texty, jež se věnují zajímavé historické události, respektive osobnosti a rozvíjejí hlavní text. Kromě výňatků z pramenů se v učebnici nachází mnoho fotografií, obrazových příloh a map. Na konci každé kapitoly jsou uvedené vybrané pojmy s jejich významem, důležitá data, otázky a úkoly

---

⁹⁵ Petr ČORNEJ, *Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy*, SPN, Praha 2005.

k vypracování. Text je velmi přehledný a pro danou věkovou kategorií a zaměření školy zcela adekvátní.

Květnové povstání v roce 1945 je zařazeno do druhého okruhu s názvem *Druhá světová válka – léta nesvobody* v osmé kapitole *Cesta ke svobodě*. Výklad o osvobození ČSR začíná na straně 97 a končí na straně 102. V porovnání s učebnicí *Dějepis 9 pro základní školy* ze stejného nakladatelství a učebnicí dějepisu pro střední školy z nakladatelství Didaktis není v hlavním textu po obsahové stránce výrazný rozdíl. Rozdíly jsou však v rozložení textu. Otázky, které se nacházely v učebnicích pro základní školy a Didaktisu hned vedle textu a vedly žáky k neustálé práci s textem, jsou v učebnici pro střední školy až v závěru kapitoly. Další rozdíl lze spatřit v grafickém provedení. Oproti výše zmíněným učebnicím, jež jsou upravené i barevně, je ta pro gymnázia od nakladatelství SPN jednotvárná a monotónní. Ze sledovaných pojmů jsou v učebnici přítomné všechny. V hlavním textu se nacházejí pojmy *Partyzánská a odbojová činnost, Česká národní rada a její představitelé, počátek Pražského povstání, boj o rozhlas, boje na barikádách, demarkační linie, Příjezd Rudé armády, dobové fotografie a mapy*. Vlasovcům je věnován samostatný odstavec mimo hlavní text. Jedním z úkolů, které jsou žákům nabízeny v závěru učebnice, je nashromáždit fotografie a informace o osvobození města, v němž žáci žijí. Součástí učebnice žádný pracovní sešit není.

6.5. Moderní dějiny pro střední školy

Učebnice *Moderní dějiny pro střední školy*⁹⁶ je první knihou trojdílné řady určenou žákům středních škol a zejména gymnázií. S učebnicí je spojen také pracovní sešit, díky němuž jsou jednotlivá témata dále rozváděna. Hlavním cílem vydání je posílení výuky dějin po roce 1945. Zahrnuty jsou také nejnovější dějiny po roce 2000. „*Učebnice si klade za cíl zaměřit se na některé ve středoškolských učebnicích doposud nedostatečně zohledňované součásti historie...Konečně je třeba zmínit i snahu sady věnovat se dlouhodobějším příčinám a důsledkům historických událostí, a to včetně jejich dopadů na současné dění.*“⁹⁷

Učebnicí a pracovním sešitem lze navázat na jakoukoliv jinou učebnici dějepisu od jiného nakladatelství. Celý obsah knihy je tvořen pěti tematickými celky, které jsou dále rozděleny do kapitol. Na začátku každého celku jsou umístěny mapy k danému

---

⁹⁶ Jiří NĚMEC a kol., *Moderní dějiny pro střední školy*, Didaktis, Brno 2014.

⁹⁷ *Tamtéž*, s. 2.

období. Hlavní výkladový text je doplněn *boxy* s doplňujícími informacemi. K aktivizaci žáků slouží úvodní orientační otázky pod názvem každé kapitoly a průběžné otázky určené pro kontrolu osvojení si základního učiva v hlavním textu. V učebnici je také zařazena Historická čítanka, která obsahuje významné pramenné dokumenty z 20. století.

Téma *Květnové povstání českého národa* se v učebnici (str. 92) nachází v kapitole *Konec druhé světové války a její důsledky*. Povstání je věnována jedna strana, v jejímž úvodu je úryvek z deníkového zápisu historika Jana Slavíka z 9. května 1945. Důležitá jména a informace v hlavním textu jsou zvýrazněny barevně a tučným písmem. Doplnkový text je tvořen *boxy* na okraji strany se věnují partyzánskému odboji na jaře 1945 a slovenskému a moskevskému rozhodnutí o změně státních hranic. Pro toto téma nejsou v Historické čítance žádné prameny. V porovnání se středoškolskými učebnicemi od nakladatelství SPN, chybí v učebnici Didaktisu odkaz na literaturu, slovníček pojmů a časová osa. Svým designem je však učebnice moderních dějin přehledná a pro danou věkovou kategorii zcela adekvátní. Přímo v textu učebnice jsou obsaženy následující sledované pojmy: *partyzánská a odbojová činnost, Česká národní rada a její představitelé, počátek Pražského povstání, boj o rozhlas, boje na barikádách, demarkační linie, vlasovci, příjezd Rudé armády, dobové fotografie, mapy*. Partyzánům je věnován samostatný box na okraji stránky. Otázka *Jak vypadalo osvobození místa tvého bydliště?* v učebnici chybí, je však obsažena v pracovním sešitě.

6.5.1. Moderní dějiny pro střední školy – pracovní sešit

Pracovní sešit je provázán s učebnicí a pomáhá prohloubit znalosti studentů a důkladně se seznámit s probíranou částí historie. Jednotlivá cvičení v pracovním sešitě navazují na *boxy* v příslušných podkapitolách v učebnici. „*Klíčovým typem aktivity, k níž pracovní sešit žáky vede, je kritická práce s textem – tedy schopnost jeho analýzy, kritiky a interpretace.*“ Rozsah podkapitol je v učebnici i v pracovním sešitě totožný. Cvičení v pracovním sešitě jsou dvojího typu – povinná a nepovinná. Povinná cvičení pomáhají žákům upevnit nabyté znalosti. Nepovinná se zabývají širšími souvislostmi daného tématu. Vypracovávání nepovinných cvičení kombinuje tři typy aktivit – individuální práce, práce ve dvojici či ve skupině.

Pracovní sešit předkládá žákům pět cvičení na téma květnových událostí v roce 1945 (str. 92). Žáci chronologicky doplní řadu událostí, vyhledají a opraví faktické chyby v textu pojednávajícím o Pražském povstání. Dalším úkolem je porozumění a interpretace

textu o partyzánech. V následujícím úryvku o Pražském povstání žáci diskutují o jeho významu a následcích. Posledním cvičením je práce s mapou, kde zakreslují směry postupu osvobozujících vojsk, včetně vyznačení demarkační linie. Jedním z úkolů je také vyhledání informací o osvobození místa bydliště.

6.6. Výsledky porovnávání učebnic

Každá učebnice má své klady a zápory. Ani v jednom případě nelze uvést, že by některá z nich obsahovala všechny hledané pojmy a věnovala se všemu, co by žákům pomohlo nejsnadnějším způsobem pochopit danou látku.

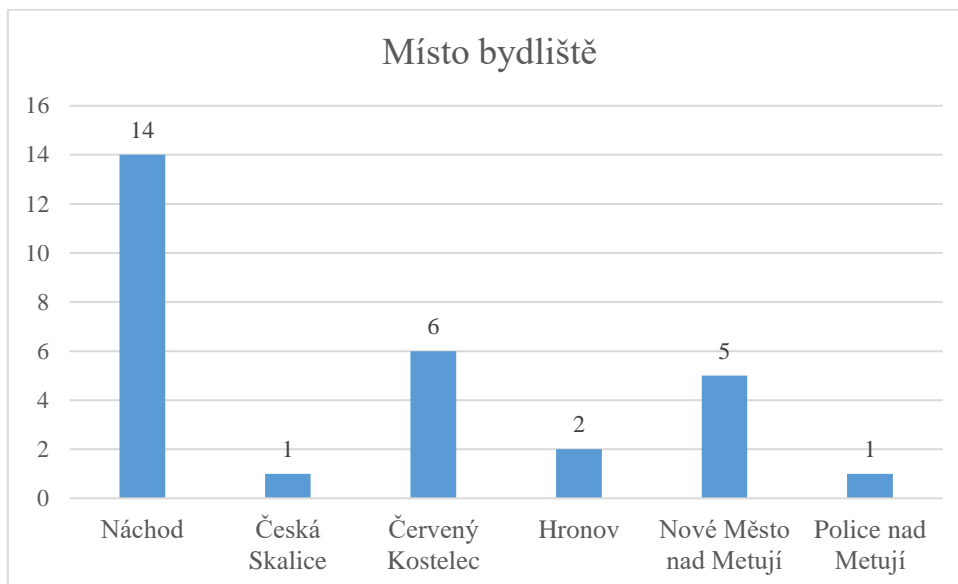
Porovnávané učebnice základních škol od nakladatelství Fraus a SPN si jsou velmi podobné jak po stránce grafické, tak také obsahové. Didaktické pomůcky jsou v obou učebnicích užity dle schopností a úrovně žáků. Záleží na škole a učitelích, pro kterou z těchto dvou porovnávaných učebnic se rozhodnou a budou zakládat výuku.

Učebnice pro střední školy jsou obsahově odlišné. Nakladatelství Didaktis nabízí učebnici a pracovní sešit a nakladatelství SPN pouze učebnici. V rámci porovnávání bylo popsáno rozvržení obsahu a stran v učebnici a využití didaktických pomůcek, kdy lépe z porovnávání vyšla učebnice Didkatisu. Využití učebnic závisí na kurikulu školy, rozhodnutí vedení i jednotlivých pedagogů. Jak je však uvedeno výše, učebnice SPN navazuje na předešlou řadu pro základní školy, Didakits nikoliv.

GRAFY VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ

7. Grafy základní školy – 8. třídy

7.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Tercie

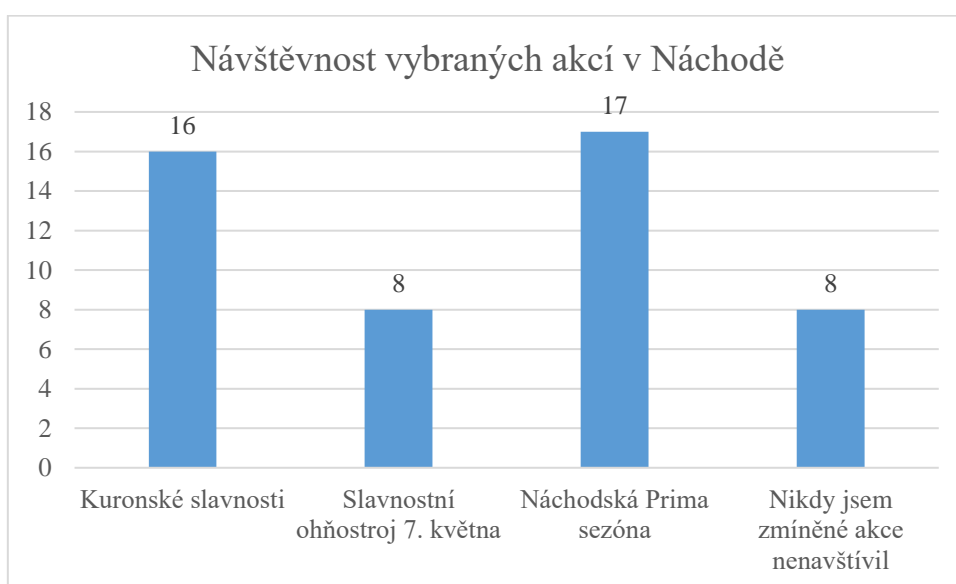

Výzkumu v tercii se účastnila pouze jedna třída, tercie A. V den výzkumu bylo ve třídě 29 žáků. Z Náchoda pocházelo 14 žáků, z Červeného Kostelce šest, z Nového Města nad Metují pět, z Hronova dva a z České Skalice a Police nad Metují vždy jeden žák.

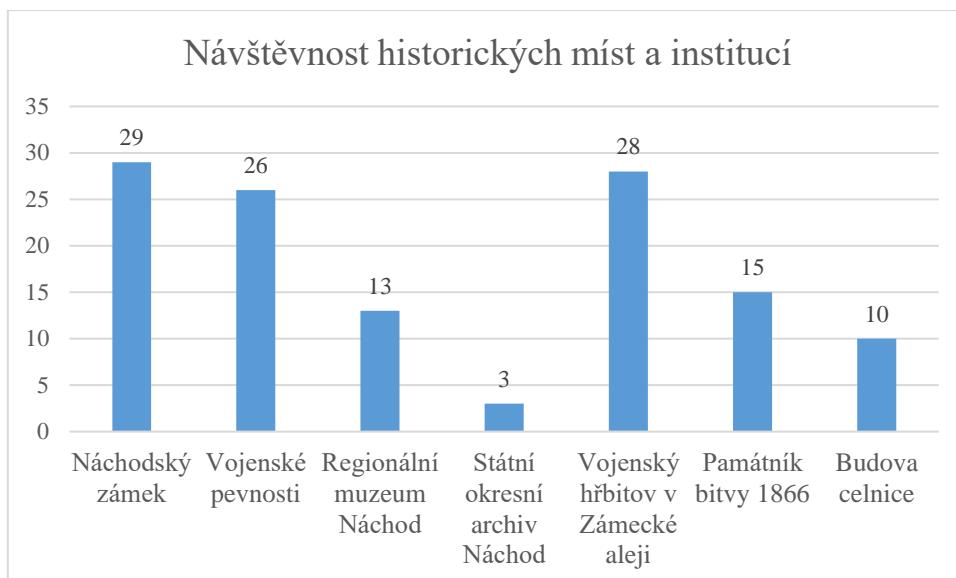

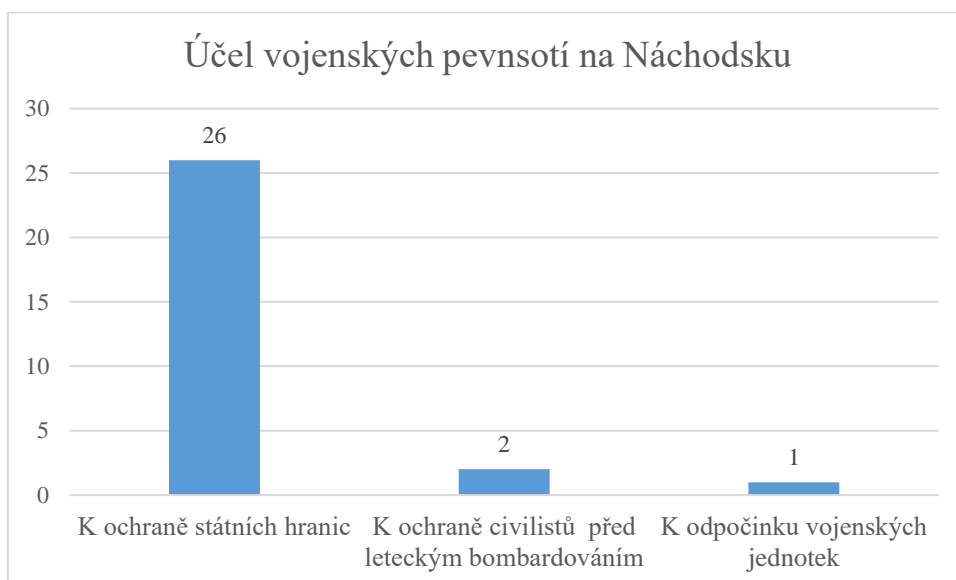
Hodiny dějepisu vnímá kladně 23 žáků. Šest žáků má vztah k hodinám dějepisu spíše negativní.

Náchodská Prima sezóna a Kuronské slavnosti jsou v tercii nejvíce navštěvovanými akcemi konanými v Náchodě. Navštívilo je 17, respektive 16 žáků. Osm žáků navštívilo alespoň jednu slavnostní ohňostroj. Stejný počet žáků, tedy osm, žádnou z nabízených akcí nikdy nenavštívil.

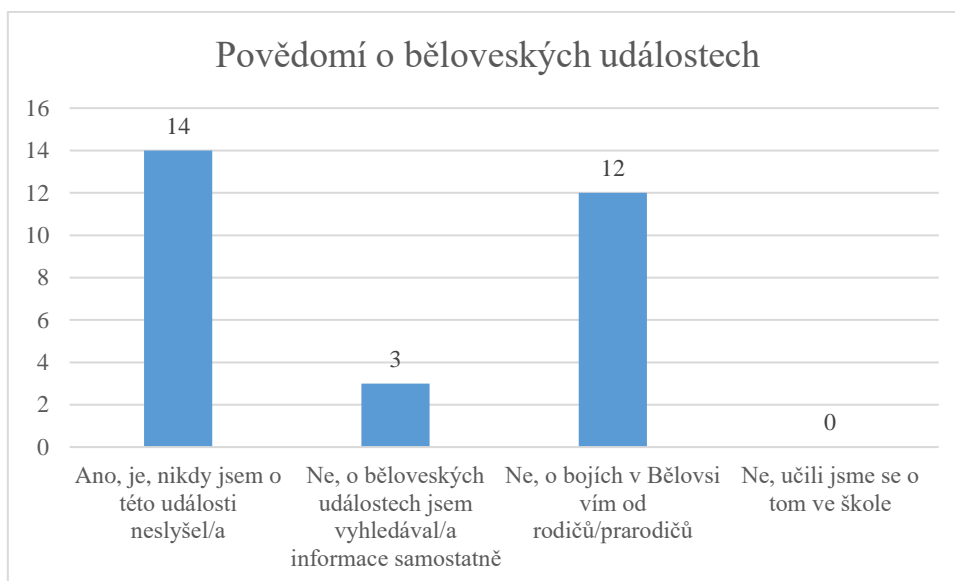
Náchodský zámek navštívilo alespoň jednou 29 dotazovaných, tedy celá třída. Kromě jednoho byli všichni ostatní žáci na vojenském hřbitově v zámecké aleji. Uvnitř vojenských pevností nebo aspoň u nich bylo 26 žáků. U památníku bitvy 1866 bylo 15 žáků. Expozice v muzeu navštívilo 13 žáků. Budovu celnice a její okolí vidělo deset žáků. Tři navštívili badatelnu státního okresního archivu.

26 žáků z tercie uvedlo správnou odpověď *K ochraně státních hranic*. Chybnou odpověď k *Ochraně civilistů před leteckým bombardováním* uvedli dva žáci a *K odpočinku vojenských jednotek* jeden žák.

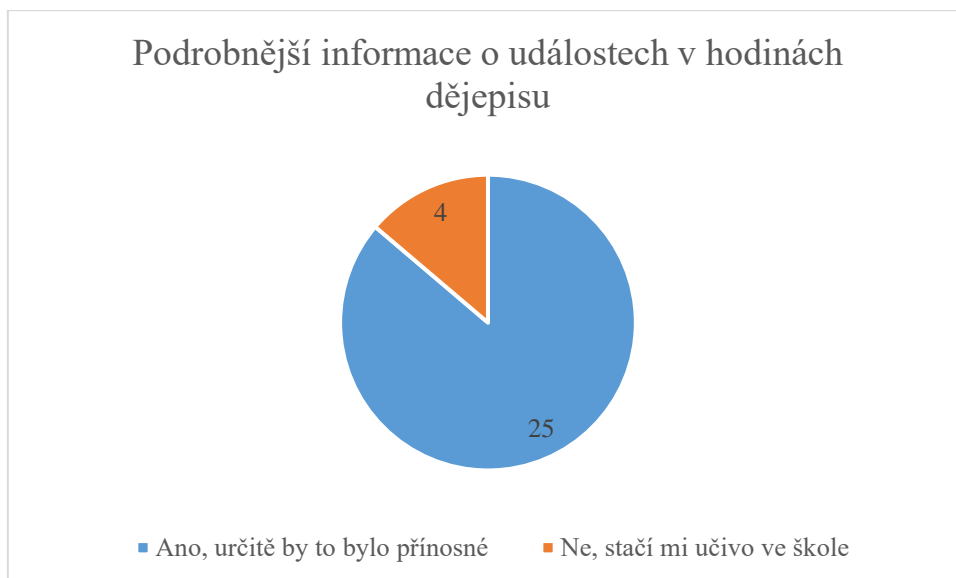

Návštěvu slavnostního ohňostroje uvedlo 18 žáků, z nichž 14, přestože ohňostroj navštívilo, nezná jeho význam. Zbývající čtyři význam znají. Sedm žáků ohňostroj nenavštěvuje vůbec a čtyři o této každoroční akci nikdy neslyšeli.

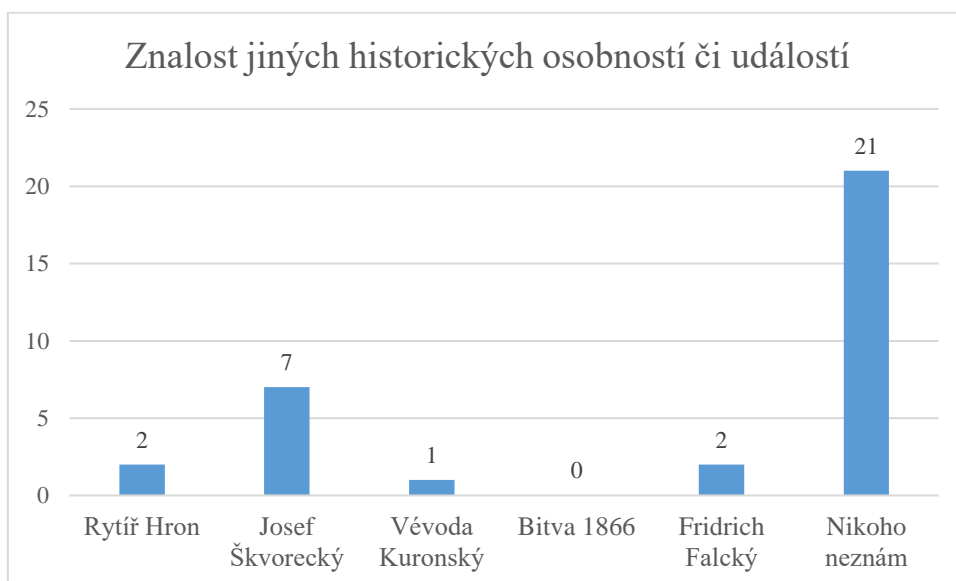
Běloveské události byly nové pro 14 gymnazistů. Naopak pro 15 jejich spolužáků téma běloveských bojů nové nebylo. Dvanáct žáků uvedlo, že o bojích ví od prarodičů nebo rodičů, tři k zmíněným událostem vyhledávali informace samostatně.

Podrobnější informace o událostech v hodinách dějepisu

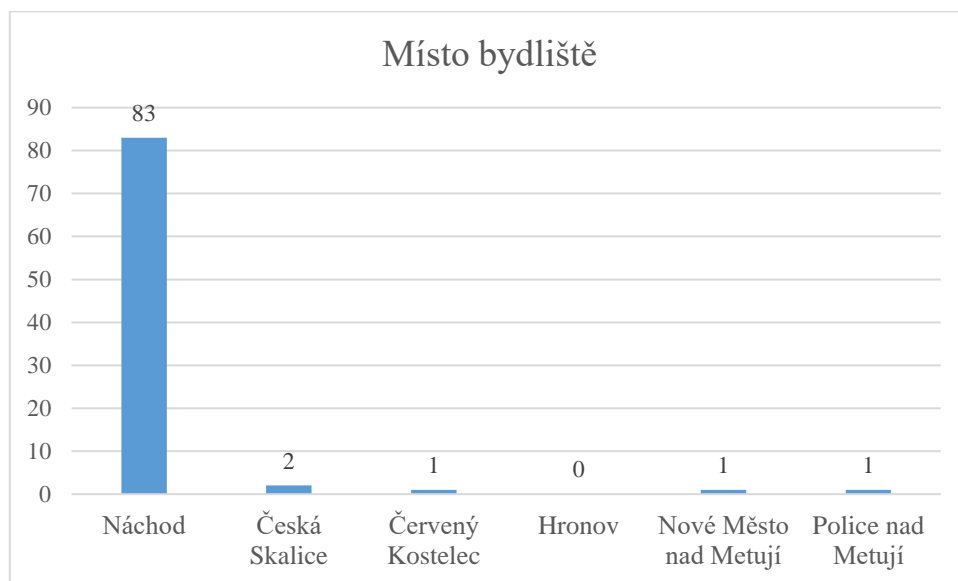
Podrobnější informace v rámci hodin dějepisu o běloveských událostech, například formou exkurze, by bralo za přínosné 25 žáků. Čtyřem žákům zcela stačí učivo ve škole.

Znalost jiných historických osobností či událostí

V této otázce 21 žáků odpovědělo negativně. Sedm uvedlo Josefa Škvoreckého, po dvou odpovědích mají Fridrich Falcký a rytíř Hron. Jednou je uveden vévoda Kuronský.

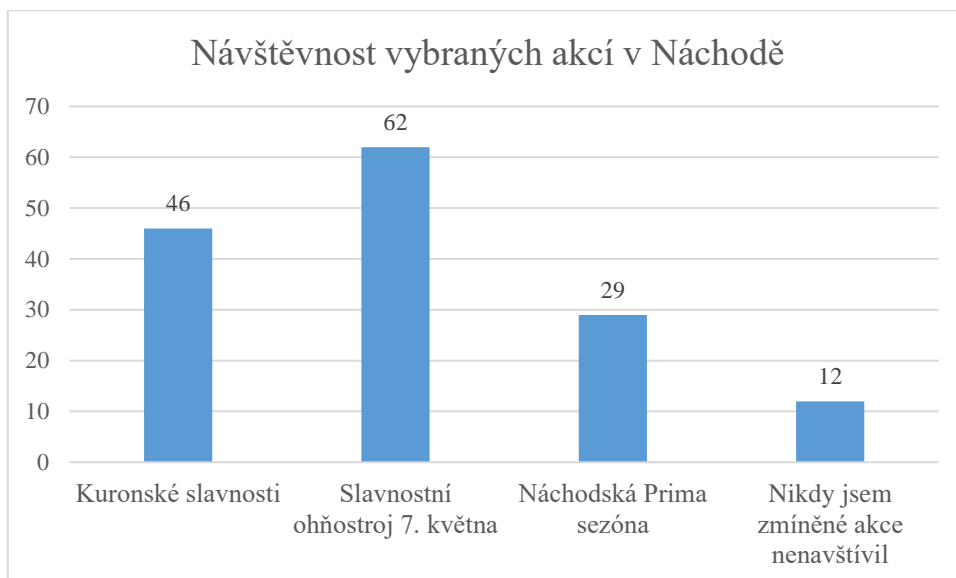
7.2. ZŠ Komenského

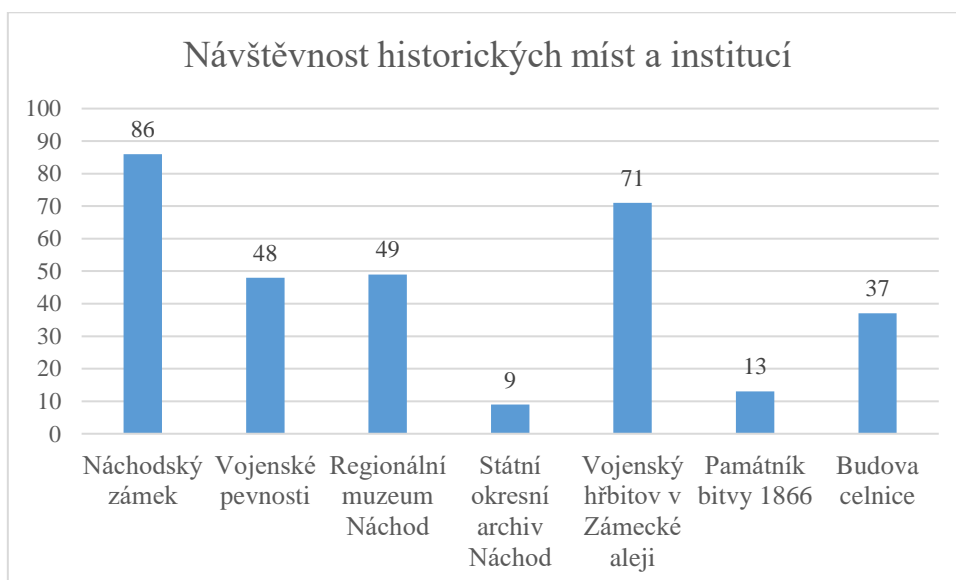
V osmém ročníku na ZŠ Komenského se do výzkumu zapojilo celkem 88 žáků. Z nich bylo 83 z Náchoda, dva z České Skalice, a po jednom z Červeného Kostelce, Nového Města nad Metují a Police nad Metují.

Kladný vztah k hodinám dějepisu uvedlo z 88 žáků 71. Zbýlých 17 má v oblíbě jiný předmět než dějepis.

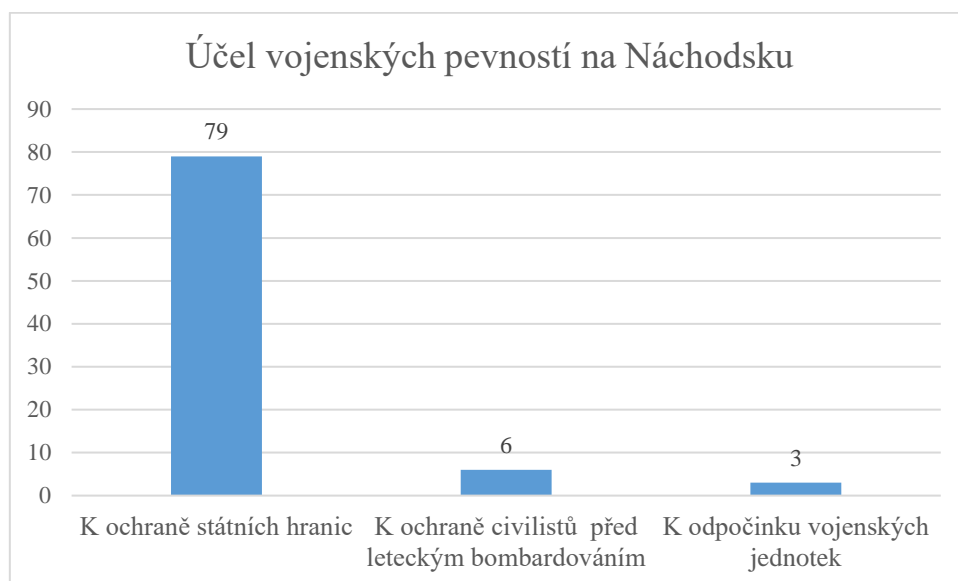

Oblíbenou každoroční náchodskou akcí je mezi žáky osmé třídy ZŠ Komenského slavnostní ohňostroj konaný vždy 7. května. Celkem ho alespoň jednou navštívilo 62 žáků. Kuronské slavnosti navštívilo 46 žáků. 29 z nich se buď jako přímí aktéři, nebo diváci zúčastnilo náchodské Prima sezóny. Dvanáct žáků na vybraných akcích nikdy nebylo.

Naprostá většina osmáků byla alespoň jednou na náchodském zámku. Přesněji 86 žáků jednou vidělo Náchod z tohoto místa. K vojenskému hřbitovu v zámecké aleji došlo 71 žáků. Historii Náchoda v rámci expozic muzea navštívilo 49 žáků. Ve vojenských pevnostech nebo u nich bylo 48 žáků. Místo, kde stojí budova celnice, je schopno uvést

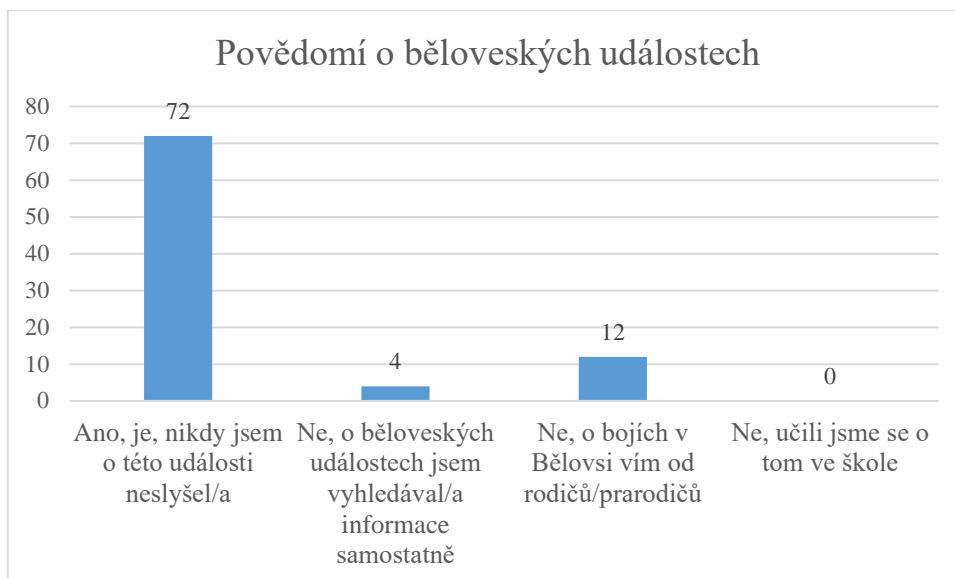
37 dotazovaných. O památníku bitvy v roce 1866 ví 13 žáků. V badatelně zdejšího státního okresního archivu bylo devět žáků.

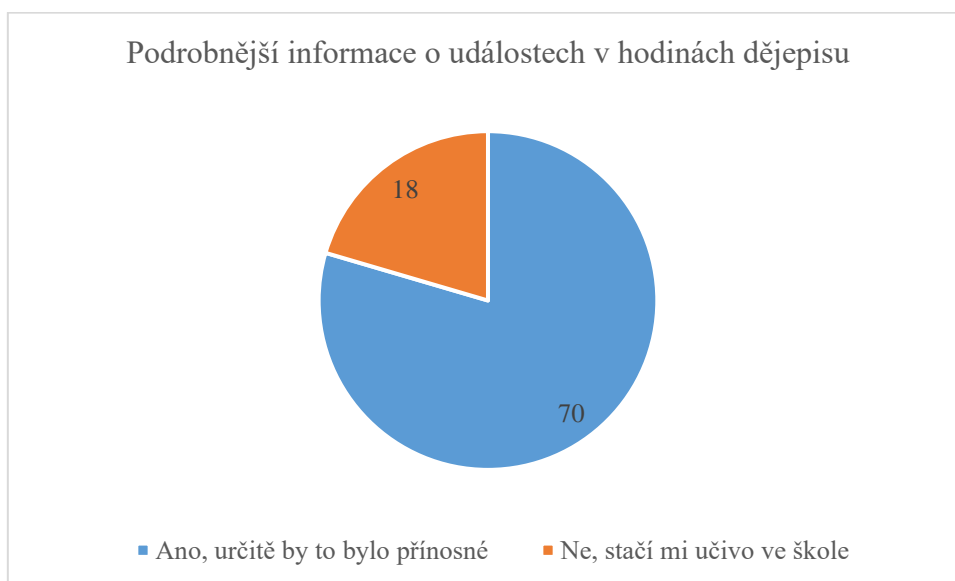
Správnou odpověď k otázce uvedlo 79 žáků. Zbývajících devět odpovědělo chybně. Šest žáků si myslí, že vojenské pevnosti sloužily k ochraně civilistů a tři žáci k odpočinku vojenských jednotek.

Celkem ohňostroj navštívilo 78 žáků, z nichž 29 zná jeho význam, 49 nikoliv. Ohňostroj nevidělo deset žáků, sedm žáků ohňostroj nenavštívilo, tři nevědí, že se ohňostroj každý rok v Náchodě koná.

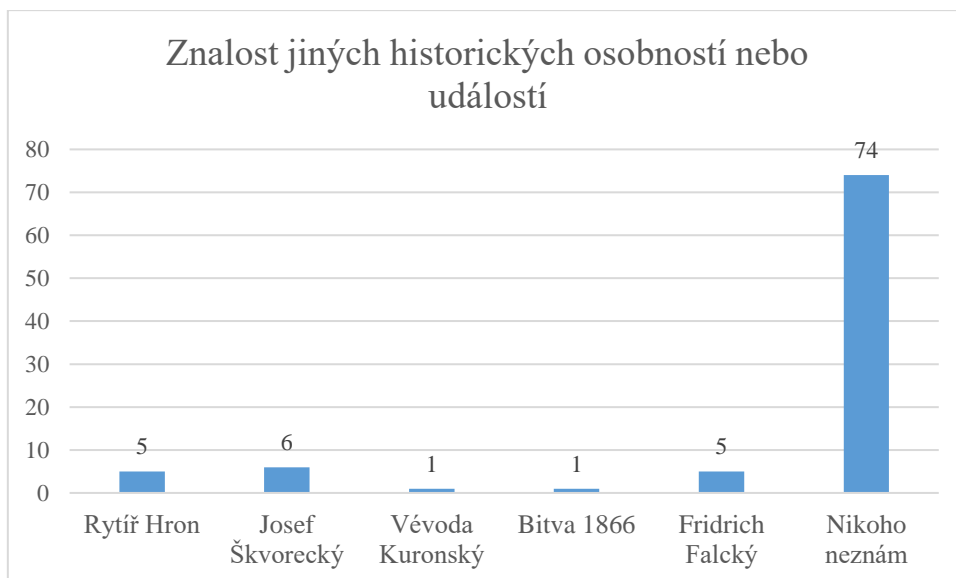

Poprvé o běloveských událostech slyšelo 72 žáků. Dvanáct žáků hovořilo o tomto tématu buď s prarodiči nebo rodiči. Samostatně o bojích v Bělovsi vyhledávali informace tři žáci.

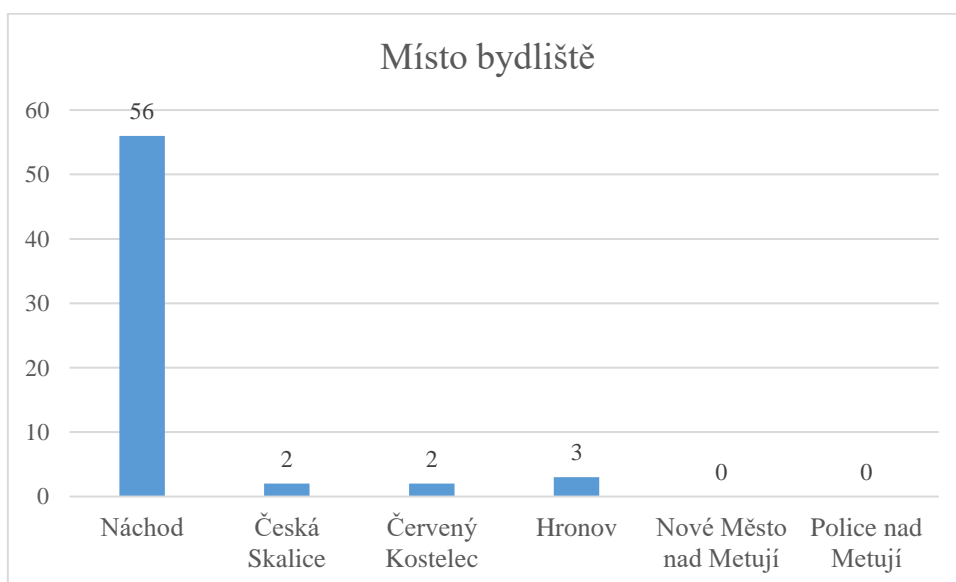
Případnou exkurzi či jiné aktivity spojené s podrobnějšími informacemi o běloveských událostech a zatraktivnění hodin dějepisu by si přálo 70 žáků. Zbylým 17 žákům stačí učivo ve škole.

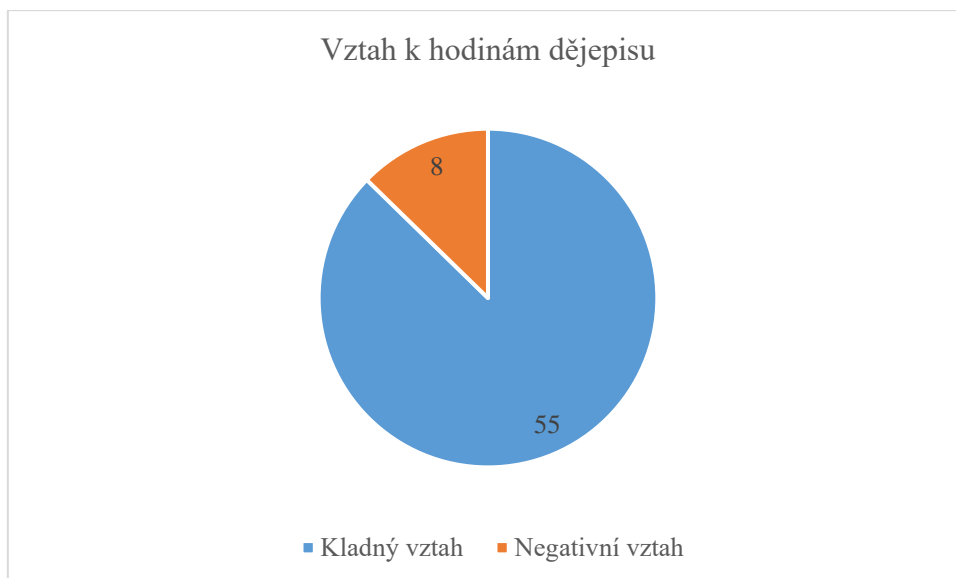

Na otázku, zda žáci znají jinou historickou osobnost nebo událost spojenou s Náchodem, uvedlo 74 žáků negativní odpověď. Šest zmínilo Josefa Škvoreckého, pět žáků uvedlo Fridricha Falckého a rytíře Hrona. Po jedné odpovědi má vévoda Kuronský a bitva 1866.

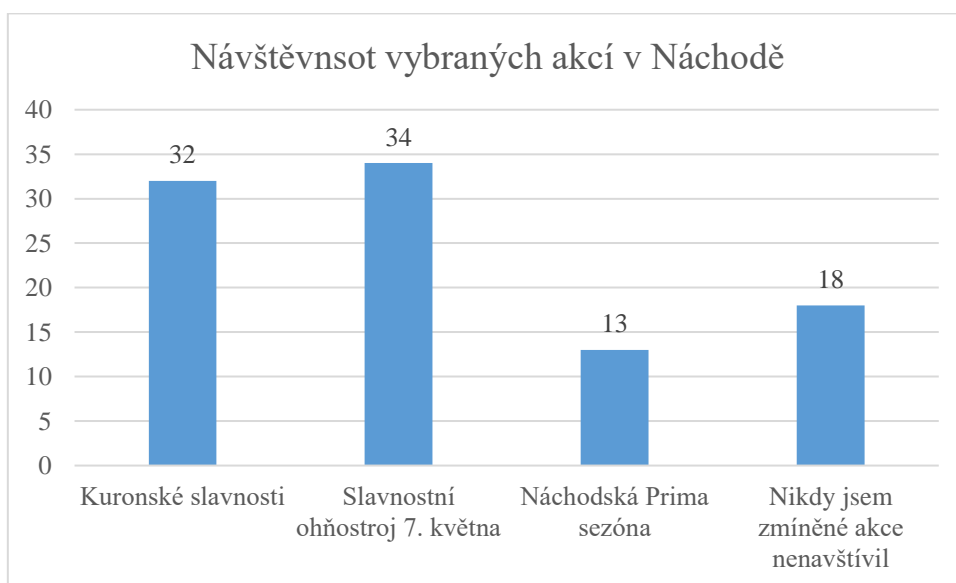
7.3. ZŠ Náchod–Plhov

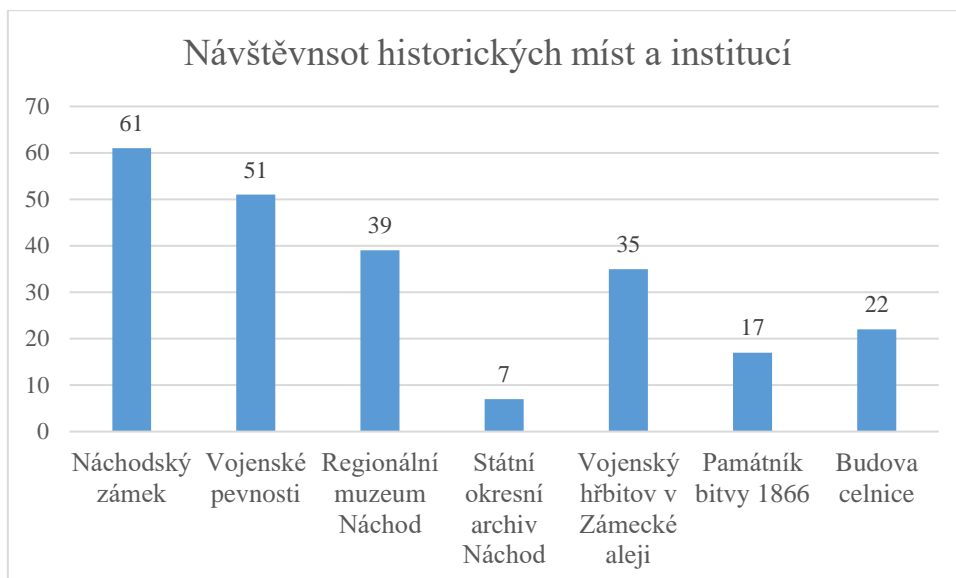
Výzkumu v 8. třídě na ZŠ Náchod – Plhov se účastnilo 63 žáků. 56 bylo z Náchoda a jeho blízkého okolí. Tři žáci uvedli své místo bydliště v Hronově. Po dvou odpovědích mají Česká Skalice a Červený Kostelec.

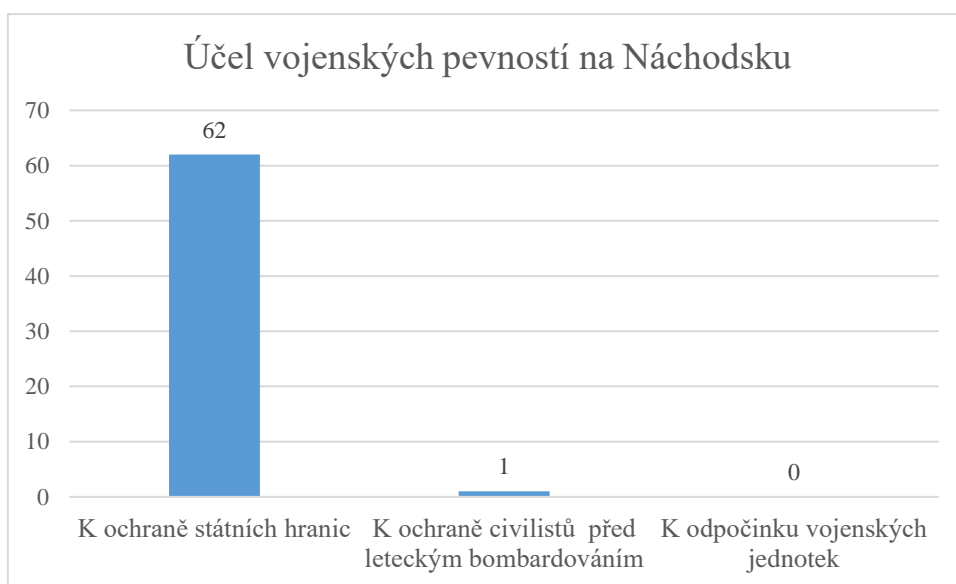
Z 63 žáků uvedlo 55, že má kladný vztah k hodinám dějepisu.

Nejvíce navštěvované akce jsou mezi osmáky z Plhova slavnostní ohňostroj, 34 odpovědí, a Kuronské slavnosti, 32 odpovědí. Osmnáct žáků ani jednu z nabízených akcí nenavštívilo. 13krát byla vybrána návštěva Náchodské Prima sezóny.

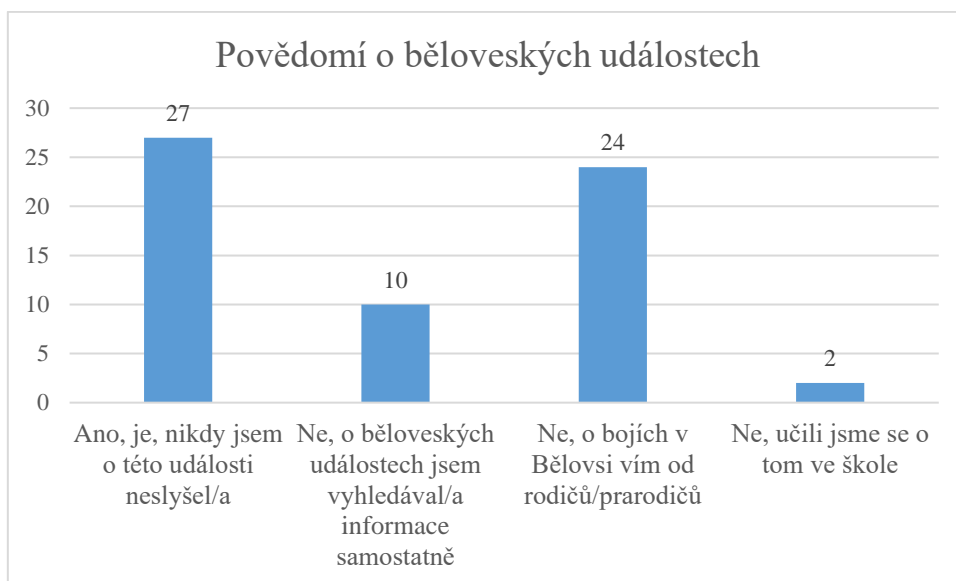
Náchodský zámek navštívilo 61 žáků. O deset méně vidělo vojenské pevnosti. 39 žáků navštívilo Regionální muzeum. Vojenský hřbitov byl vybrán 35krát. Povědomí o budově celnice má 22 žáků, o místě památníku bitvy 1866 ví 17 žáků. Ve státním okresním archivu jich bylo sedm.

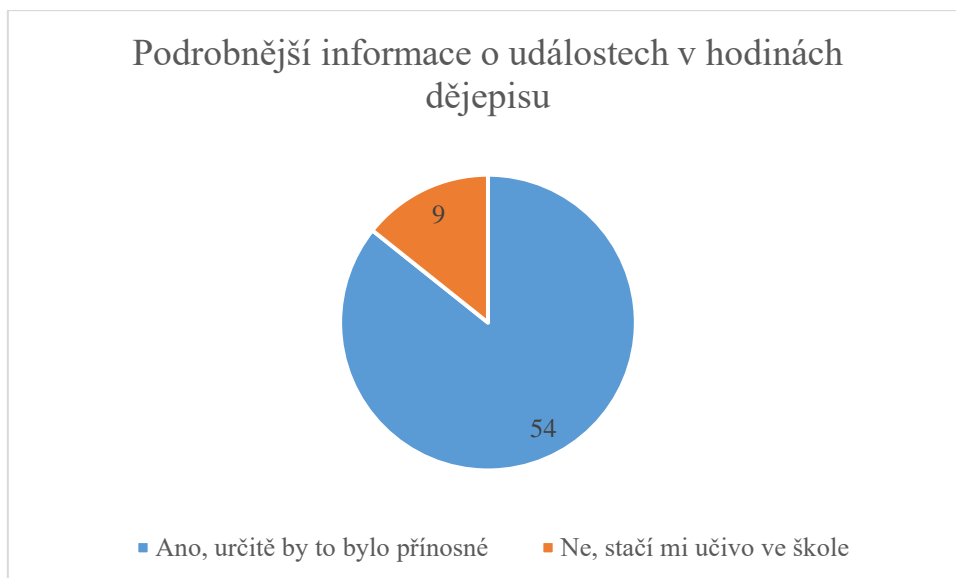
Na otázku, k jakému účelu sloužily vojenské pevnosti, 62 žáků odpovědělo správně, neboť řekli, že k ochraně státních hranic. Pouze jeden žák uvedl chybnou odpověď, a sice že k ochraně civilistů.

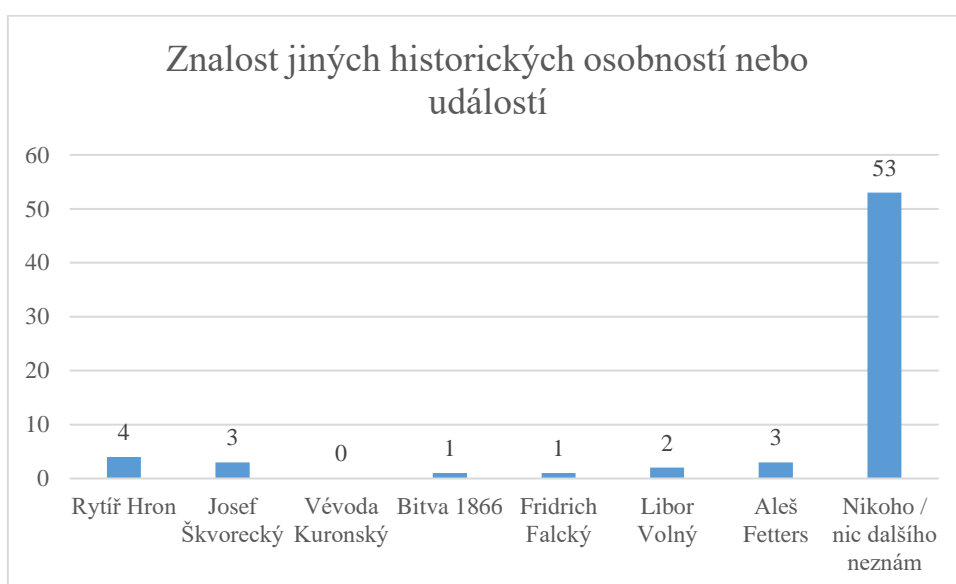
27 žáků uvedlo, že ví o každoročním ohňostroji, ale již neví jeho význam, zato 17 jejich spolužáků význam zná. Šestnáct žáků slavnostní ohňostroj nenavštěvuje a pouze tři žáci nemají ponětí o této každoroční události.

Poměrně překvapivé jsou výsledky ve stěžejní otázce celého výzkumu. 27 žáků uvedlo, že o běloveských událostech slyšelo poprvé, ale 24 o nich vědělo od rodičů/prarodičů. Desetkrát je uvedena odpověď samostatného bádání a dva žáci zvolili odpověď, že se o událostech učili ve škole.

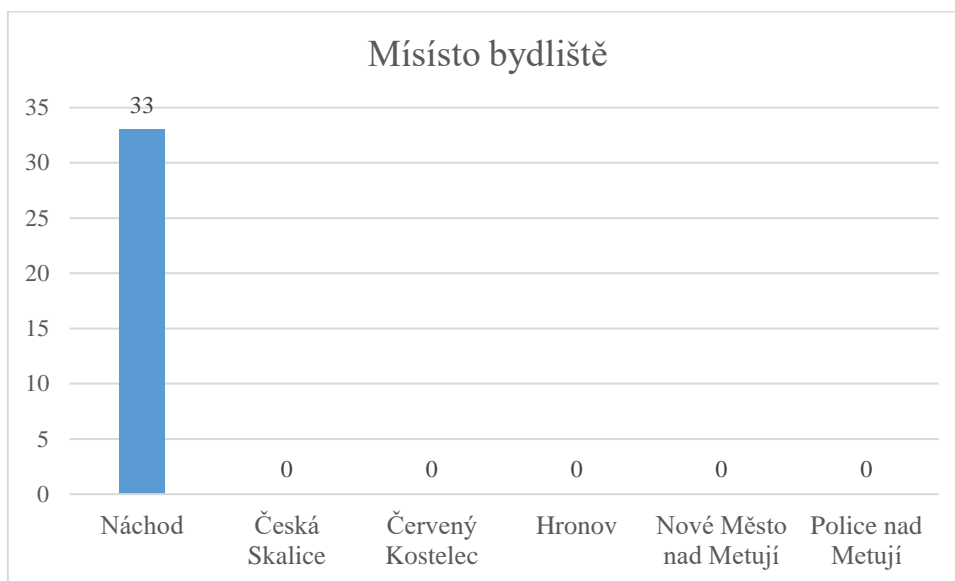

Pozitivní jsou i odpovědi k podrobnějším informacím v hodinách dějepisu. Z 63 žáků 54 uvedlo, že by se tomuto tématu rádi věnovali více.

Opačný výsledek byl v poslední otázce, kde žáci měli uvést jiné významné osobnosti nebo události spojené s Náchodem. 53 odpovědí mělo zaškrtnutou možnost *Nikoho / nic dalšího neznám*. Na rytíře Hrona si vzpomněli čtyři žáci osmých tříd a na Josefa Škvoreckého tři. Jedenkrát byla uvedena bitva v roce 1866 a Fridrich Falcký. Mezi plhovskými osmáky se objevily i dvě osobnosti, které nejsou uvedeny v žádném jiném dotazníku. Jedná se o regionálního historika Aleše Fetterse, kterého uvedli tři žáci a básníka Libora Volného, jenž uvedli dva žáci.

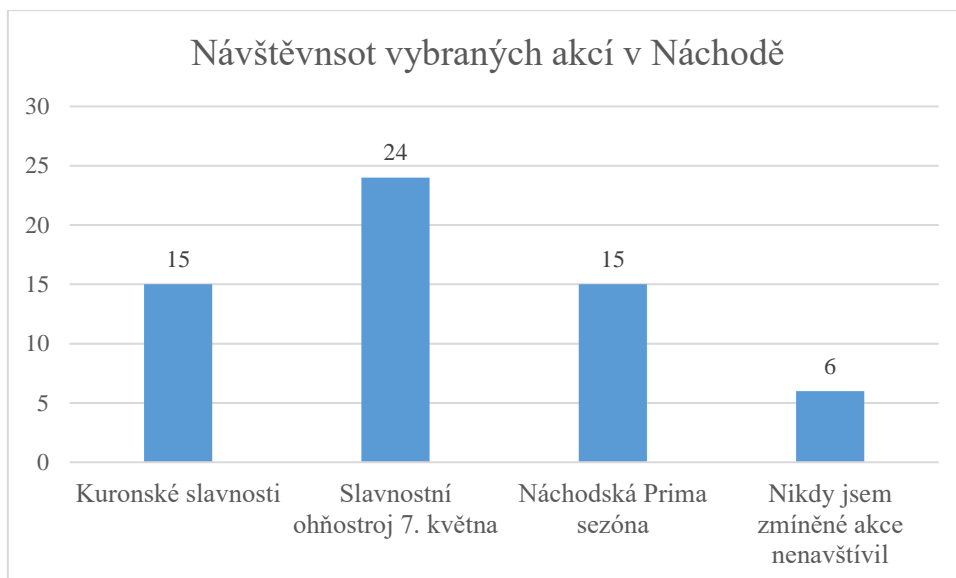
7.4. ZŠ Tomáše G. Masaryka

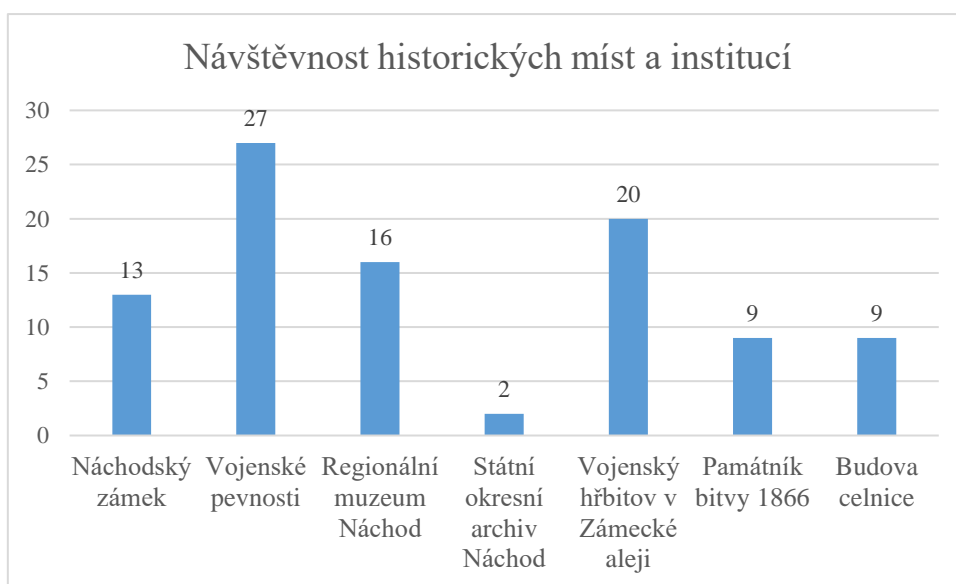
V osmé třídě na ZŠ TGM uvedli všichni žáci, jež se účastnili výzkumu, za místo svého bydliště Náchod. Celkem se výzkumu účastnilo 33 žáků.

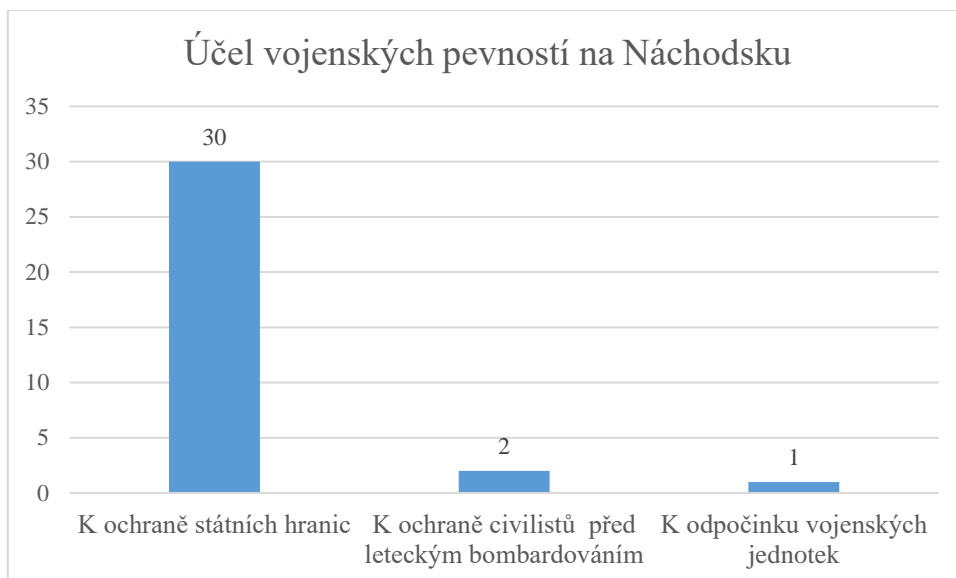
Z 33 žáků jich 29 uvedlo, že mají kladný vztah k hodinám dějepisu. Pouze čtyři uvedli opak.

Slavnostní ohňostroj je mezi žáky osmé třídy nejvíce navštěvovanou akcí konanou v Náchodě. Navštívení ohňostroje uvedlo 24 žáků. Na druhém místě, shodně s 15 odpověďmi, jsou uvedeny Kuronské slavnosti a Náchodská Prima sezóna. Šest žáků nikdy žádnou z nabízených akcí nenavštívilo.

27 žáků bylo v interiérech vojenských pevností. Dvacet žáků uvedlo návštěvu vojenského hřbitova v zámecké aleji. Šestnáctkrát je uvedena jako odpověď Regionální muzeum. Náchodský zámek navštívilo 13 žáků. Památník bitvy 1866 a budovu celnice vidělo shodně devět žáků a ve státním okresním archivu byli dva žáci.

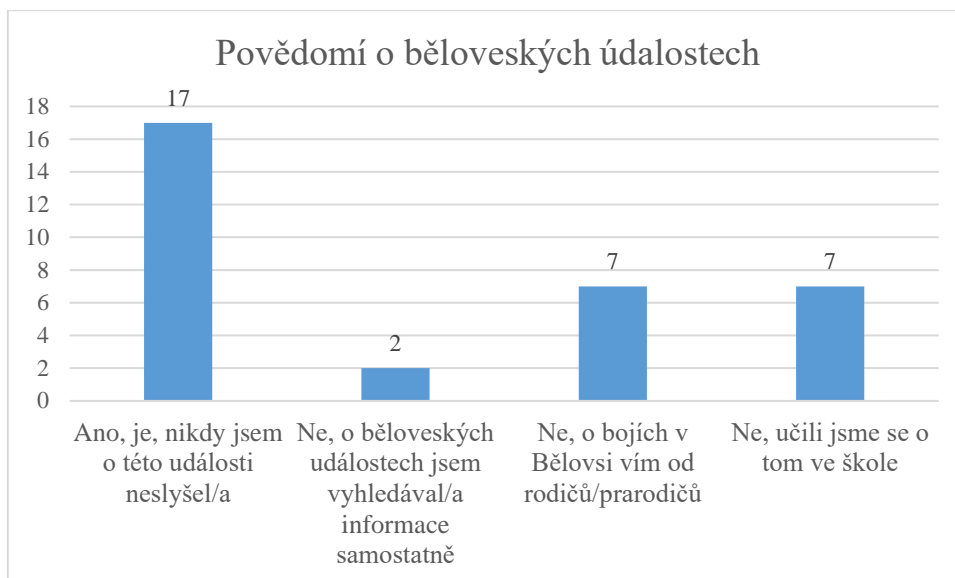

Správnou odpověď na otázku uvedlo 30 žáků. Dva chybně uvedli odpověď *k ochraně civilistů* a jeden žák *k odpočinku vojenských jednotek*.

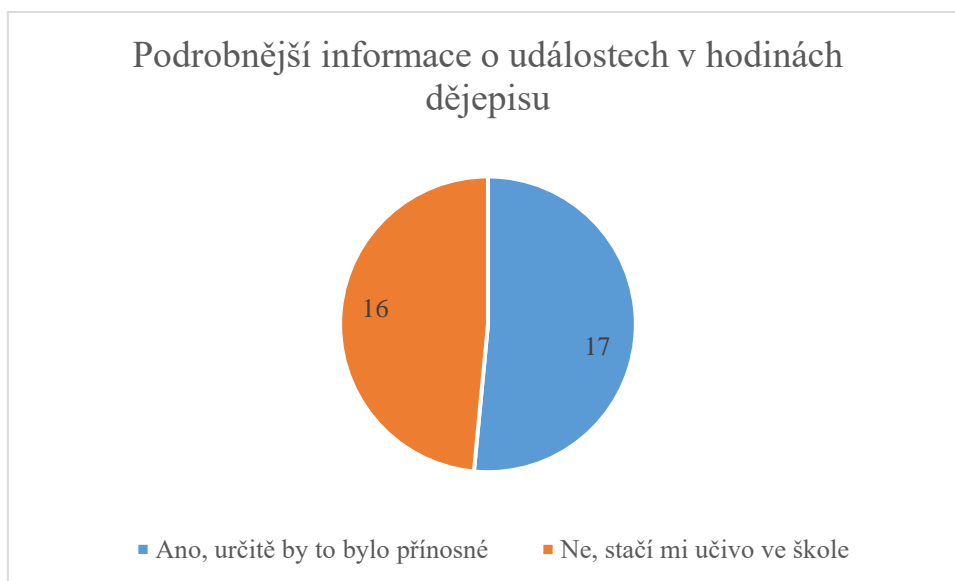

Slavnostní ohňostroj a jeho význam zná 16 žáků. Patnáct žáků sice ohňostroj navštěvuje, ale jeho význam neznají. Pouze dva žáci uvedli, že slavnostní ohňostroj nenavštěvují.

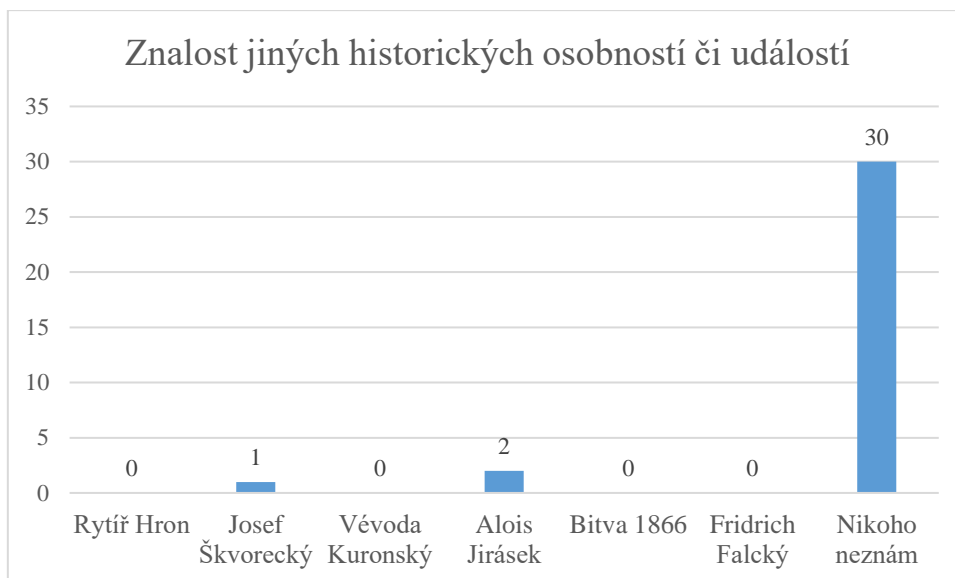

O běloveských událostech poprvé slyšelo 17 žáků. Od rodičů či prarodičů slyšelo o bojích v Bělovsi sedm žáků a stejný počet uvedl, že se o bojích učilo ve škole. Dva žáci vyhledávali informace samostatně.

Téměř vyrovnané byly odpovědi na otázku, zda by žáci uvítali podrobnější informace o běloveských událostech v hodinách dějepisu. Sedmnáct žáků by se rádo dozvědělo něco více, oproti tomu 16 žákům stačí učivo ve škole.

Naprostá většina žáků, 30, odpověděla v poslední otázce, že neznají jiné osobnosti či události spojené s Náchodem. Dva žáci uvedli Aloise Jirásku, jeden žák Josefa Škvoreckého.

7.5. Porovnávání výsledků osmých tříd náchodských základních škol

Období druhé světové války je v rámci ŠVP zařazeno do výuky až v deváté třídě. Větší pozornost byla věnována dosavadním znalostem žáků o Náchodě. Téma běloveských událostí mělo znalosti u žáků ještě více rozšířit. S tématem bojů v Náchodě na konci druhé světové války mohou žáci dále pracovat v devátém ročníku.

Celkem se výzkumu zúčastnilo 212 žáků. Z grafů je patrné, že naprostá většina (186), žáků osmých tříd pochází z Náchoda a blízkého okolí. Zbytek uvedl bydliště v okruhu maximálně 20 km od Náchoda.

Pozitivní je zjištění, jaký mají žáci vztah k dějepisu. Celkem 178 žáků osmých tříd v náchodských základních školách vnímá dějepis kladně. Napomáhají k tomu učební metody pedagogů. Jak uvedla většina vyučujících, využívají k výuce nabídku muzea, plánované exkurze na historická místa a jiné.

V otázce návštěvnosti vybraných každoročních akcí konaných v Náchodě byl nejčastěji uváděn slavnostní ohňostroj. Například, graf ukázal, že z 88 žáků ze ZŠ Komenského navštívilo ohňostroj 62 žáků. Druhou nejnavštěvovanější každoroční událostí jsou Kuronské slavnosti, které navštívilo v každé vybrané škole více než polovina žáků osmých tříd.

Nejnavštěvovanějším místem v Náchodě je na základě výzkumu v rámci osmých tříd uveden náchodský zámek, který celkově navštívilo 189 žáků. V tercii všichni žáci zámek alespoň jednou navštívili. Kromě dvou žáků osmých tříd ze ZŠ Náchod–Plhov a ZŠ Komenského, byli zbylí žáci také minimálně jednou na náchodském zámku. I když je vojenský hřbitov v zámecké aleji, ne všichni žáci, kteří byli na zámku, k tomuto místu došli. Nejvíce pozitivních odpovědí bylo zaznamenáno v tercii, kde pouze jeden žák na vojenském hřbitově nebyl. Zajímavé bylo zjištění na ZŠ TGM, kde bylo více žáků (20) na vojenském hřbitově než na zámku (13). Velmi dobré výsledky jsou také u možnosti *Vojenské pevnosti*. Žáků z tercie bylo na dobrošovských pevnostech celkem 26, žáků osmých tříd ze ZŠ TGM 27, ze ZŠ Náchod–Plhov 51, ze ZŠ Komenského 48. Vyučující uvedli,

že ke své výuce využívají muzejní expozice věnované historii Náchoda. Z 61 dotazovaných osmáků ze ZŠ Náchod–Plhov byla v muzeu více než polovina žáků, přesněji 39. Žáků z osmé třídy ZŠ Komenského bylo v muzeu 48 z celkového počtu 88 dotazovaných.

O budově celnice někteří žáci povědomí mají, což dokazuje graf. Žáci ze ZŠ Komenského uvedli odpověď 39krát, ze ZŠ Náchod–Plhov 22krát, z tercie desetkrát a ze ZŠ TGM devětkrát.

Otázka směřující k účelu vojenských pevností na Náchodsku vycházela z připravené prezentace. Účelem zařazení otázky bylo zjištění, zda žáci věnovali přednášce pozornost. Ani v jedné ze tříd nebyla stoprocentní úspěšnost v uvedení správné odpovědi. Nejvíce chybných odpovědí bylo šetřením zjištěno u žáků ze ZŠ Komenského. Z 88 žáků 79 uvedlo správnou odpověď, zbývajících devět žáků odpovědělo chybně. U žáků z tercie a ze ZŠ TGM byly vždy tři špatné odpovědi. Nejlépe si vedli žáci z Plhova, kde byla pouze jedna chybná odpověď.

Největší účast slavnostního ohňostroje 7. května, bráno procentuálně, byla zaznamenána u žáku ze ZŠ TGM, kde bylo z 33 dotazovaných žáků přítomno 31. Podle počtu žáků, bylo nejvíce odpovědí u ZŠ Komenského, 78, z nichž ovšem pouze 29 žáků znalo i význam ohňostroje. Z plhovské školy bylo na ohňostroji 44 žáků, význam zná 27 z nich.

V osmých třídách byl výzkum o běloveských událostech míněn jako zjišťování vztahu žáků těchto tříd k historii Náchoda. Jak už bylo napsáno výše, období druhé světové války se žáci učí podle ŠVP až v deváté třídě. Přesto se u všech škol našli žáci, kteří o běloveských událostech někdy slyšeli. Například na Plhově z 63 žáků pouze 27

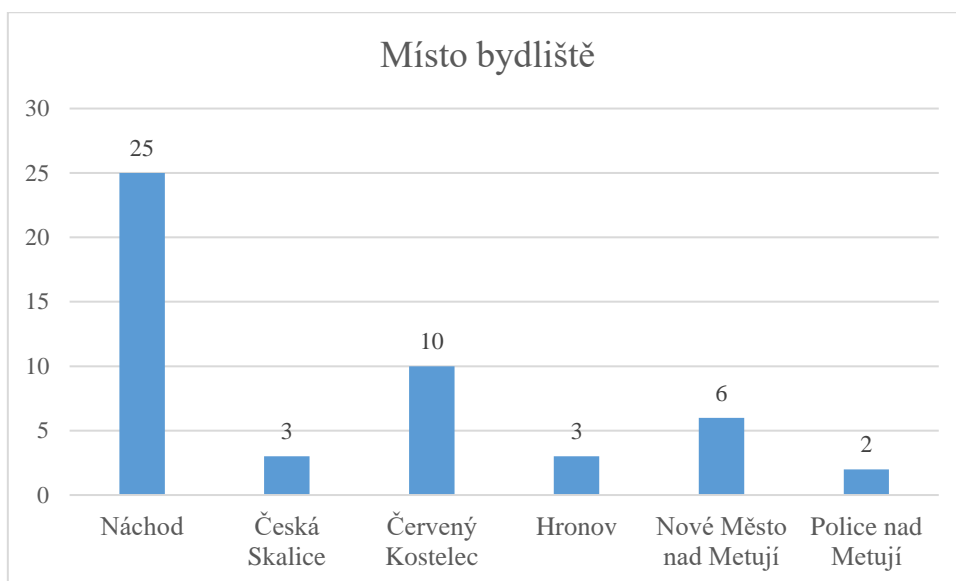
žáků slyšelo o bojích v Bělovsi poprvé. 24 žáků hovořilo na toto téma s rodiči nebo prarodiči, dva žáci se prý o událostech dozvěděli ve škole. Deset žáků dokonce vyhledávalo informace samostatně. Naopak na ZŠ Komenského o událostech slyšelo poprvé 72 žáků. V případě TGM polovina žáků o událostech slyšela z různých zdrojů.

Výuku zaměřenou na události například formou exkurze, virtuální prohlídkou, setkáním s pamětníkem či jinou formou výuky zaměřenou na běloveské události by uvítala většina dotazovaných žáků. Pouze v ZŠ TGM je situace rovnocenná, kdy 17 žáků by více informací uvítalo, zbylým 16–ti žákům stačí učivo ve škole.

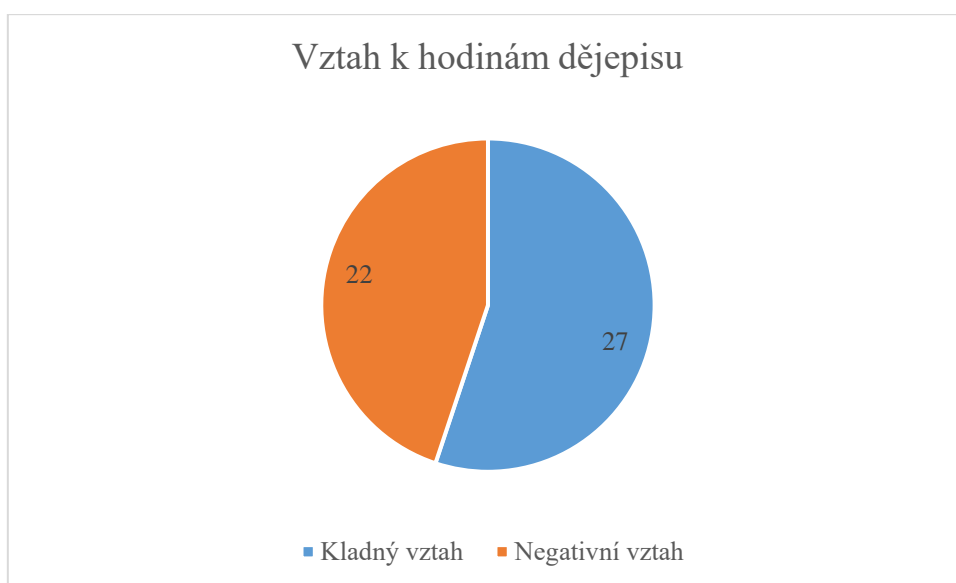
Poslední dotaz byl zaměřen na znalost žáků. Sami měli uvést i jiné historické osobnosti nebo události. Odpovědi byly Josef Škvorecký, vévoda Kuronský, rytíř Hron, Fridrich Falcký a bitva v roce 1866. Ovšem převládaly negativní odpovědi, jak ukázaly grafy u jednotlivých škol. Odpověď *Nikoho neznám* uvedlo 21 žáků z tercie, 74 žáků ZŠ Komenského, 53 žáků z Plhova, 30 žáků z TGM.

8. Grafy základní školy 9. třídy

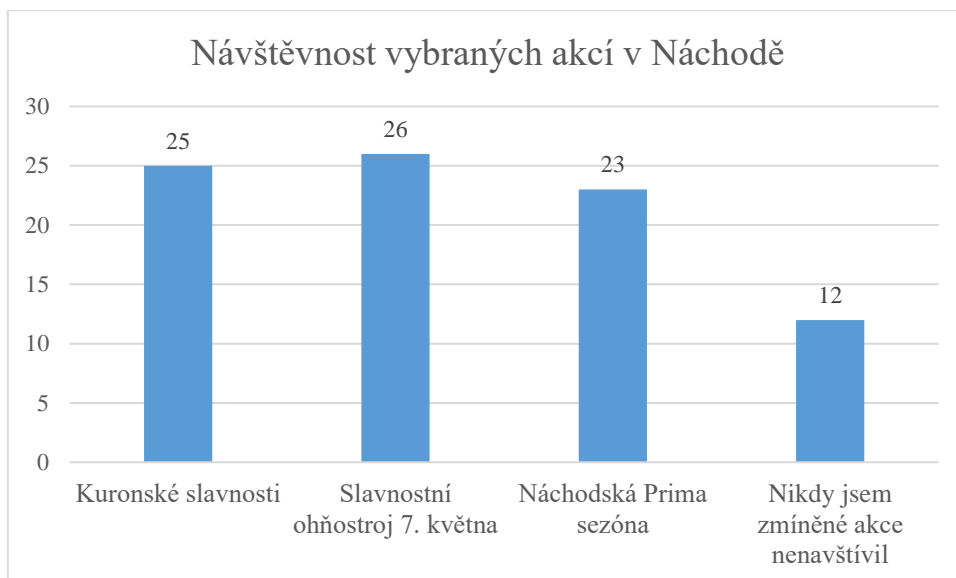
8.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Kvarta

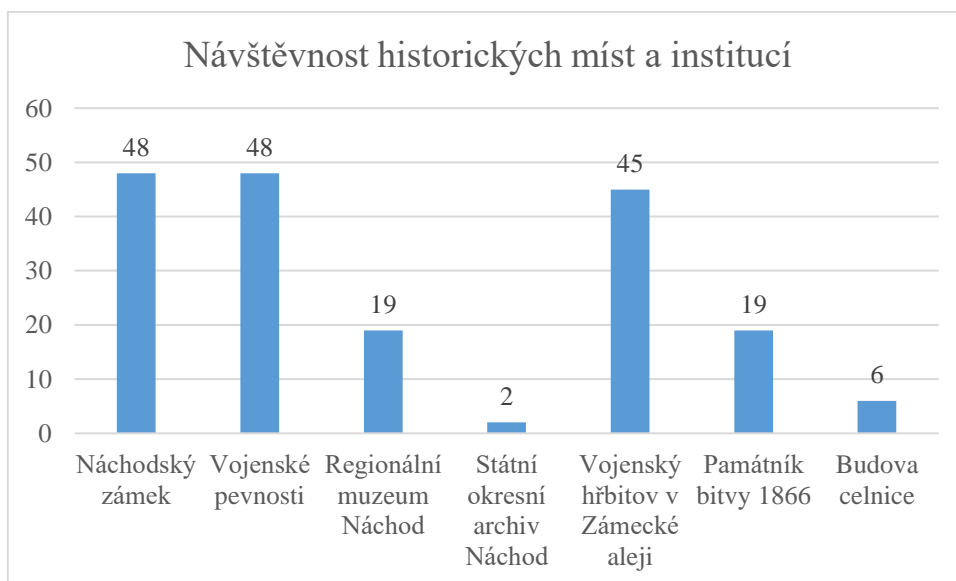
Výzkumu na nižším stupni víceletého gymnázia v kvartě se celkem z obou tříd účastnilo 49 žáků. 25 žáků uvedlo jako místo svého bydliště Náchod a jeho blízké okolí. Na druhém místě je Červený Kostelec s deseti odpověďmi. Šest žáků uvedlo Nové Město nad Metují. Česká Skalice a Hronov mají oboje po třech. Polici nad Metují uvedli dva žáci.

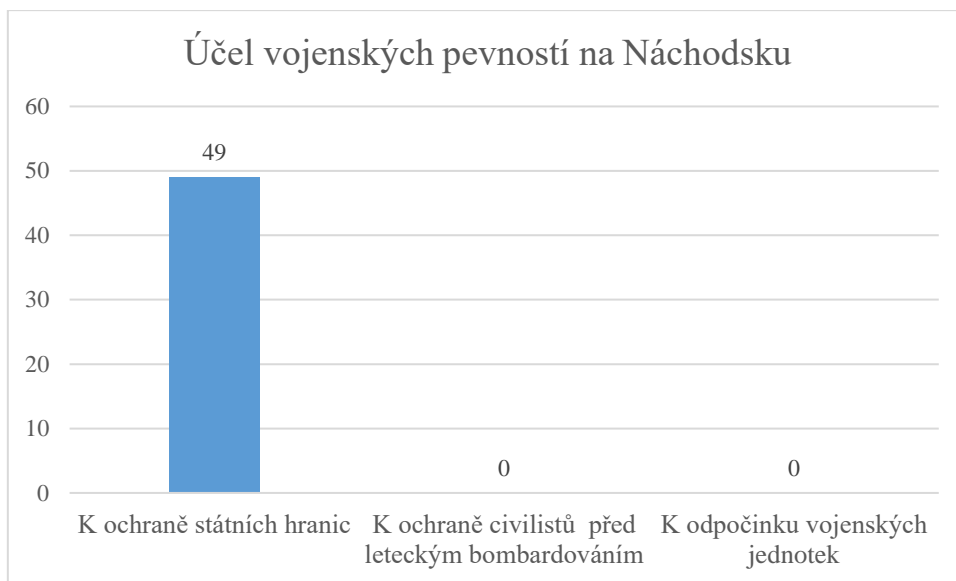
V otázce, jaký mají žáci vztah k hodinám dějepisu, uvedlo 27 z nich, že kladný, zatímco zbylých 22 negativní.

V této otázce byla nejpočetnější odpověď *Slavnostní ohňostroj 7. května* s celkovým počtem 26. O jednu odpověď méně měly Kuronské slavnosti. 23 odpovědí získala Náchodská Prima sezóna. Dvanáct žáků odpovědělo, že zmíněné akce nenavštívilo.

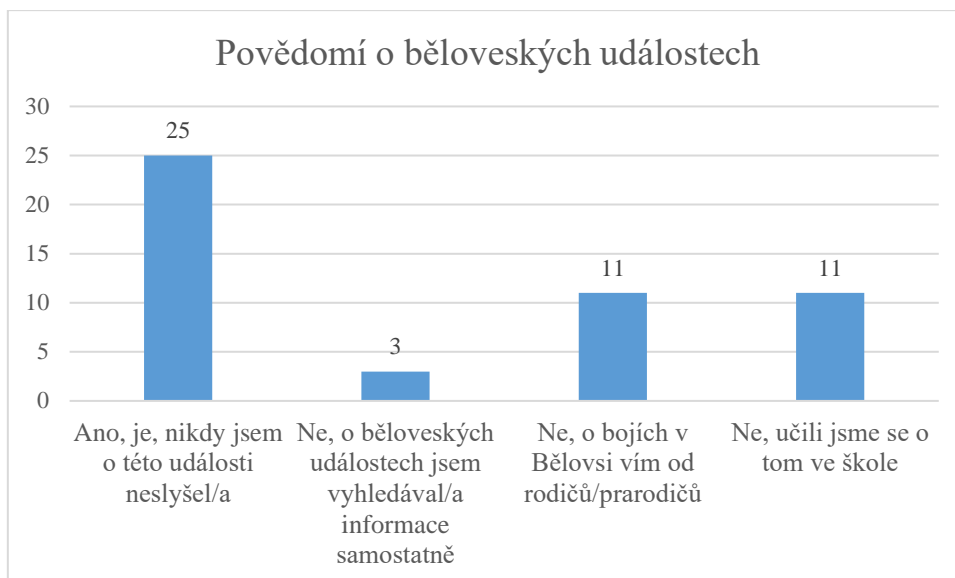
Coby nejvíce navštívená místa mezi žáky kvarty jsou uvedeny Náchodský zámek a Vojenské pevnosti se shodným počtem 48 odpovědí. O tři odpovědi méně získal vojenský hřbitov. Shodně, 19 odpovědí, získaly Regionální muzeum a Památník bitvy 1866. Šest žáků uvedlo, že navštívilo budovu celnice, dva návštěvu Státního okresního archivu.

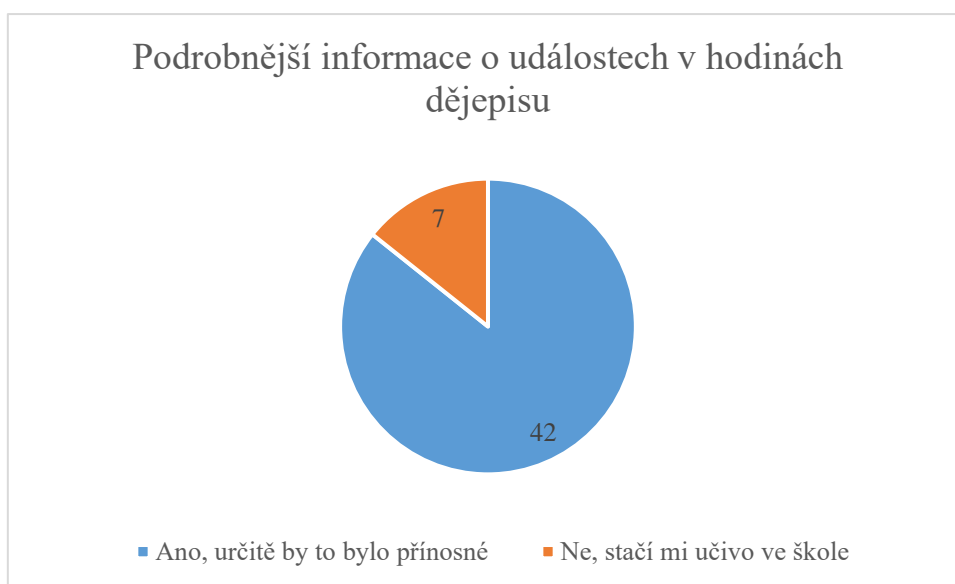
Výsledek v této otázce byl jednoznačný. Všechny 49 žáků uvedlo správnou odpověď *K ochraně státních hranic*.

Otázka ohledně povědomí o každoročním ohňostroji 7. května měla velmi vyrovnané odpovědi. Patnáct žáků uvedlo, že slavnostní ohňostroj navštěvuje a zná jeho význam. Dvanáct žáků ohňostroj navštěvuje, ale již neví jeho význam. Shodný počet odpovědí byl zaznamenán i v případě, kdy žáci vůbec netuší, že se výše zmíněná akce v Náchodě koná. Deset žáků uvedlo, že ohňostroj nenavštěvuje.

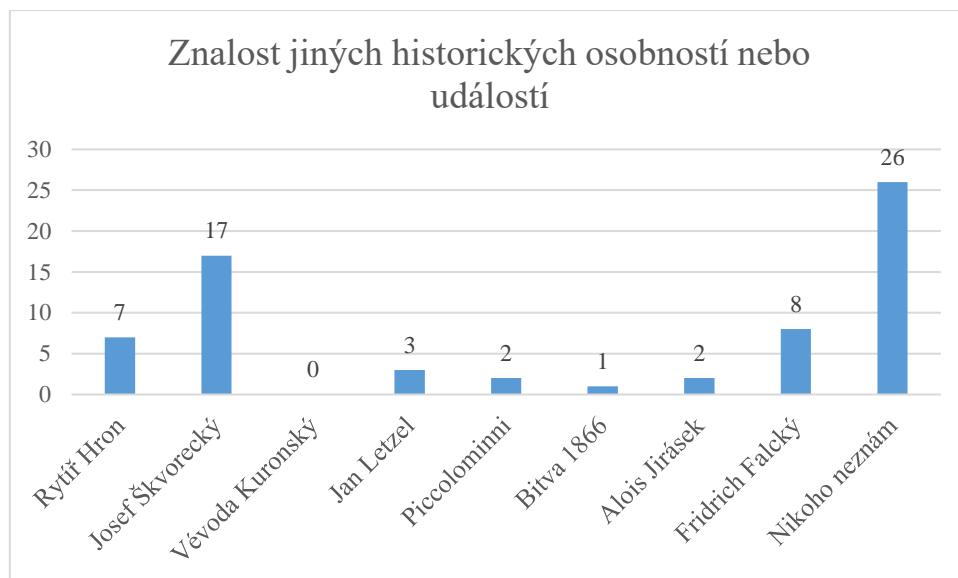

Uvedený graf ukazuje výsledky nejdůležitější otázky celého výzkumu. 25 žáků uvedlo, že o běloveských událostech slyšela prvně. Shodně po 11 žácích se nechalo slyšet, že o zmíněných událostech slyšelo od rodičů/prarodičů, respektive ve škole. O výše popisovaném tématu pak samostatně vyhledávali informace pouze tři žáci.

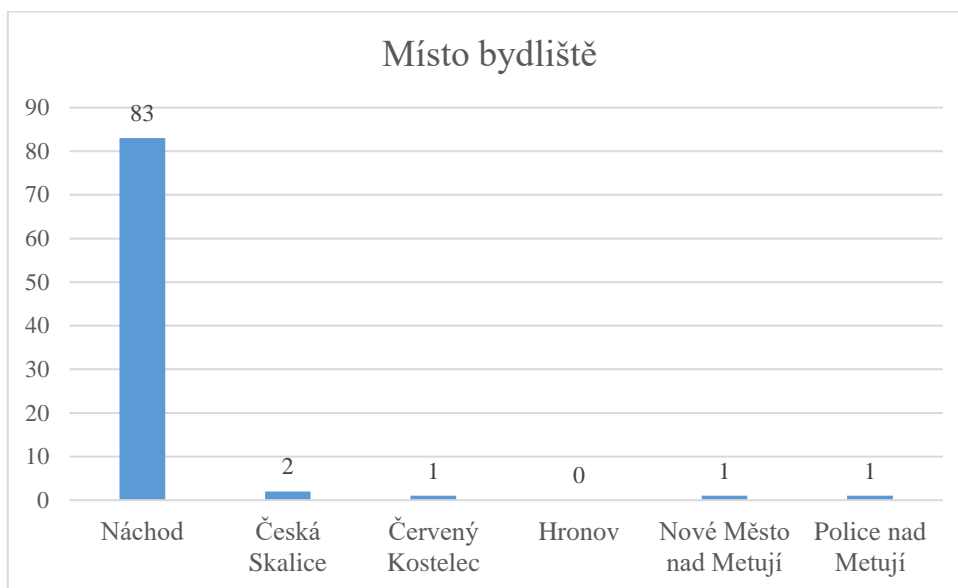
Podrobněji se zabývat běloveskými událostmi v hodinách dějepisu by uvítalo 42 žáků. Zbýlých sedm uvedlo, že je postačující učivo ve škole.

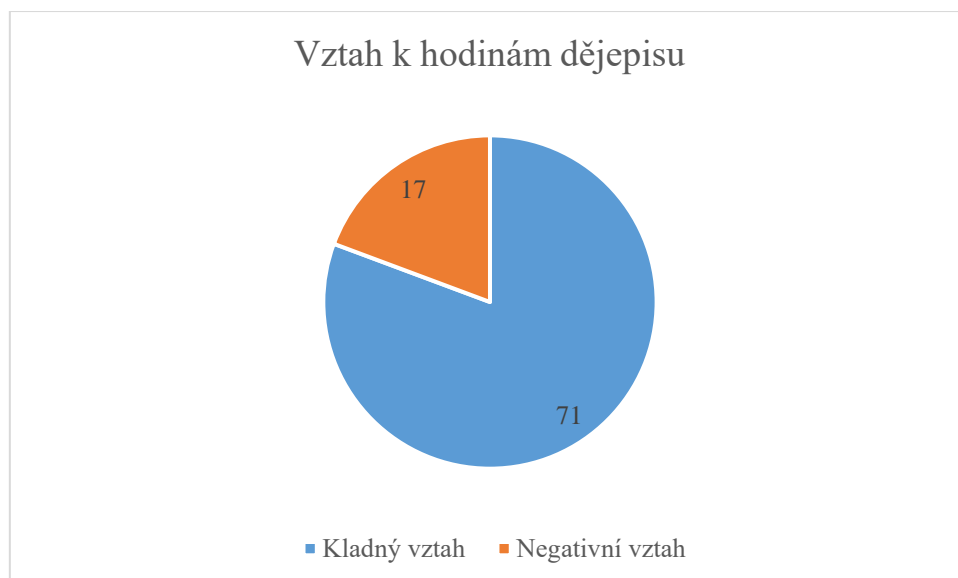

V poslední otevřené otázce žáci uváděli osoby a události, které znají. 26 z nich řeklo, že neznají nikoho. Sedmáctkrát byla uveden Josef Škvorecký, 8krát Fridrich Falcký, o jeden bod méně získal rytíř Hron. Architekt Jan Letzel byl uveden dvakrát, stejně tak Alois Jirásek a italsí majitelé Náchodského zámku ze 17. století rod Piccolomini. Jednu odpověď získala Bitva 1866.

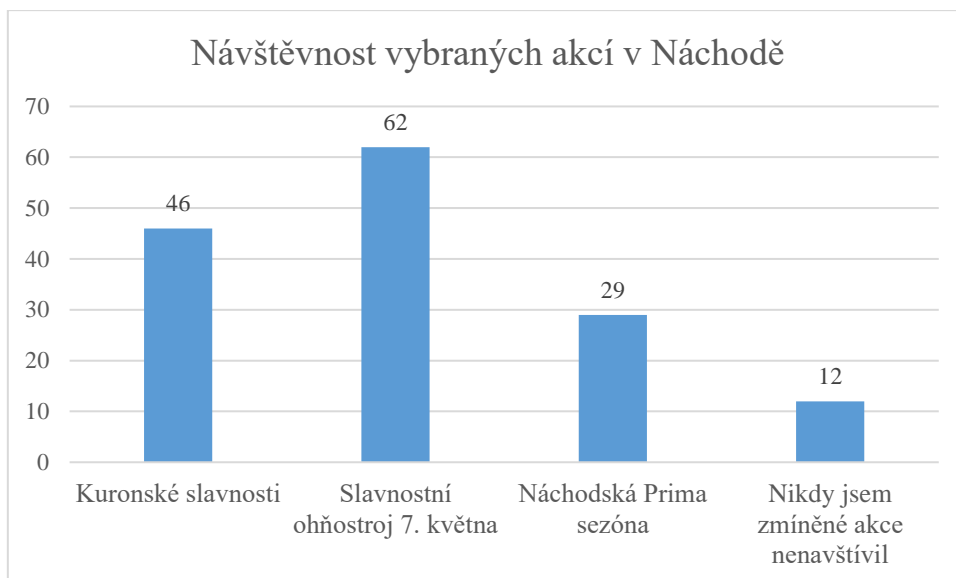
8.2. ZŠ Komenského

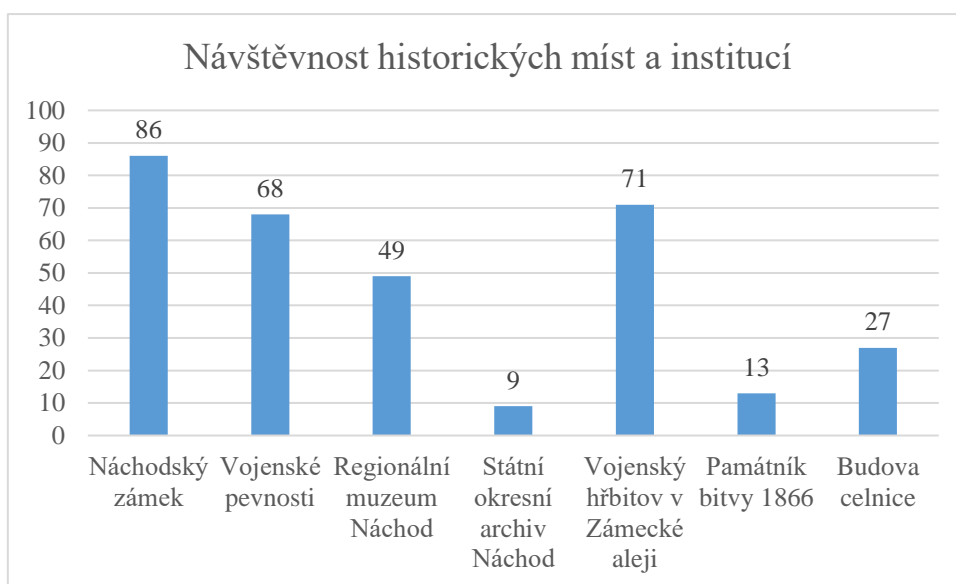
Výzkumu na ZŠ Komenského se účastnilo 88 žáků, z nichž 83 pochází z Náchoda. Dva žáci uvedli místo bydliště v České Skalici. Po jedné odpovědi mají města Červený Kostelec, Nové Město nad Metují a Police nad Metují.

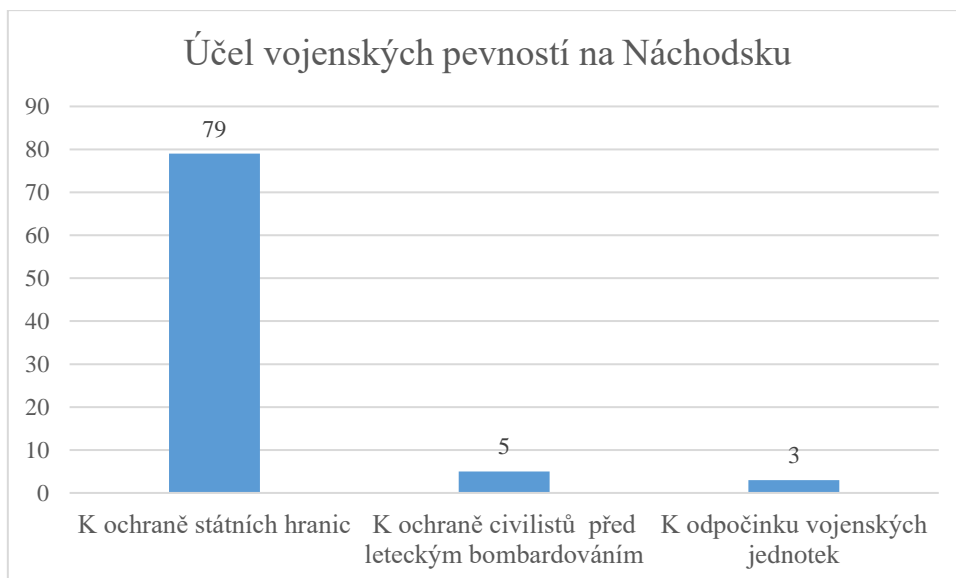
Kladně vnímá dějepis 71 dotazovaných, 17 naopak má k hodinám dějepisu spíše negativní vztah.

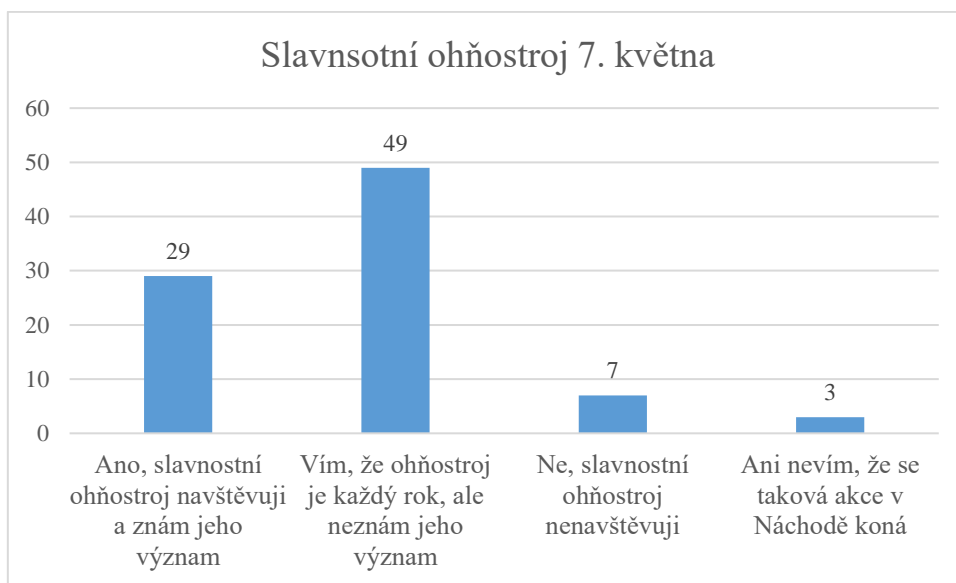
Nejvíce žáci z devátého ročníku na ZŠ Komenského navštěvují slavnostní ohňostroj 7. května. Celkem tuto možnost odpovědi uvedlo 62 žáků. Druhou nejvíce navštěvovanou akcí jsou Kuronské slavnosti. Náchodskou Prima sezónu uvedlo v dotazníku 29 žáků. Dvanáct žáků na žádné z nabízených akcí nikdy nebylo.

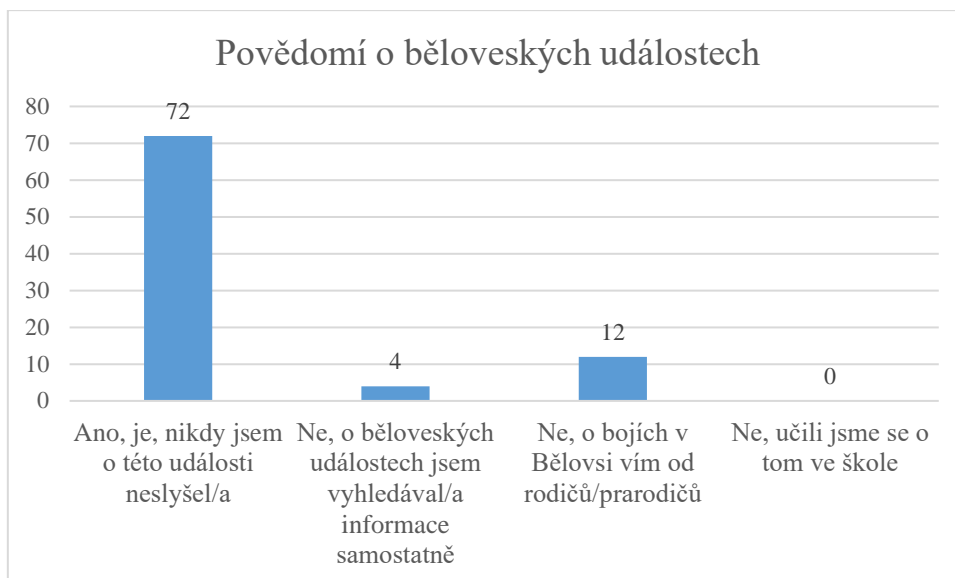
Nejčastěji navštěvovaným historickým místem je mezi devátáky náhodský zámek. Na vojenském hřbitově bylo alespoň jednou 71 žáků. Ve vojenských pevnostech jich bylo 68, zatímco náhodské muzeum navštívilo devětačtyřicet. Lokaci budovy celnice zná 27 žáků. Třináct jich má povědomí o památníku věnovaný bitvě v roce 1866. Návštěvu okresního archivu uvedlo devět žáků.

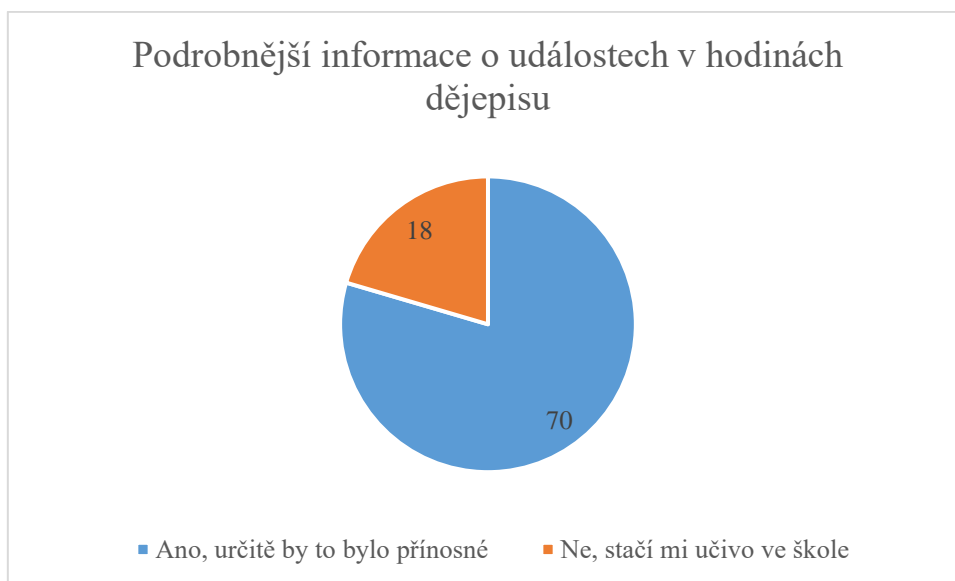
Správnou odpověď na otázku odpovědělo 79 žáků. Osm odpovědělo chybně. Ze zmíněných osmi žáků pět uvedlo odpověď *K ochraně civilistů před leteckým bombardováním* a tři žáci *K odpočinku vojenských jednotek*.

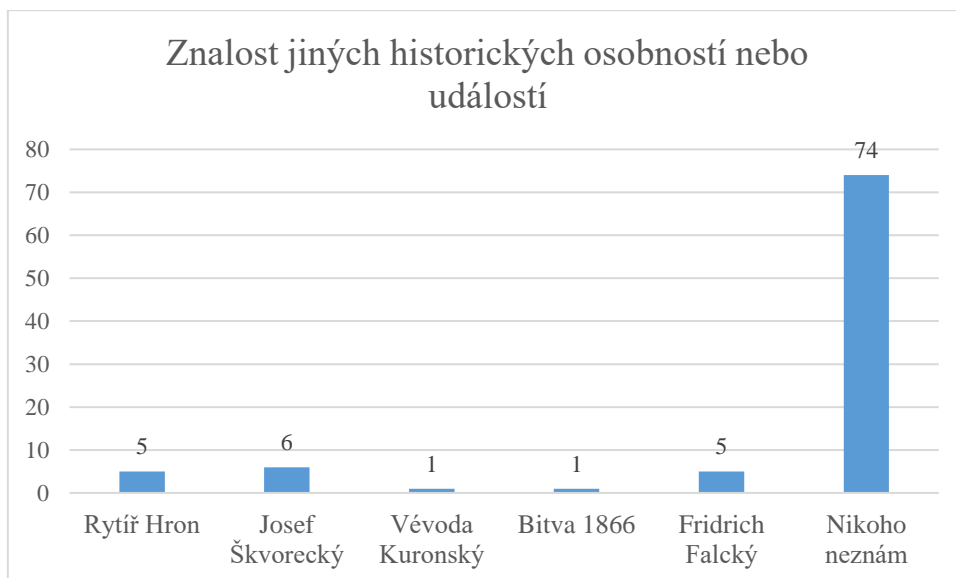
Z 85-ti žáků jich slavnostní ohňostroj navštívilo alespoň jednou pětasedmdesát. 29 žáků uvedlo, že zná i význam události. 49 žáků ohňostroj sice navštěvuje, ale jeho význam neznají. Zbýlých deset žáků ohňostroj nenavštěvuje. Přesněji sedm žáků ohňostroj nenavštívilo a tři o ohňostroji vůbec nevědí.

Zcela novým tématem byly běloveské události pro 72 žáků. Dvanáct žáků o bojích v Bělovsi hovořilo s rodiči nebo prarodiči. Čtyři žáci uvedli, že k těmto událostem již sami vyhledávali informace.

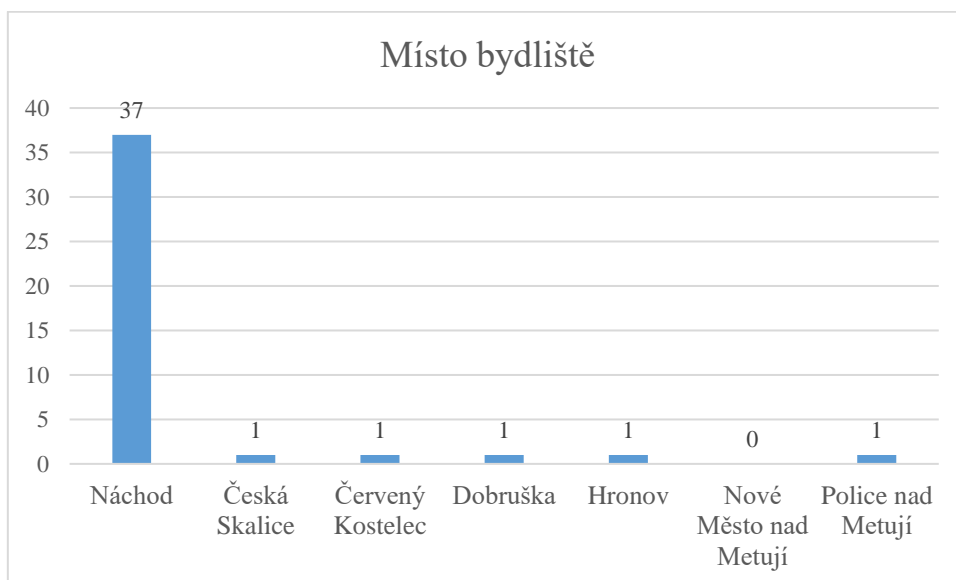

Podrobnější informace o událostech by uvítalo 70 žáků. Osmnáct žáků si vystačí s informacemi ve škole.

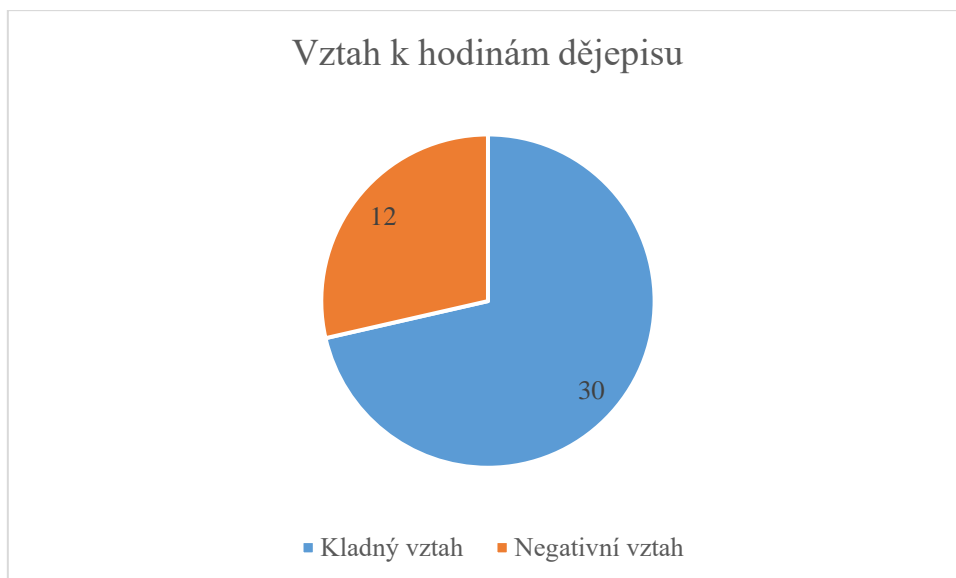

Většina žáků si nevybavila jinou historickou osobnost či událost spojenou s Náchodem. Takto odpovědělo 74 z nich. Šest žáků si vzpomnělo na Josefa Škvoreckého a po pěti odpovědích mají rytíř Hron a Fridrich Falcký. Jednou je uvedena odpověď Bitva 1866 a vévoda Kuronský.

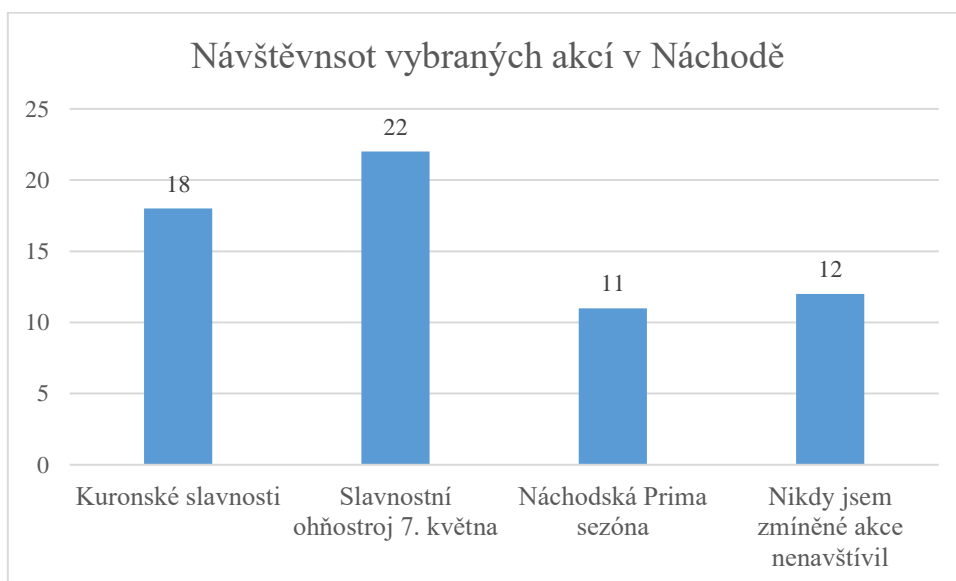
8.3. ZŠ Náchod–Plhov

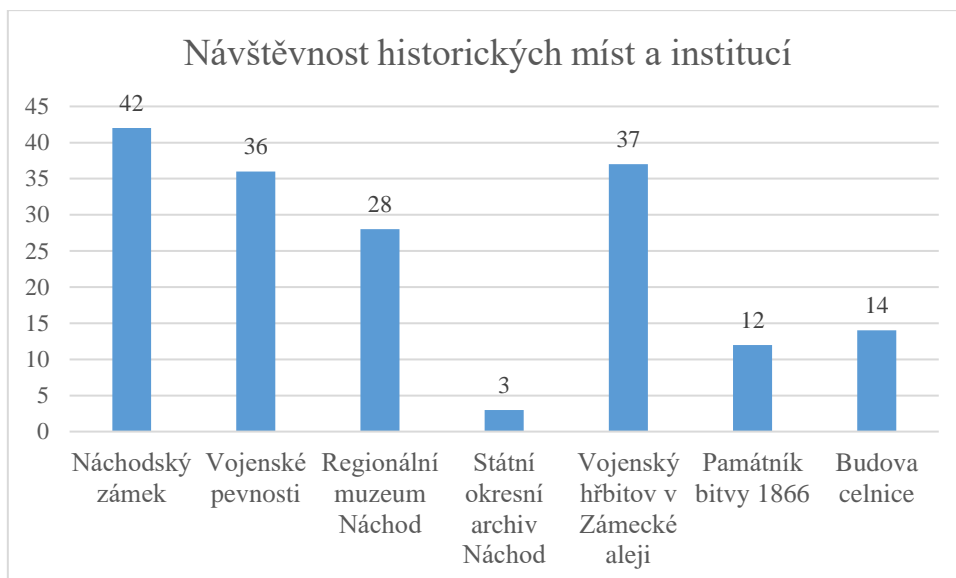
V devátých třídách na ZŠ Náchod-Plhov bylo v rámci výzkumu přítomno 42 žáků. 37 z nich pocházelo z Náchoda a jeho okolí. Po jednom žákovi měla města Česká Skalice, Červený Kostelec, Dobruška, Hronov, Nové Město nad Metují a Police nad Metují.

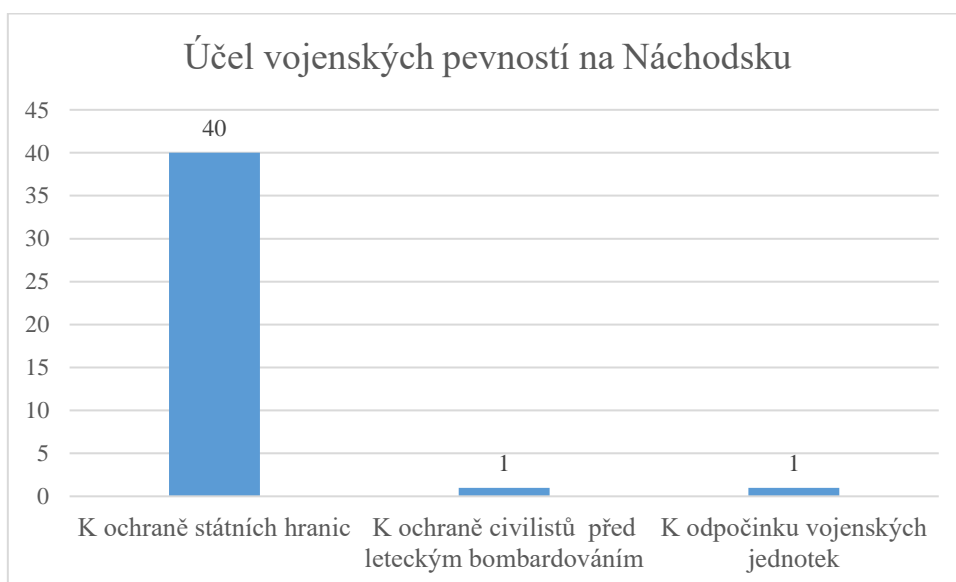
Z celého devátého ročníku má 30 žáků kladný vztah k dějepisu, zbylých 12 nicméně jejich nadšení nesdílí.

Návštěvu slavnostního ohňostroje uvedlo 22 žáků, čímž se tato událost stala mezi devátáky jasně nejnavštěvovanější akcí. Osmnáct žáků navštívilo Kuronské slavnosti a 11 Náchodskou Prima sezónu. Dvanáct žáků na zmíněných akcích nebylo vůbec.

Vyučující ze ZŠ Plhov uvedli v dotazníku časté exkurze po vybraných historických místech v Náchodě. Projevilo se to ve výpovědích žáků. Náchodský zámek navštívilo všech 42 devátáků. Na vojenském hřbitově bylo 37 žáků, kdežto vojenské pevnosti pak vidělo dalších 36. Expozice v regionálním muzeu navštívilo 28 žáků. Čtrnáct žáků má povědomí o budově celnice a 12 o památníku bitvy 1866. Tři žáci navštívili badatelnu náchodského archivu.

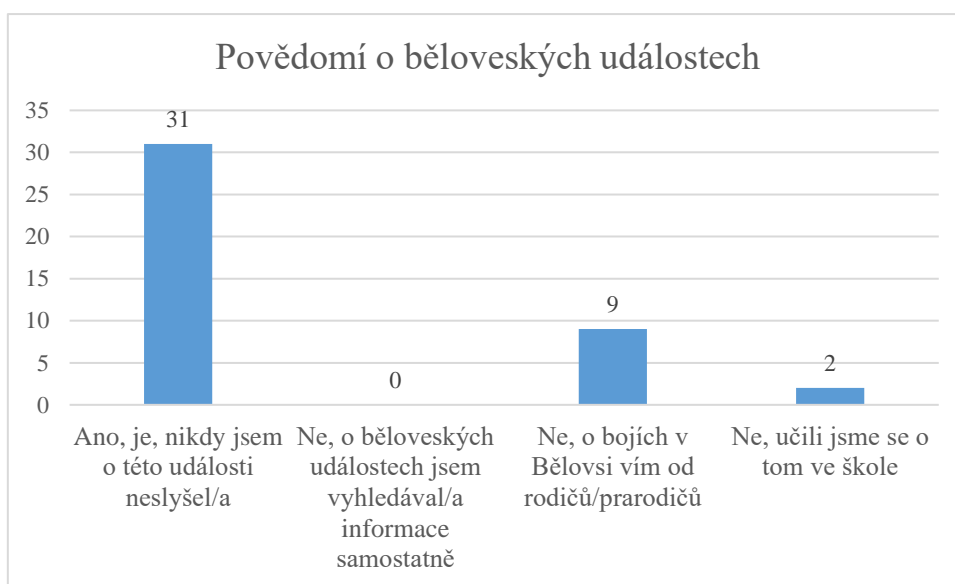

Správně na otázku odpovědělo 40 žáků. Po jedné špatné odpovědi měly zbývající možnosti výběru.

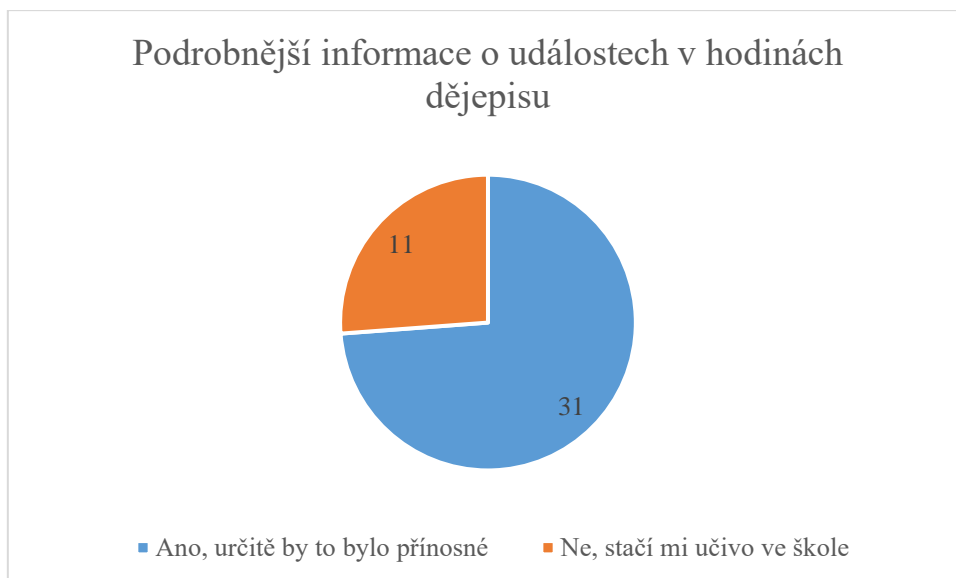

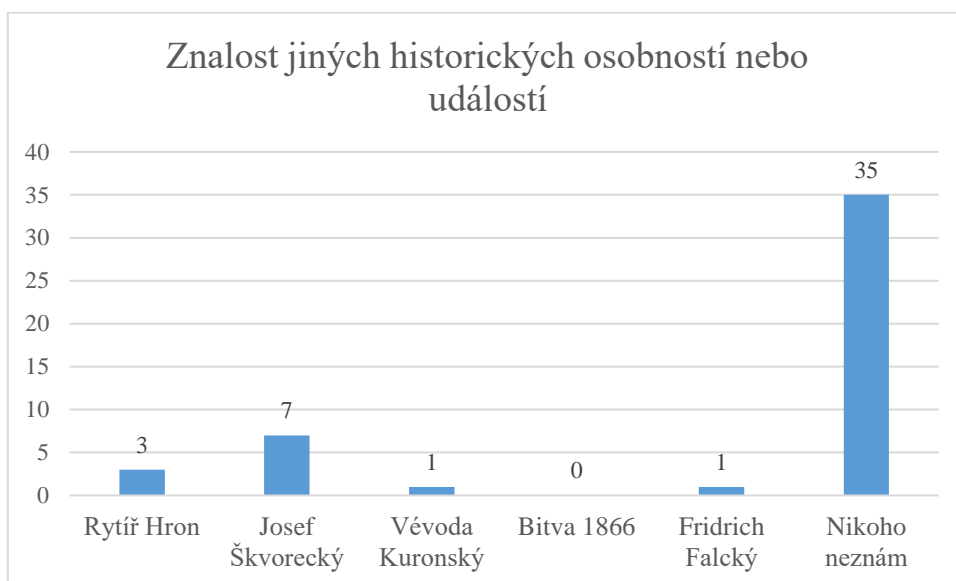
O významu slavnostního ohňostroje má povědomí 13 žáků, kteří ho také pravidelně navštěvují. Sedmnáct žáků ohňostroj sice navštěvuje, ale už nemají ponětí o jeho významu. Deset dalších pak ohňostroj nenavštěvuje vůbec. Čtyři žáci uvedli, že o této pravidelné akci neví vůbec.

Podobně jako je tomu na jiných školách, tak i v 9. třídě na Plhově uvedla většina žáků, přesněji 31, ve stěžejní otázce, že o běloveských událostech nikdy neslyšela. Devět žáků ví o bojích od rodičů nebo prarodičů. Dva o událostech slyšeli ve škole.

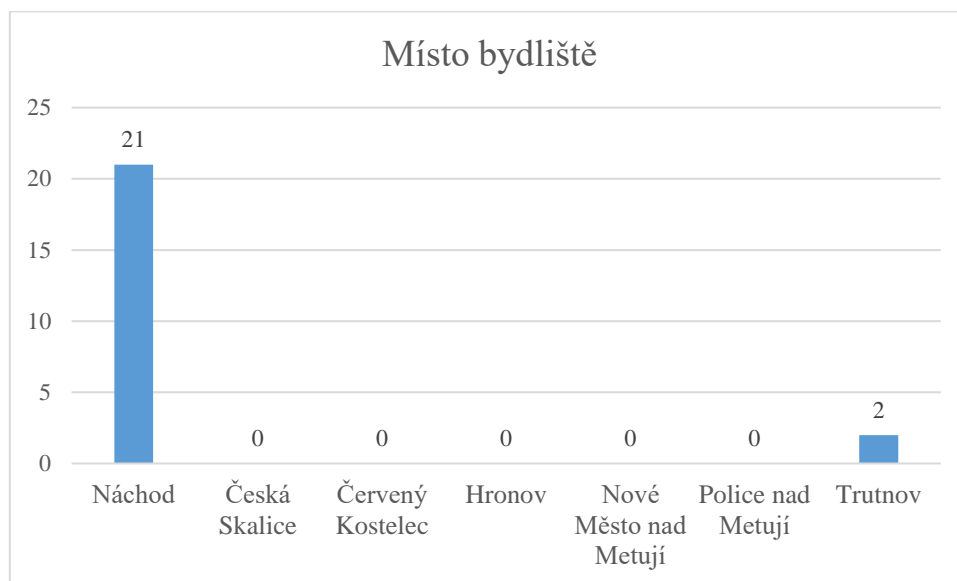

31 žáků by se rádo o běloveských událostech dozvědělo další informace. Jedenácti dalším plně dostačuje učivo ve škole.

35 žáků nevedlo žádnou jinou osobnost nebo událost, kterou by měli ve spojitosti s Náchodem. Sedmkrát byl uveden Josef Škvorecký, třikrát rytíř Hron a po jedné odpovědi získali vévoda Kuronský s Fridrichem Falckým.

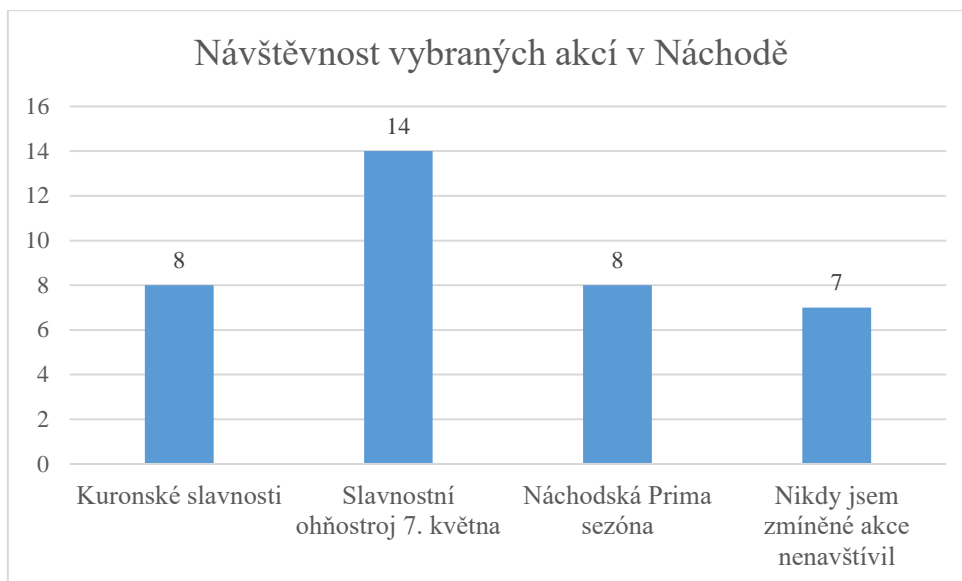
8.4. ZŠ Tomáše G. Masaryka

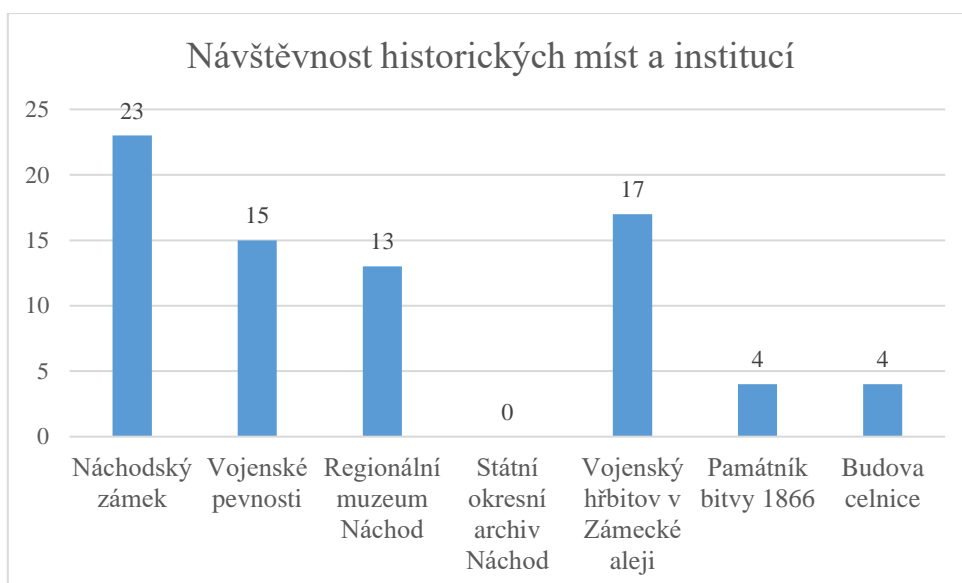
V devátých třídách na ZŠ TGM se výzkumu účastnilo 23 žáků, přičemž 21 z nich bylo z Náchoda a dva žáci uvedli místo bydliště Trutnov.

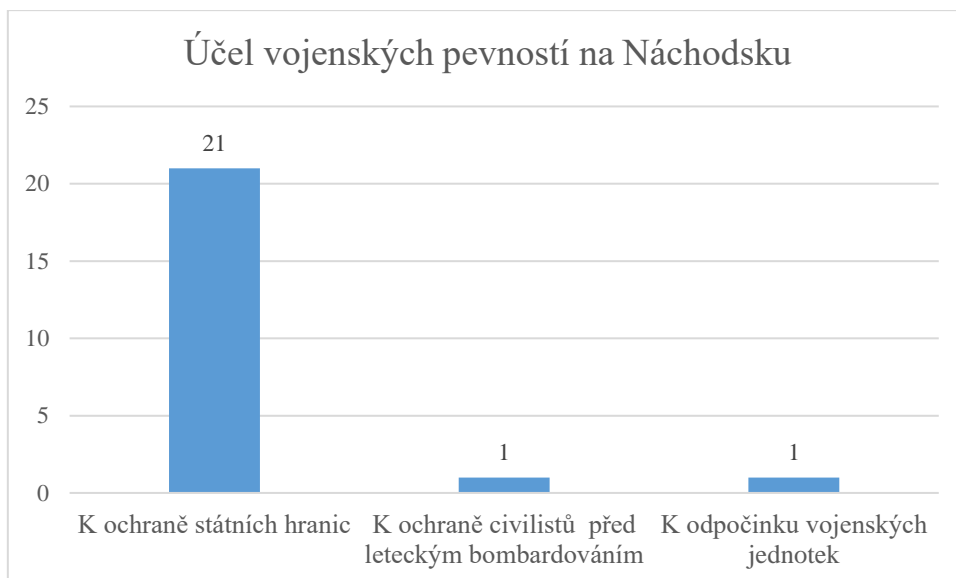
Kladný vztah k dějepisu má 21 žáků, dva žáci mají k dějepisu negativní vztah.

Nejvíce je mezi žáky deváté třídy na ZŠ TGM navštěvován slavnostní ohňostroj 7. května, neboť byl za odpověď vybrán celkem čtrnáctkrát. Shodně po osmi odpovědích mají Kuronské slavnosti a Náchodská Prima sezóna. Sedm žáků uvedlo, že zmíněné akce nenavštívilo.

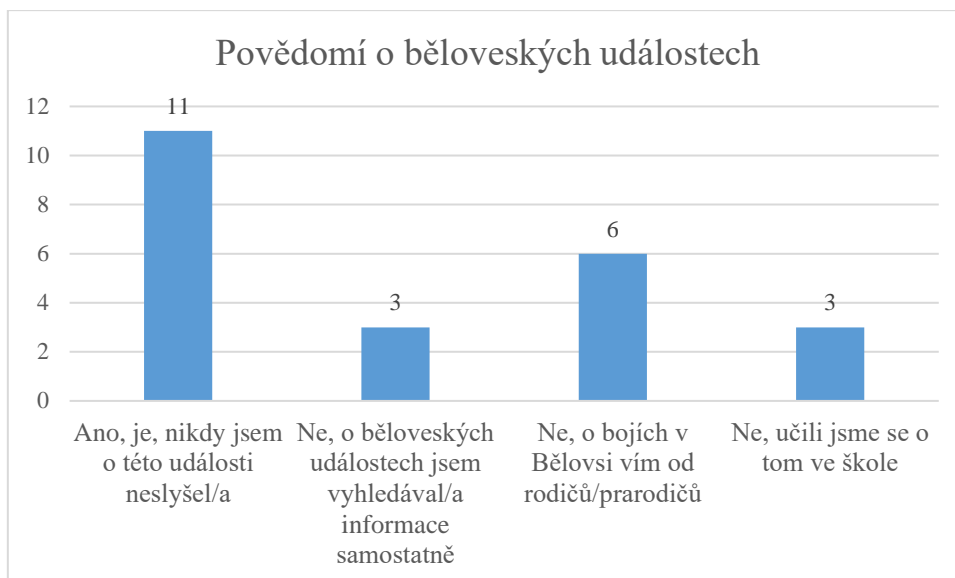
Všech 23 žáků uvedlo, že navštívilo Náchodský zámek. Sedmnáct žáků pokračovalo dále do zámecké aleje k vojenskému hřbitovu. Patnáct z nich vidělo vojenské pevnosti. Expozice v Regionálním muzeu navštívilo 13 žáků. Po čtyřech odpovědích získaly památník bitvy 1866 a budova celnice.

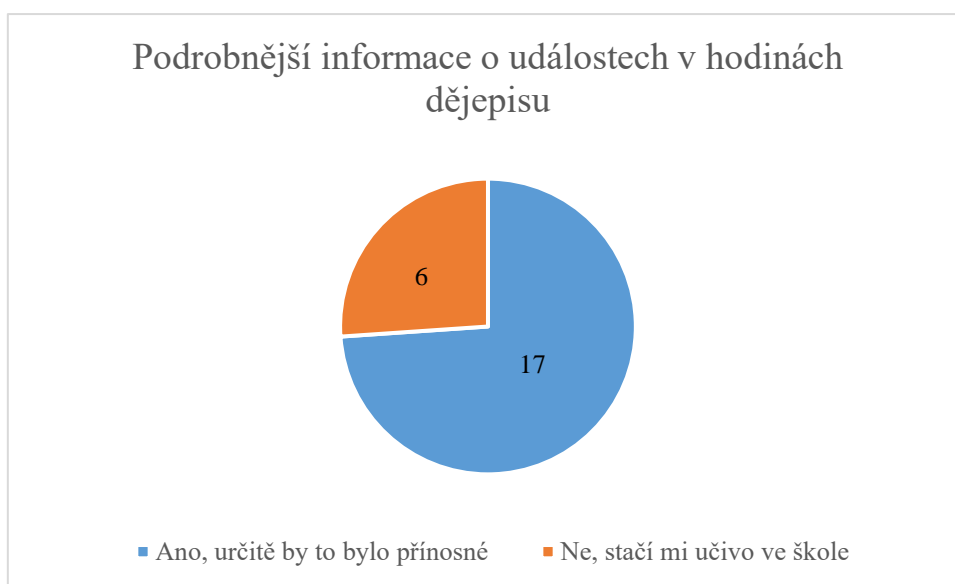
Správnou odpověď na otázku ohledně účelu vojenských pevností uvedlo 21 žáků. Zbylé dvě, chybné odpovědi zmínil vždy jen jeden žák.

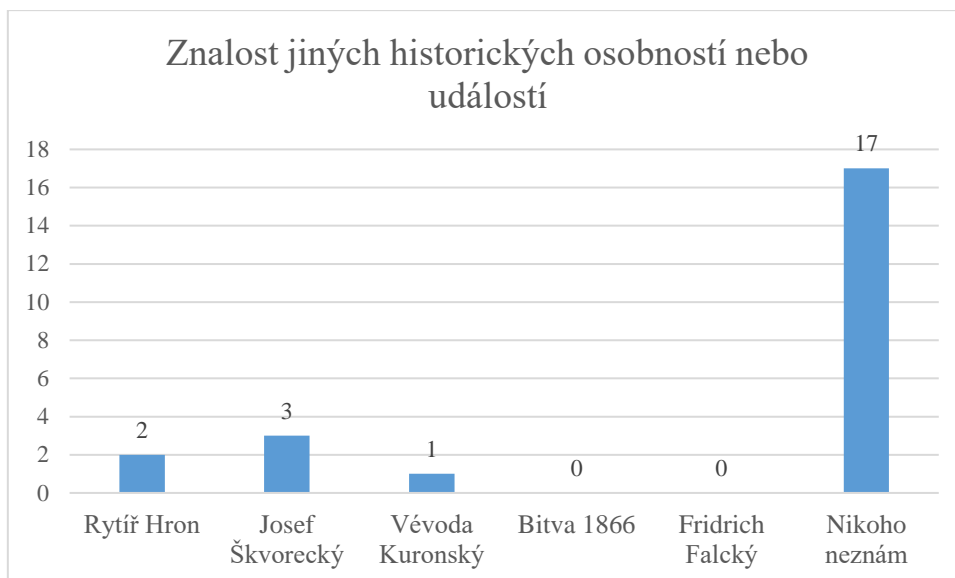
Osm žáků uvedlo, že navštěvuje slavnostní ohňostroj a zná jeho význam. Jiných osm žáků uvedlo, že přestože navštěvují ohňostroj, význam jim uniká. Čtyři o této akci nemají vůbec ponětí a tři žáci ohňostroj nenavštěvují.

Ve stěžejní otázce celé práce uvedlo 11 žáků z deváté třídy TGM, že o běloveských událostech slyšelo poprvé. Šest žáků ví o bojích od rodičů nebo prarodičů. Shodně po třech odpovědích získaly možnosti samostatného vyhledávání informací a výuka ve škole.

Podrobnější informace o událostech v hodinách dějepisu by uvítalo 17 žáků. Zbylým šesti stačí učivo ve škole.

V této otázce odpovědělo 17 žáků, že nikoho jiného nebo jinou významnou historickou událost nezná. Třikrát je zaznamenána odpověď Josef Škvorecký, dvakrát rytíř Hron a jednou vévoda Kuronský.

8.5. Porovnávání výsledků devátých tříd náhodských základních škol

Celkem se výzkumu v rámci devátých tříd na náhodských základních školách účastnilo 202 žáků. Naprostá většina žáků uvedla jako místo bydliště Náchod a jeho blízké okolí. Celkem tuto odpověď uvedlo 166 žáků. Nejvíce žáků, kteří bydlí mimo Náchod, má gymnaziální kvarta, 24.

Z celkového počtu 202 žáků má kladný vztah k dějepisu 149 dotazovaných žáků devátých tříd z náhodských základních škol. Nejlepší vztah k dějepisu mají žáci z TGM, jak ukazuje graf. Z 23 žáků pouze dva mají raději jiný předmět než dějepis. Naopak v kvartě je poměr skoro vyrovnaný, 27 žáků má kladný vztah, 22 negativní. V 9. třídě ZŠ Komenského, kde bylo nejvíce žáků, z grafu vyšlo, že 71 žáků má rádo dějepis v poměru ku 12 žákům, kteří upřednostňují jiný předmět. Na plhovské základní škole je poměr 30:12 ve prospěch zájmu o dějiny.

Slavnostní ohňostroj je dle grafů nejnavštěvovanější akcí mezi žáky deváté třídy. V každé škole byla vždy více jak polovina žáků alespoň jednou na ohňostroji. V počtu žáků jasně dominuje ZŠ Komenského, kde účast na této akci uvedlo 62 žáků z celkového počtu 88. V porovnání mezi ZŠ Plhov a kvartou, kde rozdíl v celkovém počtu žáků byl sedm, grafy ukazují shodu v odpovědi *Nikdy jsem zmíněné akce nenavštívil* dvanáctkrát.

Velmi dobré výsledky ukazují grafy devátých třídy v otázce návštěvnosti historických míst a institucí. Žáci devátých tříd z Plhova a ZŠ TGM, kteří se účastnili výzkumu, byli všichni na náchodském zámku. V kvartě vidělo Náchod ze zámku 48 žáků ze 49 dotazovaných a stejný počet žáků byl také u vojenských pevnostech. Žáci ze ZŠ Komenského uvedli návštěvu zámku 86krát. Vojenský hřbitov svou blízkostí k zámku byl druhou nejčastější odpovědí žák. Z 88 žáků ze ZŠ Komenského tam bylo 71 žáků, 37 žáků ze 42 z plhovské školy, 45 žáků ze 49 z kvarty a 17 žáků z 23 ze ZŠ TGM. Nejméně navštěvovanou institucí je dle prvotních hypotéz náchodský archiv. Do archivu našlo cestu dva žáci ze ZŠ Komenského, tři ze ZŠ Plhov, dva z kvarty. Ze ZŠ TGM nebyl v archivu ani jeden žák.

Otázka, *Jaký byl účel vojenských pevností na Náchodsku* sloužila pouze jako ověření pozornosti žáků v průběhu přednášky a jejich dosavadních znalostí. Význam pevností byl uveden na začátku prezentace. Stoprocentní správnost odpovědí byla zaznamenána u žáků z kvarty. Nejvíce špatných odpovědí bylo u ZŠ Komenského, celkem pět špatných odpovědí. ZŠ Plhov a ZŠ TGM⁹⁸ měly vždy dvě špatné odpovědi.

Slavnostní ohňostroj 7. května navštěvují nejčastěji žáci ZŠ Komenského, kdy z 88 dotazovaných bylo na této akci 78 žáků. V kvartě se ukázaly výsledky z první otázky. 22 záporných odpovědí svědčí o různorodosti místa bydliště. Přestože většina žáků devátých tříd ohňostroj navštěvuje, jeho význam jim není znám. Ze zmíněných 78 žáků ze ZŠ Komenského pouze 29 zná význam ohňostroje. Z plhovské školy navštívilo ohňostroj 30 žáků, ale jen 13 z nich zná význam. V kvartě 27 žáků, 15 zná význam a na ZŠ TGM je to shodné. 16 žáků bylo na ohňostroji a rovná polovina význam ohňostroje zná, druhá nikoliv.

Pro většinu žáků, jak grafy v devátých třídách ukázaly, byly informace o běloveských událostech nové téma a nové zjištění. Celkem o bojích v Bělovsi a osvobození Náchoda slyšelo prvně 139 žáků devátých tříd. Za potěšující lze uvést výsledky týkající se rozhovorů s rodiči nebo prarodiči na dané téma, zejména v 9. třídě na ZŠ Komenského a v kvartě, kde jsou odpovědi u rozhovoru s rodiči či prarodiči celkem dvanáctkrát, respektive jedenáctkrát. V kvartě též žáci dvanáctkrát uvedli, že o událostech slyšeli ve škole.

---

⁹⁸ Zkrácené názvy pro potřeby textu

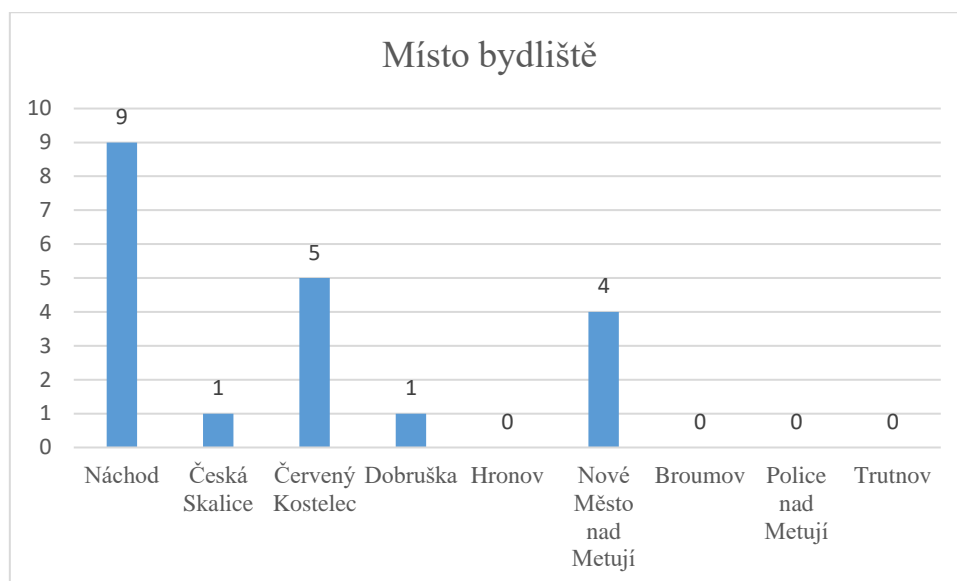

Dozvědět se o běloveských událostech více informací i jinou formou, než pouze přednáškou by si přálo 160 žáků. Možností zpestřit výuku, lze zmíněnými exkurzemi nebo virtuální prohlídkou, případně vypracovat pracovní list.

Většina žáků si na jiné slavné historické osobnosti nebo události spojené s Náchodem nevzpomnělo. Celkem tuto odpověď zvolilo 152 žáků. V každé třídě byl uveden rytíř Hron, ZŠ Komenského pětkrát, na ZŠ Plhov třikrát, v kvartě sedmkrát, na ZŠ TGM dvakrát. 17 žáků kvarty uvedlo jméno Josefa Škvoreckého. Tuto osobnost znalo nejvíce dotazovaných. Josefa Škvoreckého uvedlo i sedm žáků z Plhova, šest ze ZŠ Komenského a tři z TGM. Tři žáci kvarty si jako jediní při odpovědích vzpomněli na slavného českého architekta, rodáka z Náchoda, Jana Letzela. Dva žáci kvarty uvedli i bývalého majitele náchodského zámku Piccolominiho.

9. Grafy první ročník střední školy

9.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Kvinta

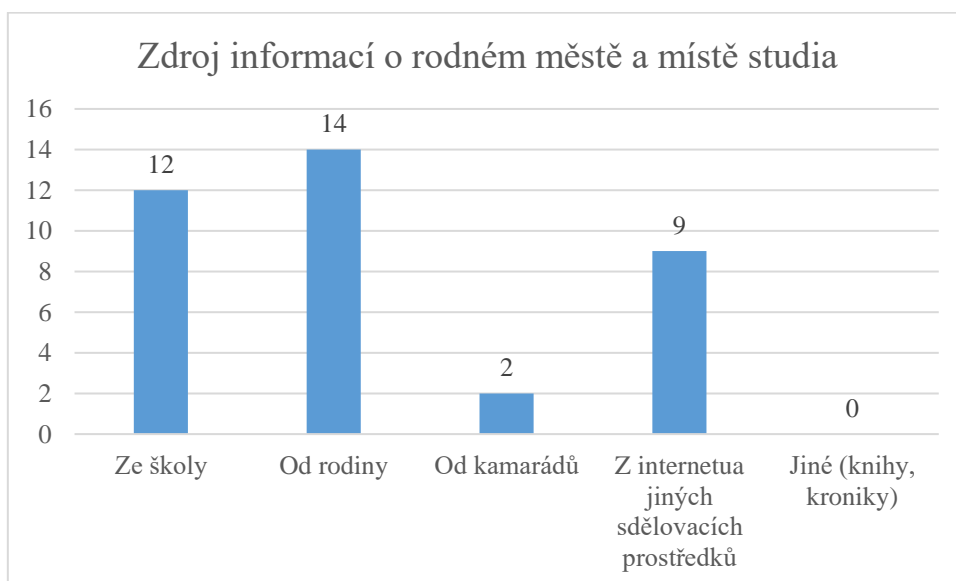
Výzkumu se účastnila pouze Kvinta A, ve které v době šetření bylo 20 žáků. Devět z nich uvedlo místo bydliště v Náchodě, pět žáků zmínilo Červený Kostelec a čtyři žáci Nové Město nad Metují. Po jedné odpovědi mají města Česká Skalice a Dobruška.

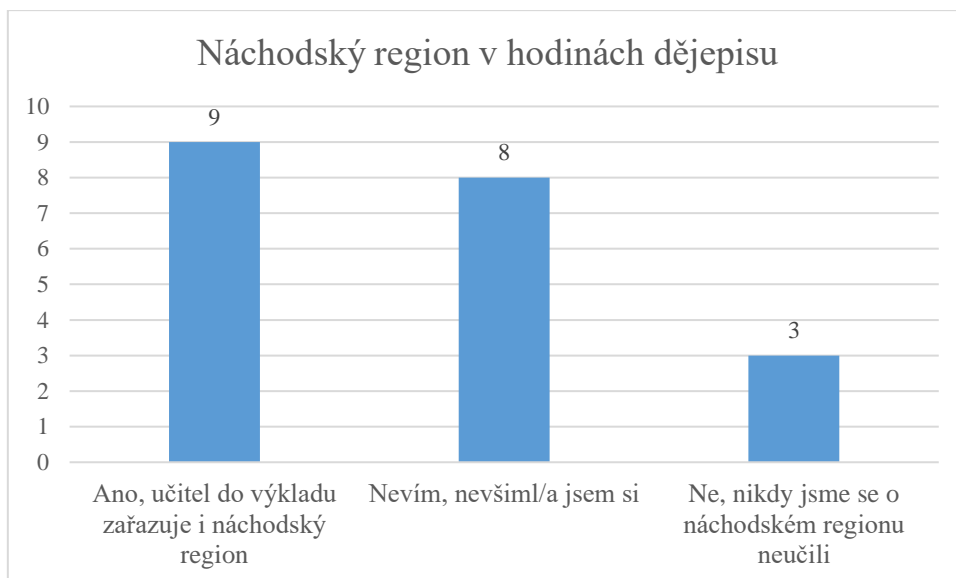
Kladný vztah k dějepisu uvedlo 17 žáků, tři mají ale k dějepisu vztah spíše negativní.

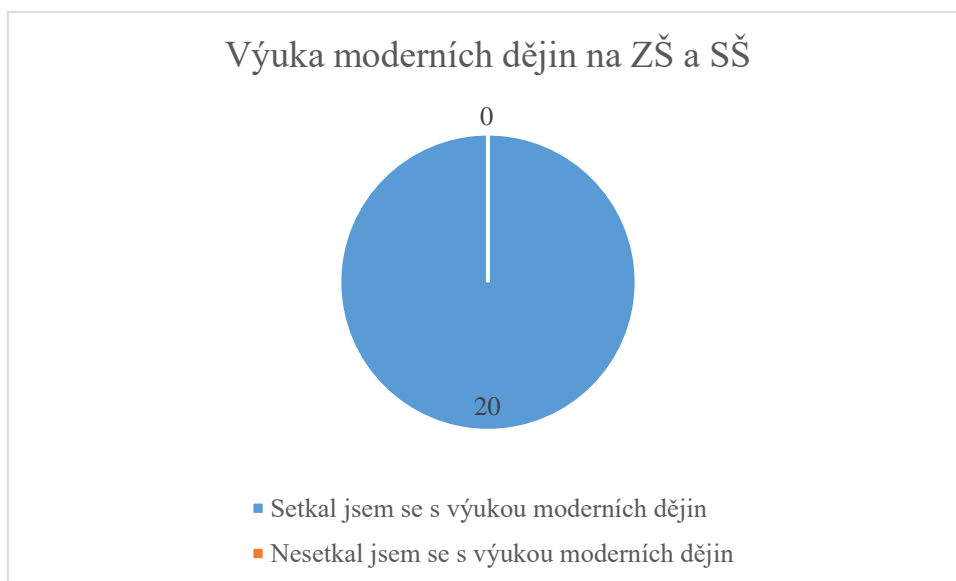
Mám povědomí, ale nikterak hluboké uvedlo ve své odpovědi na otázku o zájmu o kulturní život a historii města 15 žáků. *Ano, zajímám se* uvedlo pět žáků.

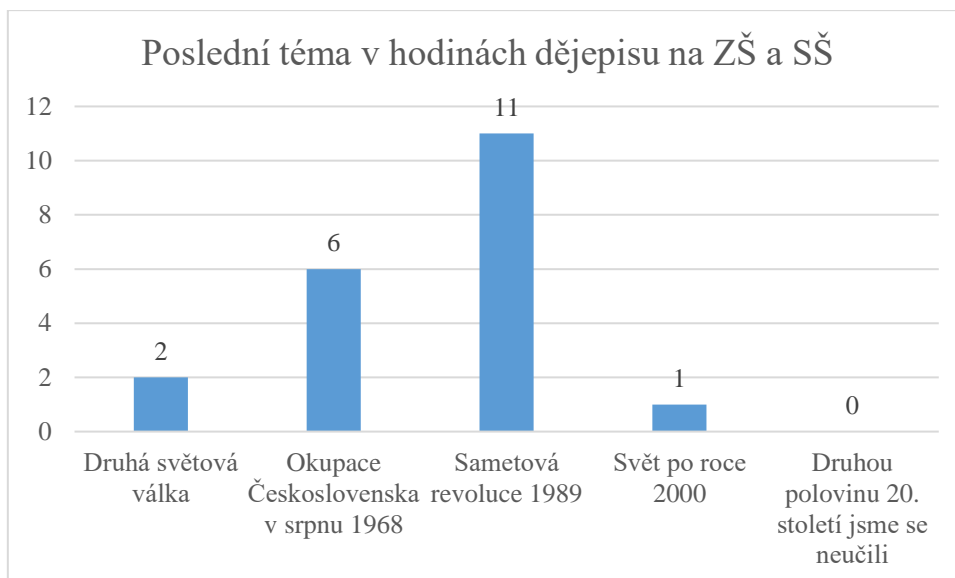
Nejčastějším zdrojem informací je pro 14 žáků rodina. Druhým nejčastějším zdrojem je škola. Internet a jiné sdělovací zdroje uvedlo devět dotazovaných a kamarády pouze dva.

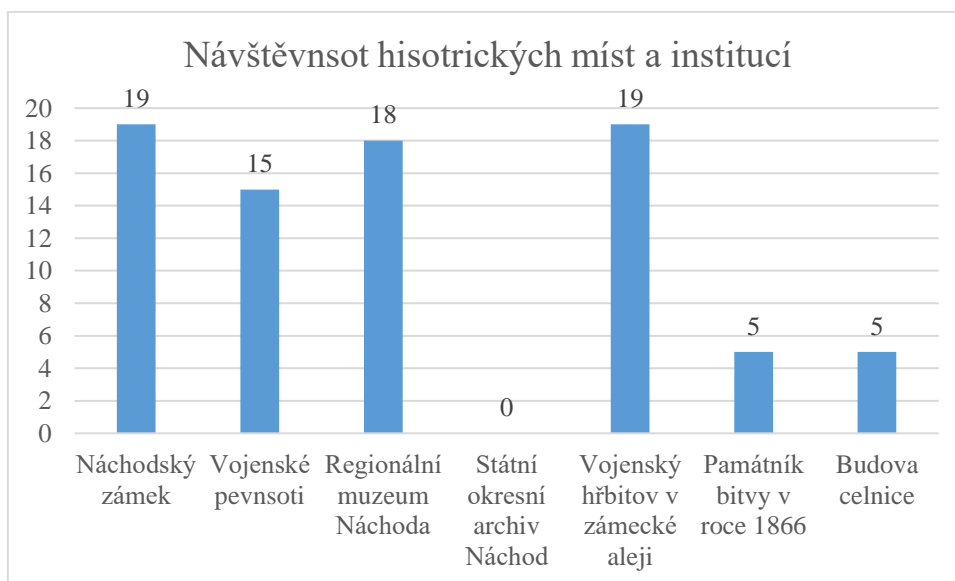
Zda vyučující zařazuje do svého výkladu regionální dějiny, odpovědělo kladně devět žáků. Osm gymnazistů si svou odpověď není jistých. Tři žáci se o náchodském regionu v hodinách dějepisu neučili.

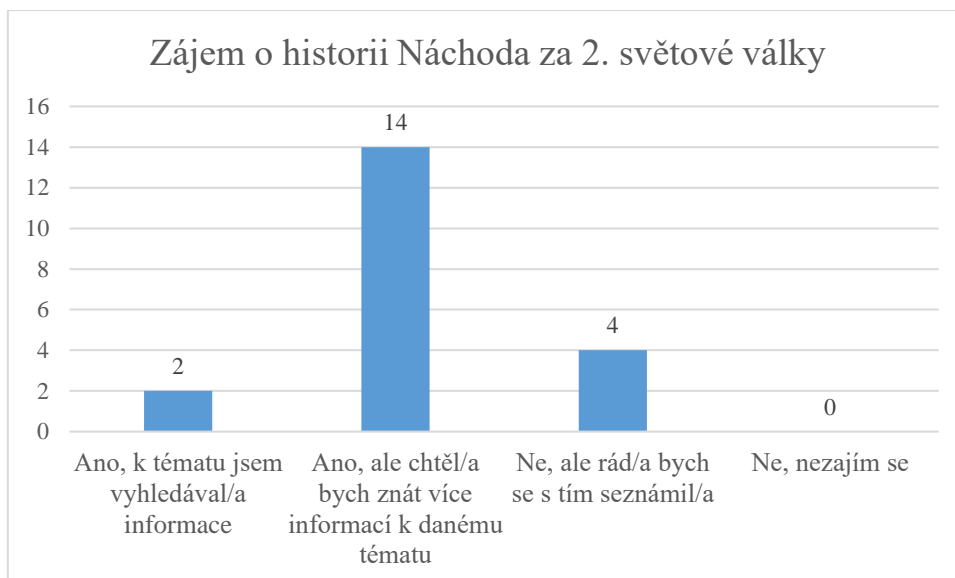
S výukou moderních dějin se v hodinách dějepisu setkala všech 20 žáků.

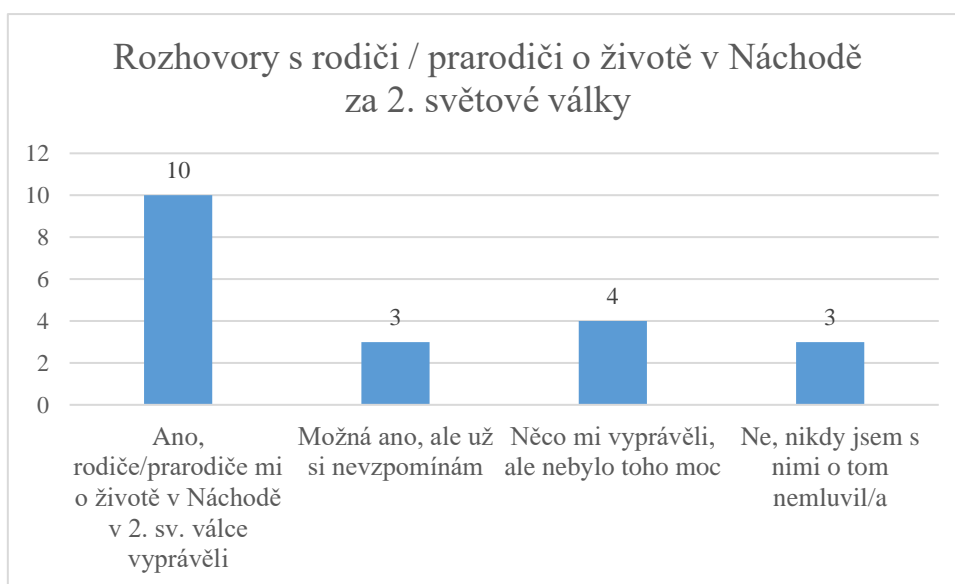
Posledním tématem v hodinách dějepisu byla pro 11 žáků Sametová revoluce. Šest prvků došlo se svými učiteli k okupaci Československa v srpnu 1968 a dva žáci do období druhé světové války. Jeden uvedl, že se v dějepise učil o světě po roce 2000.

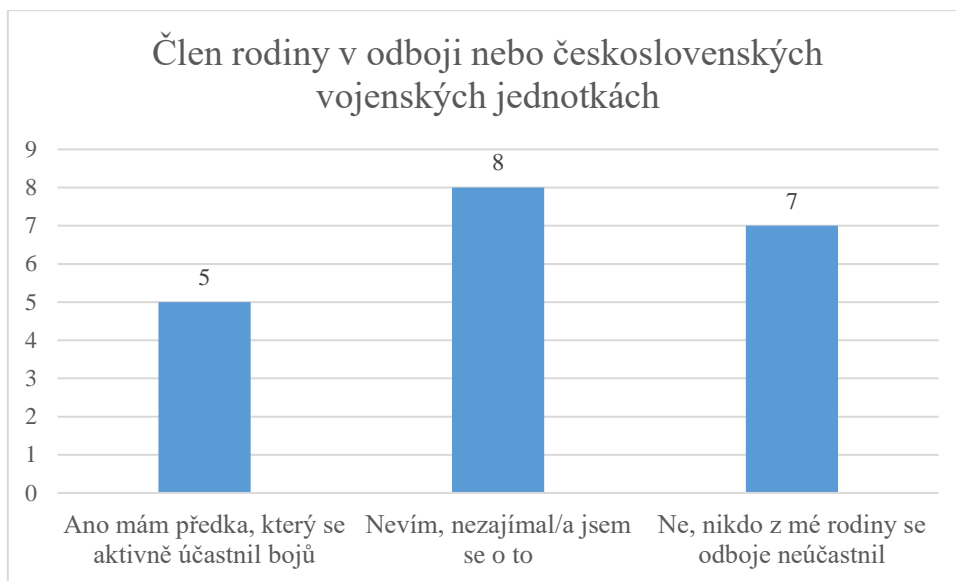
Náchodský zámek a přilehlou zámeckou alej, ve které se nachází i vojenský hřbitov, navštívilo 19 žáků. V budově muzea bylo o jednoho žáka méně. V dobrošovských vojenských pevnostech bylo 15 žáků. Pět gymnazistů vidělo památník a budovu celnice.

Zájem o historii Náchoda za druhé světové války a požadavek dalších informací o městě v této době uvedlo 14 žáků. Čtyři zatím o daném tématu poznatky nevyhledávali, ale jsou otevřeni novým informacím. Dva žáci naopak se zmíněným obdobím věnují a vyhledávali již samostatně informace.

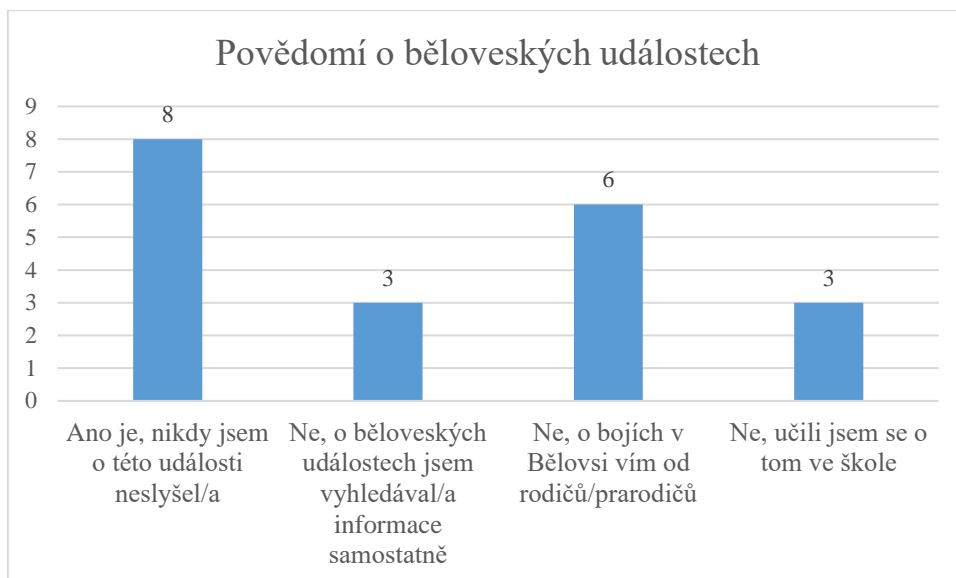
O životě v Náchodě za druhé světové války hovořilo s rodiči nebo prarodiči deset žáků. Čtyři dotazovaní zjistili od příbuzných pouze několik málo informací. Tři žáci si na rozhovor na toto téma již nepamatují a jiní tři žáci se s rodiči nebo prarodiči o zmíněné době nebavili.

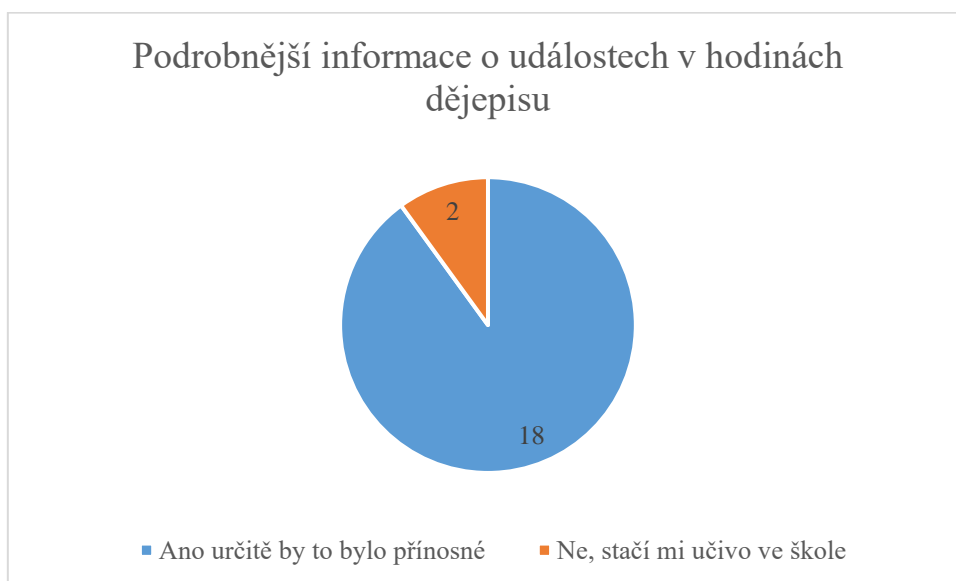
Osm gymnazistů uvedlo odpověď *Nevím, nezajímá/a jsem se o to*. Sedm žáků nemá předka, který by se aktivně účastnil bojů. Naopak pět žáků ví o svém předkovi, jenž se aktivně podílel v odboji nebo byl členem československých vojenských jednotek.

Slavnostní ohňostroj 7. května navštívilo alespoň jednou 12 žáků. Pouze dva z nich ale znají význam této každoroční akce. Pět žáků ohňostroj nenavštěvuje a tři žáci neví, že se tato akce v Náchodě koná.

Poprvé o běloveských událostech slyšelo osm žáků. Šest žáků o bojích ví od své rodiny, tři vyhledávali informace samostatně a jiní tři žáci se o bojích učili ve škole.

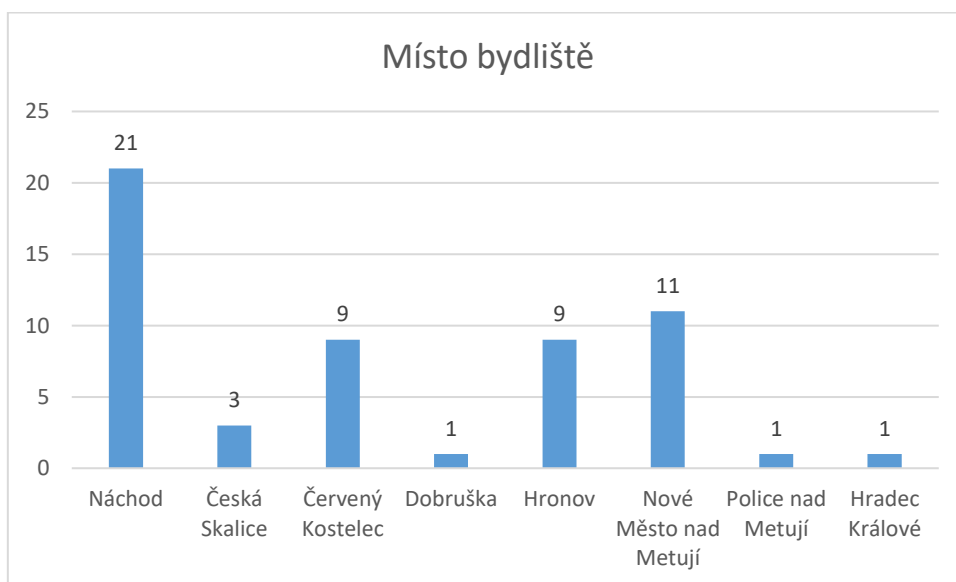
Z 20 žáků by podrobnější informace o bojích a o Náchodě za druhé světové války chtělo slyšet 18. Zbylým dvěma stačí učivo ve škole.

Přínos přednášky a změnu k pozitivnímu vnímání historie a kultury Náchoda uznává 12 žáků kvinty, přesněji tři žáci určitě ano a devět žáků spíše ano. Odpověď *Možná* uvedlo pět respondentů a odpověď *Spíše ne* tři.

9.2. Jiráskovo Gymnázium Náchod – první ročník

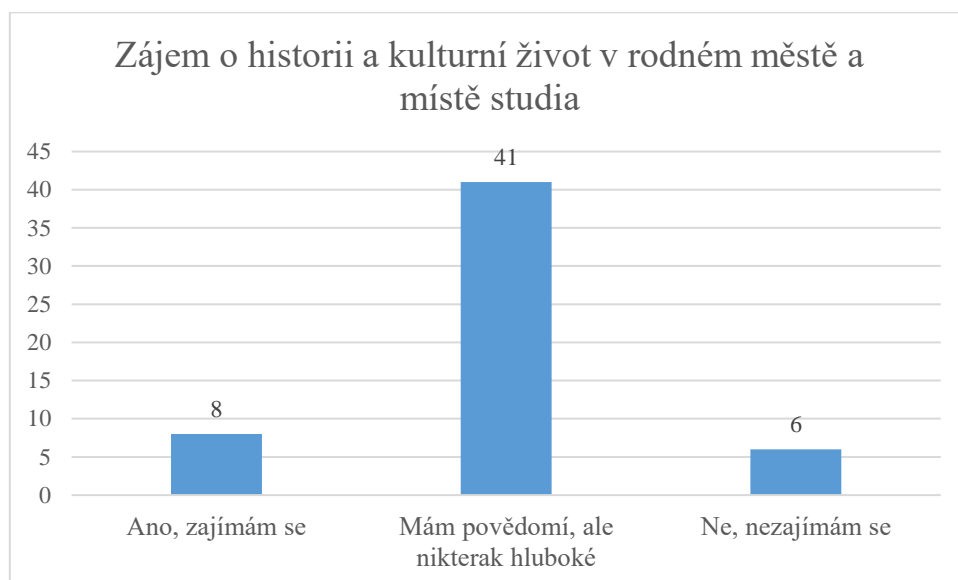

V prvních ročnících Jiráskova gymnázia bylo v době výzkumu celkem 56 žáků. Bydliště v Náchodě a jeho blízkém okolí uvedlo 21 žáků. Jedenáctkrát je uvedena odpověď Nové Město nad Metují a po devíti odpovědích mají Červený Kostelec a Hronov. Českou Skalici

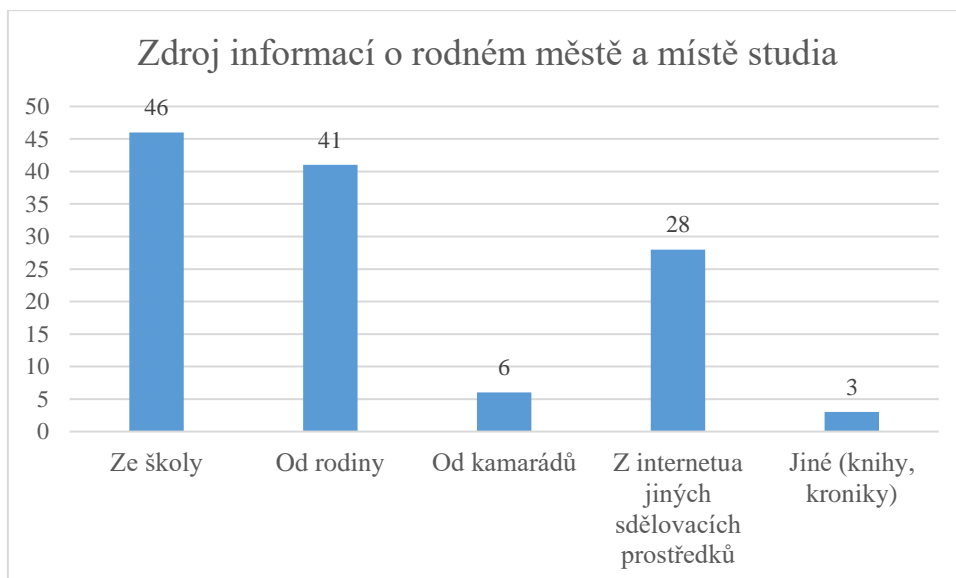
uvedli tři žáci. Jedna odpověď je uvedena u Dobrušky, Polici nad Metují a Hradci Králové.

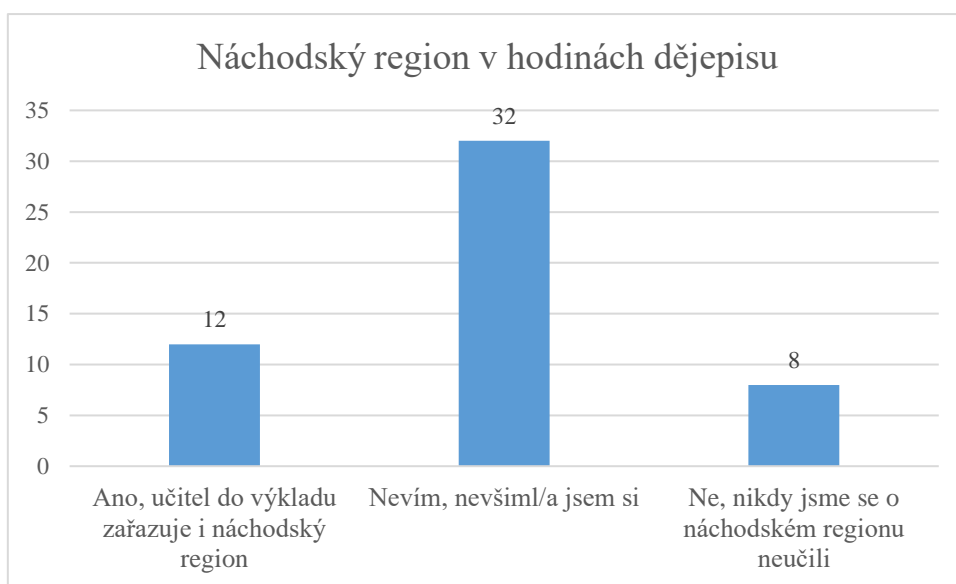
Z 56 dotazovaných žáků jich 50 uvedlo, že jejich vztah k hodinám dějepisu je kladný. Pouze šest prváků uvedlo opačnou odpověď.

Většina žáků se o své město alespoň trochu zajímá. 41 žáků uvedlo, že povědomí o svém rodném městě má, ale nikterak hluboké. Osm se o své město zajímá. Naopak šest žáků zájem nemá.

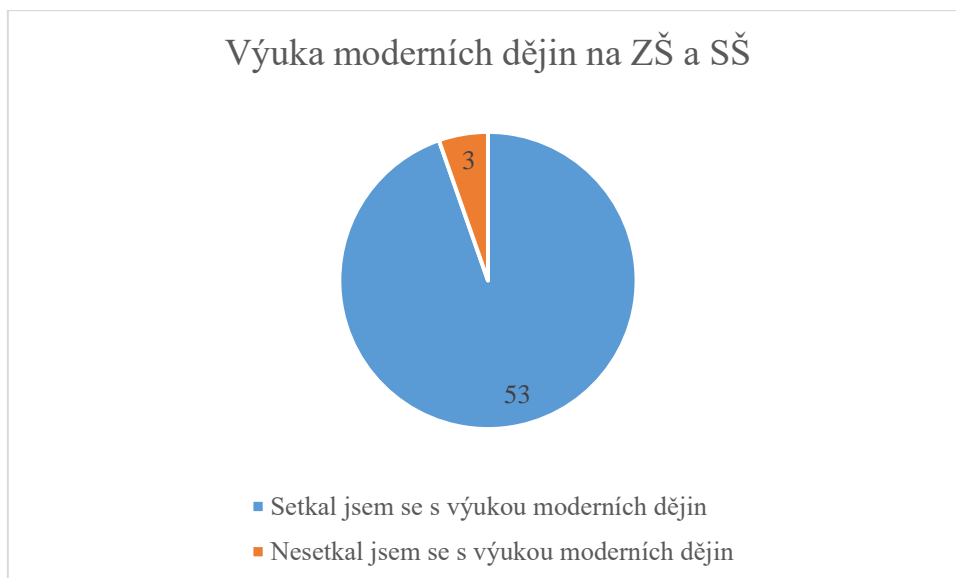

Nejvíce informací o rodném městě a místu studia získávají gymnazisté ze školy a od rodiny. U těchto možností jsou zaznamenány odpovědi 46krát, respektive 41krát. 28 žáků uvedlo jako další zdroj internet a jiné sdělovací prostředky. Šest dostává informace od kamarádů a tři žáci využívají knihy, případně kroniky.

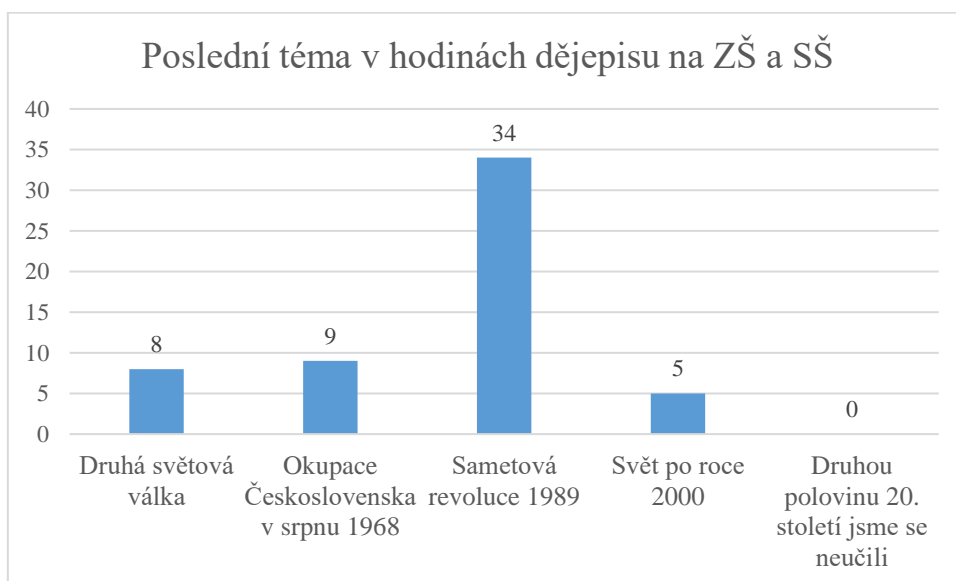
Na otázku, zda vyučující zařazuje do výuky regionální dějiny, si není jistých hned 32 žáků. Dvanáct žáků uvádí, že se ve výkladu regionální dějiny objevují. Naopak osm žáků se v hodinách o náchodském regionu neučilo.

Výuka moderních dějin na ZŠ a SŠ

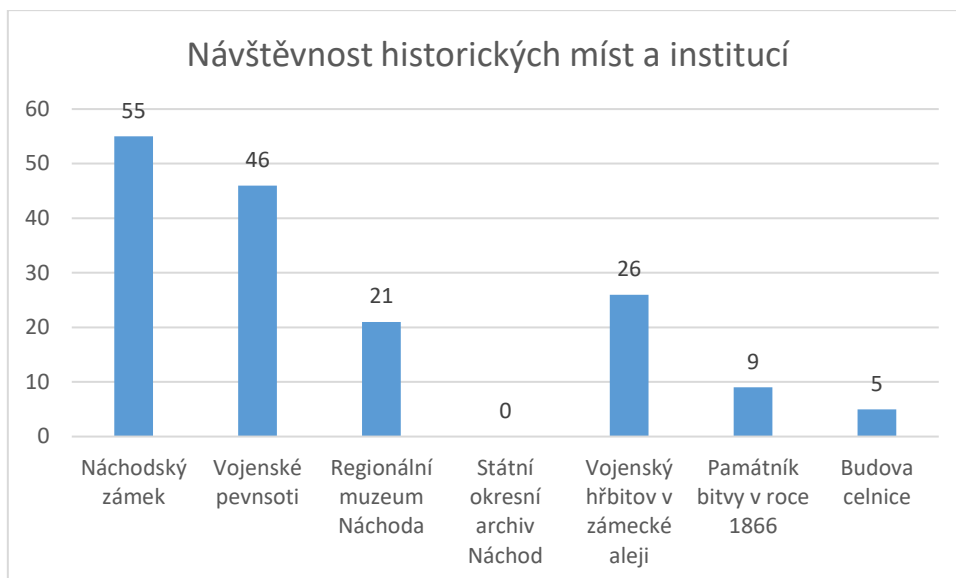

S výukou moderních dějin na základní případně střední škole se setkalo 53 prváků. Tři žáci naopak uvedli odpověď *Nesetkal jsem se s výukou moderních dějin*.

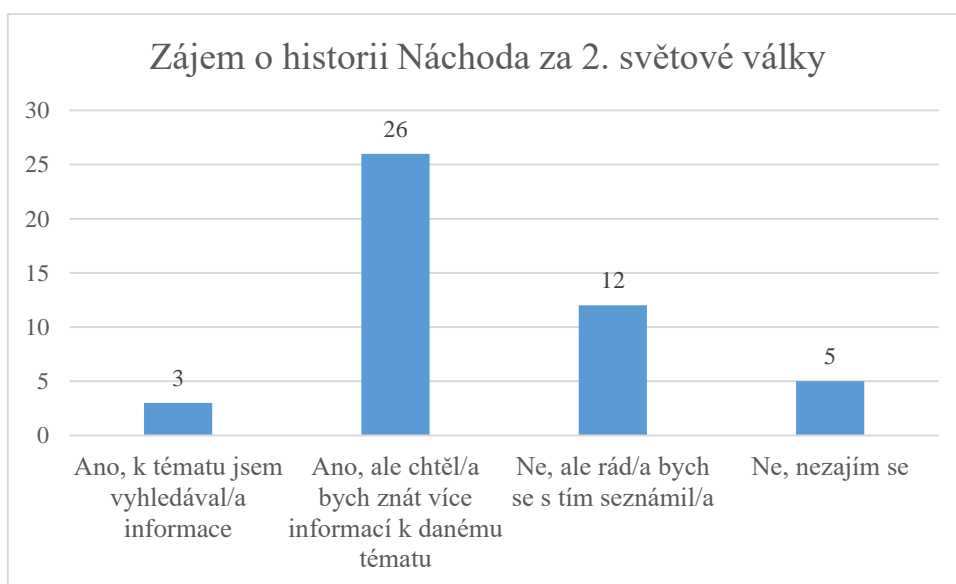
Poslední téma v hodinách dějepisu na ZŠ a SŠ

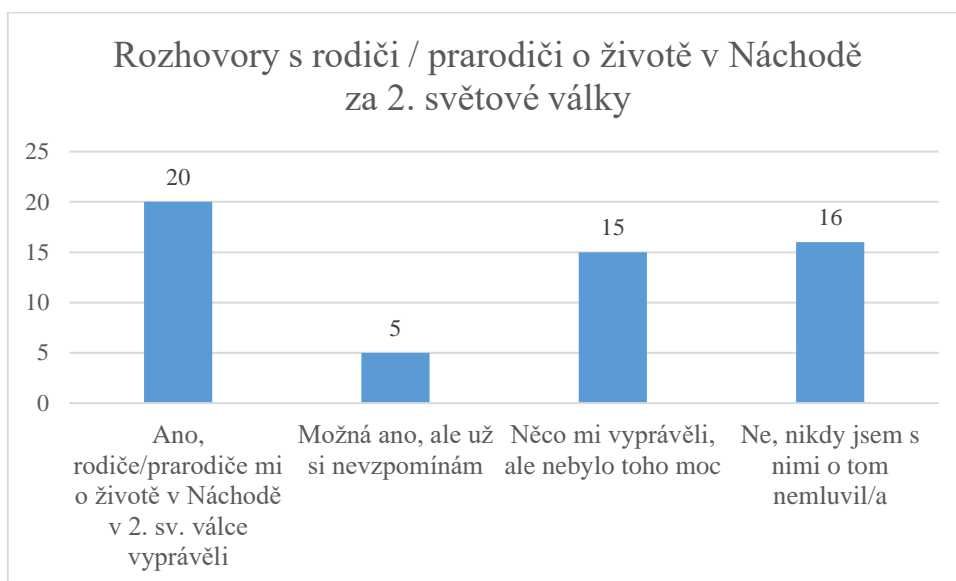
Sametovou revolucí končilo výuku dějepisu 34 žáků. Okupaci Československa v srpnu 1968 uvedlo devět gymnazistů a Druhou světovou válku osm. Možnost *Svět po roce 2000* probíralo pět žáků.

Náchodský zámek je mezi prváky nejčastěji navštěvovaným místem v Náchodě. Z 56 žáků byli s výjimkou jednoho na zámku všichni. Vojenské pevnosti vidělo 46 žáků. Zámeckou alejí až k vojenskému hřbitovu došlo 26 respondentů. Expozice v náchodském muzeu navštívilo 21 žáků.

Zájem o historii Náchoda za druhé světové války uvádí většina prváků. 26 žáků uvedlo zájem a zároveň požadavek k dalším informacím na zmíněné téma. Dvanáctkrát byla zaznamenána odpověď *Ne, ale rád/a bych se s tím seznámil/a*. 5 žáků se o dění v Náchodě v období druhé světové války nezajímá. Naopak, samostatně informace vyhledávali tři gymnazisté.

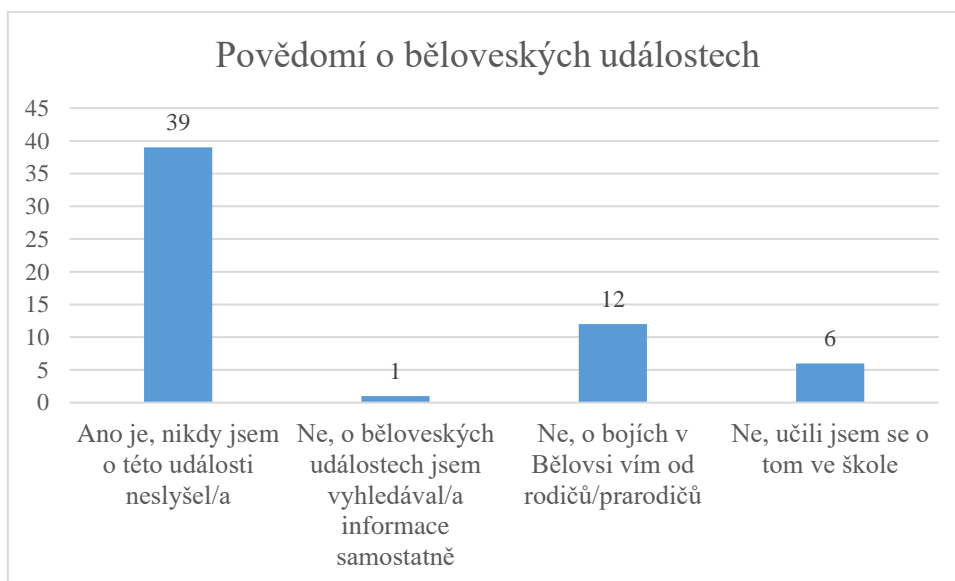
V této otázce 20 žáků odpovědělo, že s rodiči nebo prarodiči na dané téma hovořili. Opačnou odpověď uvedlo 16 žáků. Patnáct žáků rozhovor s členy rodiny zmínilo, ale informací nebylo podle nich mnoho. Zbýlých pět si už na rozhovor nevzpomíná.

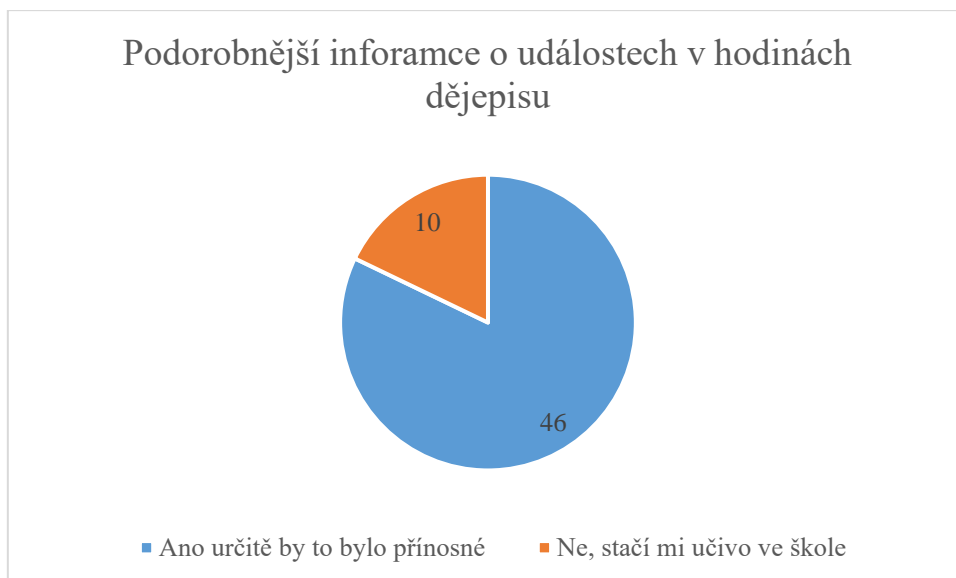
Nezájem o téma otázky přiznalo 29 žáků. Čtrnáct jich řeklo, že mají předka, který se aktivně účastnil bojů, 13 žáků uvedlo opak.

Celkem 20 žáků uvedlo, že vůbec neví o této každoroční akci konané v Náchodě. Z 27 prvků, kteří ohňostroj navštěvují, jich zná význam ohňostroje 14. Devět žáků ohňostroj nenavštěvuje.

O běloveských událostech poprvé slyšelo 39 žáků. Dvanáct ví o bojích v Bělovsi od rodičů nebo prarodičů. Šest žáků uvedlo odpověď, že se o daném tématu učili ve škole. Jednou je zaznamenána odpověď samostatného bádání.

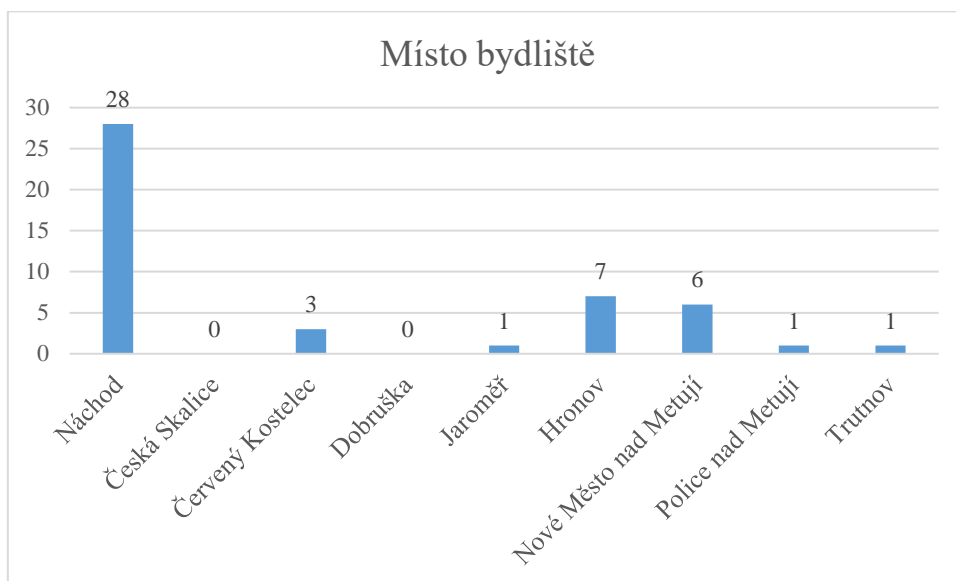
Více informací o tomto tématu v hodinách dějepisu by uvítalo 46 žáků, ale deset dalších si vystačí s učivem ve škole.

Přínos přednášky a pozitivní vztah k historii Náchoda uvedlo 31 žáků, z nichž 21 jich uvedlo *Spíše ano* a deset *Určitě ano*. Patnáctkrát byla zmíněna odpověď *Možná*. Deseti dotázaným přednáška vztah k historii Náchoda nezměnila. Přesněji, u devíti žáků *Spíše ne* a u jednoho *Určitě ne*.

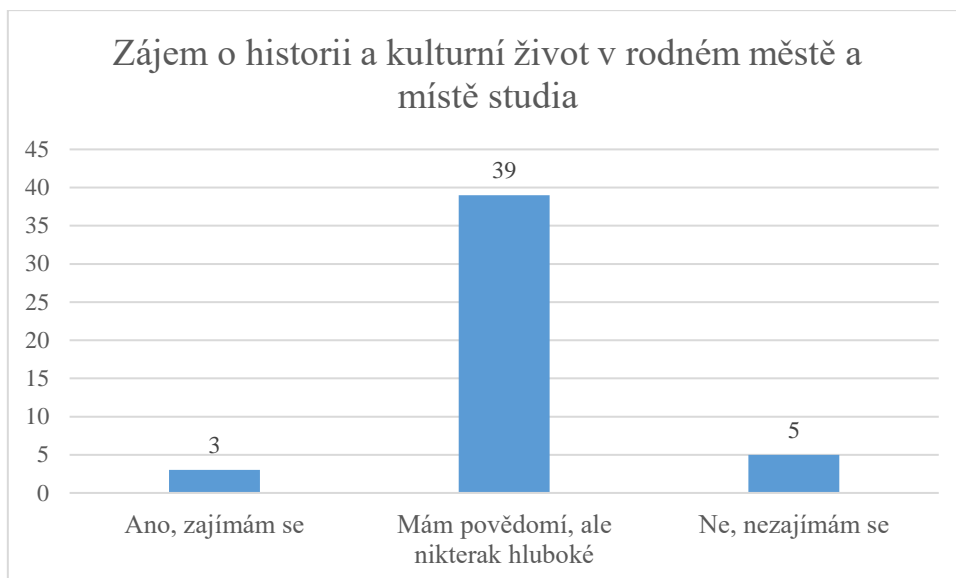
9.3. Obchodní akademie

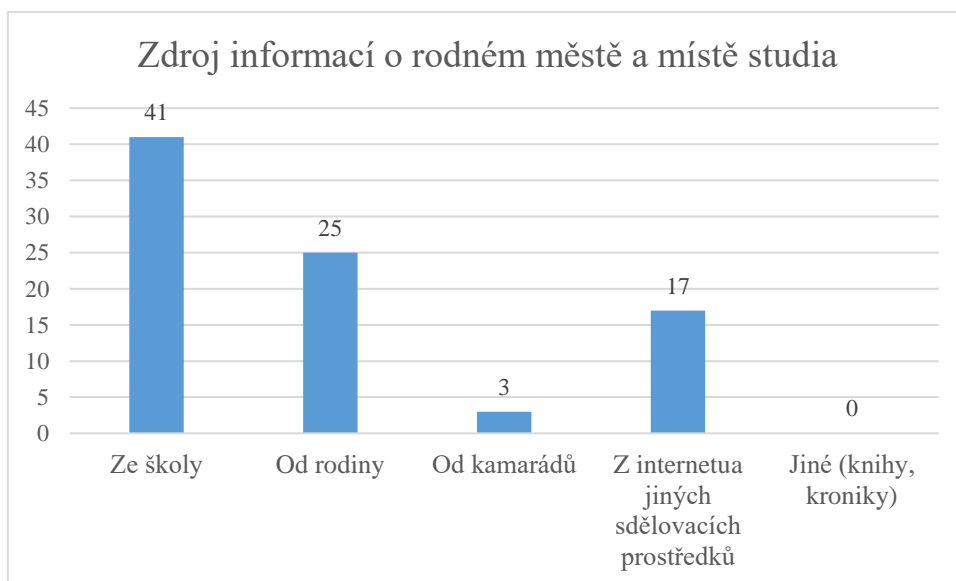
V prvním ročníku na obchodní akademii se průzkumu účastnilo 47 žáků. 28 respondentů, tedy více než polovina pochází z Náchoda a jeho blízkého okolí. Sedm žáků bydlí v Hronově, šest v Novém Městě nad Metují a tři jsou z Červeného Kostelce. Jedenkrát bylo uvedeno místo bydliště Police nad Metují, Trutnov a Jaroměř.

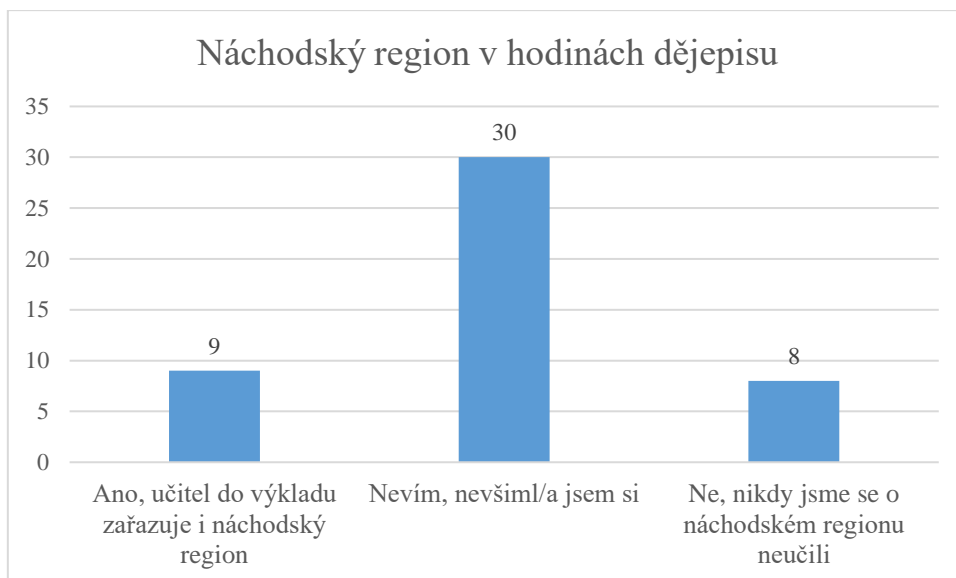
Kladný vztah k hodinám dějepisu zmínilo 40 žáků. Sedm dotázaných uvedlo opak.

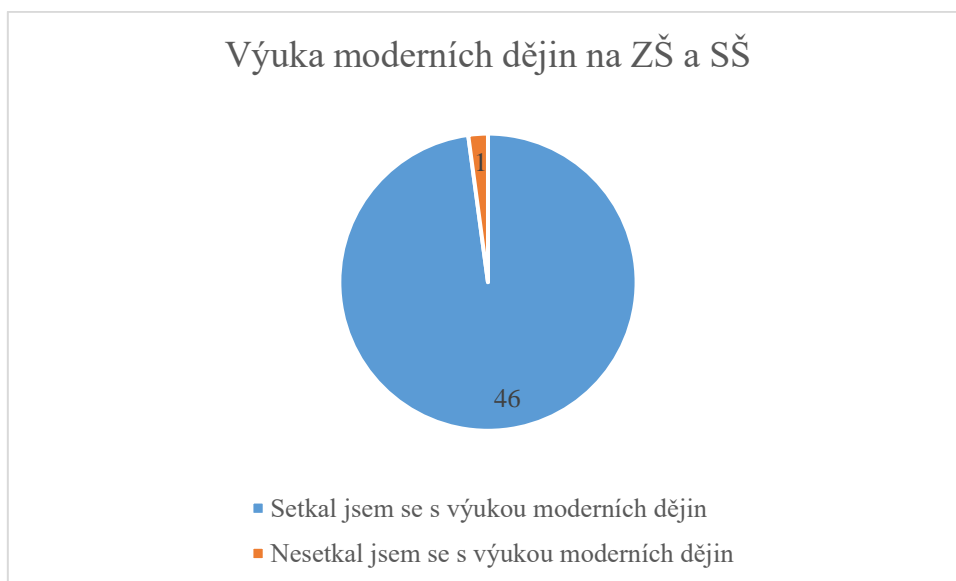
Nejvíce odpovědí na otázku získala druhá možnost. 39 žáků má povědomí o svém městě, ale přiznávají, že vědomostí není mnoho. Pět se jich o své město a jeho historii a kulturu nezajímá. Tři žáci se naopak zajímají.

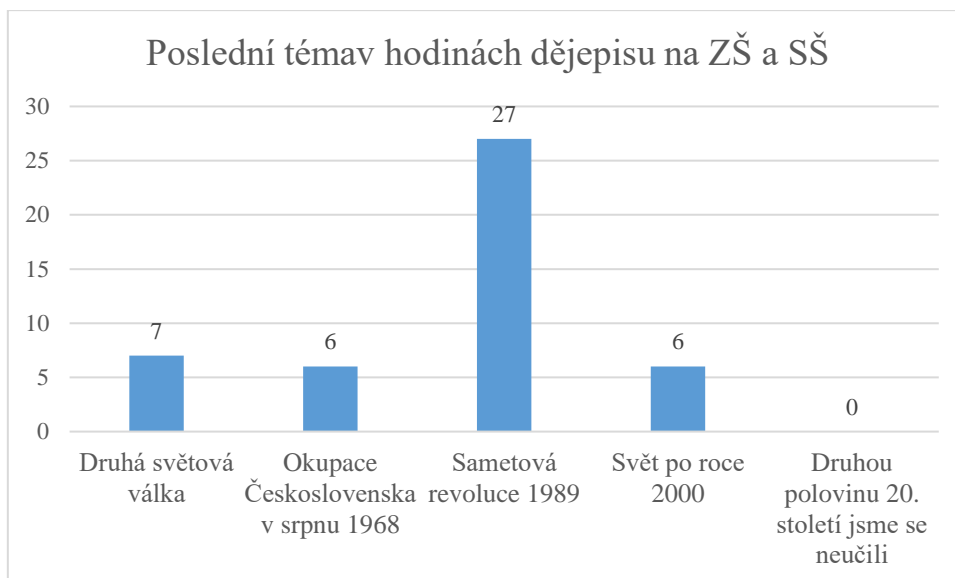
Zdroje informací o rodném městě a místu studia získávají žáci především ze školy, jak uvádí 41 respondentů. 25 žáků uvádí jakou zdroj svoji rodinu. Sedmnáct oslovených používá internet a jiné sdělovací prostředky. Tříkrát je zaznamenána odpověď od kamarádů.

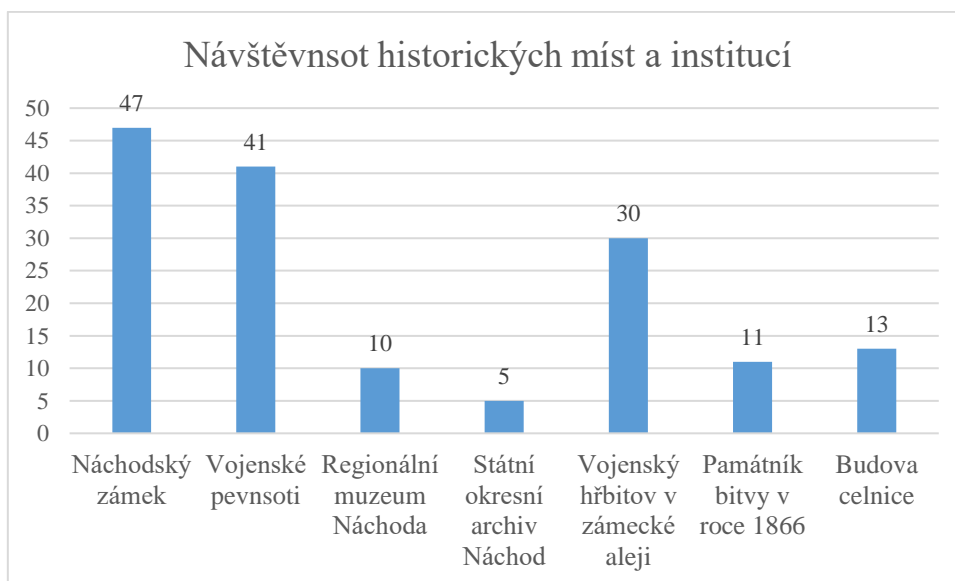
V této otázce žáci odpovídali, zda učitel zařazuje do výuky dějepisu i dějiny náchodského regionu. Hned 30 z nich si ovšem nevšimlo, že by tak učinil. Pouze devět žáků uvedlo, že ano, zatímco dalších osm, že nikoliv.

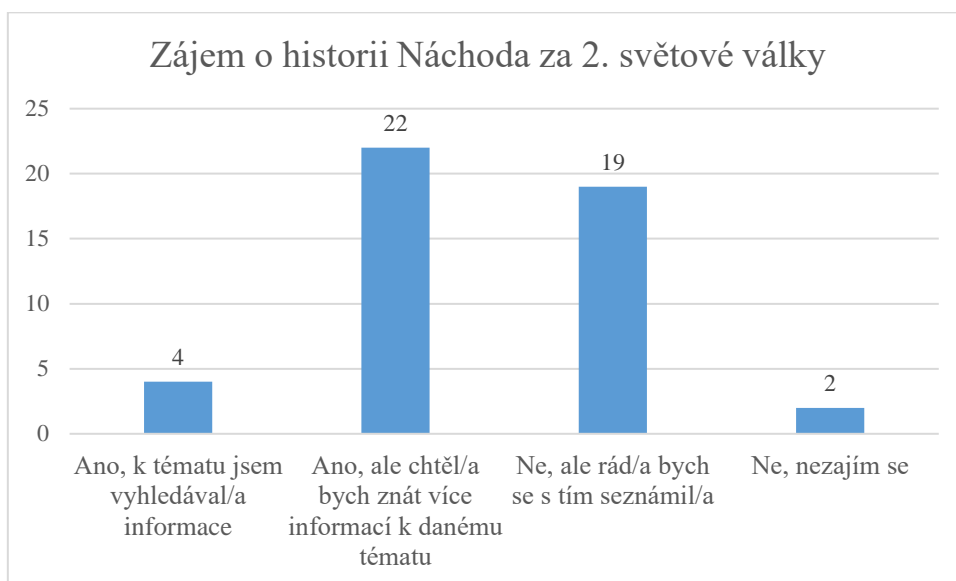
Za velmi pozitivní lze považovat výsledky otázky, zda se žáci setkali s výukou moderních dějin na základní nebo střední škole. Kladnou odpověď totiž uvedlo 46 oslovených. Pouze jeden žák se s moderními dějinami na škole nesetkal.

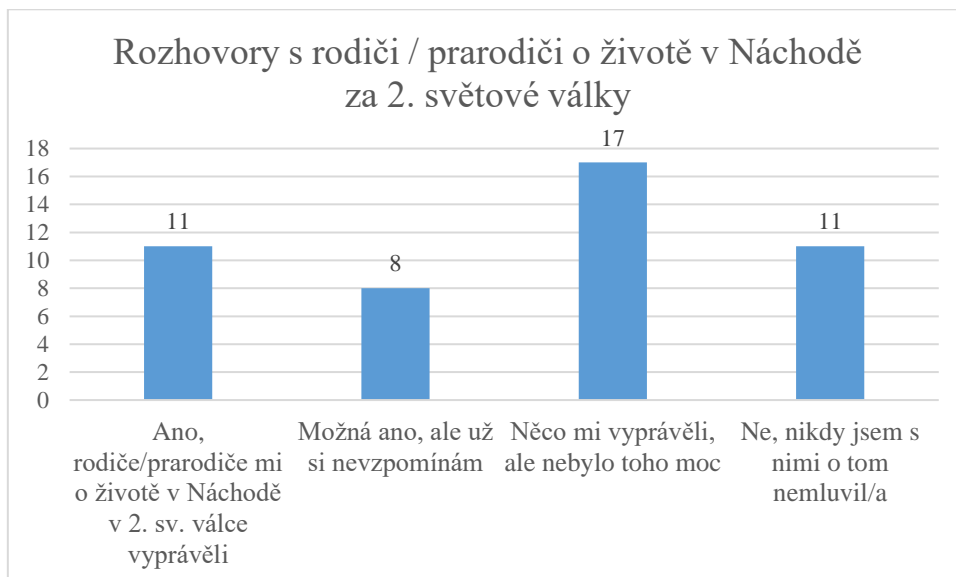
27 žáků uvedlo, že na základní škole končili tématem *Sametové revoluce*. Sedm jich došlo pouze k období druhé světové války. Šestkrát byla zaznamenána odpověď *Okupace Československa v srpnu 1968* a stejný počet odpovědí byl u možnosti *Svět po roce 2000*.

Všech 47 žáků navštívilo náchodský zámek, dominantu města. Druhým nejnavštěvovanějším místem jsou mezi žáky prvního ročníku vojenské pevnosti, celkem je z blízka vidělo 41 žáků. 30 se jich od zámku vydalo k vojenskému hřbitovu v zámecké aleji. Třináct žáků má povědomí o budově celnice, zatímco památník bitvy v roce 1866 jich vidělo 11. Expozice v náchodském muzeu navštívilo deset žáků. Pět dalších má zkušenosti s bádáním ve státním okresním archivu.

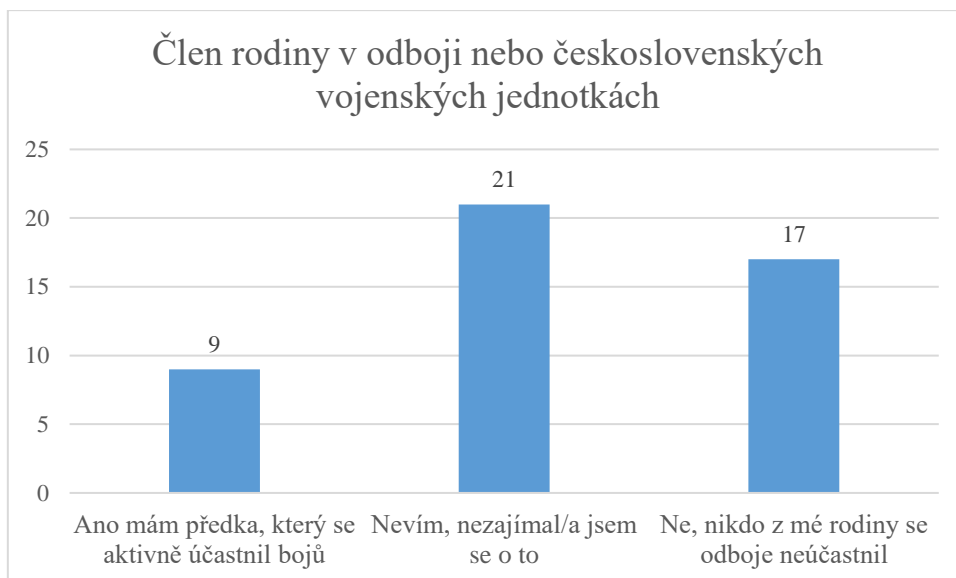

Velmi kladně lze uvažovat o odpovědích k otázce ohledně zájmu o historii Náchoda za 2. světové války. 22 žáků uvedlo, že by rádo se o druhoválečném Náchodě dozvědět více. Devatenáct sice zájem nemá, ale rádo by s tématem seznámilo. Čtyři žáci k tématu samostatně vyhledávali informace a dva žáky zmíněné téma nezajímá vůbec.

Pozitivně vychází výsledky z otázky, zda rodiče či prarodiče vyprávěli o životě v Náchodě za druhé světové války. Sedmáctkrát je uvedena odpověď, že nějaké informace se žáci od své rodiny dozvěděli. Jedenáctkrát je zaznamenána odpověď *Ano, rodiče / prarodiče mi o životě v Náchodě v 2. světové válce vyprávěli* a *Ne, nikdy jsem*

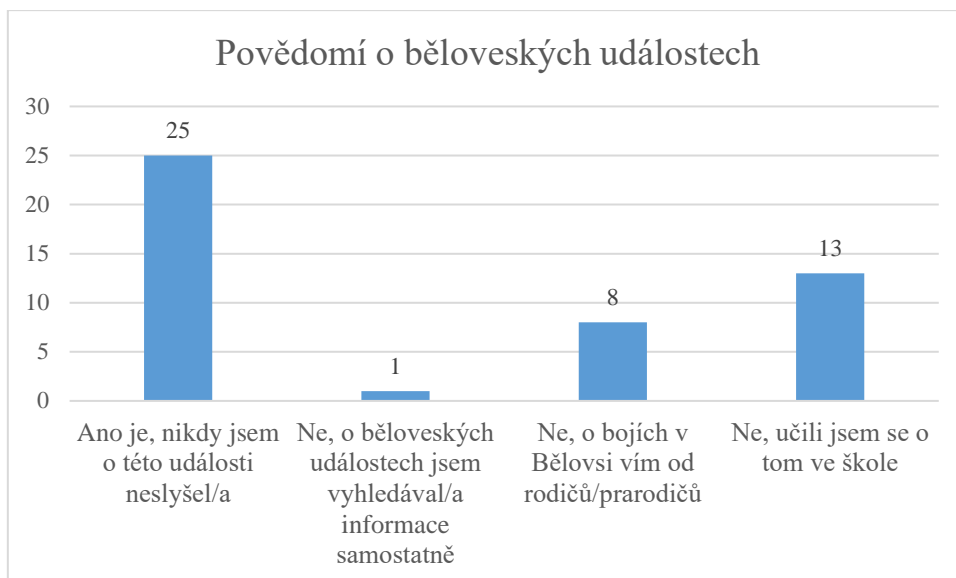
s nimi o tom nemluvil/a. Osm dotázaných se ztotožnilo s možností Možná ano, ale už si nevzpomínám.

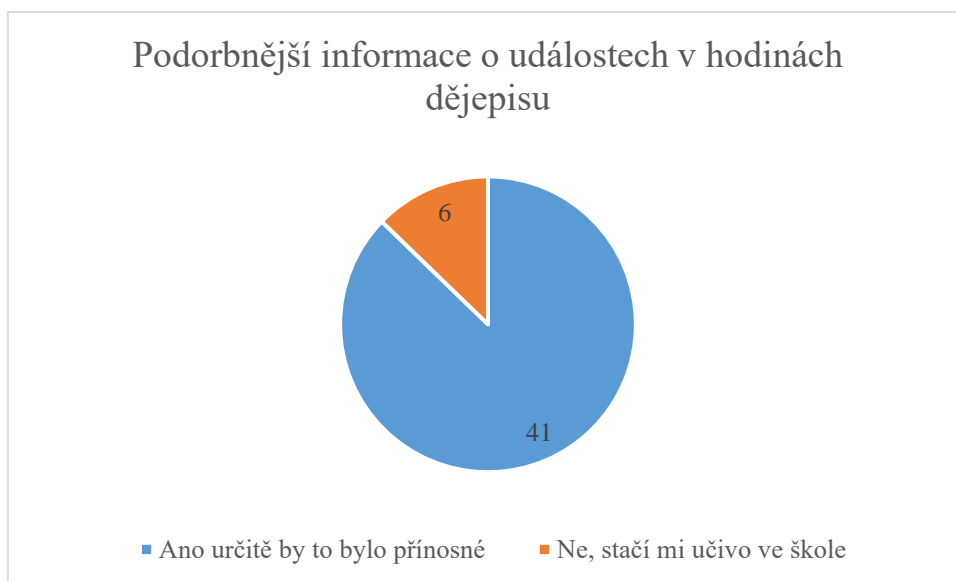
21 žáků uvedlo k otázce odpověď, že neví, zda někdo z jejich předků bojoval odboji či v československých jednotkách. Sedmáct dalších zmínilo, že nikdo z rodiny se odboje neúčastnil a devět žáků uvedlo, že má předka, který se do bojů zapojil aktivně.

Návštěvu slavnostního ohňostroje uvedlo 30 žáků, z nichž 11 zná i jeho význam, 19 dotazovaným jeho význam uniká. Devět žáků ohňostroj vůbec nenavštěvuje a osm ani netuší, že se ohňostroj každý rok koná.

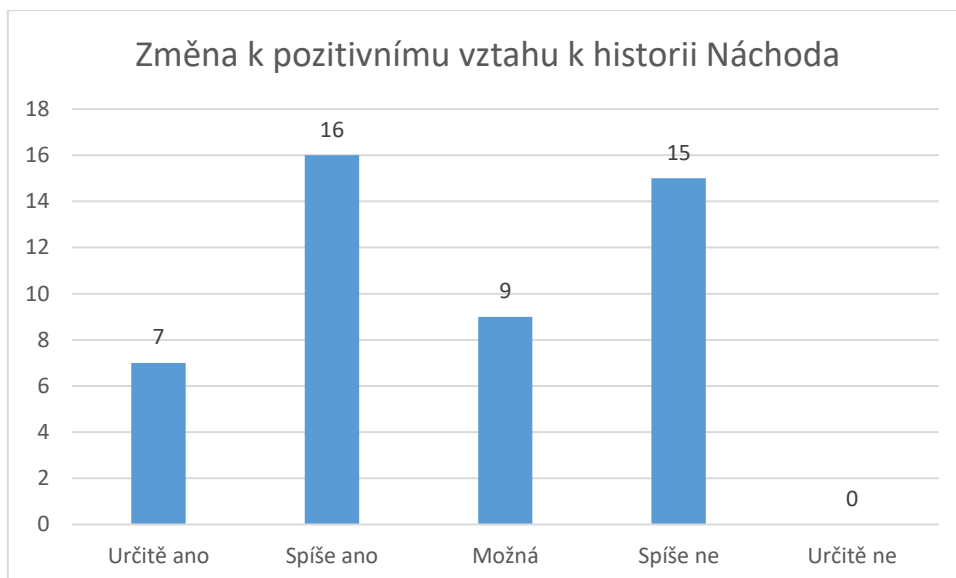

O běloveských událostech poprvé slyšelo 25 žáků. Třináct jich přiznalo, že se o událostech učili ve škole. Osm žáků si zjistilo informace od svých rodičů nebo prarodičů a jeden žák vyhledával informace samostatně.

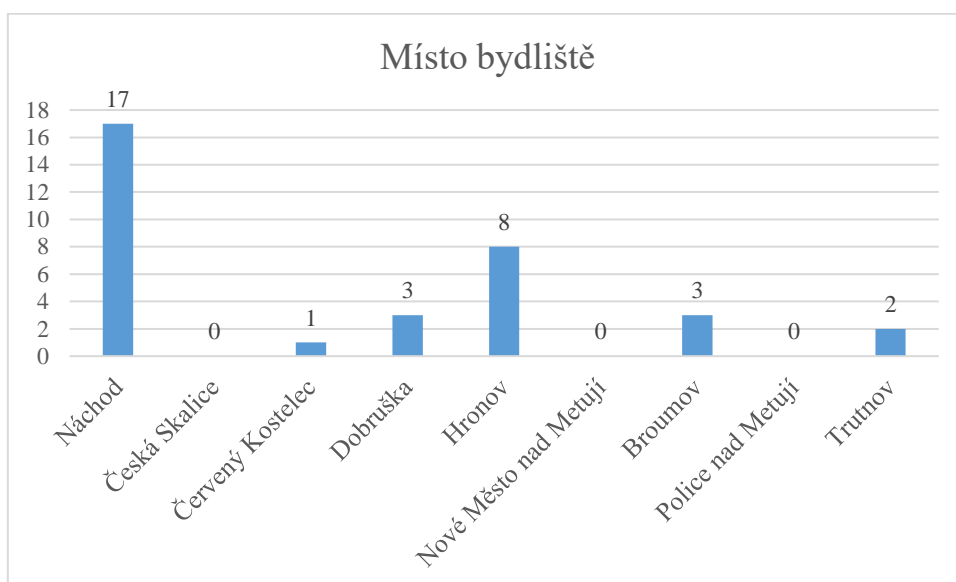
Více informací o běloveských událostech by chtělo slyšet 41 žáků. Šest dalších považuje za postačující učivo ve škole.

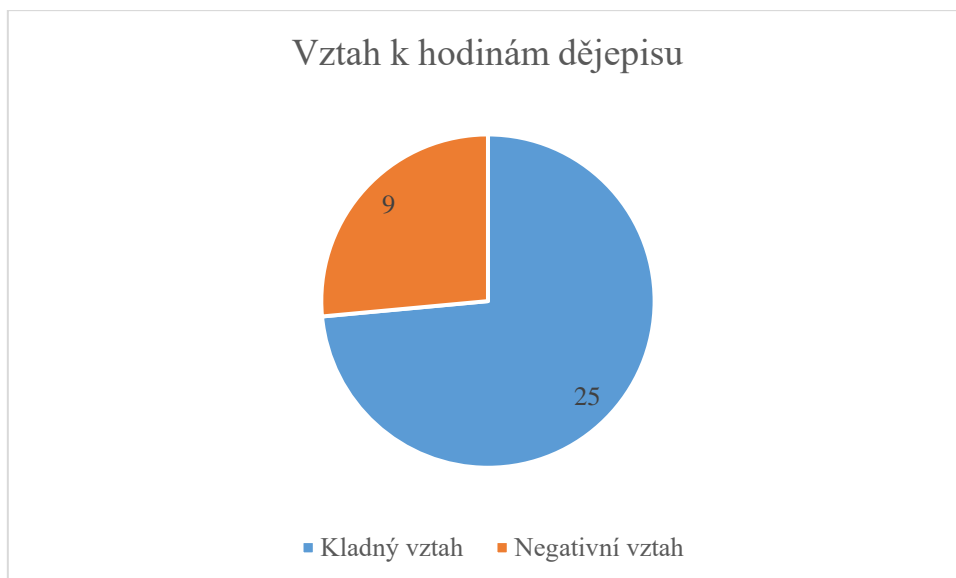

Sedm žáků uvedlo, že jim přednáška určitě pomohla změnit vztah k Náchodu. U šestnácti žáků byla zaznamenána odpověď *spíše ano*. Devět žáků řeklo, že *možná*, zatímco v případě 15 dalších přednáška jejich vztah k Náchodu v pozitivní neproměnila.

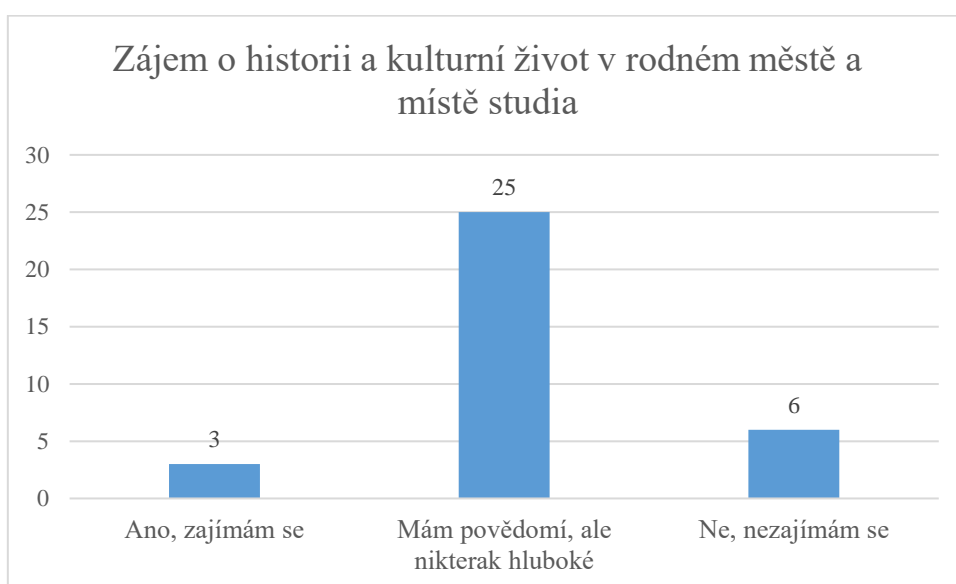
9.4. Střední průmyslová škola stavební

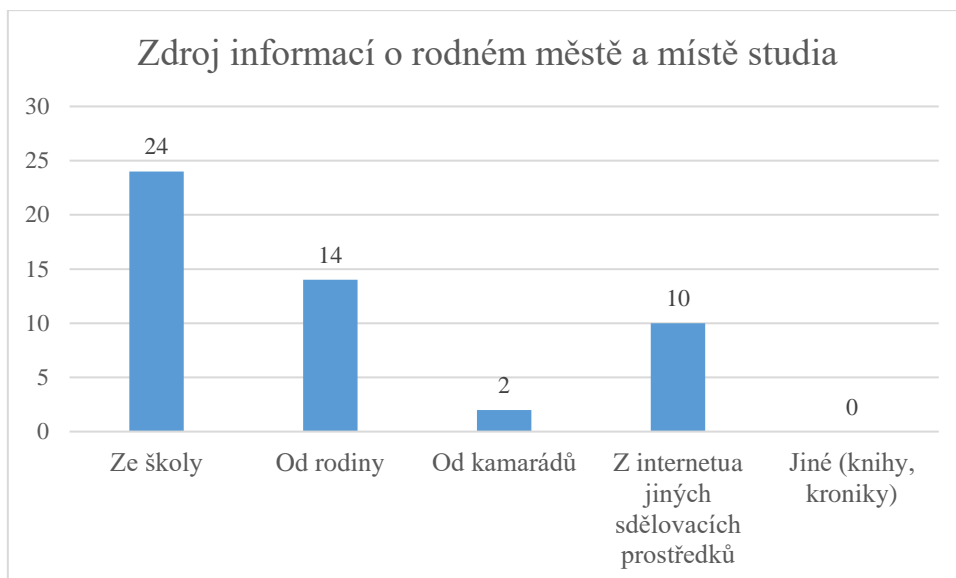
Dotazník vyplnilo 34 žáků z prvního ročníku na Střední průmyslové škole stavební. Sedmnáct jich uvedlo místo bydliště Náchod, osm žáků Hronov, tři žáci Broumov a Dobrušku, dva Trutnov a jeden žák Červený Kostelec.

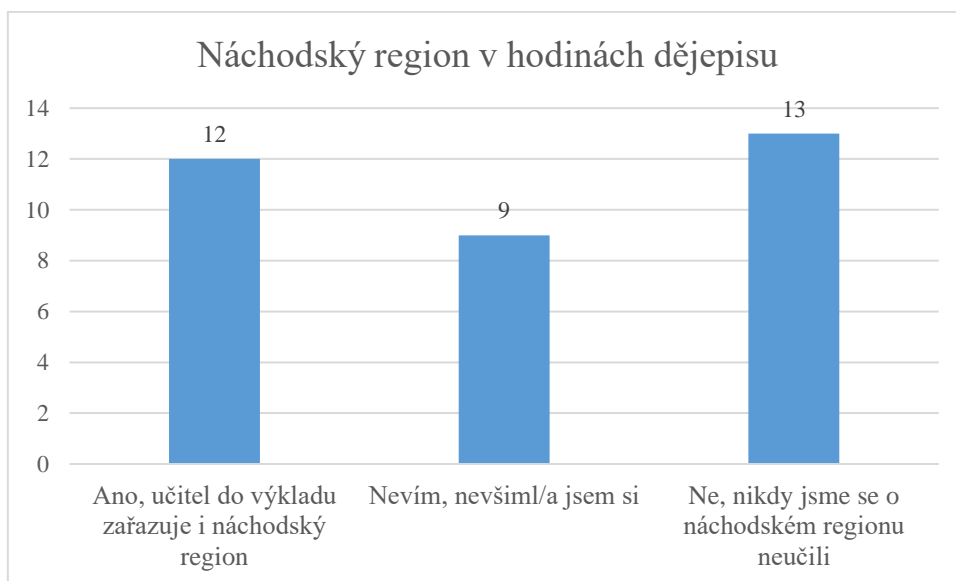
Hodiny dějepisu vnímá kladně 25 žáků. Devět dotazovaných má k hodinám dějepisu spíše negativní vztah.

O svém městě nebo místu studia má alespoň malé povědomí 25 žáků. Nezájem hlásí šest žáků, tři další e naopak o město zajímají.

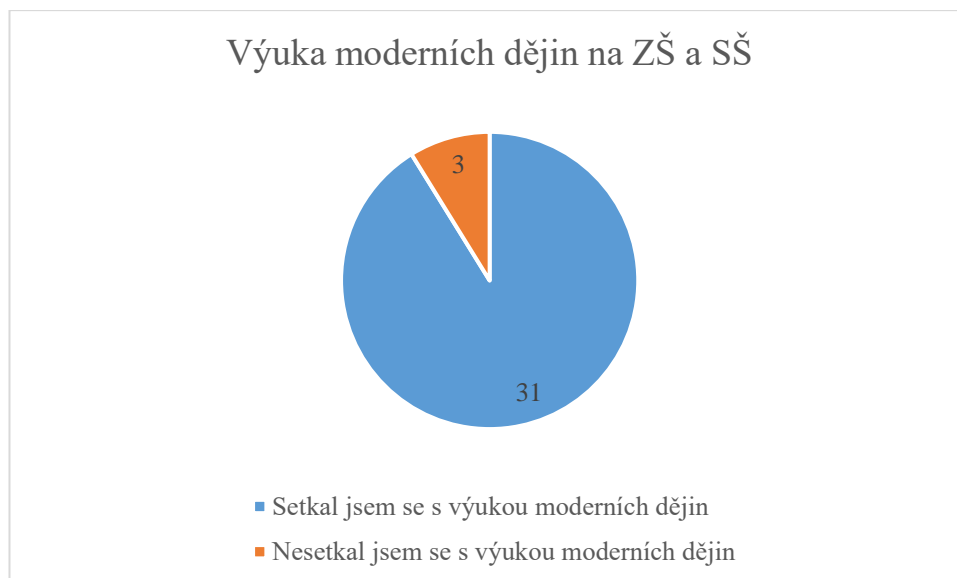

Nejčastějším zdrojem informací o městě je škola, jak uvedlo 24 žáků. Čtrnáct žáků dále zmínilo rodinu a deset internet a jiné sdělovací prostředky. Dva žáci získávají informace od svých kamarádů.

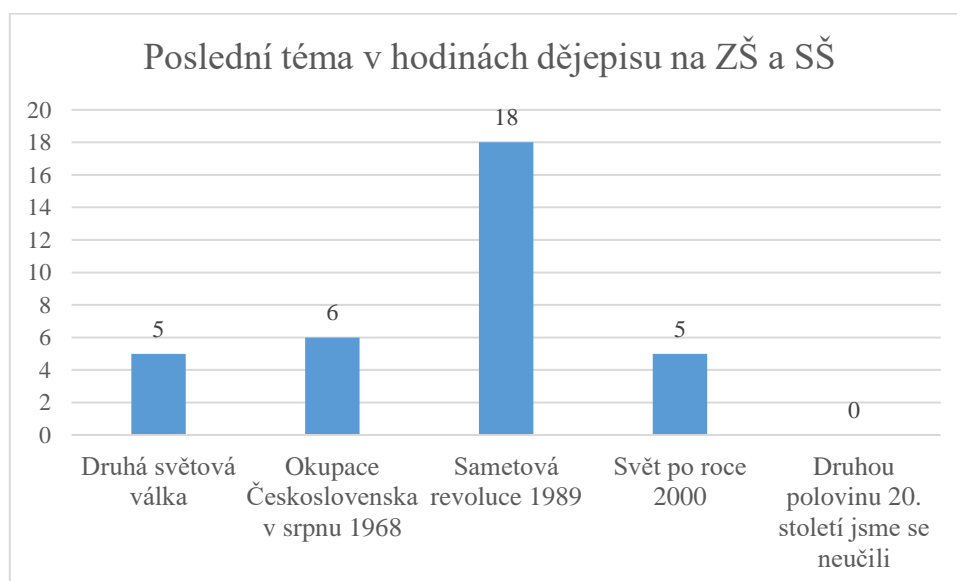
V otázce, zda učitel zařazuje náchodský region do výuky dějepisu, uvedlo 13 žáků, že nikoliv, naopak 12 žáků se v tomto ohledu vyjádřilo pozitivně. Devět dotázaných si pak bylo jistých.

Výuka moderních dějin na ZŠ a SŠ

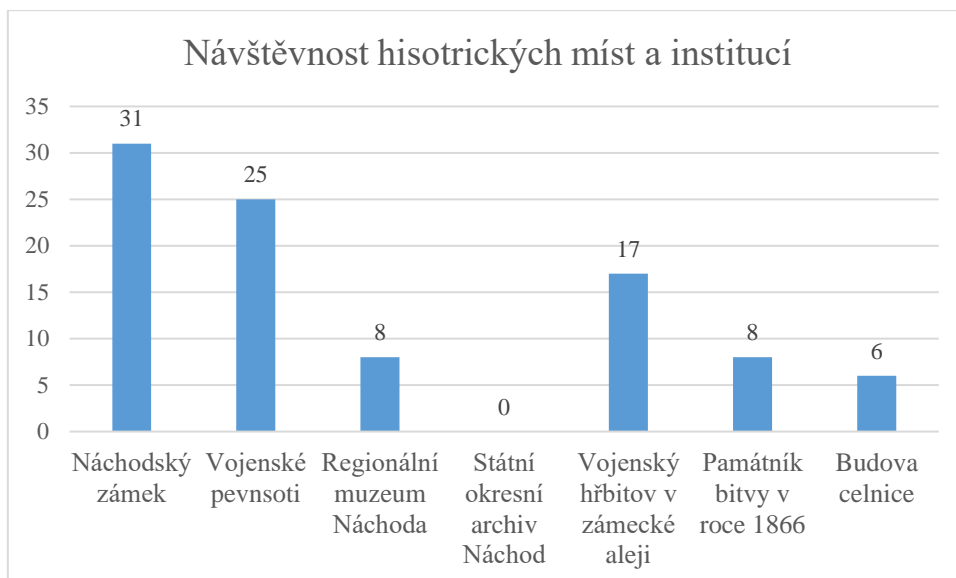

Moderní dějiny se na základní nebo střední škole učilo 31 dotázaných. Tři žáci se zmíněné období neučili.

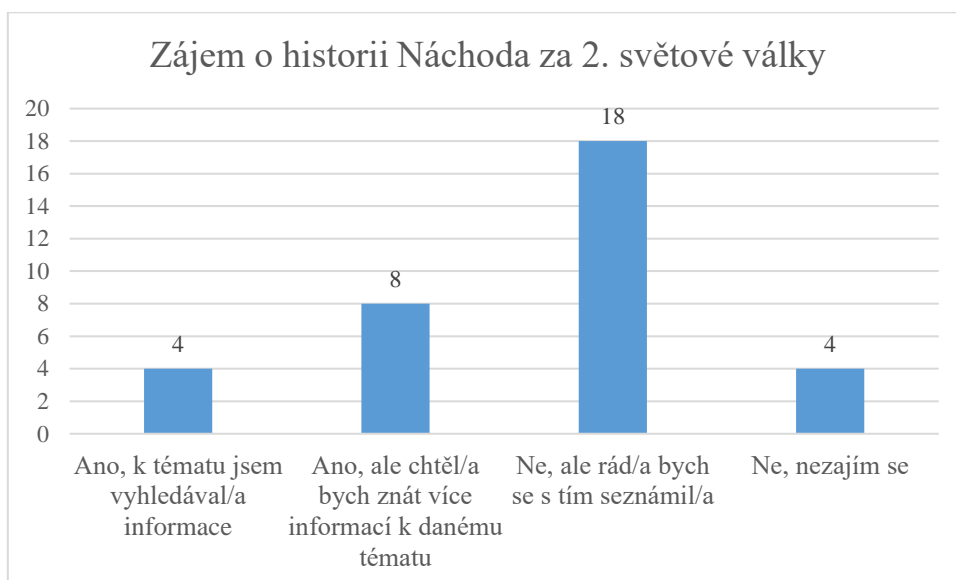
Poslední téma v hodinách dějepisu na ZŠ a SŠ

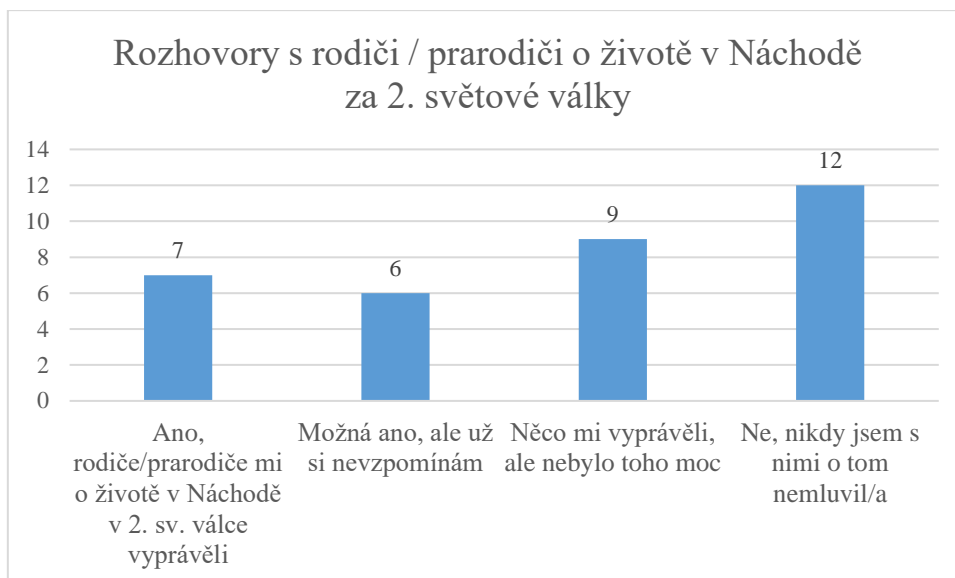
Posledním tématem v hodinách dějepisu byla pro 18 žáků Sametová revoluce. Šest dalších zakončilo výuku dějepisu okupací Československa v srpnu 1968. Pět žáků uvedlo Druhou světovou válku a jiných pět žáků Svět po roce 2000.

Nejvíce navštěvovaným místem v Náchodě je u prváků náchodský zámek, kam vystoupalo 31 žáků. Na opačnou stranu města, tedy na Dobrošov a k tamním pevnostem vyšlo 25 žáků. Sedmnáct respondentů prošlo zámeckou alejí k vojenskému hřbitovu. Památník bitvy v roce 1866 a expozice v náchodském muzeu vidělo shodně osm žáků. Šest jich má povědomí o lokaci budovy celnice.

Přestože 18 žáků uvedlo, že doposud zájem o historii Náchoda za druhé světové války neprojevovalo, rádo by se s tímto tématem seznámilo. Osm žáků zájem projevovalo již dříve, ale chtělo by se dozvědět další informace. Čtyřikrát byla zaznamenána odpověď *Ano, k tématu jsem vyhledával/a informace* a *Ne, nezajímám se*.

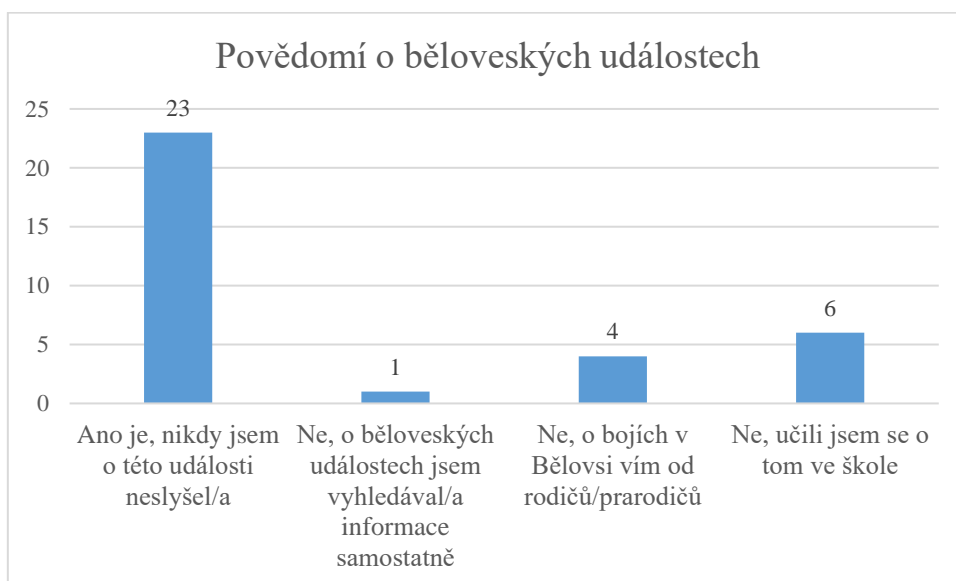
Na zmíněnou otázku 12 žáků odpovědělo, že nikdy s rodiči na toto téma nikdy nehovořili. Devět žáků se s rodiči bavilo, ale informací dle jejich názoru nebylo mnoho. Podle sedmi dalších jim rodiče nebo prarodiče o životě v Náchodě za Protektorátu vyprávěli. Šest žáků si na toto téma rozhovoru nevzpomíná vůbec.

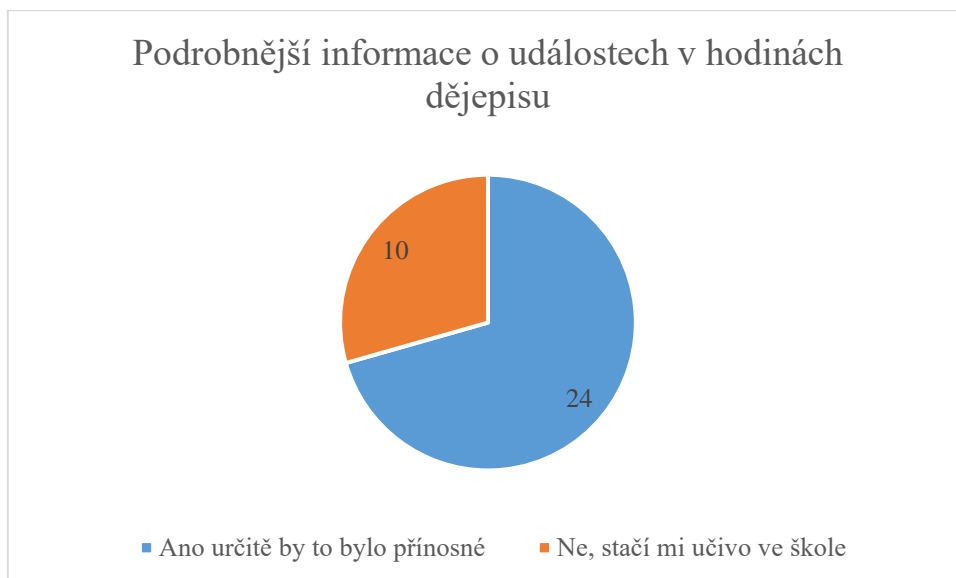
Zda byl někdo ze členů rodiny v odboji nebo v československých vojenských jednotkách, nemá ponětí 22 žáků. K předkovi, který aktivně bojoval, se jich přihlásilo, dalších šest žáků nicméně určitě nikoho takového nemá.

Slavnostní ohňostroj navštívilo celkem 16 žáků, pět z nich zná i jeho význam, zbytek nikoliv. Jedenáct žáků ohňostroj nenavštěvuje a sedm dalších o této akci vůbec neví.

Téma běloveských událostí bylo nové pro 23 žáků. Šest žáků se o nich učilo ve škole. Čtyři žáci ví o bojích od rodičů nebo prarodičů. Jeden prvák vyhledával k danému tématu informace samostatně.

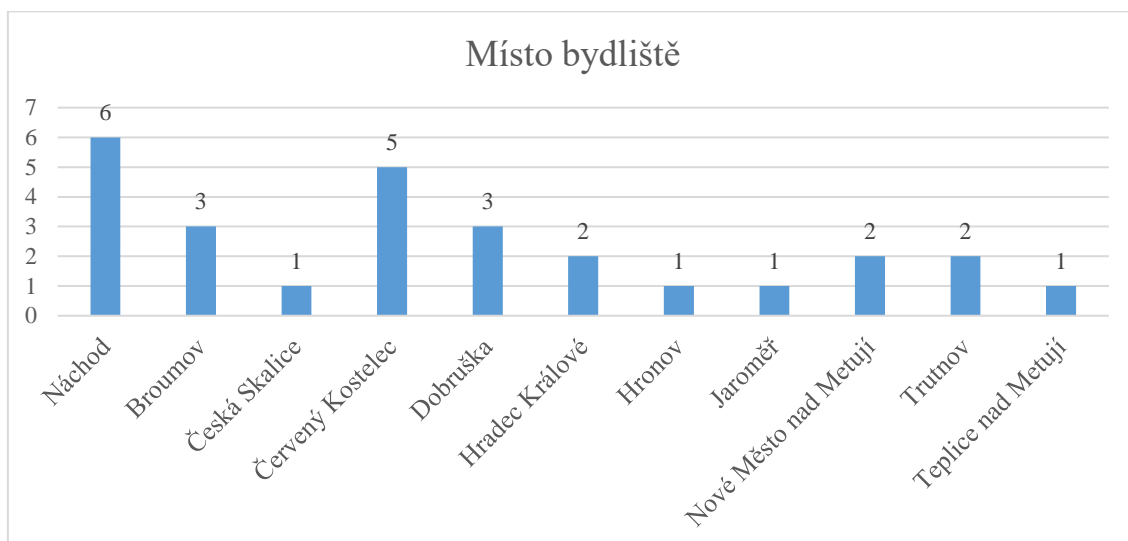
Podrobnější informace o bojích z Bělovsí by chtělo slyšet 24 žáků. Deseti dalším stačí učivo ve škole.

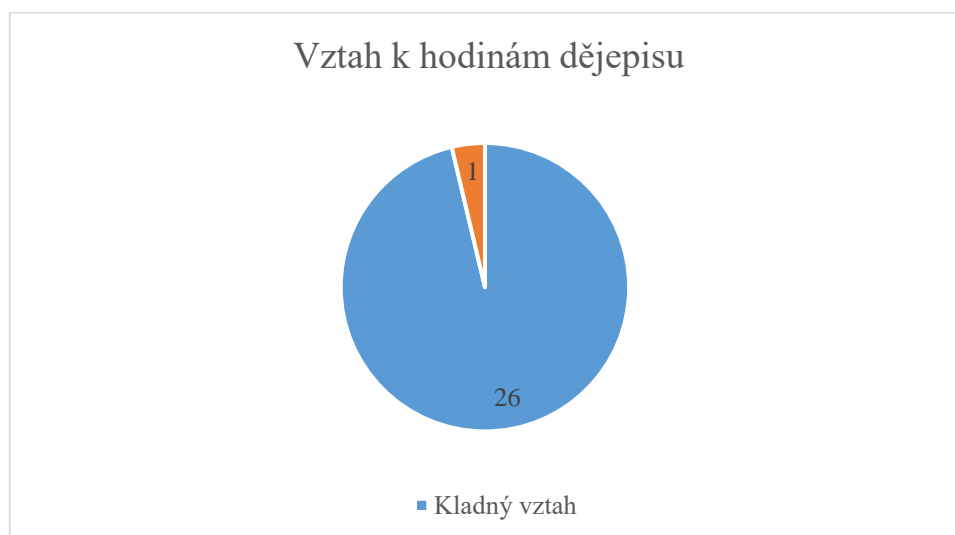
Možnou pozitivní změnu ve vztahu k historii Náchoda uvedlo 13 žáků. Odpověď *Spíše ano* zmínilo devět a *Určitě ano* šest žáků. Šesti dotázaným přednáška nezměnila vztah k pozitivnějšímu vnímání historie, přesněji pět odpovědí bylo *Spíše ne*, a jedna *Určitě ne*.

9.5. Academia Mercurii

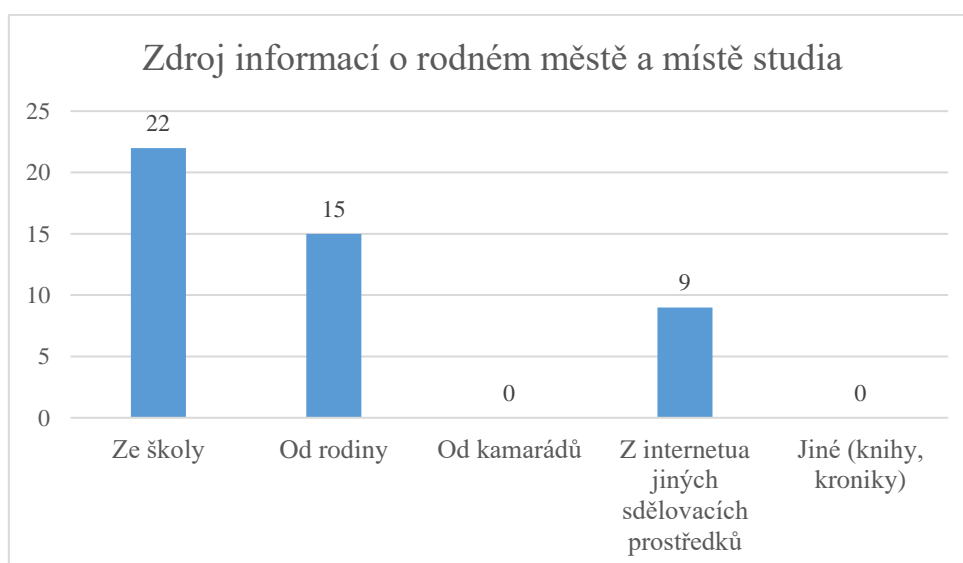
V prvním ročníku na Akademii Mercurii se výzkumu zúčastnilo 27 žáků. Z Náchoda jich přitom pochází pouze šest. Pět dotázaných uvedlo své bydliště Červený Kostelec. Tři odpovědi byly u měst Broumov a Dobruška. Po dvou mají města Hradec Králové, Nové Město nad Metují a Trutnov. Česká Skalice, Hronov, Jaroměř a Teplice nad Metují byly uvedeny pouze jednou.

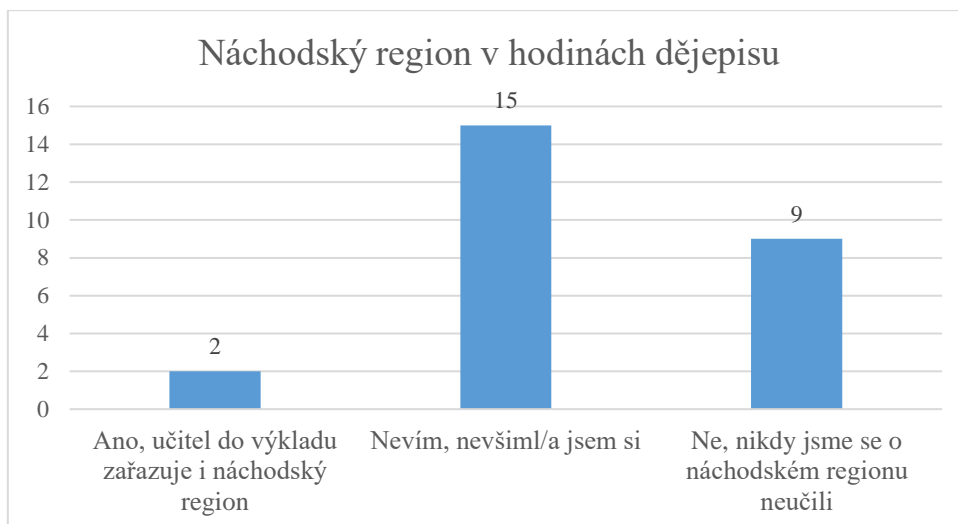
Kromě jednoho má zbývajících 26 žáků kladný vztah k hodinám dějepisu.

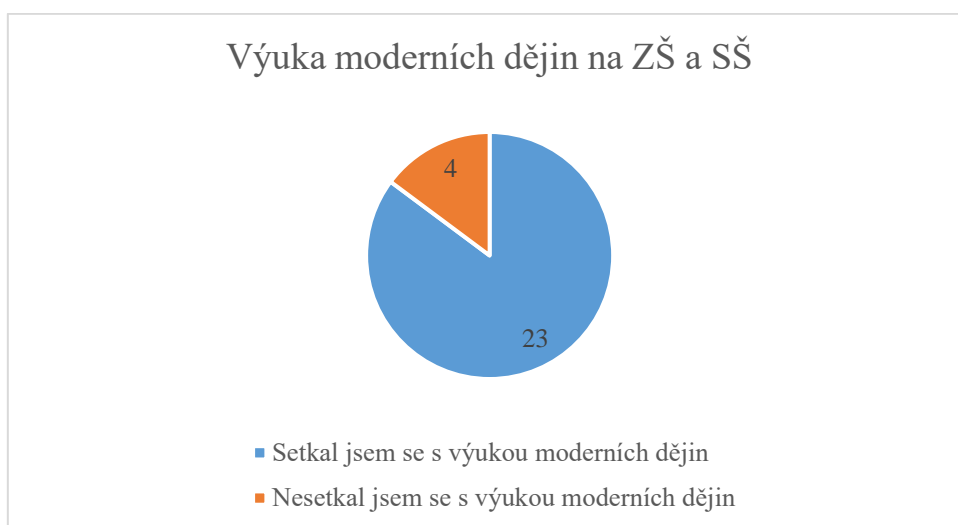
O rodné město se většina žáků z prvního ročníku zajímá, celkem bylo zaznamenáno 23 kladných odpovědí. Osmnáct žáků povědomí má, ale nikterak hluboké a pět dalších se o město zajímá. Celkem čtyři žáci se o město, kde studují, nezajímají vůbec.

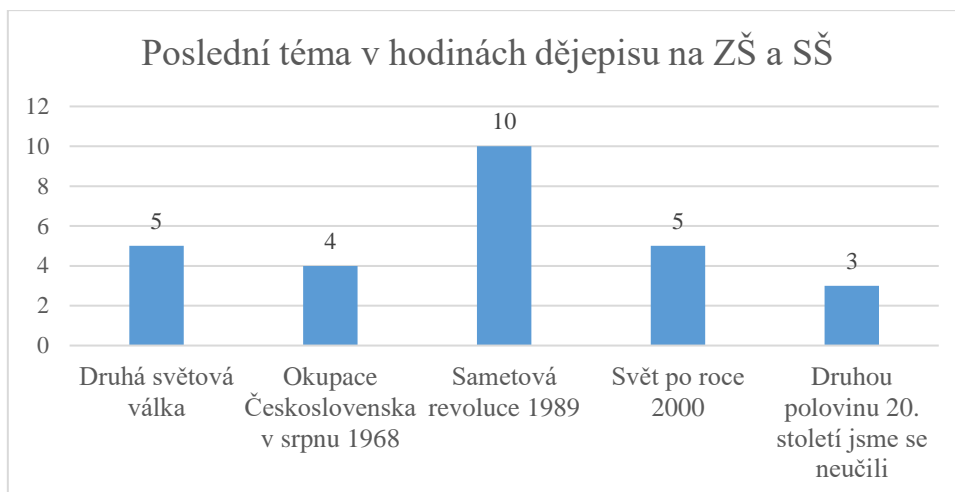
Zdrojem informací o rodném městě a místě studia je mezi žáky škola. Celkem tuto možnost uvedlo 22 žáků. Patnáct žáků informace získává od rodiny. Devětkrát je uveden jako zdroj informací internet a jiné sdělovací prostředky.

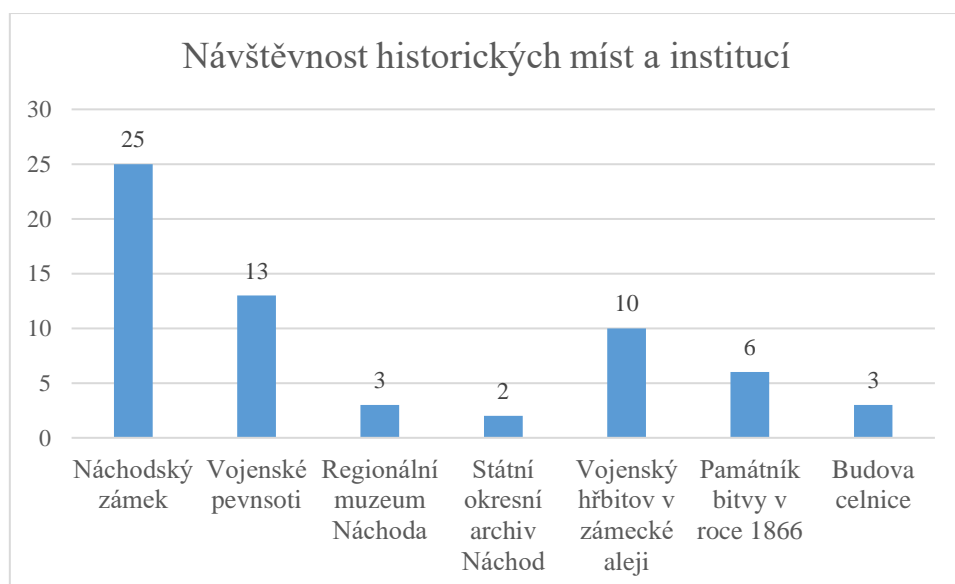
Patnáct žáků si není jistých, zda učitel do výuky někdy zařazoval regionální dějiny. Devět účastníků průzkumu jasně odpovědělo, že se v hodinách dějepisu o náchodském regionu neučili. Jen dva žáci naopak řekli, že ano.

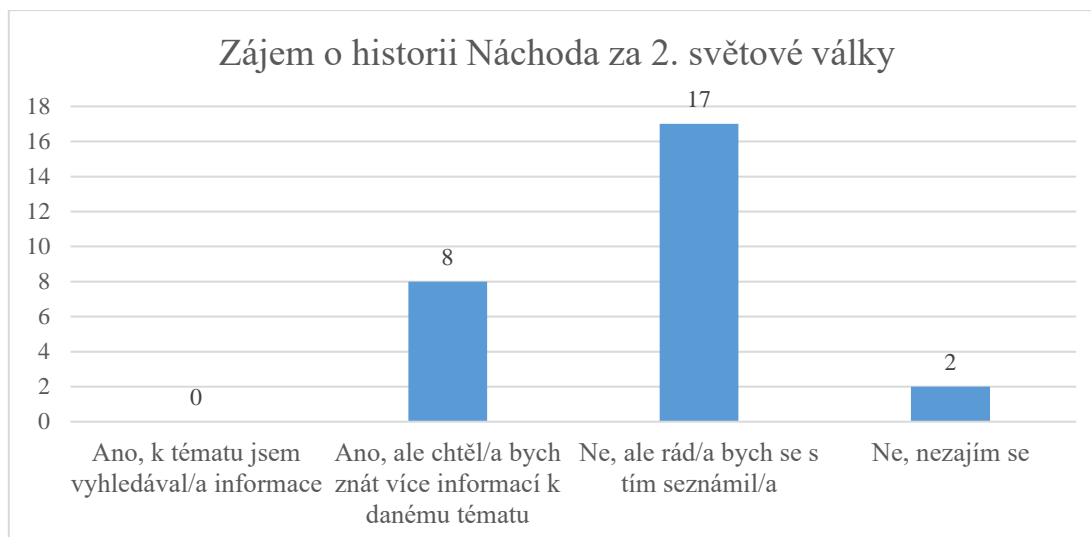
S výukou moderních dějin na základních, případně na středních školách se setkala 23 dotázaných. Pouze čtyři žáci uvedli opak.

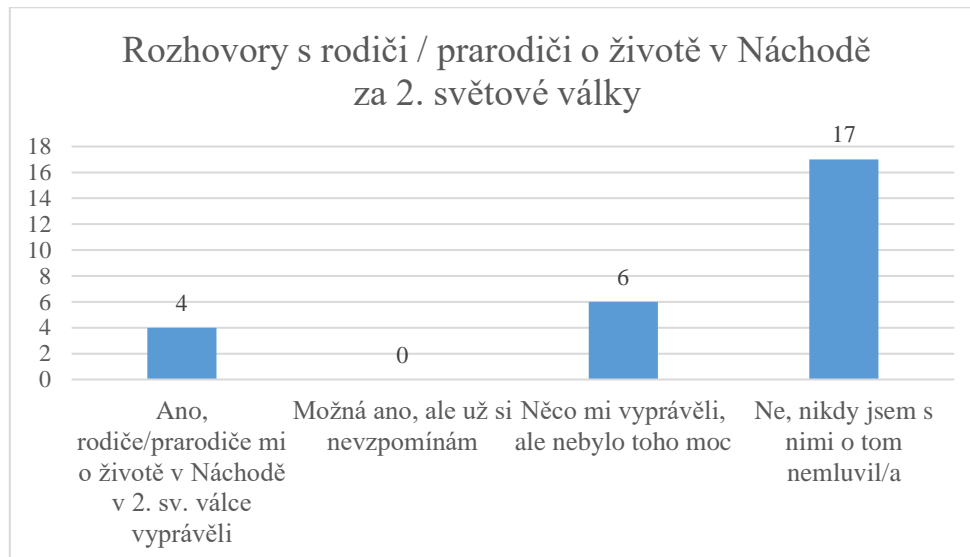
Nejčastěji uváděným posledním tématem v hodinách dějepisu byla pro deset žáků Sametová revoluce. Pětkrát je uvedena odpověď *Druhá světová válka* a *Svět po roce 2000*. Čtyři žáci uvedli *Okupaci Československa v srpnu 1968*. Tři další se moderní dějiny vůbec neučili.

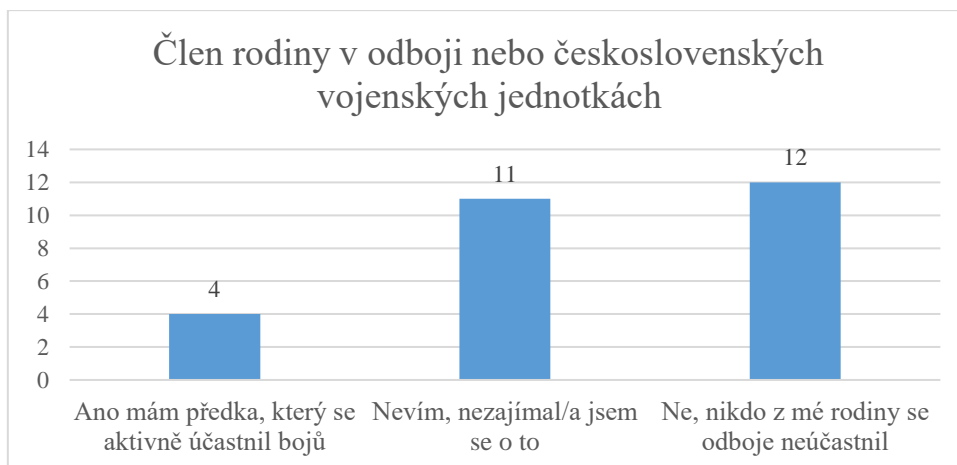
Žáci prvního ročníku nejčastěji navštěvují náhodský zámek, celkem jich na zámku bylo 25. Třináct žáků bylo ve vojenských pevnostech na Dobrošově. Deset dalších prošlo zámeckou alejí až k vojenskému hřbitovu. Památník bitvy v roce 1866 vidělo šest žáků. Po třech odpovědích mají Regionální muzeum Náchod a budova celnice. Dva žáci zavítali do badatelny ve státním okresním archivu.

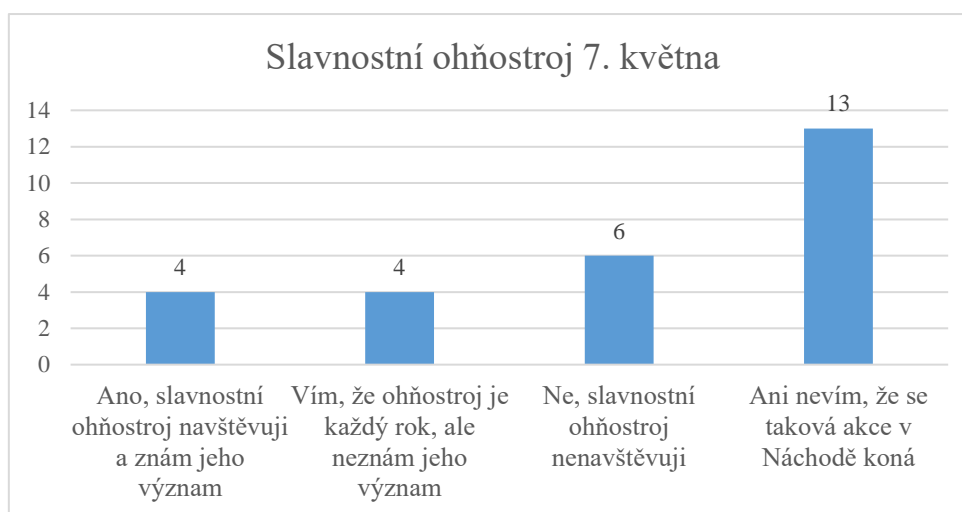
V této otázce většina žáků vyslovila, že se o Náchod ve druhé světové válce dosud nezajímala, celkem jich bylo 17. Žáci ovšem přiznávají, že by se o tomto tématu rádi dozvěděli zajímavé informace. Osm se zmíněným tématem dokonce již zabývalo, a stejně jako jejich spolužáci by se rádi dozvěděli více informací. Dva žáci dané téma nezajímá vůbec.

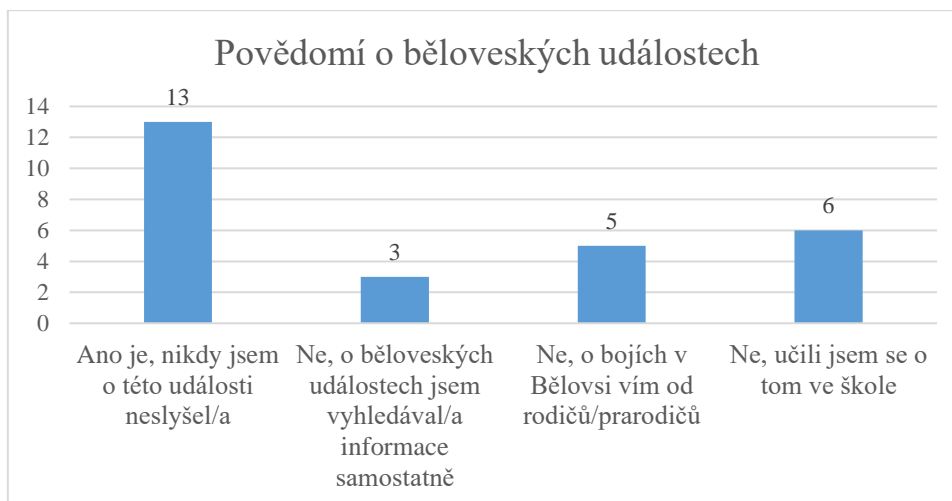
Většina žáků přiznává, že o životě v Náchodě za druhé světové války s rodiči nebo prarodiči nikdy nemluvil/a. Celkem se jedná o 17 odpovědí. Šest žáků se se svými blízkými o tomto tématu bavilo, ale informací nebylo mnoho. Čtyři žáci uvedli, že s rodiči o Náchodu v době druhé světové války hovořili.

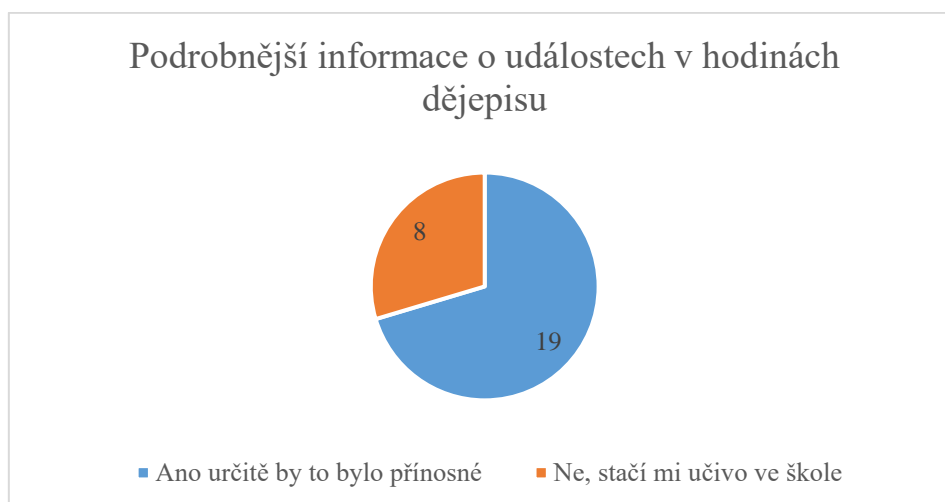
Nejčastěji uváděnou odpovědí byla odpověď *Ne, nikdo z mé rodiny se odboje neúčastnil*. Zaznamenána byla celkem dvanáctkrát. Jedenáct žáků se nezajímalo, zda některý z předků byl v odboji. Na druhé straně čtyři respondenti řekli, že mají předka, který se bojů aktivně bojů účastnil.

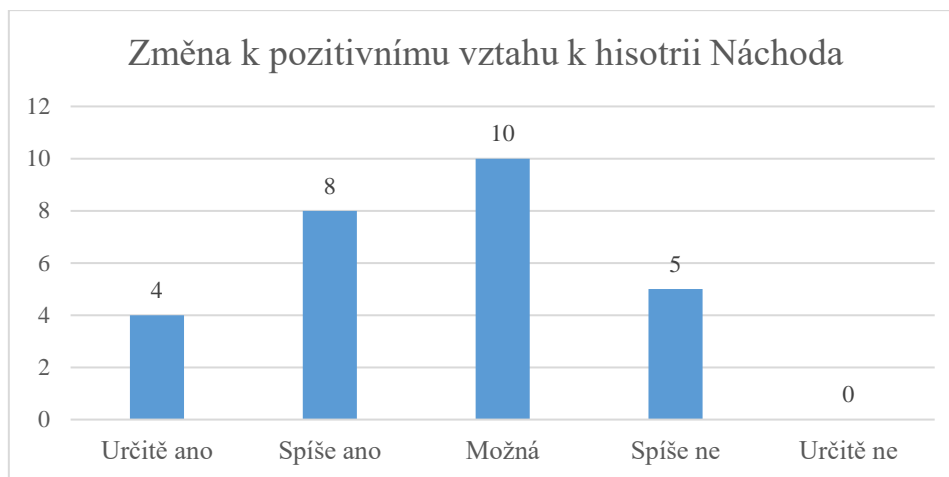
V otázce, zda se žáci účastní jako diváci každoročního slavnostního ohňostroje konaného 7. května, odpovědělo 13 z nich, že nikdy o zmíněné akci nikdy neslyšelo. Šest žáků ohňostroj dosud nikdy nenavštívilo. Celkem ohňostroj navštívilo v prvním ročníku osm dotázaných, z čehož polovina žáků zná význam ohňostroje, zatímco druhá polovina nikoliv.

O běloveských událostech poprvé slyšelo 13 žáků. Šest se jich o tomto tématu učilo ve škole, pět žáků ví o bojích od rodičů nebo prarodičů, a tři dokonce o bojích v Bělovsi sami vyhledávali informace.

Zda by žáci uvítali podrobnější informace o běloveských událostech, odpovědělo kladně 19 respondentů. Zbylým osmi postačuje učivo ve škole.

Změnu k pozitivnímu vnímání a vztahu k Náchodu uvedlo 12 žáků, z nichž čtyři uvedli odpověď *Určitě ano*, osm *Spíše ano*. U deseti prváků došlo k pozitivnímu vztahu pouze *Možná*, pět žáků odpovědělo *Spíše ne*.

9.6. Porovnávání výsledků prvních ročníků náchodských středních škol

V prvních ročnících středních škol se výzkumu účastnilo celkem 180 žáků, z nichž přímo z Náchoda a jeho blízkého okolí pochází 81 dotazovaných. Nejvíce žáků z Náchoda je v prvním ročníku na obchodní akademii, 28 a na čtyřletém gymnáziu, 21. Dalšími nejčastěji uváděnými městy jsou Červený Kostelec, Hronov a Nové Město nad Metují. Velmi rozmanité jsou výsledky v případě Academie Mercurii, kde zmíněná města doplňují např. Broumov, Dobruška, Hradec Králové, Jaroměř, Trutnov a Teplice nad Metují.

Grafy v jednotlivých prvních ročnících ukázaly, že žáci mají k hodinám dějepisu kladný vztah. Procentuálně vychází ve výsledcích nejlépe Academia Mercurii, kde z 27 žáků pouze jeden uvedl negativní vztah. Nejvíce žáků účastnících se výzkumu bylo na Jiráskově gymnáziu v prvním ročníku, kde z celkových 56 dotazovaných mělo kladný vztah k dějepisu 50 prváků. Na stavební škole se v grafu projevilo zaměření školy. Z 34 dotazovaných prváků, devět uvedlo zájem o jiný předmět než dějepis.

Povědomí o svém městě nebo místě studia u většiny není nikterak hluboké, jak ukazují grafy. Vážný zájem o město udává pět žáků z Academie Mercurii, tři žáci z Obchodní akademie, tři žáci ze stavební školy, pět kvartánů a osm prváků z gymnázia.

Mezi kvartány se neobjevil žádný žák, který by se o svém město nezajímal vůbec. V ostatních školách jsou odpovědi o nezájmu zaznamenány čtyřikrát až šestkrát.

Nejčastějším zdrojem informací o městě je dle žáků škola. Z celkového počtu 184 dotazovaných, uvedlo 145 žáků, že nejvíce poznatků o městě a svém okolí získávají primárně ve škole. Druhým zdrojem informací pro žáky jsou rodinní příslušníci. Až na třetím místě jsou uváděny sdělovací prostředky a internet. Tři žáci z gymnázia vyhledávali informace také z kronik nebo knih.

Odpovědi na otázku se lišily nejen pouze mezi školami, ale i v jednotlivých ročnících. Někteří učitelé přiznali, že z časového hlediska nezařazují regionální dějiny do svého výkladu, což potvrdili i žáci, především z Academie Mercurii, kde odpověď, že učitel zařazuje do hodin dějepisu uvedli dva žáci. Opačné výsledky má gymnázium. Dvanáct žáků uvedlo, že učitel zařazuje do výuky regionální dějiny. V ostatních případech převládá odpověď, že si žáci nejsou zcela jisti, zda se v hodinách dějepisu o náhodském regionu učili. Přestože výsledky z této otázky nejsou zcela pozitivní, není vyloučeno, že se žáci mohli s regionálními setkat v hodinách dějepisu na základní škole.

S výukou moderních dějin se na ZŠ nebo na SŠ setkala většina dotazovaných. Ovšem, jsou i žáci, kteří se s výukou moderních dějin na ZŠ nesetkali. Na gymnáziu to byli tři žáci, na Mercuri čtyři žáci, na stavební škole tři žáci a na obchodní akademii jeden žák. Všichni dotazovaní žáci kvinty se, pravděpodobně na ZŠ, učili moderní dějiny.

Posledním tématem v dějepise na ZŠ bylo pro rovných 100 žáků období Sametové revoluce. Pouze 22 žáků došlo se svými učiteli až po přelom milénia. Tři žáci z Academie Mercurii uvedli, že se druhou polovinu 20. století neučili.

Nejnavštěvovanějším místem v Náchodě je mezi prváky zdejší zámek. Celkem náhodskou dominantu navštívilo 177 ze 184 dotazovaných. Grafy ukázaly, že všichni žáci z obchodní akademie byli na zámku, tedy všech 47 žáků. Z celkového počtu dotazovaných žáků kvinty, 20, a prvních ročníků na čtyřletém gymnáziu, 56, nebyl na zámku jen jeden žák z obou tříd. Všech 19 žáků kvinty bylo i v přilehlé zámecké aleji a na tamním vojenském hřbitově. V ostatních třídách byly počty nižší. Druhým oblíbeným místem jsou vojenské pevnosti v Bělovsi a na Dobrošově. Počtem žáků, bylo nejvíce odpovědí u tohoto místa mezi prváky z gymnázia, 46, a obchodní akademie, 41. Moc překvapivé nejsou výsledky v návštěvnosti muzea. Žáci všeobecně zaměřeného gymnázia navštěvují muzeum častěji než odborně zaměřené školy. Naopak povědomí o budově celnice mají nejvíce žáci obchodní akademie, třináctkrát uvedená odpověď oproti pěti a šesti odpovědím gymnazistům z prváku, respektive z víceletého gymnázia.

Zájem o historii Náchoda uvedla většina žáků. Pouze 13 žáků zájem neprojevuje. Zajímavé je, že nejvíce žáků s nezájmem jsou žáci z gymnázia, celkem pět. Kromě žáků z Mercurii, se v ostatních třídách ze zkoumaných škol, samostatně zabýval alespoň jeden žák. V případě kvinty, dva žáci, stavební školy čtyři žáci, obchodní akademie čtyři žáci a v prváku na čtyřletém gymnáziu tři žáci.

Nejčastěji hovořili s rodiči o životě v Náchodě za druhé světové války žáci gymnázia, 20 prváků a deset kvintánů. Naopak o Náchodě s rodiči nehovořilo 17 žáků z Academie Mercurii. V odpovědích na otázku byly nejčastěji odpovědi *Něco mi vyprávěli, ale nebylo toho moc*, celkem 51 odpovědí.

V každé třídě prvního ročníku je několik žáků, jež vědí, že jejich předek byl v československých vojenských jednotkách nebo se aktivně účastnil odboje. Kladnou odpověď uvedlo 14 gymnazistů, devět žáků obchodní akademie, šest žáků stavební školy, pět kvintánů a čtyři žáci z Acadmie Mercurii. 91 žáků se doposud o životě předků nezajímalo. Nabízí se tedy vypracování úkolu v hodině dějepisu, kdy žáci pátrají po svých předcích.

Ze 184 dotazovaných vidělo každoroční slavnostní ohňostroj konaný 7. května alespoň jednou 119 žáků, ale pouze 36 z nich zná jeho význam. O ohňostroji nemá ponětí dohromady 51 žáků. Nejvíce odpovědí *Ani nevím, že se taková akce v Náchodě koná* je zaznamenáno mezi prváky ze čtyřletého gymnázia, 20, a žáků z Academie Mercurii, 13.

Ze 184 žáků bylo téma běloveských událostí nové pro 108 z nich. Třináct žáků z obchodní akademie se o událostech učilo ve škole, po šesti stejných odpovědích uvedlo šest žáků z Academie Mercurii, ze čtyřletého gymnázia a stavební školy. 12 žáků z gymnázia o bojích v Bělovsi hovořilo s rodiči nebo prarodiči. Na stejné téma hovořilo i osm žáků z obchodní akademie, šest z kvinty, pět z Academie Mercurii a čtyři ze stavební školy. Samostatně k tématu vyhledávali informace tři žáci z kvinty, tři z Academie Mercurii a po jednom žáku z gymnázia, stavební školy a obchodní akademie.

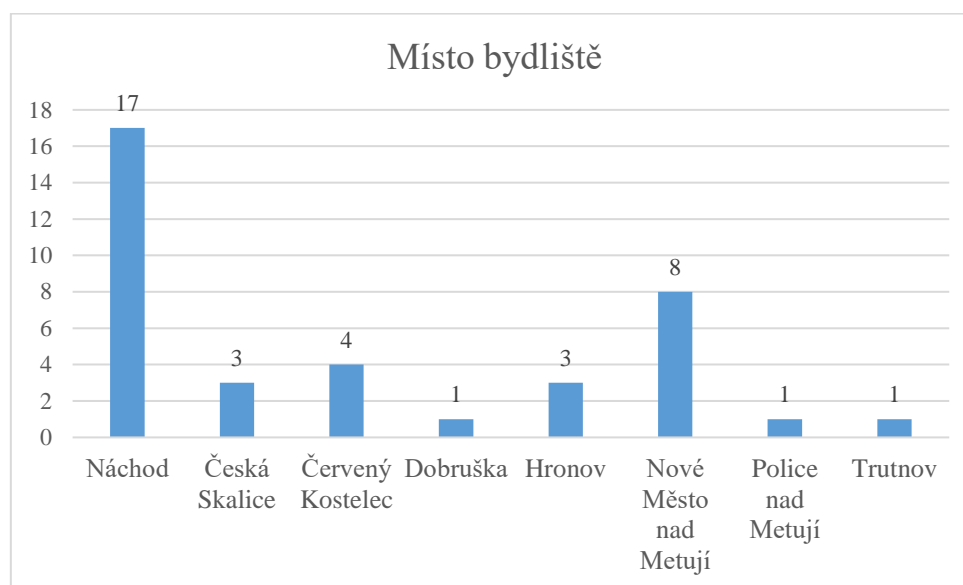
Věnovat běloveským událostem více pozornosti v hodinách dějepisu, nebo naplánovat exkurzi či rozhovor s pamětníkem by chtělo 111 dotazovaných žáků. Zbylí žáci si vystačí s výukou ve škole. Procentuálně dle tříd, projeví největší zájem žáci obchodní akademie, kde ze 47 žáků chtělo podrobnější informace 41 z nich a žáků kvinty, 18 z 20 dotazovaných.

Zda přednáška pomohla změnit vztah k pozitivnějšímu vnímání historie a kultury Náchoda uvedlo odpověď *Určitě ano* 30 žáků, z nichž nejvíce, deset, bylo z prvního ročníku čtyřletého gymnázia. Stejnou odpověď uvedlo sedm žáků obchodní akademie,

šest ze stavební školy, čtyři z Academie Mercurii a tři žáci kvinty. Odpověď *Spíše ano* vybralo 63 žáků. Nejvíce byli zastoupeni opět žáci čtyřletého gymnázia, 21 odpovědí a obchodní akademie, 16 odpovědí. Odpověď *Možná* byla se v grafech objevila celkem 52krát. Odpověď *Spíše ne* 37krát, nejvíce na obchodní akademii, patnáctkrát. Na čtyřletém gymnáziu a stavební škole byl vždy jeden žák, kterému přednáška vztah k pozitivnějšímu vnímání historie Náchoda určitě nezměnila.

10. Grafy čtvrtý ročník střední školy

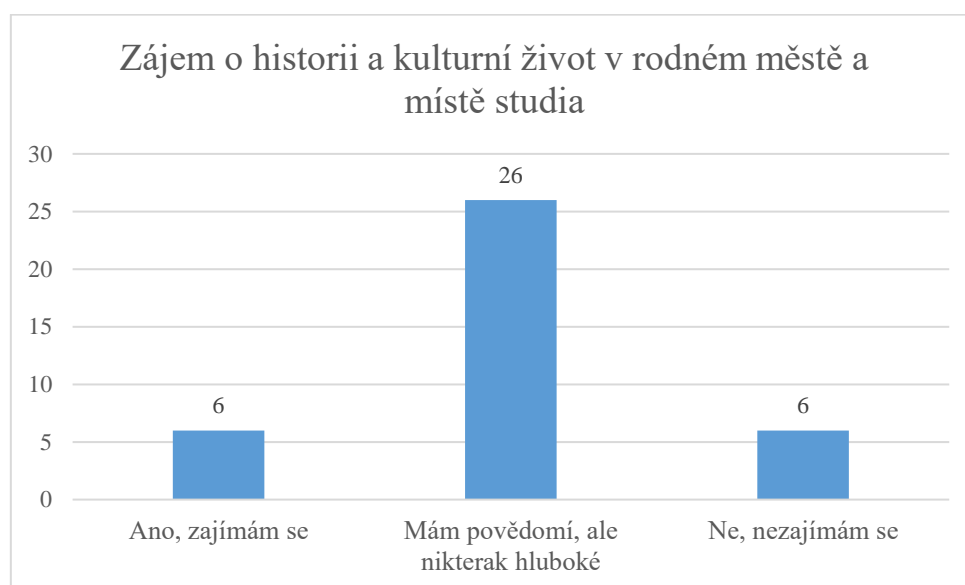
10.1. Jiráskovo Gymnázium Náchod – Oktáva

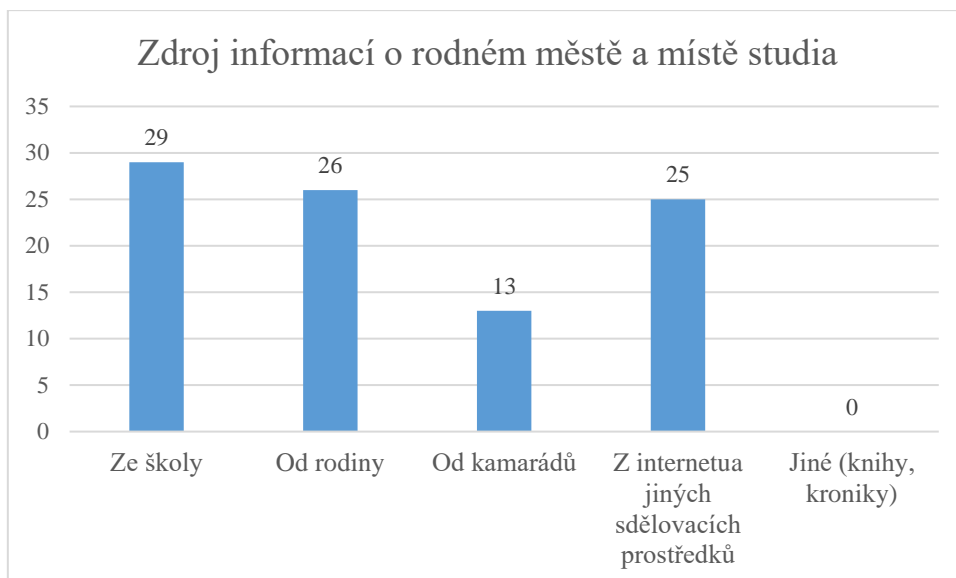
Z obou tříd, oktáva A a B, se výzkumu účastnilo celkem 38 žáků. Sedmnáct z nich pochází z Náchoda, osm z Nového Města nad Metují a čtyři z Červeného Kostelce. Shodně třikrát byla uvedena odpověď Česká Skalice a Hronov. Po jedné odpovědi jsou uvedeny města Dobruška, Police nad Metují a Trutnov.

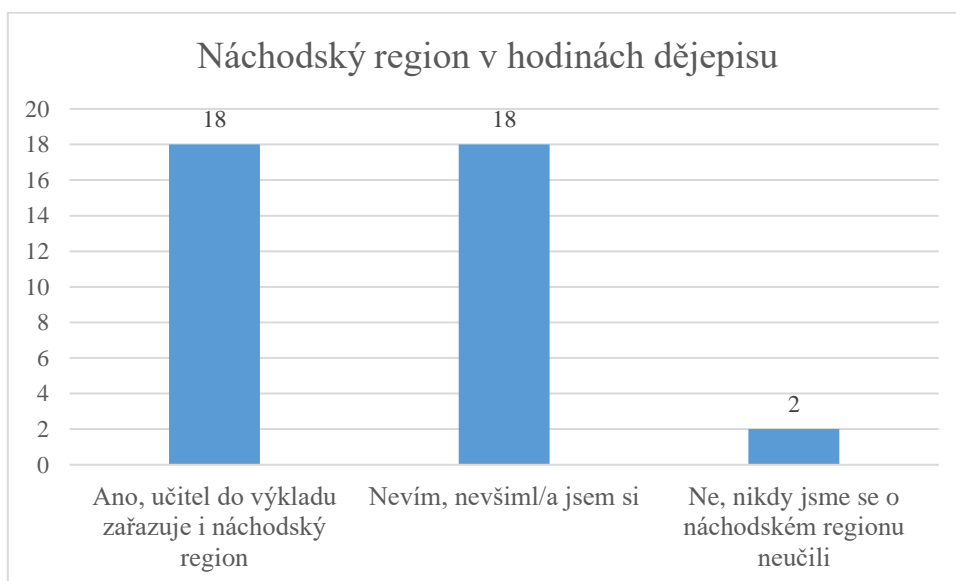
Z 38 dotazovaných má 33 žáků kladný vztah k hodinám dějepisu. Zbylí žáci zastávají opačný názor.

V této otázce 26 žáků odpovědělo, že má povědomí, ale nikterak hluboké. Šest žáků uvedlo, že se o své město a jeho kulturní život a historii zajímá. Stejný počet odpověděl zcela naopak, tedy, že se o kulturu a historii ve svém městě nezajímají.

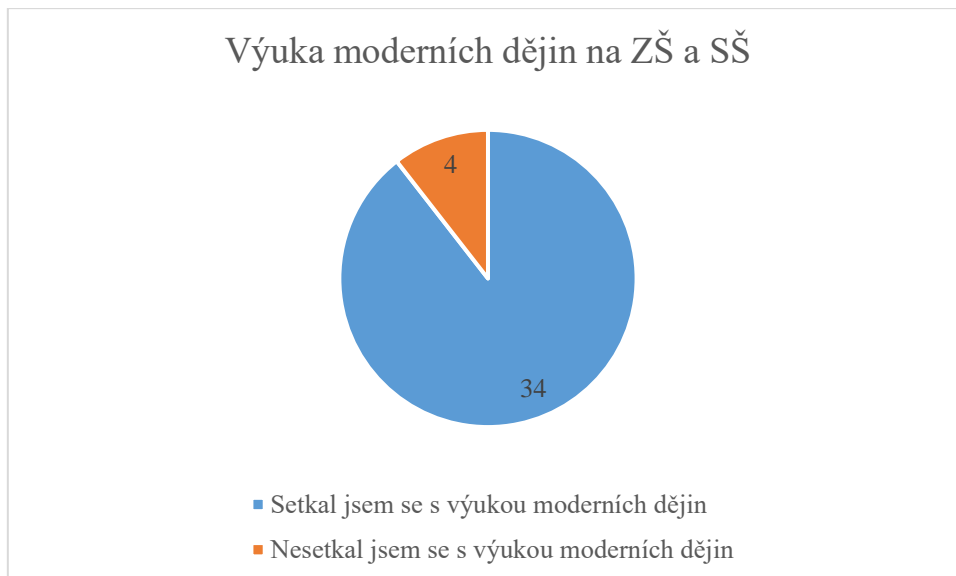

Zdrojem informací je nejčastěji škola s 29 odpověďmi, rodina, internet a jiné sdělovací prostředky mají 26 odpovědí. Třináct žáků získává informace od svých kamarádů.

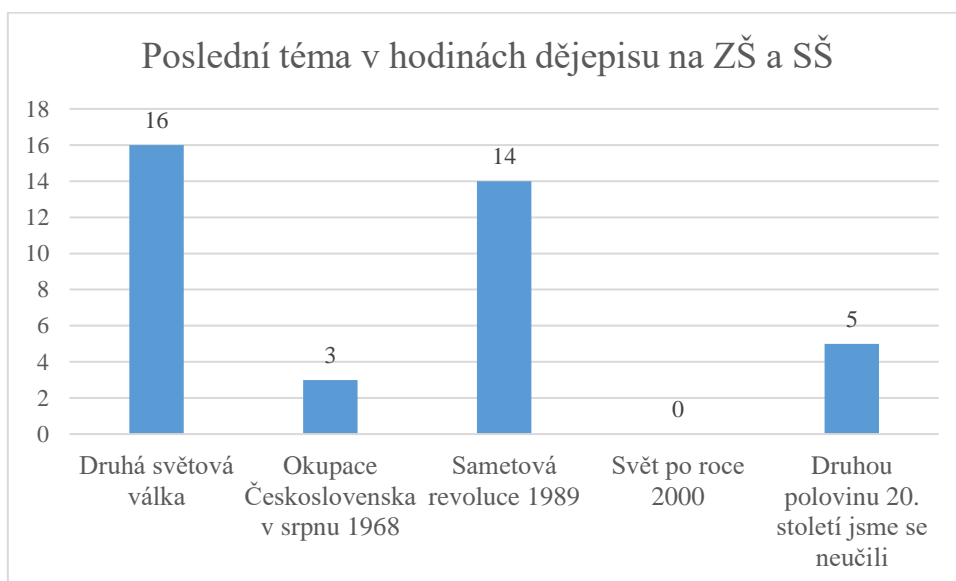
Na otázku, zda učitel v hodinách dějepisu vkládá do výkladu i poznatky z regionálních dějin, odpovědělo 18 kladně čili, že učitel regionální dějiny do výkladu zařazuje. Jiných 18 žáků uvedlo, že si jejich zařazení nevšimlo. Dva žáci se v hodinách dějepisu o náchodském regionu podle svého vyjádření nikdy neučili.

Výuka moderních dějin na ZŠ a SŠ

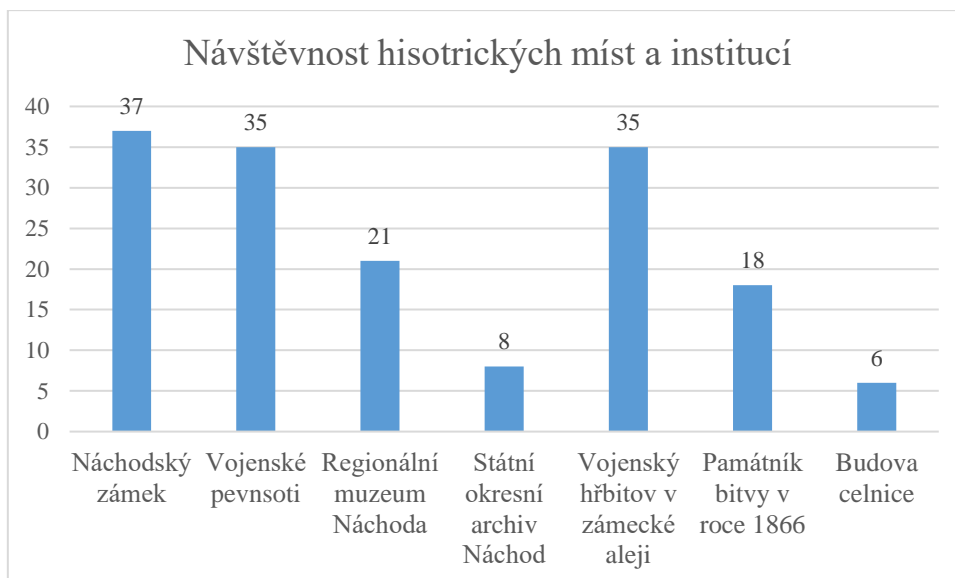

S výukou moderních dějin se na základní a střední škole setkalo 34 žáků, pouze čtyři žáci uvedli, že nikoliv.

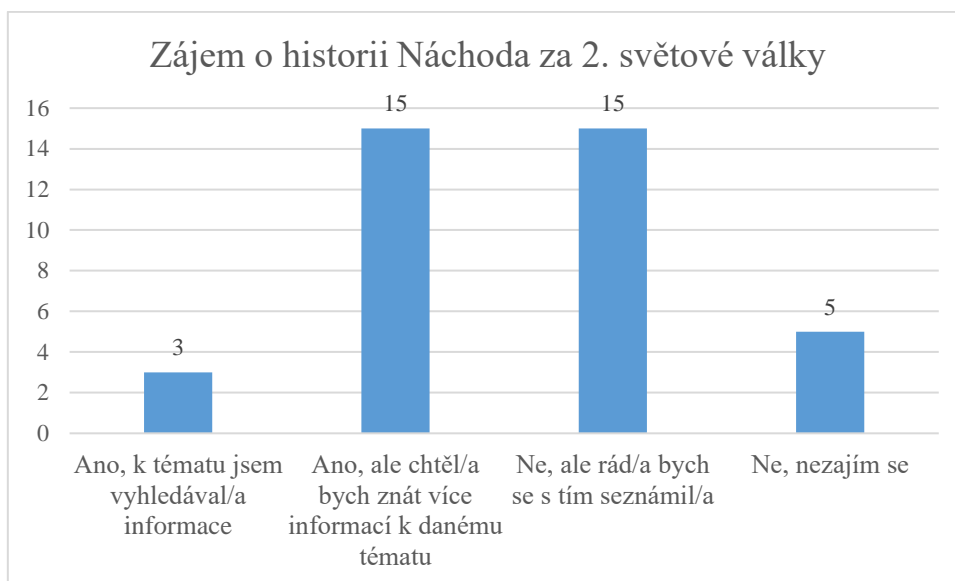
Poslední téma v hodinách dějepisu na ZŠ a SŠ

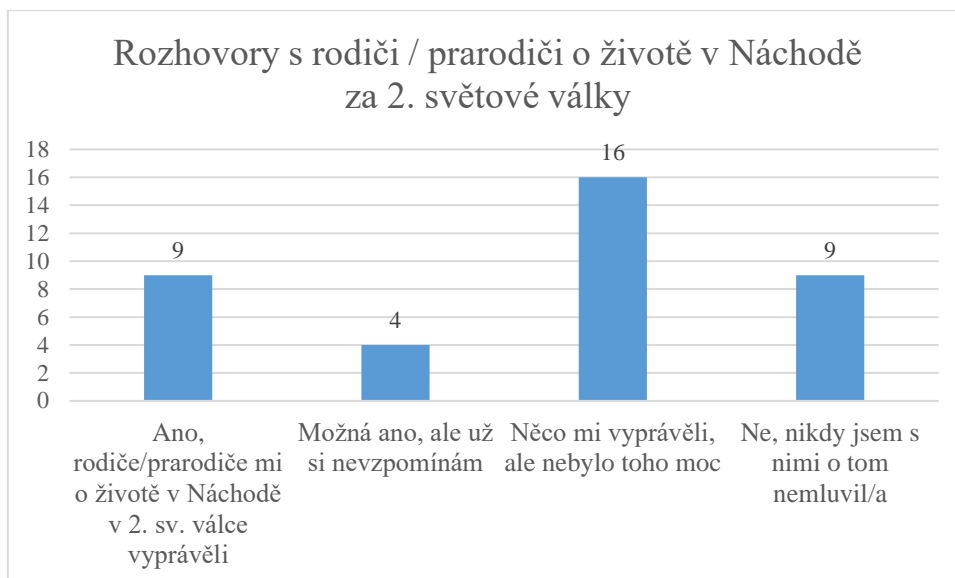
Posledním probíraným tématem bylo pro 16 žáků období druhé světové války. Čtrnáct žáků se v hodinách dějepisu učilo o Sametové revoluci. Pět žáků se dle svých slov druhou polovinu 20. století neučilo. Tři žáci došli v hodinách dějepisu k okupaci Československa v srpnu v roce 1968.

Náchodský zámek coby dominanta města je mezi oktávány nejčastěji navštíveným místem. Celkem jej navštívilo 37 žáků. Vojenské pevnosti a vojenský hřbitov v zámecké aleji vidělo 35 žáků. 21 žáků vidělo expozice v náchodském muzeu.

Zda se žáci zajímají o historii Náchoda za 2. světové války, odpověděla většina dotazovaných kladně. 15krát byla zaznamenána odpověď, že se o historii města v dané době zajímají, ale zároveň uvítali by další informace k tématu. Stejný počet žáků, tedy 15, uvedlo, že se o Náchod v období druhé světové války dosud nezajímalo, ale určitě by se s tímto tématem seznámilo. Pět žáků se nezajímá vůbec. Naopak tři žáci vyhledávali k oné době informace samostatně.

Šestnáct žáků v této otázce uvedlo, že s rodiči na dané téma hovořilo, ale informací nebylo mnoho. Devět dalších se s nimi o zmíněné době nebavilo vůbec a stejný počet žáků uvedlo naopak, že ano. Čtyři žáci si už nepamatují, zda se někdy téma rozhovoru zaobíralo Náchodem a druhou světovou válkou.

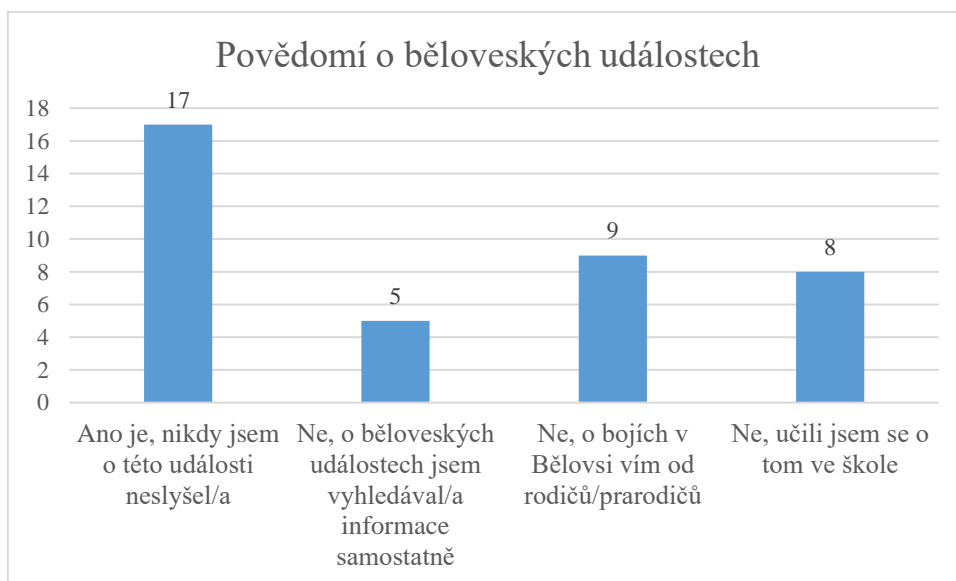

Na otázku, zda měli žáci nějakého svého předka, který se aktivně účastnil bojů v první nebo druhé světové válce, většina z nich odpověděla neutrálně. Šestnáct žáků neví, protože se doposud nezajímalo. Třináct žáků uvedlo, že nikdo z jejich rodiny se odboje neúčastnil. Naproti tomu, devět žáků uvedlo, že mají v rodině předka, který se bojů aktivně účastnil.

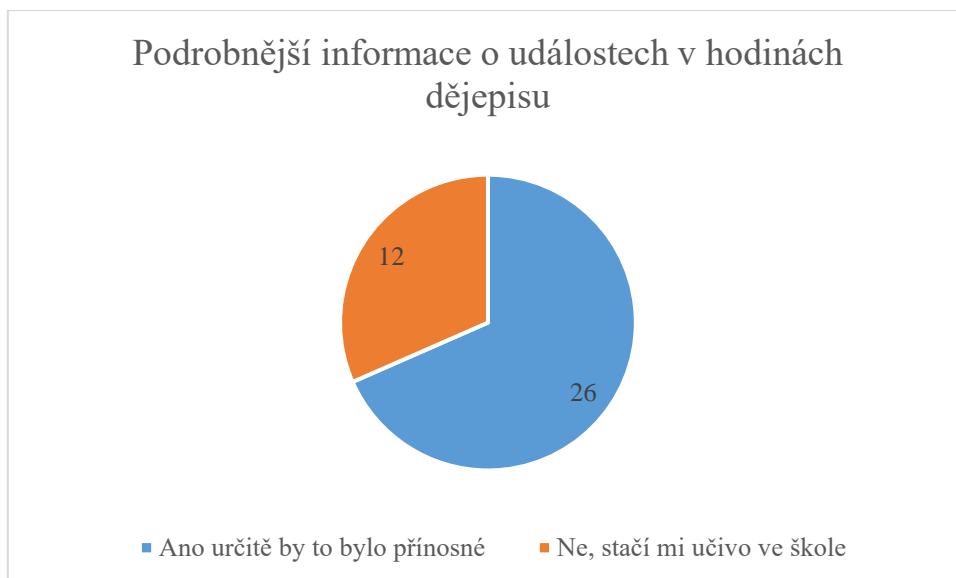

Slavnostní náchodský ohňostroj konaný každý rok 7. května navštívuje 15 žáků. Deset z nich zná i jeho význam, zbylých pět ovšem nikoliv. Patnáct žáků slavnostní ohňostroj nenavštívuje a osm žáků ani neví, že se zmíněná akce v Náchodě koná.

O běloveských událostech nikdy před tím neslyšelo 17 žáků. Devět uvedlo odpověď, že ví o bojích v Bělovsí od rodičů nebo prarodičů. Osm žáků ví o bojích ze školy a pět dokonce samostatně vyhledávalo k tomuto tématu informace.

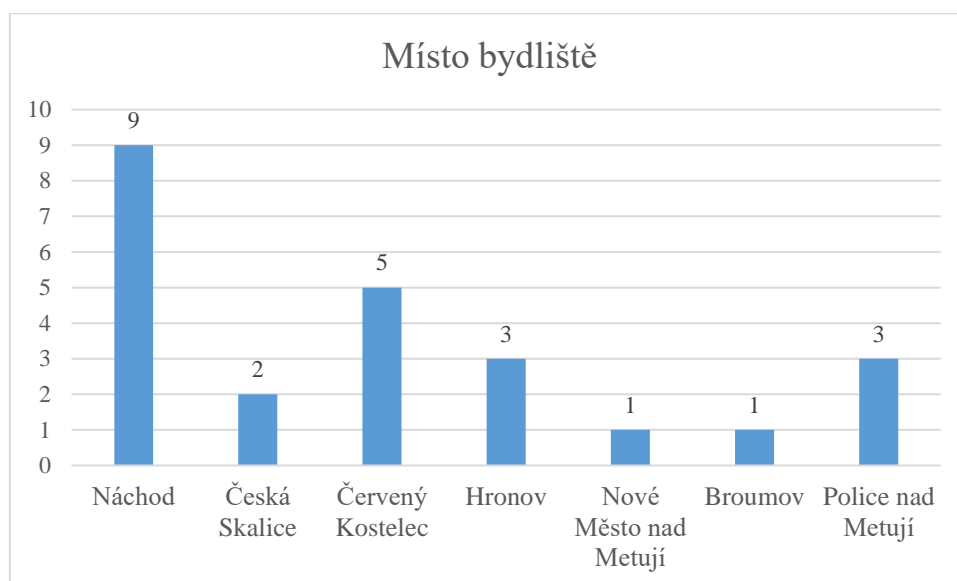

O podrobnější informace o bojích v Bělovsi má dle průzkumu zájem 26 dotazovaných žáků. Dvanáct ale uvedlo, že učivo ve škole je postačující.

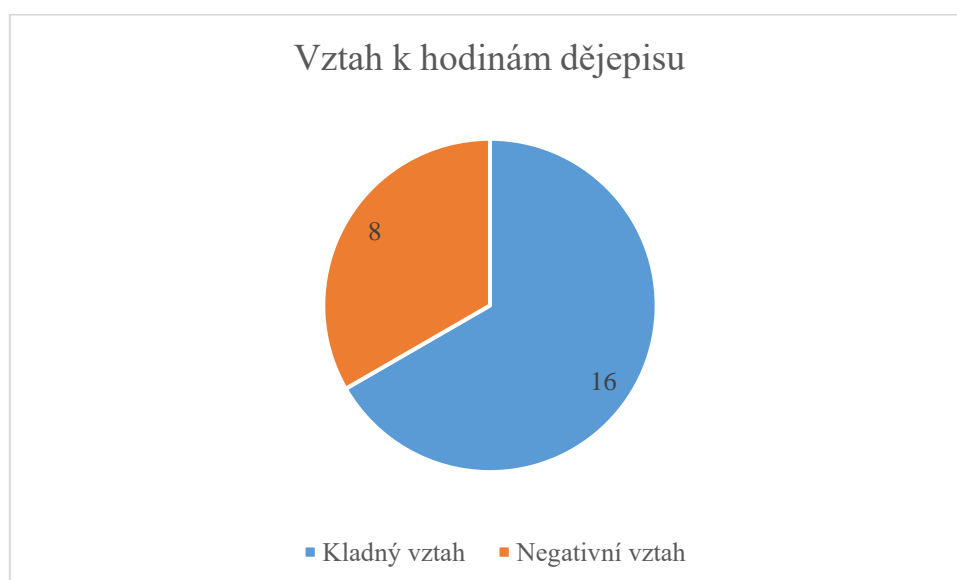

Možnou změnu k pozitivnímu vztahu k historii Náchoda uvedlo 13 žáků. U 17 žáků změna je, přesněji u sedmi určitě ano a u deseti spíše ano. V případě osmi žáků přednáška jejich vztah nezměnila, přesněji pětkrát spíše ne, třikrát určitě ne.

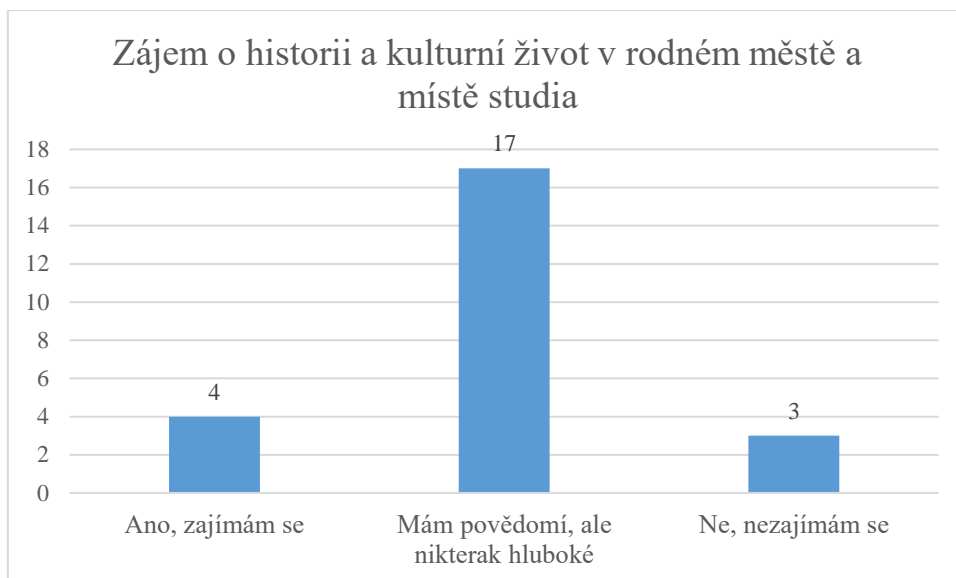
10.2. Jiráskovo Gymnázium Náchod – čtvrtý ročník

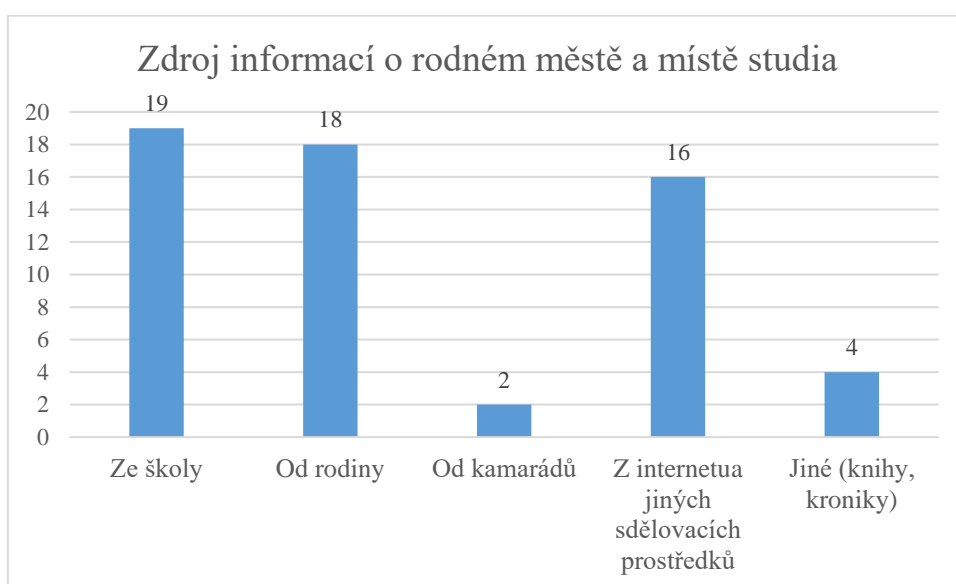
Výzkumu se účastnil pouze jeden ročník čtvrtáků, třída 4. A. V době prezentace bylo ve třídě 24 žáků. Ti z Náchoda tvořili v této třídě menšinu. Z 24 dotazovaných uvedlo jako místo bydliště Náchod pouze devět. Pět žáků uvedlo Červený Kostelec, tři Hronov a Polici nad Metují, dva Českou Skalici a po jedné odpovědi mají Nové Město nad Metují a Broumov.

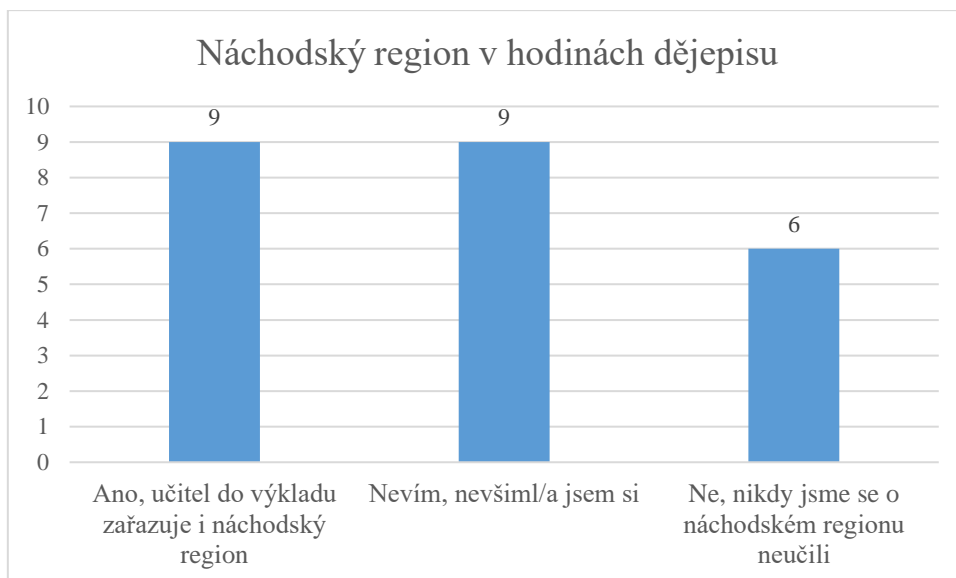
Šestnáct z 24 dotazovaných má k hodinám dějepisu kladný vztah. Osm žáků upřednostňuje jiný předmět.

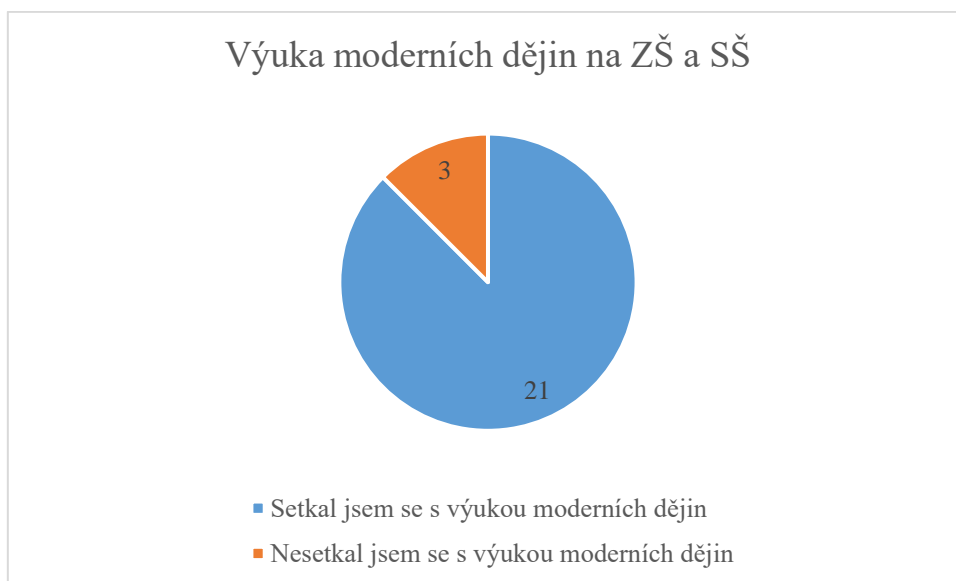
Zájem o historii místa svého bydliště a studia uvedli čtyři žáci. Nevelké povědomí přiznává 17 žáků. Tři žáci o své město a místo, kde studují, nejeví zájem vůbec.

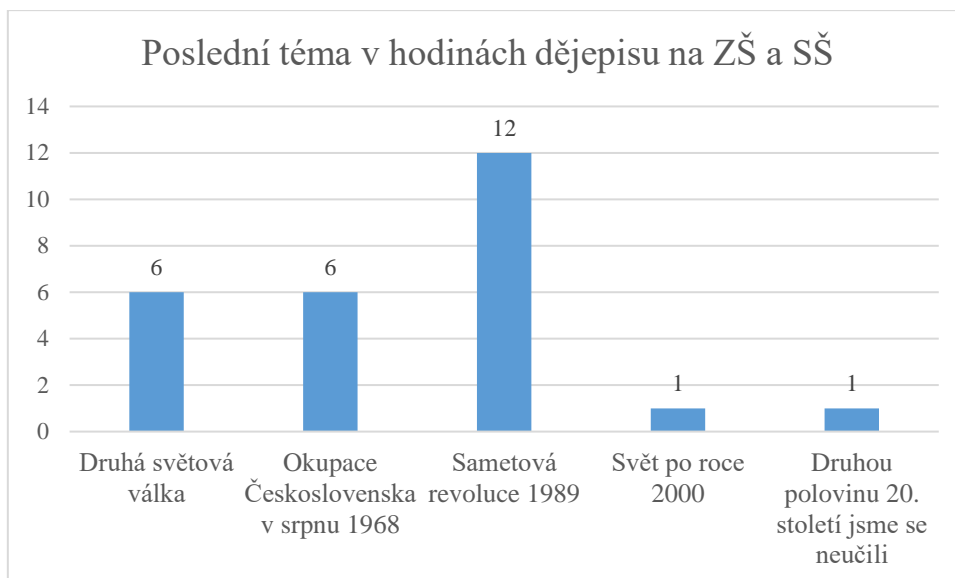
Hlavním zdrojem informací o rodném městě a místě studia je pro 19 žáků škola. Osmnáct žáků uvedlo možnost rodina. Internet využívá pro zjišťování informací 16 z nich. Do kronik nebo knih o městě nahlédli čtyři žáci. Kamarády jako zdroj informací uvedli dva žáci.

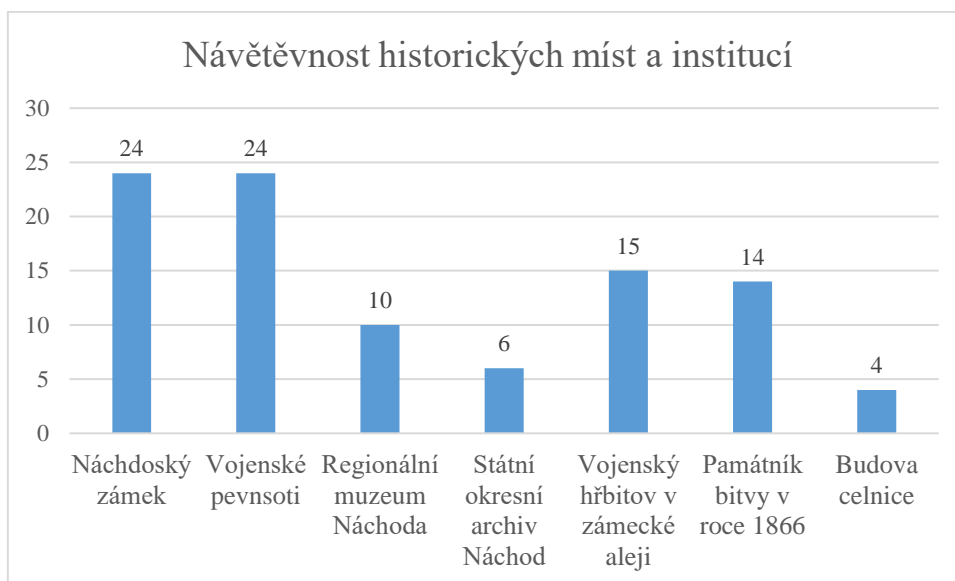
Zařazení regionálních dějin do výuky dějepisu uvedlo devět čtvrtáků. Stejný počet žáků, devět, si není jistých, zda regionální dějiny učitel ve výkladu vůbec kdy zmínil. Šest žáků přiznává, že se v hodinách dějepisu o regionálních dějinách neučili.

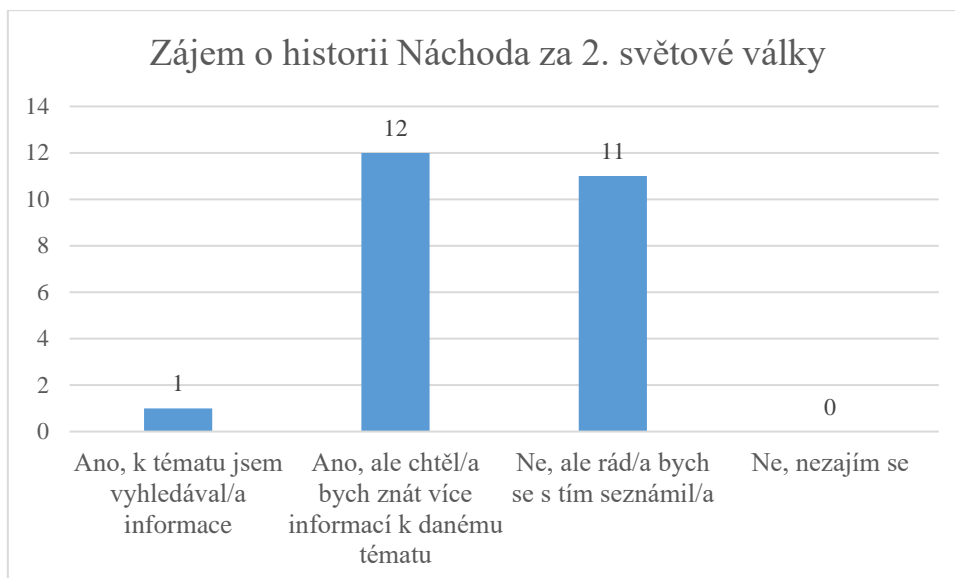
S výukou moderních dějin se na ZŠ nebo SŠ setkala 21 žáků. Pouze tři uvedli opak.

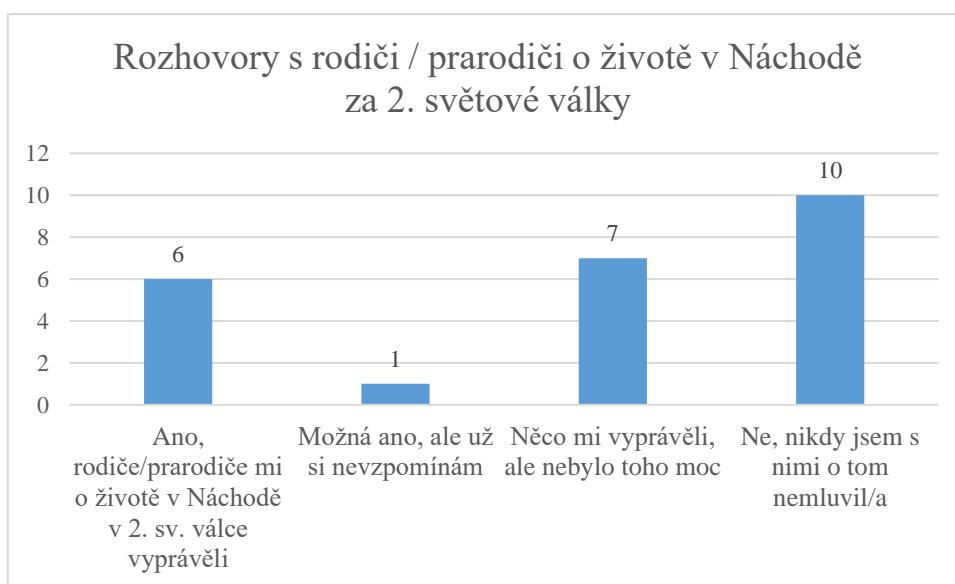
Posledním tématem pro 12 maturantů byla v rámci hodin dějepisu Sametová revoluce. Šest žáků uvedlo druhou světovou válku, respektive okupaci ČSR v roce 1968. Po jedné odpovědi mají možnosti *Svět po roce 2000* a *Druhou polovinu 20. století jsme se neučili*.

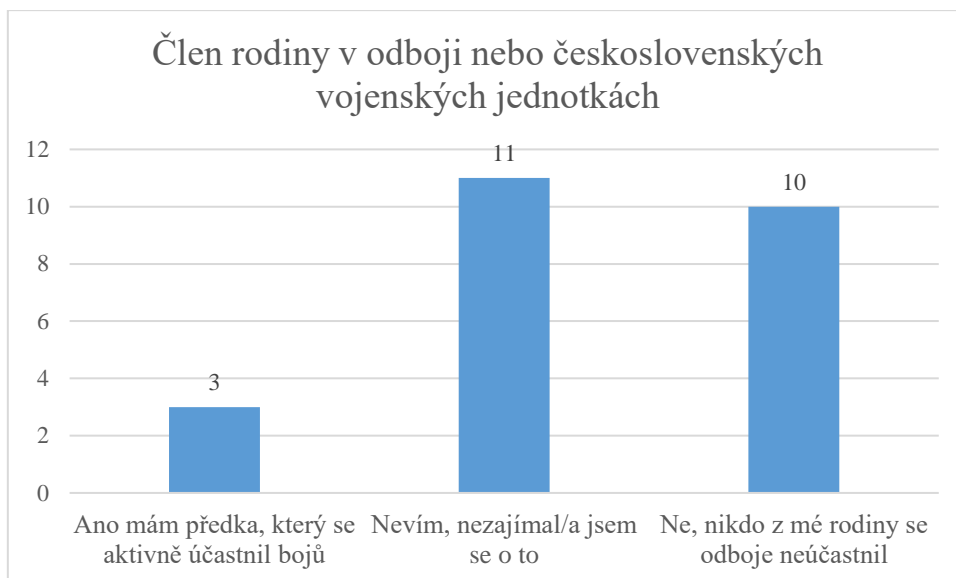
Všech 24 dotazovaných žáků bylo alespoň jednou na náchodském zámku a ve vojenských pevnostech. K vojenskému hřbitovu v zámecké aleji došlo 15 žáků, k památníku bitvy v roce 1866 pak 14. Expozice v náchodském muzeu vidělo deset žáků, zatímco do badatelny náchodského archivu jich zavítalo šest. Polohu budovy celnice jsou schopni popsat čtyři žáci.

Zájem o životě v Náchodě za druhé světové války uvedli všichni žáci. Jeden dokonce již samostatně vyhledával k dané době informace sám. Dvanáct žáků zájem má, ale chtěli by se dozvědět další poznatky. Jedenáct žáků se dosud o toto téma nezajímalo, ale jsou nakloněni novým informacím.

O životě v Náchodě za druhé světové války hovořilo s rodiči nebo prarodiči šest čtvrtáků, kteří si z rozhovoru odnesli informace, které si doposud pamatují. Sedm žáků s příbuznými na dané téma hovořilo, ale zároveň přiznávají, že informací bylo málo. Jeden žák si na rozhovor nevzpomíná. Deset žáků s rodiči nebo prarodiči o daném tématu nikdy nebavilo.

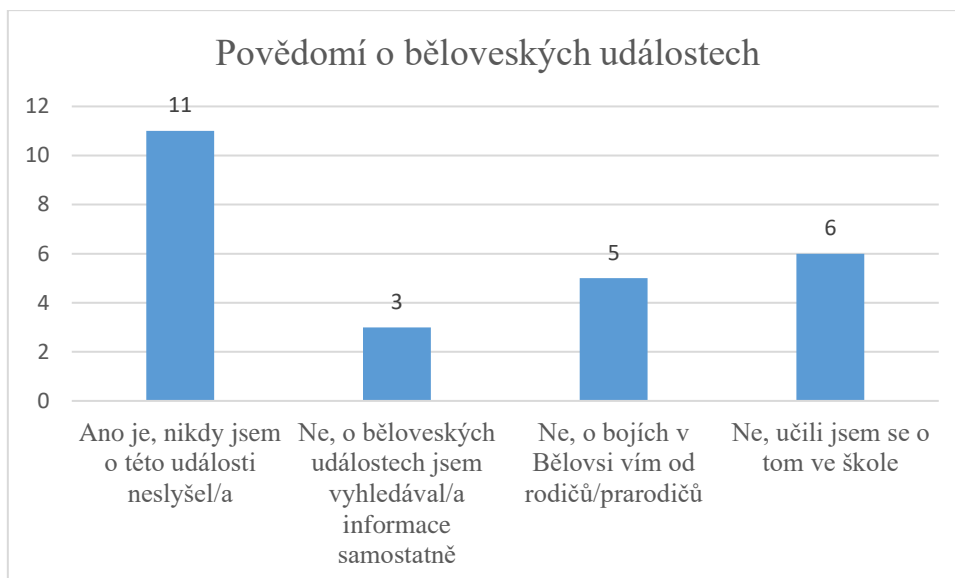

V této otázce převládaly spíše negativní odpovědi. Jedenáct žáků doposud nepátralo po svých předcích. Deset žáků jasně odpovědělo, že žádný z jejich předků se neúčastnil bojů. Tři naopak uvedli, že mají ve své rodině předka, který byl v československém vojsku nebo se aktivně účastnil bojů a odboje.

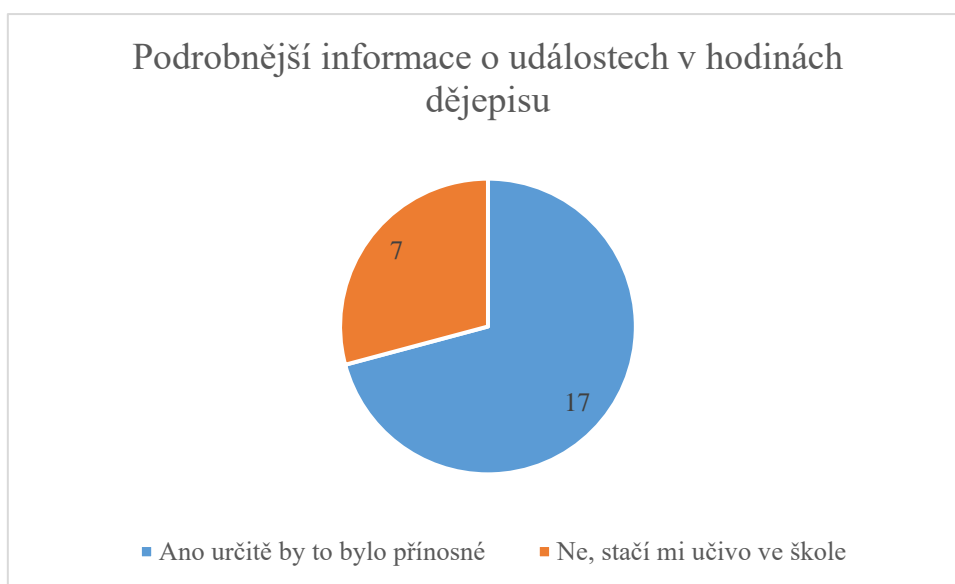

Slavnostní ohňostroj rozdělil třídu 4. A na dvě poloviny. Jedenáct žáků jej navštívilo, 13 nikoliv. Z 11 žáků, kteří ohňostroj navštívili, ví o jeho významu šest. Z 13 žáků, jež na ohňostroji nebyli, šest uvedlo, že ho jednoduše nenavštěvuje, a sedm, že o této akci konané každý rok vůbec nevědí.

Poprvé o běloveských událostech z přednášky slyšelo 11 maturantů. Další část žáků uvedla, že již o běloveských událostech alespoň jednou slyšela. Přesněji, šest žáků uvedlo, že o událostech slyšelo ve škole, pět žáků ví o bojích od svých rodičů nebo prarodičů a tři žáci vyhledávali informace samostatně.

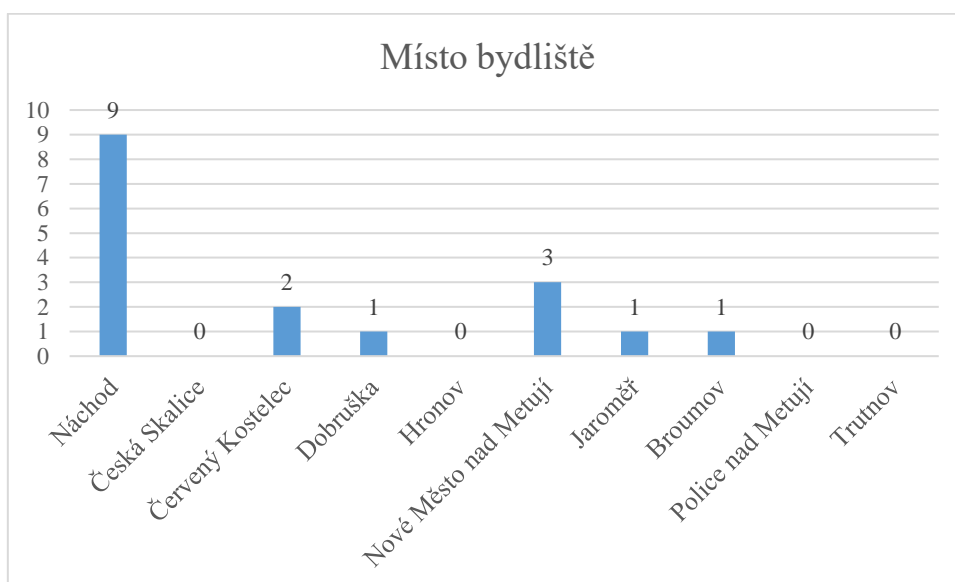

Další informace k běloveským událostem, ať už jakoukoliv formou, by uvítalo 17 žáků. Sedmi žákům postačuje studium ve škole.

V poslední otázce devět žáků uvedlo, že jim přednáška pomohla změnit vztah k historii Náchodu v pozitivním směru. Přesněji, tři žáci odpověděli *Určitě ano*, šest žáků *Spíše ano*. Odpověď *Možná* uvedlo šest žáků. Negativní odpovědi uvedlo devět žáků. Šest žáků uvedlo *Spíše ne*, tři *Určitě ne*.

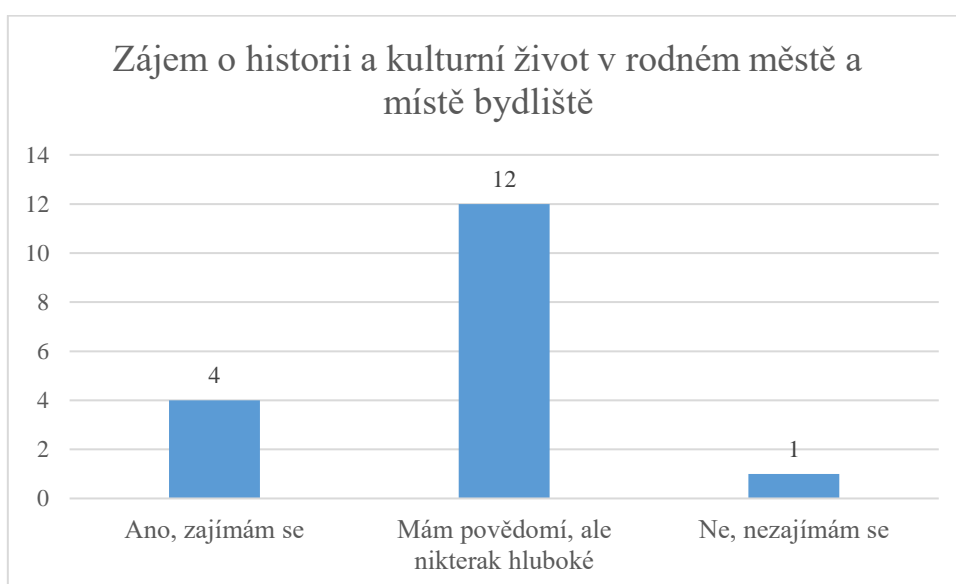
10.3. Obchodní akademie

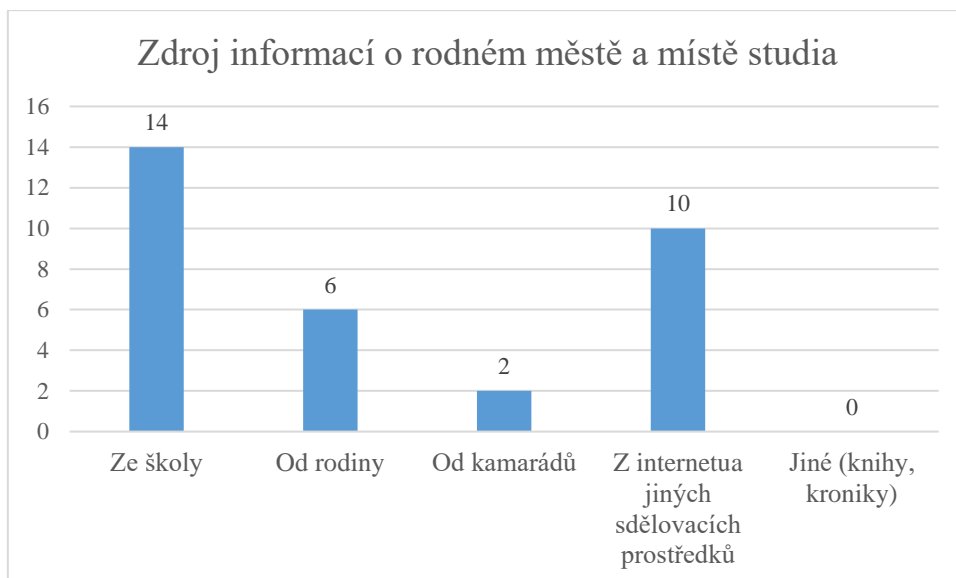
Na náchodské obchodní akademii se výzkumu účastnil pouze jeden ze dvou čtvrtých ročníků. Celkem se tedy dotazníku účastnilo 17 žáků. Devět z dotazovaných je z Náchoda, tři z Nového Města nad Metují, dva z Červeného Kostelce a po jedné odpovědi mají města Dobruška, Jaroměř a Broumov.

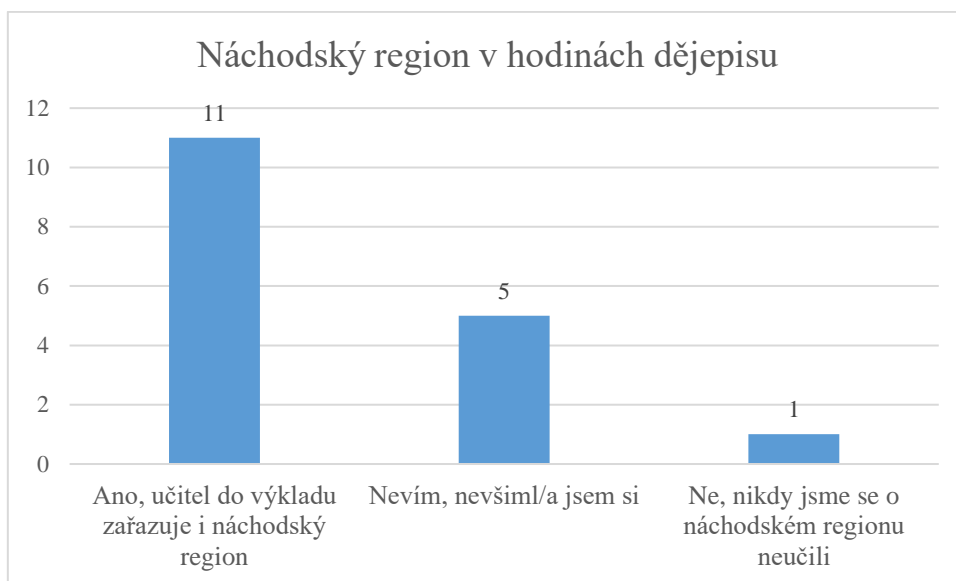
Kladný vztah k hodinám dějepisu uvedlo 15 žáků, zbývající dva mají k dějepisu spíše negativní vztah.

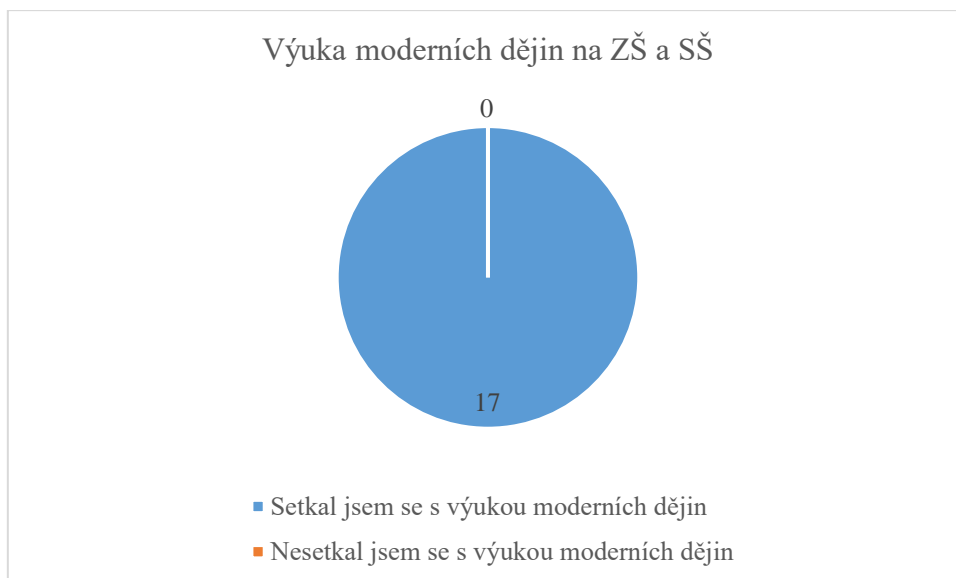
Nikterak hluboké povědomí o Náchodě a místě bydliště uvedlo 12 žáků. Čtyři žáci se o své město a místo, v němž studují, zajímají. Jeden žák se přiznal, že zájem o město nemá.

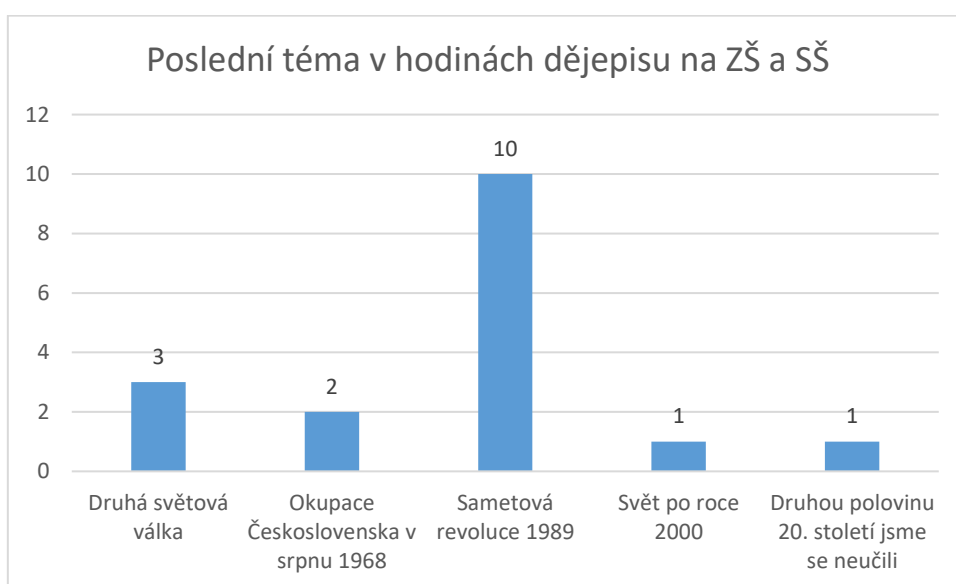
Nejvíce informací o svém městě a místě studia získávají žáci ze školy, celkem tuto možnost uvedlo 14 žáků. Deset žáků uvedlo možnost internet a jiné sdělovací prostředky. Šestkrát je vybrána odpověď *Od rodiny* a dvakrát *Od kamarádů*.

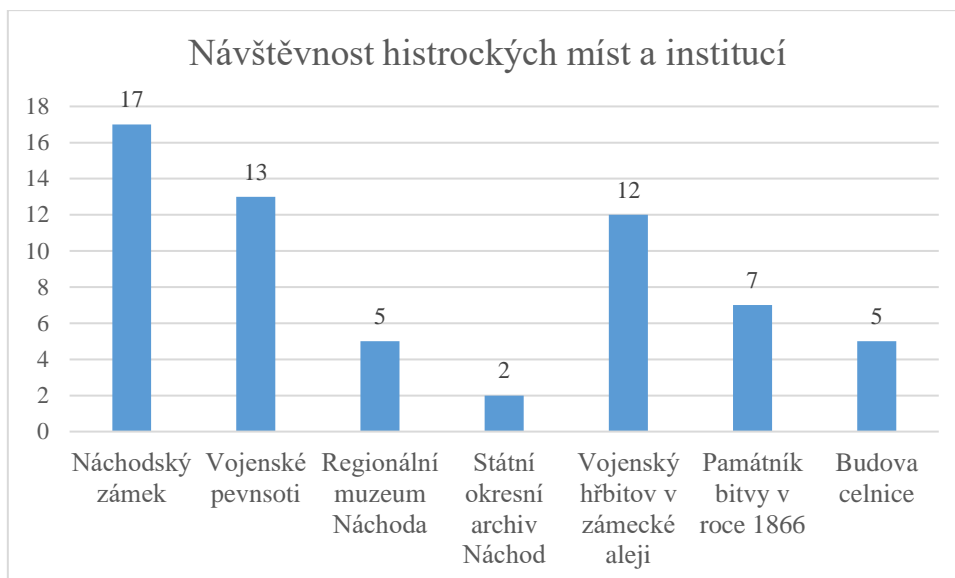
Zda vyučující zařazuje do výuky dějepisu i regionální dějiny, odpovědělo 11 žáků kladně. Pět žáků si nevšimlo, zda se někdy v hodinách dějepisu o Náchodsku učilo. Jeden žák uvádí, že se s náchodským regionem v dějepisu nesetkal.

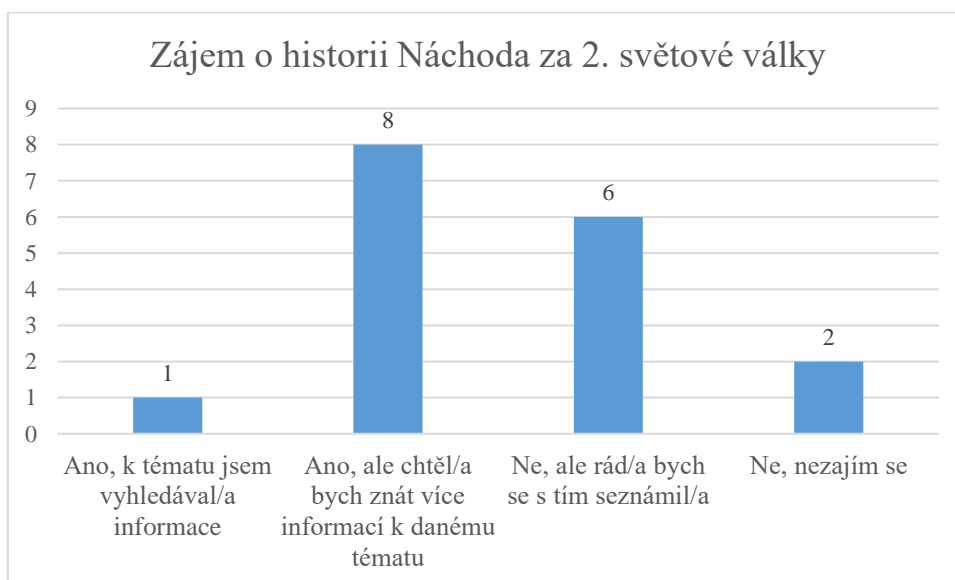
Všichni dotazovaní maturanti uvedli, že se při svém studiu na základní nebo střední škole, učili moderní dějiny.

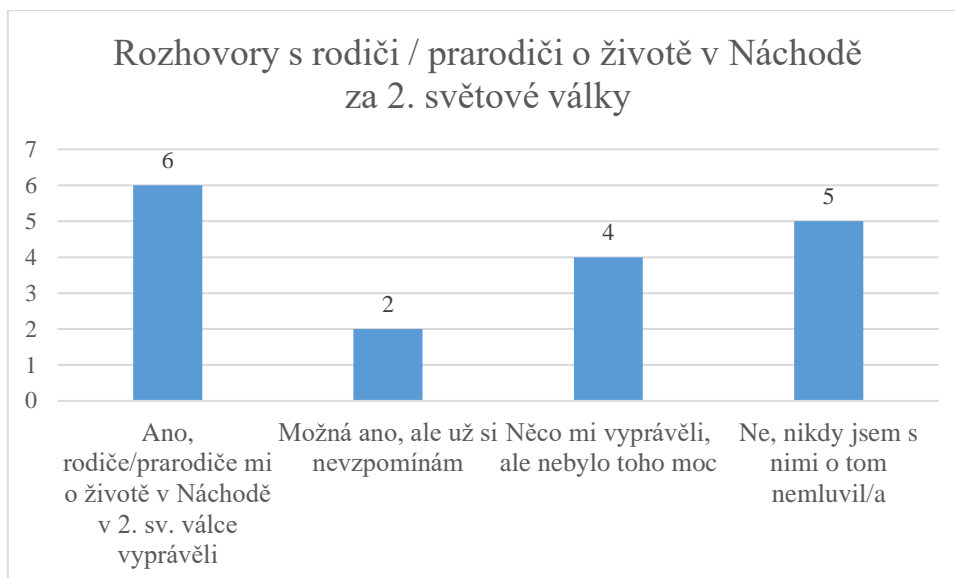
Sametovou revolucí končilo výuku dějepisu deset z dotazovaných žáků. Tři žáci uzavírali dějepis obdobím druhé světové války a dva žáci okupací Československa. Jeden žák se v dějepise učil i o světě po roce 2000 a jeden uvedl odpověď, že druhou polovinu 20. století se neučil.

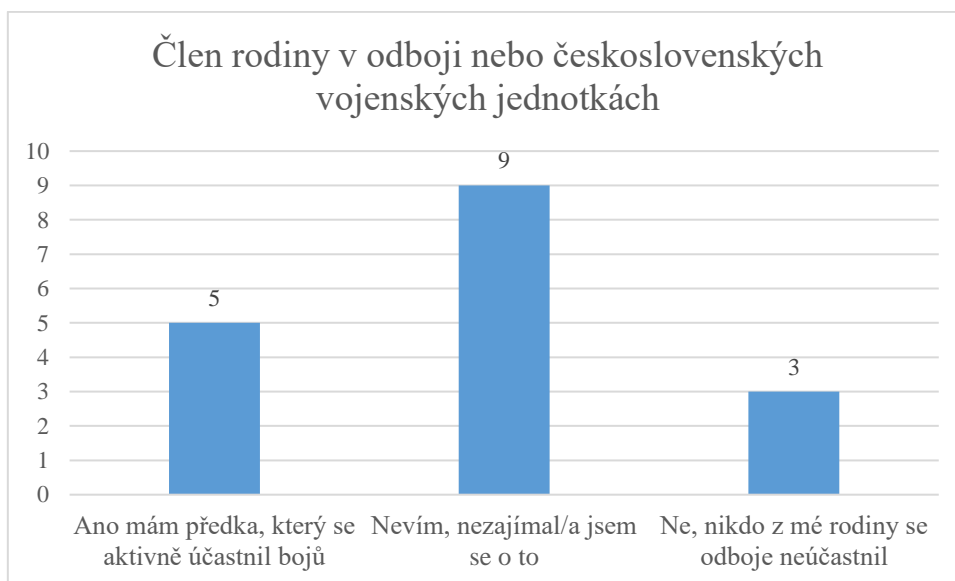
Všichni žáci čtvrtého ročníku byli alespoň jednou na náchodském zámku. Třináct žáků bylo v dobrošovských vojenských pevnostech. Dvanáct maturantů prošlo zámeckou alejí až k vojenskému hřbitovu. Památník bitvy v roce 1866 vidělo sedm žáků. pětkrát bylo uvedeno regionální muzeum a budova celnice. V badatelně okresního archivu byli dva žáci.

Zájem o život v Náchodě za protektorátu uvedlo osm žáků, ale uvítalo by další informace o zmíněné době. Šest žáků doposud žádné informace nevyhledávalo, ovšem jsou tomuto tématu nakloněni. Dva žáci nemají zájem se druhoválečnému Náchodu věnovat. Jeden čtvrtáček svůj zájem naopak projevil samostatným badáním.

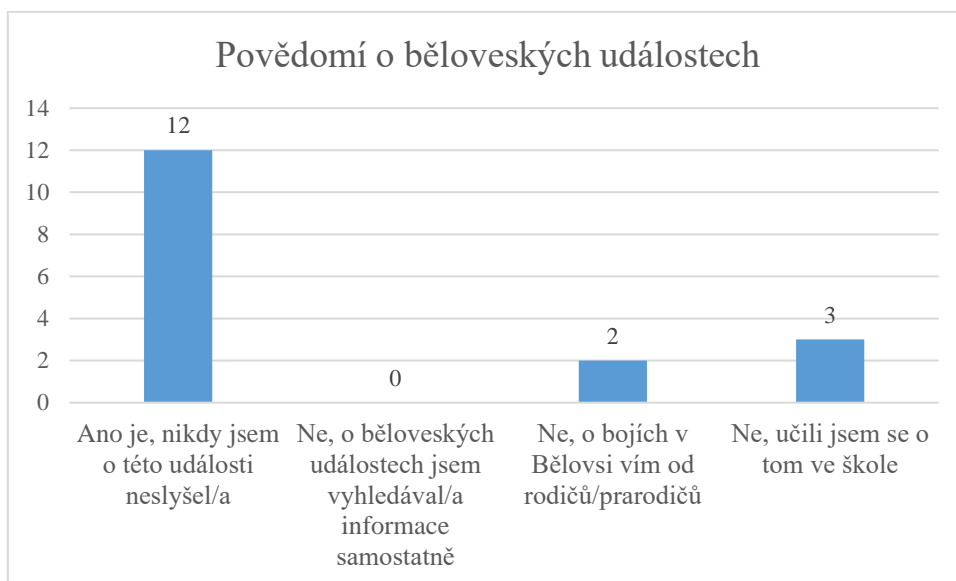
Rozhovor s rodiči na téma Náchod za druhé světové války uvedlo šest žáků. Pět žáků se naopak nikdy s rodiči o daném tématu nebavilo. Čtyři žáci s rodiči diskutovali, ale informací nebylo mnoho. Dva žáci si již na rozhovor nepamatují.

Devět maturantů odpovědělo, že se nezajímalo, zda některý z jejich předků aktivně bojoval v československých jednotkách. Pět žáků však uvedlo, že mají ve své rodině předka, který se účastnil bojů. Tři žáci žádného předka bojujícího v československých vojenských jednotkách či odboji nemají.

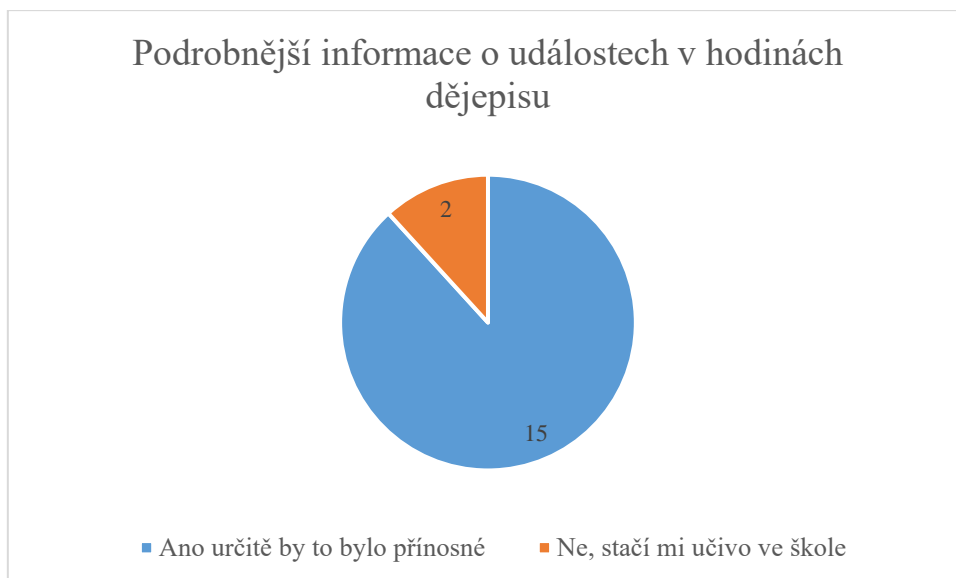

Slavnostní ohňostroj alespoň jednou navštívilo deset čtvrtáků, z nichž čtyři znají význam této každoroční události, zatímco zbývajících šest nikoliv. Slavnostní ohňostroj nenavštěvuje šest žáků, jeden žák o ohňostroji nemá povědomí.

O běloveských událostech slyšelo prvně 12 žáků. Tři čtvrtáci uvedli, že se o bojích v Bělovsi učili ve škole a dva žáci o nich ví od rodičů nebo prarodičů.

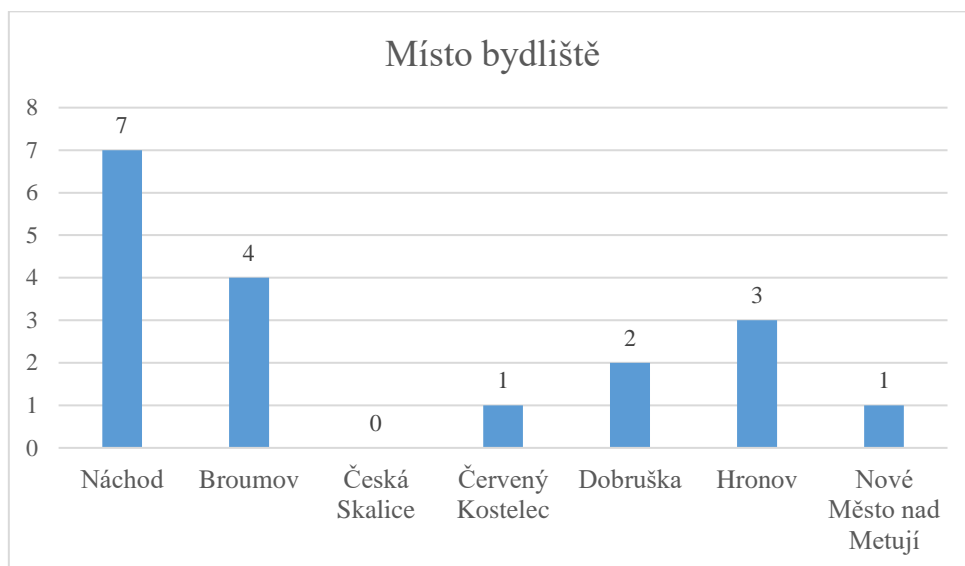

Další informace k tématu považuje za přínosné 15 žáků. Dvěma žákům postačuje učivo ve škole.

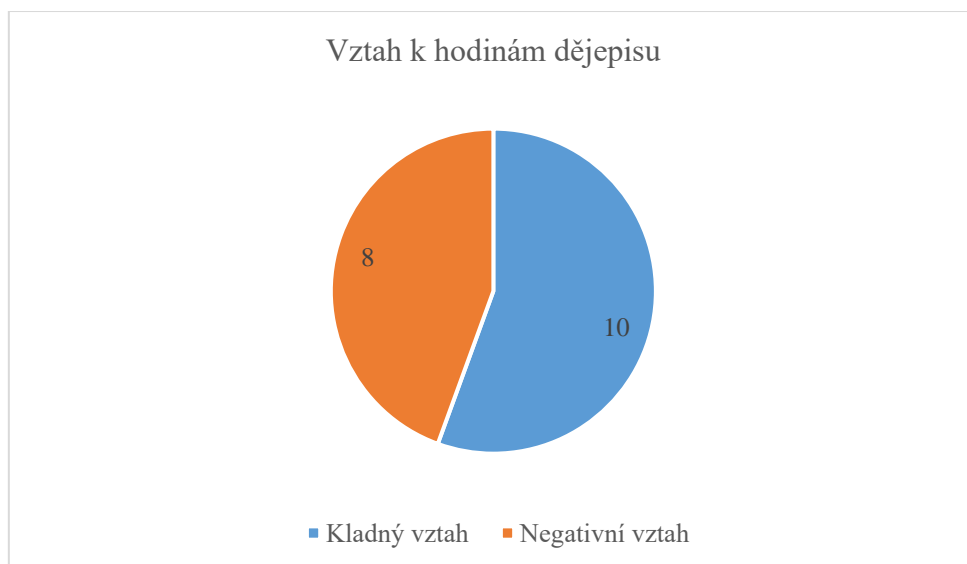

Deset žáků udává, že přednáška měla přínos k jejich pozitivní změně ve vztahu k historii Náchoda. Pět žáků udává, že určitě změnila jejich vztah a pět žáků, že spíše ano. Dalších pět žáků uvedlo možnost *Možná*. Odpověď *Spíše ne* je zaznamenána dvakrát.

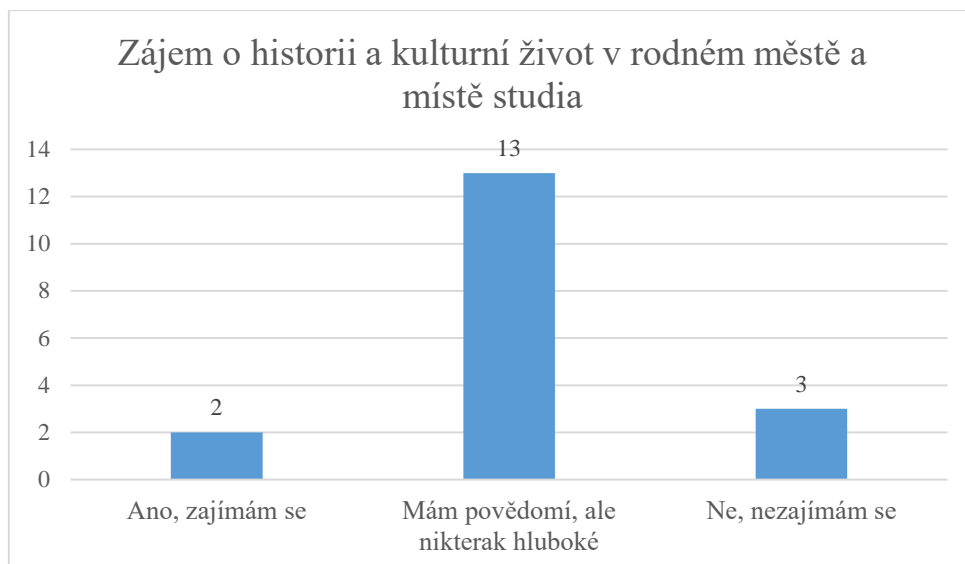
10.4. Academia Mercurii

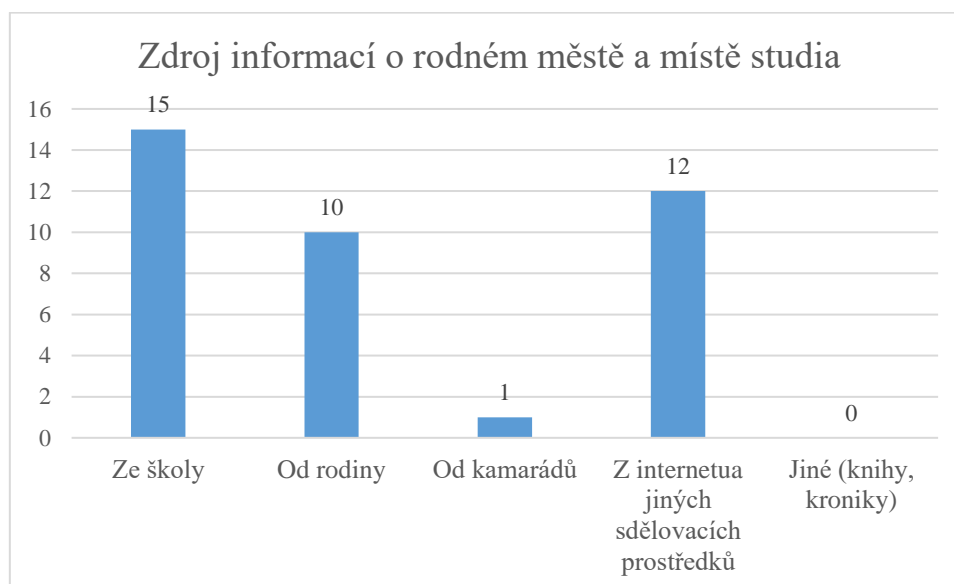
Výzkumu se na Mercuri účastnilo 18 žáků čtvrtého ročníku. Sedm maturantů pocházelo z Náchoda, čtyři z Broumova, tři z Hronova, dva z Dobrušky a po jedné odpovědi mají Červený Kostelec a Nové Město nad Metují.

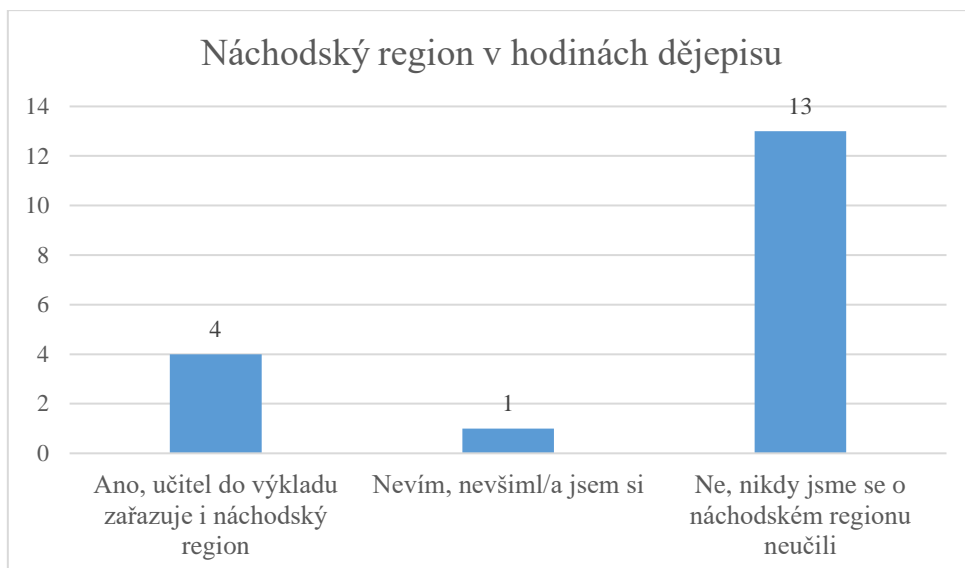
Kladný vztah k hodinám dějepisu uvedlo 10 přítomných žáků. U osmi žáků nicméně převažuje vztah negativní.

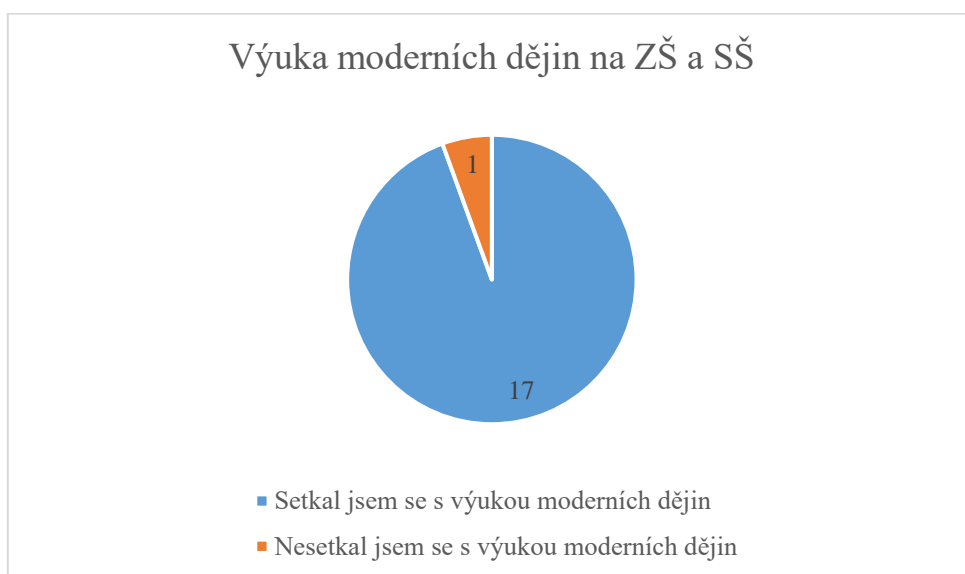
Třináct žáků uvedlo, že o rodném městě a místě studia povědomí má, ale nikterak hluboké. Tři žáci se o historii svého města nezajímá, dva naopak ano.

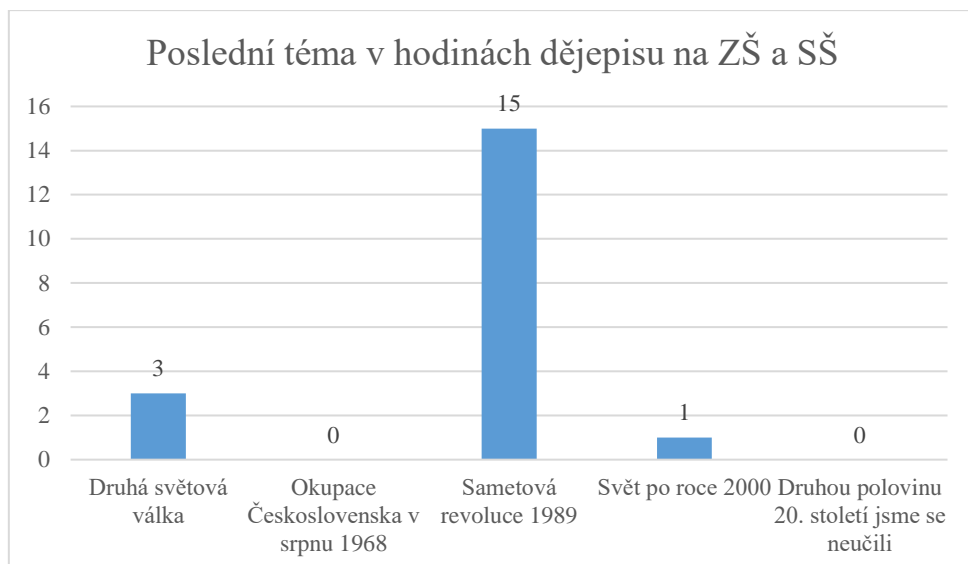
Nejčastějším zdrojem informací o rodném městě a místě studia je u čtvrtáků škola, uvedlo to 15 z nich. Dvanáctkrát je zmíněna odpověď z *internetu a jiných sdělovacích prostředků*. Desetkrát byla vybrána možnost *od rodiny* a pouze jednou *od kamarádů*.

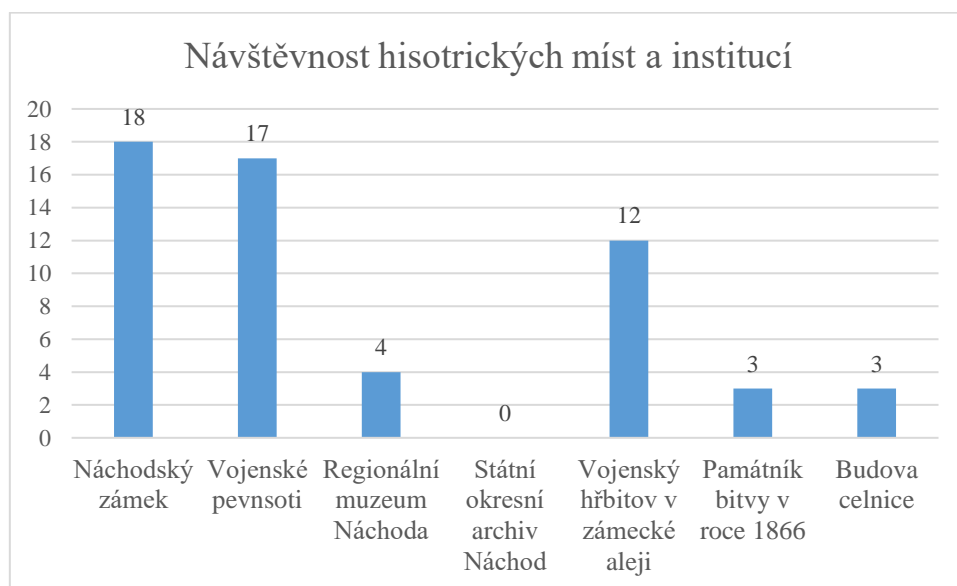
Na otázku, zda vyučující zařazuje do hodin dějepisu také regionální dějiny, odpovědělo 13 žáků negativně. Jeden žák uvedl odpověď *nevím* a čtyři žáci *ano*.

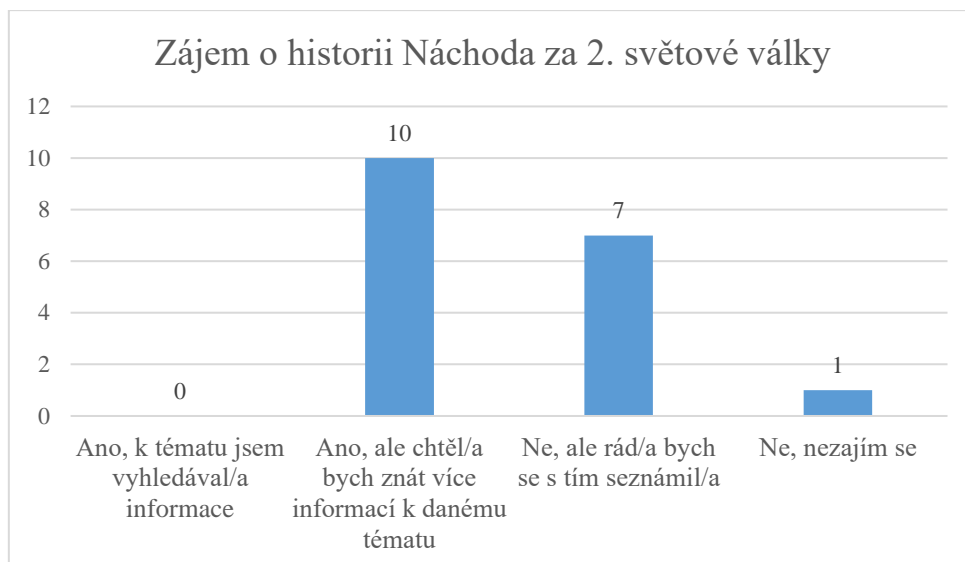
S výukou moderních dějin na základní a střední škole se setkalo 17 maturantů, pouze jeden uvedl negativní odpověď.

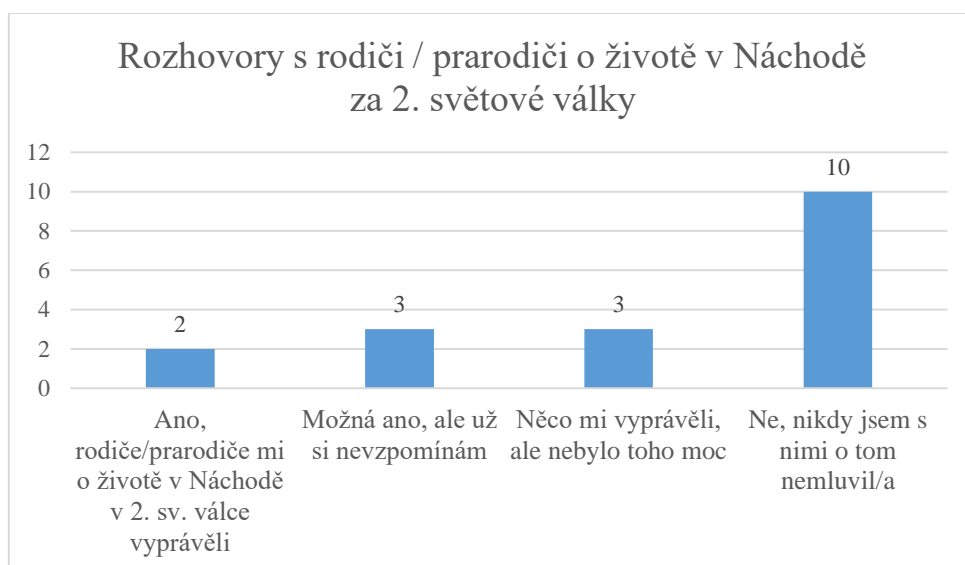
Nejčastěji žáci čtvrtého ročníku končili výuku dějepisu v období Sametové revoluce, celkem 15 odpovědí. Třikrát je odpověď *Druhá světová válka* a jednou *Svět po roce 2000*.

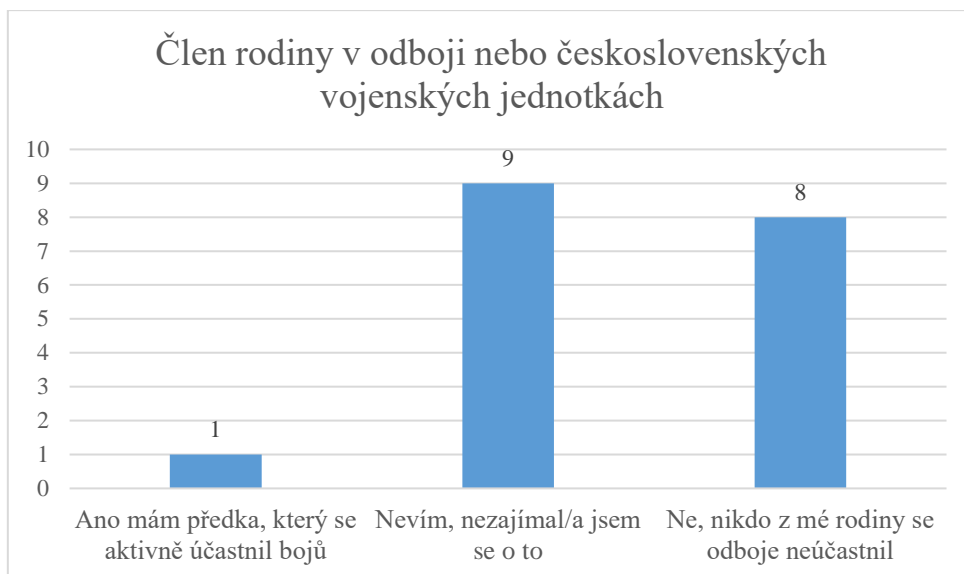
Naprosto všichni dotazovaní žáci byli alespoň jednou na náchodském zámku. 17 žáků navštívilo vojenské pevnosti. Vojenský hřbitov v zámecké aleji vidělo 12 žáků. Čtyři žáci byli v náchodském muzeu. Po třech odpovědích získaly možnosti *Památník bitvy v roce 1866* a *Budova celnice*.

O životě v Náchodě za 2. světové války žádný z dotazovaných žáků informace samostatně nehledal, ale deset z nich uvedlo, že zájem o dané téma mají a rádi by se dozvěděli další informace. Sedm čtvrtáků se o historii Náchoda nezajímá, ale novým poznatkům je nakloněno. Pouze jeden žák o historii Náchoda nemá zájem vůbec.

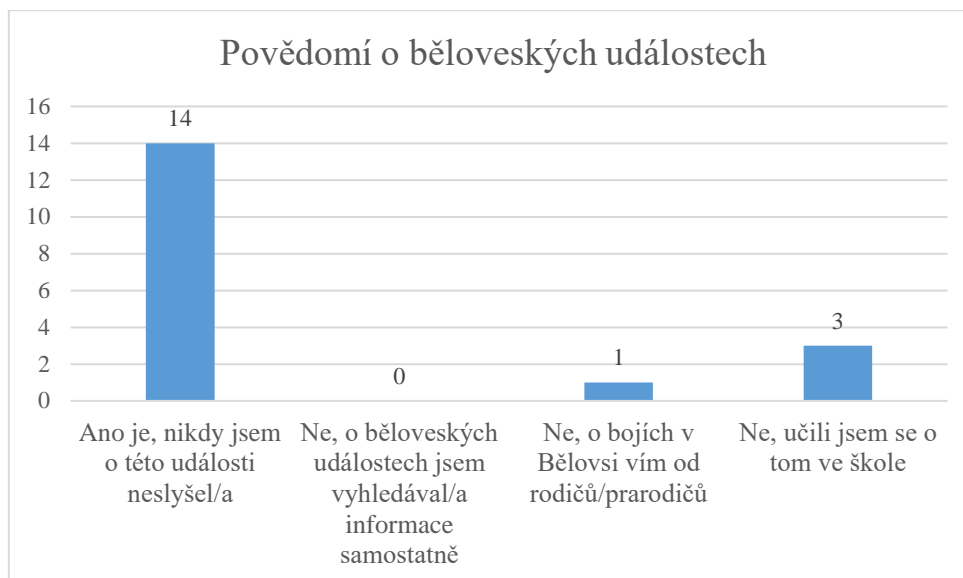
Deset žáků, tedy více než polovina dotázaných se s rodiči ani prarodiči o životě v Náchodě za druhé světové války nikdy nebavilo. Tři žáci s rodiči mluvili, ale už si nevzpomínají a tři žáci se na dané téma bavili, ale moc informací od rodičů nezískali. Dva čtvrtáci se s rodiči o životě v Náchodě za druhé světové války bavili.

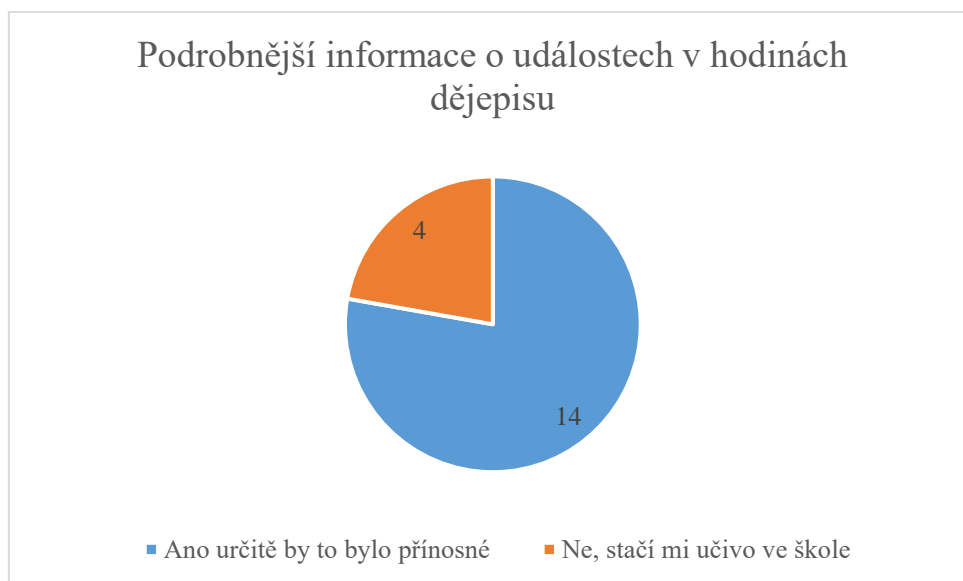
Na danou otázku devět maturantů odpovědělo, že se o zmíněné téma nezajímá. O jednoho žáka méně má odpověď *Ne, nikdo z mé rodiny se odboje neúčastnil*. Pouze jeden žák uvedl, že se jeho předci odboje aktivně účastnili.

Slavnostní ohňostroj navštívilo z 18 dotazovaných devět žáků. Šest žáků, i když ví o ohňostroji, tak nezná jeho význam. Tři čtvrtáci ohňostroj navštěvují a význam akce znají. Ze zbývajících devíti žáků ohňostroj nenavštěvují čtyři a pět ani netuší, že se tato každoroční akce koná.

V nejdůležitější otázce výzkumu uvedlo 14 žáků, že o běloveských událostech nikdy neslyšelo. Dva žáci naopak odpověděli, že se o událostech učili ve škole. Jeden žák o dané události dokonce samostatně vyhledával informace.

Na dotaz, zda by uvítali podrobnější informace o běloveských událostech, odpovědělo 14 žáků kladně. Čtyři žáci uvedli jako postačující učivo ve škole.

Přínos přednášky pro žáky a jejich změny vztahu k historii města označilo kladně deset žáků. Čtyři z nich uvedli, že *Určitě ano* a šest, že *Spíše ano*. Odpověď *Možná* uvedlo sedm žáků. Pouze jeden čtvrták je přesvědčen, že ho přednáška nepřesvědčila a nepomohla ke změně k pozitivnímu vztahu k historii města.

10.5. Porovnávání výsledků čtvrtých ročníků náchodských středních škol

Výzkumu se celkem účastnilo 97 žáků čtvrtých ročníků. Bohužel mezi školami není uvedena Střední odborná škola stavební, jelikož žáci čtvrtých ročníků byli vytíženi jinými školními povinnostmi. Čtvrtý ročník čtyřletého gymnázia zastupuje ze dvou tříd pouze třída 4. A.

Z Náchoda a blízkého okolí pochází 42 dotazovaných žáků. Nejvíce žáků z Náchoda má gymnaziální oktáva, celkem 17 žáků, nejméně Akademia Mercuri, sedm. V ostatních odpovědích jsou uváděna města vzdálená v okruhu deseti kilometrů od Náchoda jako jsou Česká Skalice, Červený Kostelec, Hronov a Nové Město nad Metují. Zastoupena jsou i města vzdálenější; Broumov, Dobruška, Police nad Metují, Teplice nad Metují a Jaroměř. Jelikož se jedná o žáky čtvrtých ročníků, lze vyslovit na začátek hypotézu, že žáci nějaké povědomí o Náchodě mají, i když mají jiné místo bydliště.

Výsledky grafů v otázce *Vztah k hodinám dějepisu* ukázaly, že kladný vztah mají nejvíce žáci oktáv, kde z 38 žáků vnímá dějepis kladně 33 z nich. Procentuálně však

nejlépe z grafu vychází výsledky obchodní akademie, kde ze 17–ti žáků má kladný vztah k dějepisu 15 žáků. Výsledky u čtvrtáků na Akademii Mercurii jsou skoro vyrovnané, z 18–ti žáků, má 10 kladný a osm negativní vztah k dějepisu. Ve čtvrtém ročníku z 24 žáků mají kladný vztah rovné dvě třetiny třídy.

Zájem o historii a kulturu v místě bydliště a studia uvedlo celkem 16 žáků, z nichž nejvíce je z oktáv, šest. Povědomí o městě, ale nikterak hluboké, uvádí 68 žáků. Podle počtu žáků ve třídě, vychází nejlépe oktáva, kde 26 žáků uvedlo zmíněnou odpověď. Procentuálně vychází nejlépe obchodní akademie, 12 ze 17 a Academia Mercurii, 13 z 18. Nejvíce žáků s nezájmem o historii a kulturu v rodném městě a v místě studia je v oktávách, celkem šest žáků.

Výsledky v této otázce jsou dosti podobné, tedy hlavně v případě odpovědí *Ze školy, Od rodiny, Z internetu*. Nejčastěji žáci získávají informace o rodném městě a místě studia ve škole, jak uvedlo 77 dotazovaných žáků. Ve zbývajících dvou případech po převodu na procenta odpovědí vychází podobné výsledky. Celkového počtu 17–ti žáků byla šestkrát odpověď kamarádi a 10krát internet. V oktávách 38 žáků, 26 odpovědí *Od rodiny, 25 Internet a jiné sdělovací prostředky*. Ve čtvrtém ročníku gymnázia 24 žáků, 18 odpovědí *Od rodiny, 16 Z internetu*. Na Akademii Mercurii 18 žáků, 10 odpovědí *Od rodiny, 12 Z internetu*. U oktávánů je zaznamenáno nejvíce odpovědí *Od kamarádů*, celkem 13 odpovědí. Knihy nebo kroniky využívají jako zdroj informací čtyři žáci ze čtvrtého ročníku čtyřletého gymnázia, což byl jediný výskyt této odpovědi v rámci šetření.

V otázce, zda vyučující zařazují regionální dějiny do své výuky, byla hypotéza, že nejvíce se s regionálními dějinami setkají při výuce žáci gymnázia, jelikož gymnázia mají všeobecné zaměření a větší časovou dotaci než školy odborně zaměřené. Hypotézu částečně potvrdily výsledky z Akademie Mercurii, kde vyučující přiznal, že do výuky regionální dějiny zařazuje pouze sporadicky. Z 18 žáků uvedlo 13 odpověď, že učitel do výuky regionální dějiny nezařazuje. Naopak 4 žáci uvedli, že ano. Na obchodní akademii dokonce 11 žáků uvedlo, že učitel regionální dějiny do výuky zařazuje. Výsledky na gymnáziu jsou rozporuplné. Ač 18 oktávánů a 9 čtvrtáků uvádí, že učitel do výuky regionální dějiny zařazuje, jiných 18 žáků oktáv a devět žáků čtvrtého ročníku uvádí, že neví, zda se v dějepise s vyučujícím věnovali regionálním dějinám. Dva žáci oktáv a šest žáků čtvrtého ročníku uvedlo, že učitel regionální dějiny do výuky nezařazuje. Z výsledků plyne, že nezáleží na zaměření školy, ale na schopnosti učitele pracovat s ŠVP a vymezení důležitých témat ve výuce.

Naprostá většina žáků se během studia, ať už na základní či střední škole, setkala s výukou moderních dějin. Celkem se jedná o 89 žáků, kteří se moderní dějiny učili. Na obchodní akademii se všichni žáci v průběhu studia s výukou moderních dějin setkali. Pouze osm žáků uvedlo, že se moderní historii neučilo. Tuto odpověď vybrali čtyři žáci z oktávy, tři ze čtyřletého gymnázia a jeden z Akademie Mercuri. Nutno podotknout, že dle ŠVP žáci z gymnázia mají moderní dějiny, v tomto případě myšleno svět po druhé světové válce, v posledním ročníku povětšinou v druhém pololetí. Výzkum probíhal v období září až října.

Nejčastěji končili žáci výuku dějepisu na ZŠ nebo SŠ v období sametové revoluce. Odpověď *Sametová revoluce 1989* uvedlo 51 dotazovaných žáků. 16 žáků z oktáv uvedlo poslední téma *Druhá světová válka*. Stejnou odpověď zvolilo šest žáků ze čtyřletého gymnázia, tři z obchodní akademie a tři z Akademie Mercuri. Opět je nutné podotknout, že gymnazisté mají dějepis 4 roky oproti žákům z obchodní akademie a Akademie Mercuri. Odpověď *Druhou polovinu 20. století jsme se neučili* uvedli opět pouze žáci gymnázia, celkem šestkrát. Platí již výše zmíněné. Po jedné odpovědi z řad žáků obchodní akademie, žáků gymnázia a Akademie Mercuri je u možnosti posledního tématu *Svět po roce 2000*.

Podobně jako u ostatních tříd, tak i mezi žáky čtvrtého ročníku je náhodský zámek na prvním místě návštěvnosti. Z celkového počtu 97 žáků, nebyl na zámku jediný, žák z oktávy. Ostatní dotazování byli alespoň jednou na zámku. Vojenský hřbitov v zámecké aleji má dle procentuálního vyčíslení nejvyšší návštěvnost u žáků z oktáv. Z těchto tříd tam bylo 35 žáků z celkového počtu 38 žáků. U ostatních tříd počty žáků, které navštívily vojenský hřbitov, přesahovaly polovinu třídy. Druhým místem, který má dle grafů největší návštěvnost mezi dotazovanými, jsou vojenské pevnosti. Žáci z gymnázia byli v pevnostech všichni. Žáků z oktáv bylo v pevnostech 35 z 38, čtvrtáků z Akademie Mercurii 17 z 18 a z obchodní akademie 13 ze 17 dotazovaných žáků. Památník bitvy v roce 1866 navštívili gymnazisté vícekrát než žáci z odborných škol. Celkem u pomníku bylo 18 čtvrtáků a 14 oktávánů oproti sedmi čtvrtákům z obchodní akademie a tři čtvrtákům z Akademie Mercurii. I návštěvnost archivu je, nepřekvapivě, větší u žáků gymnázia. V badatelně archivu bylo 14 žáků z gymnázia, z obchodní akademie dva žáci. Z Akademie Mercurii nebyl v archivu žádný žák. O budově celnice mají žáci povědomí srovnatelné. Celkem byla celnice vybrána 18krát.

Samostatné vyhledávání informací k historii Náchoda za druhé světové války uvedlo pouze pět žáků. Tři žáci z oktáv a po jedné odpovědi z řad čtvrtáků gymnázia

a obchodní akademie. Z Academie Mercurii se nikdo samostatně historii Náchoda nevěnoval. Většina žáků se buď zajímala, nebo o daném tématu tolik nepřemýšlela, ale jsou otevření novým informacím, celkem se jedná o 84 žáků. Osm žáků odpovědělo, že se o historii Náchoda nezajímá vůbec a informace k dané době znát nepotřebují. Tuto odpověď vybralo pět oktávánů, dva žáci obchodní akademie a jeden žák z Academie Mercurii.

Rozhovory s rodiči nebo prarodiči o životě v Náchodě za druhé světové války není mezi čtvrtáky tématem, o kterém by diskutovali delší dobu. Většina žáků sice přiznává, že někdy s rodiči nebo prarodiči o zmíněné době hovořili, ale buď informací nebylo mnoho, nebo si informace již nepamatují. Na dané téma nemluvilo s příbuznými 34 žáků, z nichž deset bylo z Academie Mercurii a čtyřletého gymnázia, devět z oktáv a pět z obchodní akademie. Naopak rozhovory přiznalo 23 žáků. Devět oktávánů, šest žáků z obchodní akademie a čtyřletého gymnázia a dva z Academie Mercurii.

Zda se některý ze členů rodiny účastnil odboje nebo bojoval v československých vojenských jednotkách uvedlo kladnou odpověď 18 žáků. Nejvíce bylo odpovědí u žáků oktáv, devět, u čtvrtého ročníku z obchodní akademie, pět, u čtvrtého ročníku z gymnázia, tři a jeden žák čtvrtého ročníku z Academie Mercurii. 45 žáků dosud žádné informace o svých předcích dosud nevyhledávalo. 34 žáků jednoznačně uvedlo, že nikdo z jejich předků se bojů neúčastnil.

Slavnostního ohňostroje se alespoň jednou účastnilo 45 dotazovaných žáků, z nichž povědomí o významu každoroční náchodské události má 23 žáků. Deset žáků ze zmíněných 23 pochází z oktáv. 31 žáků ohňostroj doposud nenavštívilo a 21 žáků nemá o ohňostroji ponětí.

Běloveské události byly novinkou pro 54 žáků. Dle počtu žáků, na víceletém gymnáziu slyšelo o bojích v Bělovsi poprvé 17 žáků z 38, na čtyřletém gymnáziu 11 žáků z 24, na obchodní akademii 12 žáků ze 17 a na Academia Mercuri 14 žáků z 18. Ve škole se, dle vyjádření žáků, o bojích učilo osm oktávánů a šest čtvrtáků z gymnázia. Po třech stejných odpovědích uvedli žáci z obchodní akademie a Academia Mercuri. Nejčastěji s rodiči na dané téma hovořilo devět žáků oktáv a pět čtvrtého ročníku oproti dvěma žákům obchodní akademie a Academia Mercurii. Samostatně vyhledávali informace o bojích pouze žáci z gymnázia, pět z víceletého a tři ze čtyřletého gymnázia.

Dle procentuálního vyjádření, věnovat se běloveským událostem jinou formou než pouze přednáškou ve škole, by přijali nejvíce žáci obchodní akademie. Vybranou odpověď zvolilo 15 ze 17 žáků. Podobná čísla jsou i na Academia Mercuri, kde další

informace by uvítalo 14 žáků z 18. Čísla na gymnáziu jsou následující: z 38 žáků oktáv má zájem o další informace 26 a ze čtvrtého ročníku 17 žáků z celkového počtu 24. Vzhledem k zaměření zkoumaných škol byla původní hypotéza, že větší zájem o toto téma budou mít žáci gymnázia. Tato hypotéza však byla vyvrácena, jelikož i naprostá většina žáků odborných škol projevila zájem se zmíněnému tématu věnovat.

Většina žáků čtvrtého ročníku vnímá, že přednáška jim přiblížila historii města a změnila u nich vztah k historii v pozitivním směru. Nejvíce záporných odpovědí je u žáků gymnázia, kdy osm žáků oktáv a devět čtvrtého ročníku zvolilo odpověď *Spíše ne* a *Určitě ne*. V případě žáků obchodní akademie byly dvě odpovědi *Spíše ne* a *Academie Mercurii* jedna odpověď *Určitě ne*.

11. Závěr

Diplomová práce si stanovila několik cílů. Hlavním cílem bylo zjištění, jaké povědomí mají žáci vybraných ročníků náhodských škol o běloveských událostech a celkové situaci v Náchodě v průběhu druhé světové války. K tomuto cíli se vztahovalo několik hypotéz, které celou práci rozšířily a bylo nutné je potvrdit nebo vyvrátit. Praktická část diplomové práce zároveň sloužila jako rozšiřující učivo pro výuku tematického okruhu *Druhá světová válka* s důrazem na situaci v královéhradeckém regionu.

Diplomová práce si také kladla za cíl nabídnout pedagogům různé formy a metody při výuce dějin druhé světové války spjatých s regionem a představit učebnice, které svým obsahem vedou žáky k většímu zájmu o region v dané době.

Dotazování byli i samotní pedagogové, kteří v rámci výzkumu odpovídali na otázky v dotazníku ohledně výuky moderních dějin, zařazování regionálních dějin do své výuky a využívání místních historických institucí pro svou výuku.

Jak je uvedeno v kapitole *Možnosti výuky*, Náchod je plný historických památek a zajímavostí, které lze využít pro výuku dějepisu, jako jsou například vojenské pevnosti, náhodský zámek, historické budovy na náměstí a samotné centrum města a jiné historické pamětihodnosti buď přímo v Náchodě, nebo jeho blízkého okolí a regionu. Většina dotazovaných vyučujících, především ze základních škol Komenského a Plhova i gymnázia, uvedla, že pro svou výuku zmíněné možnosti využívají. Časté jsou také návštěvy muzea a archivu. Učitelé se domnívají, že regionální dějiny se vynechávat

rozhodně nesmějí. Velmi pozitivní je, že vyučující mají možnost konzultovat s kolegy a vedením školy ŠVP a věnovat více času důležitějším tematickým celkům, jako jsou moderní dějiny. Dle očekávání, nejhůře, co se týče výuky regionálních dějin a návštěvy historických institucí, dopadla v šetření Střední průmyslová škola stavební, kde z důvodu nízké hodinové dotaci a zaměřením školy, žáci přicházejí o možnost poznat město a region jiným způsobem než z hodin dějepisu ve třídě.

Výběr učebnic dějepisu závisí na zaměření školy a vyučujících dějepisu. Učebnice, které byly v diplomové práci porovnávány jsou běžně užívanými učebnicemi, především učebnice od nakladatelství SPN a Fraus. Velkým kladem je, že součástí učebnic pro základní školy jsou také pracovní sešity, což pomáhá žákům více a rychleji pochopit učivo. Výjimku tvoří učebnice SPN pro střední školy a gymnázia, kterou pracovní sešit nedoplňuje. Přestože tvorba učebnice SPN pro střední školy vychází z RVP a neliší se obsahem, je učebnice v porovnání s ostatními z hlediska grafického zpracování jednodušší, barevně nerozlišena se zhuštěným obsahovým textem. Učebnice Dějiny českých zemí byla zařazena pouze jako jedna z možností, kterou lze využít pro bližší poznání českých dějin v dějepisných seminářích, které připravují zájemce o maturitu z dějepisu a dalšího studia dějin na vysoké škole.

Při výzkumu na náchodských základních školách bylo dotazováno celkem 412 žáků, z nichž kladný vztah k historii uvedlo celkem 327 z nich, což lze považovat za velmi pozitivní zjištění. Mezi nejnavštěvovanější historická místa v Náchodě patří dle původní hypotézy náchodský zámek s přilehlým vojenským hřbitovem a vojenské pevnosti. Mezi každoročními událostmi je na prvním místě slavnostní ohňostroj, ale jak vyplynulo z grafů, zhruba polovina žáků, kteří na ohňostroji alespoň jednou byli, nezná jeho význam.

V hlavní otázce celé práce, zda mají žáci náchodských škol povědomí o běloveských událostech, byly výsledky v rámci osmých tříd velmi zajímavé. Nejlépe si vedli žáci z plhovské školy, kde ze 63 dotazovaných žáků pouze 27 slyšelo o událostech prvně. V případě tercie a TGM to byla polovina žáků. Na ZŠ Komenského naopak bylo téma běloveských událostí nové pro 72 žáků. Jelikož žáci osmých tříd mají období druhé světové války až v devátém ročníku, je výsledek na ZŠ Plhov, TGM a v tercii velmi pozitivní. ZŠ Komenského naopak potvrdilo hypotézu, že žáci se dané téma učí až v posledním ročníku. Na druhé straně, zdroj informací není jen škola, jak uvádějí žáci, kteří o událostech už někdy slyšeli. Vyučující mohou z výzkumu vyčíst zájem žáků

osmých tříd věnovat se regionálním dějinám a učit se dějiny jinou formou než pouze ze školní třídy.

V rámci devátých tříd, kde se výzkumu účastnilo 202 žáků, byly boje v Bělovsi novým tématem pro 139 žáků. Nejlépe z výzkumu vyšli žáci 9. třídy ze ZŠ Komenského a gymnaziální kvarty, kteří se svými blízkými hovořili o zmíněných událostech a někteří již mají informace ze školy. Žáci 9. tříd ze zbývajících škol jsou na tom podobně jako jejich spolužáci z osmých tříd. Tematickému okruhu *Druhá světová válka* se žáci s vyučujícími věnují ve druhém pololetí, tudíž na přednášku, která byla součástí výzkumu, mohou vyučující navázat a věnovat událostem prostor v daných hodinách. Materiály mají vyučující k dispozici, jelikož zhotovená prezentace jim byla poskytnuta jako učební materiál spolu s digitalizovanými archiváliemi, dokumenty a vybranými knižními tituly.

Hypotéza, že rozdíly mezi žáky základních škol a nižším stupněm gymnázia ve znalostech o kulturním životě a historie Náchoda jsou minimální, se potvrdila. Žádná ze zkoumaných škol nikterak ve výsledku nevybočovala. Odpovědi respondentů byly velmi podobné, ať už se jednalo o žáky základních škol či nižšího stupně víceletého gymnázia.

Celkem 184 žáků prvních ročníků na střední škole se účastnilo výzkumu. Zájem o rodné město a místo, kde žáci studují, není mezi prváky veliký, jak dokládají grafy. Žáci prvních ročníků potvrdili hypotézu, že nejvíce informací o městě získávají ze školy. Zmíněnou odpověď uvedlo 145 z nich. Další pozitivem jsou výsledky v zájmu o životě v Náchodě za druhé světové války mezi všemi dotazovanými žáky prvních ročníků. Naopak v otázce, zda žáci hovořili s rodiči na dané téma, se projevilo zaměření škol. Nejvíce kladných odpovědí ve zmíněné otázce uvedli žáci gymnázia. Téma běloveských událostí bylo nové pro 108 žáků, tedy víc jak polovinu dotazovaných prváků. Nadpoloviční většina dotazovaných prváků by přálo tomuto tématu věnovat i dále a jinou formou.

Ve čtvrtých ročnících, kde se výzkumu účastnilo 97 žáků, má většina žáků k hodinám dějepisu kladný vztah. I žáci čtvrtých ročníků potvrdili hypotézu, že nejvíce informací o městě získávají ve škole, přesto však jak žáci uvádějí, znalosti o kultuře a historii nejsou u nich nikterak hluboké. Náchodský zámek je stejně jako u ostatních zkoumaných tříd a ročníků mezi čtvrtáky na prvním místě v návštěvnosti. Následují vojenské pevnosti a vojenský hřbitov. Boje v Bělovsi byly nové pro nadpoloviční většinu žáků čtvrtých ročníků. V rámci porovnání škol měli v této otázce nejlepší výsledky žáci gymnázia, kde o událostech měla více než polovina dotazovaných. Naopak na odborných

školách byly výsledky nižší. Velmi pozitivní je však zjištění, že žáci čtvrtých ročníků projeví zájem se květnovým událostem věnovat i jinak než jen pouhou přednáškou ve škole.

Výsledky praktické části lze hodnotit pozitivně, přestože některé dílčí otázky výzkumu přinesly spíše negativní zjištění jako např. při návštěvnosti slavnostního ohňostroje a jeho významu nebo povědomí o rodném městě a místě studia. Lze uvést možnost, jak tyto nedostatky doplnit. Například v prvních hodinách dějepisu v každém ročníku zadat žákům úkol, aby samostatně vyhledali informace o městě a regionu, jeho historii a kultuře, známých osobnostech, památkách a případných zajímavostech. Zmíněný úkol lze vypracovat v rámci mezipředmětových vztahů při hodinách jak dějepisu, tak také zeměpisu a společenských věd.

Důležité však byly výsledky, které se týkaly celkového vztahu žáků k historii a kultuře. Žáci projeví zájem věnovat se regionálnímu dění, historii a kultuře. Což je pro učitele jasný signál k zařazování zmíněného tématu do svých hodin. Výzkum na náhodných základních školách ukázal a potvrdil, že vyučující regionální dějiny svým žákům představují. Žáci středních škol nejsou pouze z Náchoda a blízkého okolí, ale také často z okolních měst vzdálených většinou 10 km. Ve výzkumu jsou i výjimky, kdy dojezdová vzdálenost je delší. Proto jsou některé odpovědi týkající se Náchoda spíše negativní. Je tedy na vyučujících, aby těmto žákům místo studia představili jakoukoliv formu.

Hlavním cílem práce bylo zjištění, jaké povědomí mají žáci o jedné z mnoha významných historických událostí, které proběhly v Náchodě, o Běloveských událostech v květnu 1945. Ukázalo se, že 62 % dotazovaných žáků o bojích v Bělovsi slyšelo prvně. Z celkového počtu 693 žáků bylo zmíněné téma nové pro 431 z nich. Výsledek je mírně překvapující. Původní odhady očekávaly vyšší procento žáků, pro které bude téma běloveských bojů nové. Jak už bylo uvedeno výše, některé výsledky ze základních škol jsou velmi pozitivní, přestože žáci daných škol mají tematický okruh *Druhá světová válka* až v deváté třídě v druhém pololetí.

Hypotéza, že procentuální počet žáků středních škol, kteří slyšeli o běloveských událostech poprvé, bude vyšší než 60 %, se nepotvrdila o 1 %. Z 281 dotazovaných středoškoláků, slyšelo prvně o bojích 166. Rozdíl mezi žáky gymnázia a středních odborných škol je však oproti prvotní hypotéze daleko menší až minimální. Hypotéza zněla, že v porovnávání v počtu žáků gymnázia a středních odborných škol, kteří slyšeli o bojích poprvé, na tom bude gymnázium lépe alespoň o 20 %. Ze 143 žáků odborných

škol, slyšelo prvně o bojích 87 z nich, na gymnáziu ze 143 žáků 79. Převedeno na procenta, střední odborné školy 60 % a gymnázia 57 %.

Potěšující je také zjištění, že žáci z jednotlivých škol projeví zájem o další informace týkající se běloveských událostí. Zmíněné mohou vyučující využít jako inspiraci při tvorbě obsahu hodiny na dané téma.

Diplomová práce dle posledních grafů mezi žáky středních škol splnila i jeden z dílčí cílů, vytvořit nebo zlepšit vztah k historii, kultuře a památkám města. Prezentace, která tvoří součást diplomové práce, svým obsahem pomohla pedagogům při tvorbě vlastních učebních materiálů, což nebyl cíl, který byl původně stanoven.

Výzkum byl z časových důvodů realizován v období září a října, kdy žáci nejsou přetížení učivem. Výzkum v rámci osmých a devátých tříd žákům představil běloveské události, které se o dané době učí až v druhém pololetí v deváté třídě. Na již získané informace tak mohou volně navázat. Výzkum v prvních ročnících středních škol měl ukázat, jaké znalosti si žáci přenesli ze základních škol, tudíž doba výzkumu nehrála roli. U čtvrtých ročníků je problém zkrácený školní rok z důvodu maturitních zkoušek a stejně jako v devátých třídách, se období druhé světové války věnují až v druhém pololetí. Nabízí se možnost dalšího výzkumu, který by byl realizován v devátých třídách na konci školního roku, v prvních ročnících středních škol na začátku školního roku a čtvrtých ročnících v jedné z posledních hodin dějepisu před maturitní zkouškou. Výzkum této diplomové práce však podal dostačující podněty a argumenty k častějšímu zapojování regionálních dějin do výuky dějepisu.

12. Prameny a literatura

Prameny

- FIŠER, Rudolf – HARNA, Josef, *Dějiny českých zemí II.*, Fortuna, Praha 1998.
- KUKLÍK, Jan – KUKLÍK, Jan, *Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy*, SPN, Praha 2005.
- NĚMEC, Jiří a kol., *Moderní dějiny pro střední školy*, Didaktis, Brno 2014.
- Regionální muzeum Náchod, Fond Josef Mánek.
- Státní okresní archiv Náchod, Fond Karel Bartoš, inventární číslo 1–10, karton 1.
- Státní okresní archiv Náchod, Fond Městský národní výbor Náchod, inventární číslo 1136, karton 249.
- Státní okresní archiv Náchod, Fond Okresního národního výboru Náchod II, inventární číslo 1084, karton 9.
- Státní okresní archiv Náchod, Fond Archiv města Nové Město nad Metují, inventární číslo 1, karton 10.
- PARKAN, František a kol., *Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia*, Fraus, Plzeň 2017.
- VÁLKOVÁ, Veronika, *Dějepis 9*, SPN, Praha 2009.

Edice

- JÁNSKÝ, Zdeněk (ed.), *Poslední válečné události v Náchodě a okolí v roce 1945*, in: *Stopami dějin Náchodska 6*, Náchod 2000, s. 165–191.

Seznam literatury

- CROSS, Robin, *Pád Orlice*, Plzeň 1998.
- EISENHOWER, Dwigth David *Invaze do Evropy*, Praha 1994.
- FRAJDL, Jiří, *Květnové povstání ve východních Čechách 1945*, Hradec Králové 1975.
- GAVORA, Peter, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno 2000.
- HRUŠKA, Zdeněk, *Z posledních dnů...9. května 1945*, Náchod 1945.
- CHRÁSKA, Miroslav, *Metody pedagogického výzkumu základy kvantitativního výzkumu*, Praha 2016.
- JAKL, Tomáš, *Bojiště a barikády pražského povstání*, Praha 2014.
- JARKOVSKÁ, Lucie, *Ve službách ministerstva vnitra – JUDr. Jan Chudoba 1898–1983*, Hradec Králové 2003.
- KNOPP, Guido, *Stalingrad: peklo na Volze*, Praha 2010.
- KONĚV, Ivan Stěpanovič, *Čtyřicátý pátý*, Praha 1985.

- LINDEROVÁ, Ivica, *Úvod do metodiky výzkumu*, Jihlava 2016.
- MAREK, Jindřich, *Barikáda z kaštanů*, Příbram 2005.
- PADFIELD, Peter, *Dönitz, poslední vůdce*, Plzeň 1994.
- PAŘÍZEK, Libor, *US Mise Velichovky 1945*, Praha 2015.
- PRŮCHA, Jan, *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média*, Brno 1998.
- SAMEK, Antonín, *Běloveské události roku 1945 očima svědků*, Náchod 2002.
- SÁDLO, Václav, *Běloveská tragédie*, Červený Kostelec 2009.
- SIKOROVÁ, ZUZANA, *Výběr učebnic na základních a středních školách*, Ostrava 2004.
- SOLNIČKA, David, *Porovnání didaktické vybavenosti učebnic dějepisu*, Brno 2009.
- ŠVANDA, Richard, *Od Leningradu do Náchoda*, Náchod 2013.
- ŠVANDA, Richard, *Tři osudy, dvě války, jedno město*, Náchod 2016.
- VACHEK, Emil, *Německá válka*, Praha 1947.
- VANĚK, Miroslav, *Orální historie – Metodické a „technické“ postupy*, Olomouc 2003.
- VLČEK, Daniel *Konec 2. světové války v Náchodě*, Olomouc, 2018.
- VLČKOVÁ, Věra, *Květen 1945 v České Skalici*, Červený Kostelec 2016.
- WALKER, Ian, *Výzkumné metody a statistika*, Praha 2013.
- ZAJONČKOVSKÝ, Vasil Kazimirovič, *Generálmajor Vasil Kazimirovič Zajončkovskij vzpomíná*, Náchod 1975.

Internetové zdroje

- <https://www.hkregion.cz/dr-cs/100114-belovesky-pevnostni-skanzen.html>
- <http://www.muzeumnachod.cz/>
- <http://www.lexikon-der-wehrmacht.de/Gliederungen/GrenadierdivisionenSS/Gliederung.htm>
- <https://www.valka.cz/newdesign/v900/clanek.php?id=11635>
- <https://vychodoceskearchivy.cz/nachod/>

13. Obrazová příloha

Příloha č. 1

Titulní strana powepointové prezentace⁹⁹

Příloha č. 2

Vojenské pevnosti Mústek¹⁰⁰ a Březinka¹⁰¹, socha Josefa Škvoreckého¹⁰² a pamětní deska kapitána Otakara Jaroše na budově pošty na Masarykově náměstí¹⁰³

⁹⁹ Foto internet (http://www.beloves.wz.cz/4_posleboj3.htm)

¹⁰⁰ Foto internet (<https://www.hkregion.cz/>)

¹⁰¹ Foto internet (<http://www.brezinka.cz/brezinka>)

¹⁰² Foto autor

¹⁰³ Foto autor

Příloha č. 3

Podkova na Karlově náměstí¹⁰⁴, náchodský zámek¹⁰⁵, budova radnice¹⁰⁶, socha rytíře
Hrona na budově radnice¹⁰⁷

Příloha č. 4

Konec 2. světové války

- srpen 1942 - únor 1943 – bitva u Stalingradu
- červenec – srpen – bitva u Kursku
- 6. června 1944 - vylodění Spojenců v Normandii
- 2. května 1945 – pád Berlína
- 8. května 1945 – konec 2. světové války v Evropě

Vybrané důležité okamžiky druhé světové války¹⁰⁸, pád Berlína¹⁰⁹, vylodění
v Normandii¹¹⁰, Den vítězství¹¹¹

¹⁰⁴ Foto autor

¹⁰⁵ Foto autor

¹⁰⁶ Foto autor

¹⁰⁷ Foto internet (<https://cs.m.wikipedia.org/>)

¹⁰⁸ Foto autor

¹⁰⁹ Foto internet (<https://www.stopplusjednicka.cz/boj-o-risky-snem-1945-1>)

¹¹⁰ Foto internet (<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/vylodeni-v-normandii-1944-den-d-francie-invaze/r~i:gallery:10808/>)

¹¹¹ Foto internet (https://en.wikipedia.org/wiki/Elbe_Day)

Příloha č. 5

Pražské povstání

- 5. – 9. května 1945
- boj Pražanů proti ustupujícím Němcům
- **Boj o rozhlas, pražské barikády**
- Pomoc Vlasovců

Pražské povstání¹¹², boje na barikádách¹¹³, příjezd sovětské armády do Prahy¹¹⁴, boj o rozhlas¹¹⁵

Příloha č. 6

Mapa postupu osvobození ČSR¹¹⁶

¹¹² Foto autor.

¹¹³ Foto internet (<http://www.vhu.cz/na-barikady-pojdme-se-podivat-jak-vypadaly/>).

¹¹⁴ Foto internet (https://www.idnes.cz/technet/vojenstvi/boje-v-praze.A150502_165843_vojenstvi_vse).

¹¹⁵ Foto internet (<https://www.irohlas.cz/node/5928247>).

¹¹⁶ František PARKAN a kol., *Dějepis 9 pro základní školy a víceletá gymnázia*, Nakladatelství Fraus, 2017, s. 86.

Náchodské odbojové hnutí

- Politická a správní činnost – JUDr. Jan Chudoba, Josef Kotrlý
- Vojenská činnost – Podplukovník Josef Šlajs

Čelní představitelé náchodského odboje¹¹⁷

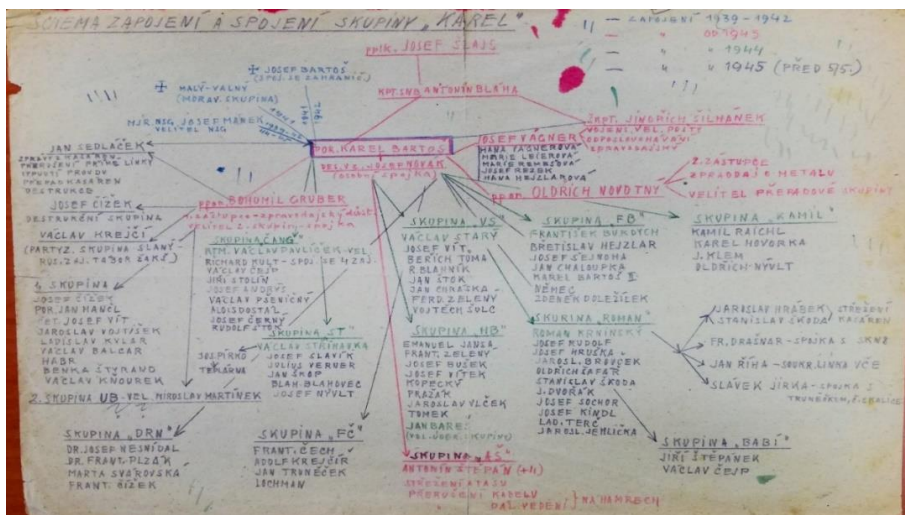

Schéma odbojové skupiny „Karel“ na Náchodsku 1939–1945¹¹⁸

¹¹⁷ Václav Sádlo, *Běloveská tragédie*, Červený Kostelec 2009, s. 72.

¹¹⁸ SOKA Náchod, f. Karel Bartoš, inv. č. 2, kart. 1, *Struktura odbojové skupiny Karel*, foto autor.

Příloha č. 9

Před bojem

- Ústup „**národních hostů**“ a německých vojáků
- Sabotážní akce odbojových skupin
- 5. května strhávání německých cedulí, úřadování pouze v češtině
- 6. května v 11:48 byla správa Náchoda předána národnímu výboru
- 8. května náchodská německá posádka kapitulovala

Ústup Němců přes Náchod¹¹⁹, německá kolona v ulici Kamenice ¹²⁰

Příloha č. 10

9. květen 1945

Štábní kapitán **Josef Pulán** při odzbrojování německých vojáků

Desátník československých legií **Vilém Plachý** (zcela vpravo)

Odzbrojování německých vojáků na hranicích v Bělovsi¹²¹

¹¹⁹ Foto internet (http://www.beloves.wz.cz/3_kvetocekavani1.htm).

¹²⁰ Foto internet (http://www.beloves.wz.cz/3_kvetocekavani1.htm).

¹²¹ Foto internet (http://www.beloves.wz.cz/3_kvetocekavani2.htm).

Příloha č. 11

Příjezd stíhačů tanků Hetzer

- Příslušníci zbraní SS kryli ústup ostatním německým vojákům
- Odmítali vzdát se sovětským vojákům
- **Důvod: způsob vedení války, střet ideologií**
- 31. SS dobrovolnická granátnická divize – 78. pluk
- 31. oddíl SS stíhačů tanků

Znak 31. dobrovolnické granátnické divize SS¹²², příjezd stíhačů tanků Hetzer do Náchoda¹²³

Příloha č. 12

Plán bojů

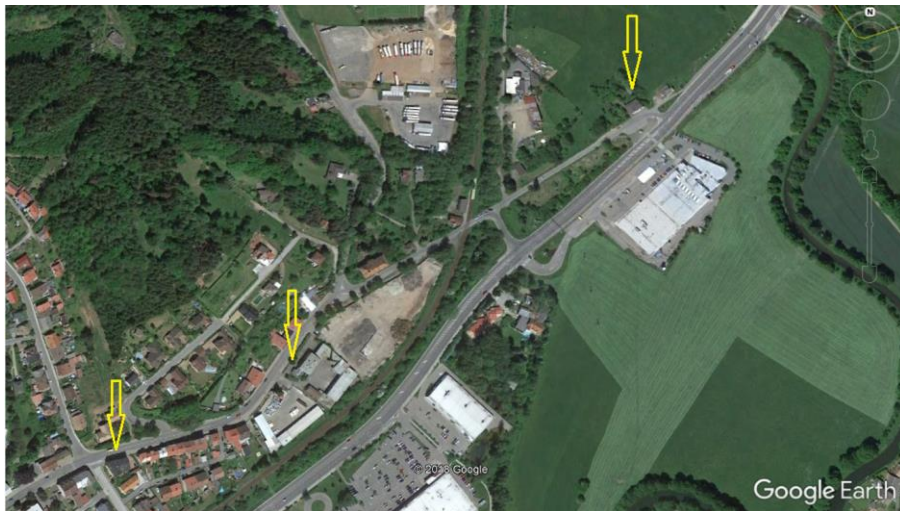
Plán bojů v Bělovsi 9. května 1945¹²⁴

¹²² Foto internet (<https://www.valka.cz/11635-Zahada-jedne-divize-aneb-31-SS-dobrovolnicka-granatnicka-divize>).

¹²³ Foto internet (http://www.beloves.wz.cz/3_kvetocekavani2.htm).

¹²⁴ Josef HRUŠKA, *Z posledních bojů...9. května 1945*, Náchod 1945, s. 17.

Příloha č. 13

Dnešní pohled na bojiště¹²⁵

Příloha č. 14
Stíhače tanků Hetzer po bitvě

Stíhače tanků Hetzer po bitvě¹²⁶

¹²⁵ Foto Google Earth, úprava autor.

¹²⁶ Foto internet (http://www.beloves.wz.cz/4_posleboj3.htm).

Odplata, o které se nemluví

"Postavte je semhle," poručil Krpata. Kluci postavili esesáky ke zdi.

"Alzo!" zařval Krpata. "Dafýr danke dem fýra. Zág - ich danke Adolf Hitler," sfouchl jednoho esesmana pistolí do žeber. Hlouček se sevřel. Esmán zvedl těžce hlavu a zahýbal hubou.

"Laut!" zařval Krpata. Lidé byli zticha. Esmán slabě zachraptěl.

"Ich danke Adolf Hitler."

"Güt. Dú auch," řekl Krpata a praštil druhého. Ale ten hlavu nezvedl. Krpata ho znova praštil a zařval. Ale nic. Pak mu zvedl hlavu. Měl oči skelné a tupé a z huby vyplazený jazyk.

"Ale estě dejchá, svině," řekl Krpata. "Hoši, podržte ho."

Kluci popadli oba esesmany a podrželi je. Krpata přitiskl prvnímu hlavě pistole na čelo a vystřelil. Potom druhému. Kluci pustili a obě těla se složila na zem.

Josef Škvorecký zachytil události z pivovaru ve Zbábělcích s. 302

"Vodneste je a další," řekl Krpata.

"Pod," řekl jsem.

Otočili jsme se a šli jsme pryč. Mčeli jsme. Slunce už přemohlo ranní mlhu a začalo hřát. Po cestě k hlavní budově proudili lidé sem a tam.

"Kdes byl včera?" řekl Rosfa.

"U celnice. A ty?" řekl jsem.

"Nikde."

"Dekoval ses?"

"Neměl jsem zbraň. Dali mi flintu a náboje, jenže ty se do ní nedaly nacpat."

"Vo moc si nepřišel," řekl jsem.

Rosfa chvíli mčel. Pak řekl:

"Človče, co tomu říkáš?"

"Tomuhle?"

"No."

"Co," řekl jsem. "Co se dá říkat. Prostě - Goya."

"Tohle Danny - to je Goya proti tomu hovno."

"To je." Nechtělo se mi o tom mluvit. Šli jsme k bráně. Řekl jsem:

Úryvek z knihy Zbábělci od Josefa Škvoreckého popisující situaci v pivovaru¹²⁷

¹²⁷ Zdroj: internet <https://sposs.webnode.cz/files/200000425-9d1b59e7b5/%C5%A0kvoreck%C3%BD%20Josef%20-%20Zbab%C4%9Blci.pdf>, úprava autor.